Doru Davidovici

V DE LA VICTORIE

DORU DAVIDOVICI

„V” DE LA VICTORIE

EDITURA MILITARĂ BUCUREŞTI 1987
Coperta: ION ȚARĂLUNGA
Versiune ebook: [1.0]

PARTEA ÎNTÎI

Prietena mea e înaltă, subțire, păr castaniu, roşu în soare, nas obraznic, gură mare, tristă, plină cu dinți nemaipomenit de albi, şi o grămadă de pistrui pe obrajii cu pomeți înalți. O cheamă Ioana, uneori Johanna, Ion, ziua face pe inginera la şantierul naval, şantierul naval e de fapt o curte mare pe malul înclinat al fluviului unde se nasc pe butuci groşi care se înfundă în pămîntul moale tot felul de şalupe cu cabine cochete şi catarge înclinate elegant înapoi, sugerînd avînt; nici nu ştiu cum şi cînd se construiesc şalupele

albe, albastre, portocalii. Sînt aşezate pe buşteni groşi, roşi la mijloc de metalul corodat, sînt aşezate profile şi table galbene de rugină, scînteiază flăcări violete de sudură, se ţipă mult, scrîşneşte îngrozitor o macara mică cu abur, bubuie ciocane, tablele se încovoaie în forme dinainte ştiute, se lipesc de coaste din metal, se acoperă cu punţi din scînduri înguste şi groase mirosind a răşină, un tip bărbos toarnă fire incredibile de smoală dreaptă, subţire, lucioasă, între scîndurile acelea. Se vopseşte alb, albastru, portocaliu, scînteiază elice mititele din bronz cu trei pale, cîrme date cu miniu de plumb oscilează stînga-dreapta în spatele acelor elice. Se strigă comenzi răguşite, butucii cei groşi se rostogolesc pe jumătate înfundaţi în pămînt, nu se lipeşte noroi, pămîntul de jos este amestecat cu rumeguş, saturat cu rumeguş, de fapt mai mult lemn tocat decît pămînt, cu

aşchii lungi, groase, ascuțite, smulse amarnic de etravele avîntate, de chila ascuțită, din trunchiuri masive - şalupele acelea se leagănă pe apa puțină, galbenă, mîloasă. Zboară prin aer colaci de parîmă albă, căngi lungi cu vîrfuri îndelung lustruite, pe catargul cel mititel se înaltă triumfal un pavilion absolut misterios, care nu seamănă cu nimic. Bronzul elicei bate apa, şalupele dispar în valuri înalte de spumă, sclipindu-şi cristalul parbrizelor în rame de alamă care strălucesc orbitor. Muncitori bărboşi intrați pînă la şolduri în cizme de cauciuc negru prind trunchiurile groase, le trag sus pe mal, le aliniază şi trîntesc din nou pe lemnul mîncat longeroane în formă - de U şi table îngrozitor de ruginite.

Acolo lucrează Ioana, arătînd celorlalți ce să facă, fără să se sfiiască să pună şi ea mîna pe ciocan, pe aparatul de sudură, pe cange - nu pe cele cu vîrf

lucios, acelea sînt numai pentru şalupele cochete, cărigile din zestrea curții celei mari sînt foarte groase şi apucă ce este de apucat, ori țin la distanță ceea ce e de ținut la distanță, cu cîrlige grele din fier negru. Acolo lucrează Ioana şi după ce termină treaba vine la mine, agață în cuier canadiana cu fermoare, geanta de mască de gaze în care ține planurile şalupelor trase la heliograf. tot felul de Stas-uri, un piepten, țigările, bricheta, şi face duş. Are corp frumos, subțire, rotunjit pe unde trebuie, picioare nesfîrşite, ştie bine asta şi ştie să pună pe ea exact lucruri care îi fac picioarele şi mai lungi, dar nu pentru că urmăreşte asta, totul se întîmplă pentru că aşa ştie ea că e bine, aşa gîndeşte, aşa îşi cumpără haine şi îşi construieşte şalupele, aşa e alcătuită şi cu asta basta. Nu iese niciodată din baie înfăşurată în halatul scurt, se îmbracă acolo, în aburi, pe cimentul ud, cu fuste în carouri mari

din stofe groase, scoțiene, moi, calde, peste care trage bluze severe cu croială militară, transformate din cămăşile mele vechi, kaki, cu epoleți.

Am învățat o grămadă de marinărie de cînd sîntem împreună – pupă, provă, artimon, gabier, vela mare, vela randă, crucetă, straiuri, şarturi şi pataraține - am învățat să leg şi să dezleg noduri mărinăreşti, pe lîngă care nodul gordian este de departe o treabă de amator, şi am rămas cu gura căscată cînd, de ziua mea, Ioana mi-a adus o timonă. O roată de cîrmă mică, groasă, cu opt mînere strunjite generos în stejar dens, cu o coroană de alamă strălucitoare prinsă în şuruburi îngropate şi cu spițe scurte, solide, mătăsoase de lustruite ce erau. Nu lăcuite, lustruite numai pînă dincolo de ele, şi mirosind cald a lemn adevărat. Timona aia este de departe cea mai frumoasă treabă ieşită din şantierul naval, mai frumoasă decît elicele de

bronz, mai frumoasă decît şalupele înseşi - şi cînd Ioana mi-a pus-o în mînă, n-am putut spune absolut nimic. Ți-am explicat doar că eram cu gura căscată. În orice caz, timona aceea este tot ce am primit eu mai frumos de ziua mea. Mai prețios, pentru că nu am ce face cu ea. Mai adevărat, pentru că este făcută să servească strict la ceva, şi de fapt nu serveşte la nimic. Timona aceea n-a cîrmit, niciodată, nici o barcă. Mai tîrziu am pierdut-o, nici eu nu ştiu cum. Într-o zi n-a mai fost, gata, s-a dus, cum se duc vapoare întregi, avioane, colegii mei care pilotează acele avioane. Dar asta s-a întîmplat mult mai tîrziu; atunci, de ziua mea, cînd Ioana mi-a dat timona, n-am putut decît să întind mîinile şi s-o iau. Şi să mîngîi mînerele - cavile îndelung şmirgheluite. Bineînțeles că n-am spus „mulțumesc !”. Nu puteam, şi nici n-avea rost să spun „mulțumesc !”. Era un dar

pentru care puteam mulțumi numai cu mine.

Nopțile cu Ioana sînt prea scurte şi niciodată complete, pentru că încearcă să fie tandră. Încearcă să fie tandră, şi asta este altfel decît cum îşi face şalupele şi cum îşi alege fustele scoțiene. Ioana nu e genul de femeie care trebuie să încerce să fie tandră. Este foarte în regulă aşa cum a lăsat-o Dumnezeu pe pămînt, dar ea vrea să fie mai presus de Dumnezeu. Vrea să fie femeie completă şi încearcă sa astupe nişte chestii care crede ea că îi lipsesc cu ceea ce bănuieşte că ar fi tandrețe. Nu-i merge. Nu e nevoie să fie tandră. De fapt, Ioana e o tigroaică latentă, dar cred că nu îşi dă seama de asta. Tandrețea nu este pentru ea, cum nu sînt pentru ea rochiile de seară, cizmele peste genunchi, pălăriile cu boruri largi. Nu se potrivesc. Simte asta instinctiv, nu îşi face nici un fel de probleme cu rochiile

de seară, cizmele peste genunchi şi pălăriile cu boruri largi. Numai că instinctul ei se opreşte aici. Nu-i dictează ce să facă mai departe. Cum să se poarte, şi ce să spună, şi mai ales cînd să tacă. Probabil simte asta, şi se nelinişteşte, atunci încearcă să fie tandră. Nu ştiu unde a învățat asta. Nu vine din ea, precis, e absolut armonios construită şi tot ce vine firesc din construcția armonioasă i se potriveşte de minune. Rîde cînd îi spun toate astea, cu rîs gros, nefiresc, împrumutat de la şantier. Prima oară cînd am auzit-o rîzînd cred că m-am speriat puțin. Mai cred că fără rîsul acela şi fără încercările nefericite de a părea altfel decît este am rămîne mereu împreună. E frumoasă, mai mult, *e interesantă*, şi, la urma-urmei ce nu i se potriveşte se petrece strict între noi, niciodată *în lume*. E genul de fată după care oricine întoarce capul şi produce impresie pe unde trece,

dacă lucrurile astea te mulțumesc. Dar pe mine mă interesează exact ce se întîmplă strict între noi. Ce se întîmplă cînd ieşim împreună şi cam ce impresie lasă Ion pe unde trece nu mi s-a părut niciodată ceva foarte important. Dacă vrea să fim împreună, nu trebuie să existe nimic care să nu se potrivească. Asta sună a idealism, dar n-am ce face. Mă cutremură rîsul ei gros. Rîde de parcă ar fuma pachete de mahorcă în fiecare zi, dar adevărul e că fumează foarte rar, şi numai țigări lungi, albe, subțiri, cu filtrul învelit în hîrtie aurită. Țigările alea au o coroană albastră pe ele şi nu se aprind decît cu chibritul, niciodată cu bricheta. Nici cu chibritul nu se aprind oricum, ci numai după ce gămălia de fosfor arde complet, şi mai ard încă trei-patru milimetri din lemnul subțire. E o întreagă teorie. Mă rog, în seara asta, după ce şi-a aprins țigara cu chibritul căruia i-au ars complet gămălia

de fosfor şi trei-patru milimetri din lemnul de brad, Ioana îşi trece degetele prin părul meu, se adună toată lîngă mine, îmi suflă în față fumul amar, mentolat, aromat:

– Spune ceva!

Mă simt foarte bine, n-am chef să spun nimic. De fapt, cred că nici n-ar fi ceva de spus. ~

– Spune ceva! repetă Ioana.

– Bompres, zic. Ghiu. Cîrmă. Etravă. Etambou.

Ioana rîde cu rîsul ei cel gros.

– Tambuchi, spun. Bocaport. Şi, pentru că rîde mai departe, o rog:

– Nu mai rîde!

– De ce?

Nu pot să-i spun de ce. Face parte din lucrurile pe care, dacă cineva nu le înțelege singur, e inutil să le explici.

– Nu e nimic de rîs. Vreau să-ți arăt doar că am reuşit să învăț o grămadă de cuvinte imposibile de cînd sîntem

împreună. Că poate ai reuşit să te *infiltrezi*, prin cuvintele alea. Poți să crezi orice.

– Oh! exclamă Ioana şi începe să recite: ampenaj, derivă, unghi diedru. Mach 1, Mach 2. Plafon static, jambă principală, Boeing 747, Panavia-Tornado. F-15, F-16. Head-up display.

Spune toate astea şi rîde din nou, cu rîsul ei special.

– Dacă găseşti ceva de rîs, vorbesc încet, înseamnă că ce se întîmplă vine numai din mine, şi atunci nu are nici un rost.

– Oricum nu are rost, răspunde Ioana. Chiar dacă ar veni din toate părțile deodată.

Ți-am spus că nu e proastă. Rîde oribil, dar nu e proastă deloc,

– Dacă îți face plăcere, continuă, după ce termin țigara, pot şi eu să mă fac că vine din mine.

Se ridică răsucindu-se, stinge țigara, stă cu mîinile pe umerii mei, ne sărutăm şi simt iar cum miros țigările cu coroană albastră. Ne sărutăm foarte lung şi în timpul ăsta am timp să mă gîndesc la o grămadă de lucruri, dar nu vreau să mă gîndesc la nimic. Nici măcar la zborul de mîine. Mă gîndesc doar că sînt cu o fată în brațe, şi cum ne sărutăm.

*

Cu zborul de a doua zi este o întreagă poveste, pentru că de dimineață plouă, a venit un plafon jos de strați, nori stratus care se tîrîie peste salcîmii negri, contorsionați, lucioşi de apa.

– Azi nu zburați, mă anunță Ioana cînd pleacă la şantierul ei.

Mă răsucesc cu fața în pernă, mai dorm exact şase ore. Pînă cînd ceasul Levis țiuie de două ori şi cîntă. Cîntă ascuțit, în falset, dar îmi place. E un ceas trecut prin multe şi în

microprocesorul cît o gămălie de ac, cît un ou de fluture, încap fix şapte melodii. Cîte una pentru fiecare zi din săptămînă, în ziua asta cîntă melodia cu sfinții care mărşăluiesc pe stadion, mă trezesc, văd pe geam cer albastru, frunze galbene, soare sărac de octombrie. Încă puternic la amiază, încă reuşind să *încălzească*, dar toate astea se întîmplă voalat cumva, cu *riduri*, printre perdele de aer umed. Nu este hotărîtor aerul umed, soarele a obosit din *motive* mult mai complicate, poziția Pămîntului în raport cu Soarele, înclinarea axului față de planul eclipticei, anotimpuri. Ar mai fi ora trecută de prînz, avem zbor mixt, trei ore de zi, amurgul, trei ore de noapte, zborul de amurg se consideră tot de noapte. Pentru că se lasă ceața aceea roşie, groasă, în care bîjbîim aducînd avioanele la aterizare. Pentru că e linia neagră a plafonului pe cerul orbitor portocaliu-roşu-verde-albastru de la apus spre

zenit, şi îngrozitor de vînăt, cu dungi pale de pîclă cenuşie despre care nimeni nu ştie nimic, spre soare-răsare. Adică, de unde o să răsară soarele mîine, dacă va mai răsări. Anul ăsta sfîrşitul de octombrie e atît de aiurit, nu mă miră nici ploaia putredă de dimineață, nici soarele fanat de la prînz. Nu mă miră nimic. Zburăm în ziua senină cum numai zilele de octombrie pot fi, decolăm, după ce băgăm trenul, flapsul, decuplăm forțajul, avem munții în stingă, ferestruind negru cerul la apus. Cerul care începe sa fie roşu la apus, şi negrul acela care şi el începe să fie roşu, foarte vag. Nu pot niciodată să spun - acum! - clipa cînd albastrul începe să se închege spre roşu, şi munții negri îşi îngustează şi ei conturul, îşi îmblînzesc tăişul crestelor spre roşul acela de apus care uniformizează cerul şi piatra, zăpada care începe să fie pe munți, pe Platou, acolo e Mike Sîrbu, mai sînt

Manoliu, Dan Sîrbu, prietenii mei aspri din Salvamont cu cîinii lor Saint-Bernard, tot felul de cabane şi turişti care îşi aruncă de pe umeri curele late de rucsacuri încărcate cu mîncare şi aleargă pe creastă strigînd: minunat, ce degradeu splendid. Cum joaca *culorile astea*. Şi prietenii mei din Salvamont, uitîndu-se la ei nemişcați de pe stînci înalte, fără să spună nimic. Fără să clatine capetele, măcar. Numai că asta se întîmplă la doua sute de kilometri şi mie îmi pare că se întîmplă sub avion, atît sînt de limpezi acele după-amiezi de octombrie.

Virez, şi pe urmă zbor cu soarele chiar în bot, rostogolesc orbitor bila incandescentă între botul avionului argintiu şi munții negri muiați de amurg, cerul rămîne înghețat chiar în baia aceea de lumină, albastru-sticlos înghețat, n-a venit încă ora benzilor de culoare, cînd lucrurile se amestecă între ele, sînt încă

în minutele limpezi dinainte cînd totul mai este foarte clar, delimitat limpede de rest prin contururi tăioase de lumină foarte curată, doar crestele acelea muiate în roşul abia bănuit, şi avionul meu sorbind aerul puțin cu ace de gheață al stratosferei, şi totul e atît de firesc în cabina strîmtă, caldă, în cabină *la mine*, dacă înțelegi, toate minunile astea devenite fireşti şi înțelese minuni doar jos, după aterizare, cînd cineva întreabă în treacăt - cum e pe sus? - atunci se *developează* toate culorile şi pămîntul este - nu şters, nu tern - strîmt, pe pămînt s-a făcut deja întuneric după ce aterizăm din zboruri în amurg, lucesc palid în pîclă cenuşie balize roşii, verzi, albe, miroase stins a petrol ars, a cauciuc încins, se roteşte din ce în ce mai încet metalul negru-arămiu al turbinelor în fuselajele mate, argintii, care prind de acum culori de noapte, şi pămîntul nu este în nici un fel

pus în față cu cerul înghețat din care coboară avioanele noastre. E, simplu, altceva. Nu se pot alătura, cerul din care venim şi pămîntul pe care călcăm, şi asta naşte surd, dureros, înăbuşit, o nelinişte numai de noi ştiută; iscusit tăinuită, nemărturisită tehnicilor de avioane, navigatorilor prieteni, soțiilor, nouă înşine, psihologilor de la Centrul Medical Aeronautic. În nici un caz psihologilor de la Centrul Medical Aeronautic! Călcăm apăsat cu ghetele de zbor, glasurile sînt limpezi, lucesc nedesluşit în penumbra din microbuz căşti albe, fermoare late, capete roşii de țigări aprinse, ne adună strîns între noi, mai mult decît bluzele şi căştile identice, nelinişstea aceea fără nume. Exact asta ne face să fim altfel - deşi foarte puțini o ştiu - noi cîntărim cele întîmplate jos - se întîmplă destule - cu valori şi legi deprinse în cabină, cînd toate se despart între ele prin contururi tăioase de

lumină foarte curată. Nu vreau să spun că sîntem grozavi şi mai ştiu eu ce, poate cei grozavi sînt tocmai cei de jos şi noi cădem aşa, între ei, fără să înțelegem foarte bine ce se întîmplă; dar toți simțim că ne deosebim, şi exact asta stîrneşte nelinişte. Pentru că am vrea să fim exact la fel ca ceilalți, pînă dincolo de identitate, dar nu se mai poate. Pentru că a fi *altfel* naşte o grămadă de confuzii, şi răspunderi, şi nedumeriri doar cu greu şi arar rezolvate, nesfîrşit conflict surd şi dorința - nici măcar stupida - de a alătura lucruri de nealăturat. De a explica ce nu este de explicat, a povesti cînd nu se poate, simplu, povesti; a lămuri lucruri al căror rost este să rămînă absolut nelămurite. Nu vrem să fim, în nici un fel diferiți de tehnicii noştri cu mîinile din aur bătucit şi năclăit, mîini cu miros onest de unsoare ce închid cupole concave deasupra noastră despărțindu-ne complet şi fără

să ştie de lumea în care avem să venim abia după o raită foarte depărtată prin noi înşine, pe care cei neştiutori o numesc zbor; de navigatorii cu ochii scoşi în lumina fosforescentă a ecranelor de radiolocație, laminați *conştient* peste ecranele acelea pulverizate pe dinăuntru cu nu ştiu ce sare radioactivă, ca să fie mai fosforescente decît pot ele fi. De toți cei luați într-un fel sau altul cu noi în zbor, măcar pentru că zborul nu se poate întîmplă fără tehnici sau navigatori. Aiurea, ascultă-mă pe mine, credem că plecăm cu grămada asta de lume după noi, dar plecăm singuri. Cumplit de singuri, în cabinele avioanelor noastre din dural mat şi flacără scînteietoare, şi singurătatea aceea este de neîmpărțit. Nu e nimeni alături, cînd te lasă ceva la bord. Cînd arde în pale de lumină roşie becul SORȚ şi pe tabloul de avarie se aprinde ca o condamnare becul roşu Incendiu, sau

Supraîncălzire motor, sau mai ştiu eu ce. Sînt o grămadă de becuri roşii acolo. Sau cînd venim spre casă ameţiţi, tîmpiţi de ora de zbor petrecută în plafon, cu ochii lipiţi de indicaţiile bordului, numai cine a zburat ore în nori, cu cețuri gri lipite de cabina, cu sus-jos, stînga-dreapta, față-spate, cu cei nouă sute-o mie de kilometri pe oră la şapte-opt-zece mii de metri înălțime, toate astea devenite simple convenții, pare atît de simplu, nu mai vrei, opreşti şi gata, deschizi cabina, te dai jos ca din simulator – dar sînt acele aparatelor de bord, şi trepidajul metalului, inconfundabil, sîntem în zbor chiar dacă zborul nu se vede, luptăm cu noi înşine, pentru că ieşim la iveală din străfunduri exact atunci şi acolo, şi străfundurile noastre, simplu, nu sînt făcute pentru zbor instrumental, aşa se cheamă povestea asta oarbă - zbor instrumental, pe urmă cerem o poziție celor care jos

şed pe scaune cu picioarele înfipte pînă în inima Pămîntului - cerem o nenorocită de confirmare a poziției cu greu adunate în creierii storşi sub cască din jocul acelor de busolă, radiogoniometru, dublul ac ZK pe cadrane negre şi ele rotitoare, şi aşteptăm confirmarea aceea care pentru noi înseamnă că încă existăm în toată nebunia aceea al cărei firesc este exact anularea existenței noastre - şi confirmarea nu vine, dumnezeule, vine doar bruiajul din căşti şi mai mult nu spun ce înseamnă bruiajul acela. Ştie cine are de ştiut. Cum ar putea să fie cineva lîngă noi în acele momente? Cine s-ar băga de bunăvoie lîngă noi, în asemenea momente? Nu vreau să spun că sîntem grozavi, fiecare e grozav în felul lui, în cabina avionului sau pe pămînt tare, dar aşa se întîmplă atunci lucrurile, şi de asta spun că zburăm de fapt cumplit de singuri. N-o să mă apuc să explic ce nu

este de explicat. Dar vreau să arăt doar că ne deosebim de cei care nu zboară, şi încerc să arăt *de ce* ne deosebim. Şi de ce nu le putem spune întotdeauna ce aşteaptă ei de la noi, chiar dacă îi iubim. Cînd ştim foarte bine că zborul nostru nu se poate, întîmplă fără ei, dar asta e altceva. Nu le putem spune totul, chiar cînd sîntem prieteni, şi aşa mai departe. Chiar cînd sîntem mai mult decît prieteni, şi încercăm, trecînd peste noi, sa *explicăm* şi să fim cu uşurare *la fel*. Dar nu se poate, uneori nu se mai poate, nu mai merge, ne trezim însemnaţi cu un semn numai al nostru, pe care ni-l citim în ochi, în feţele adînc săpate de marginea măştii de oxigen, în umerii vineţi, sub elegante costume cu fermoare, de strînsoarea chingilor de paraşută, un semn pe care putem numai să-l citim, fără să ştim prea bine ce se ascunde în ochii, feţele, umerii noştri tăiaţi de chingile paraşutelor PSM-1M, şi

exact asta naşte nelinişte. Că habar n-avem ce se ascunde sub semnul acela. Ştim sigur doar atît, că nu ascunde nici o mare fericire.

*

Pîcla de amurg se împrăştie foarte repede, cînd decolez în prima ieşire de noapte vizibilitatea e surprinzător de bună, văd clar luminile gării, lampa roşie de pe siloz, de la o mie de metri îşi încurcă între ele luminile o grămadă de sate; oraşul se curbează clipind după cotul fluviului, ape negre, argintii, lumini albe de neon, luminile galbene ale becurilor obişnuite. Sus e încă lumină slabă, roşul stins al apusului peste roşul lămpilor din cabină, albastrul acela vînăt care cade spre răsărit ca o perdea de beznă; la zenit, prin cupola cabinei, se vede o stea palidă. Una singură. Urcăm spre zona doi, şi aşa, în urcare, trebuie să reglez lumina din cabină pentru că în

jur se întunecă foarte repede, doar atunci văd că ce vine din noaptea de la răsărit este de fapt un nor foarte mare, foarte negru, acoperă orizontul de la nord la sud in stînga noastră, arcuindu-se larg şi cuprinzîndu-ne în arcul acela - oraşul, aerodromul, avionul de dublă comandă. Cotul fluviului sub avion, e foarte negru, noi zburăm acum spre sud, spre zona doi, şi cînd ieşim din viraj avem în stînga zidul negru şi în dreapta cerul roşu-albastru de amurg. Şi steaua aceea palidă de deasupra noastră. Fulgeră neaşteptat, difuz, îndepărtat, în norul acela negru. A fost foarte scurt, ca şi cum ar fi clipit violet, şi pe cerul vînăt nici nu ştiu dacă a fost într-adevăr flacără, sau o părere. Şi oricum, în octombrie nu fulgeră.

– Ai văzut? Întreabă Truță.

Nu răspund imediat.

Cînd fulgeră aşa, difuz, poate însemna orice. Poate fi un fulger la optzeci de

kilometri. Poate fi lumina farului de la Mangalia sau de la Nos Eminé, reflectată, amplificată, naiba ştie cum, de nori. Poate fi un nor de furtună mascat de alți nori, rătăcit între nori negri şi paşnici, fără fulgere în ei. Dar asta se întîmplă foarte rar, şi niciodată în octombrie.

– N-am văzut nimic, spun.

Exact atunci fulgeră din nou şi nu mai pot spune că n-am văzut nimic. Pentru că este de fapt un lanț de fulgere mici, care traversează potcoava aceea de beznă, de la nord la sud, şi pentru că, fiind ceva mai sus decît ele, vedem clar cum se reflectă în apa mării. Asta se întîmplă departe, noi sîntem la patruzeci de kilometri de litoral, vedem clar fulgerele mici cum se aprind, întîi la nord, pe urmă coboară spre sud urmînd arcuirea norului negru, sînt reflectate jos de ceva care poate fi doar marea.

– E departe, spun.

– Corect, apreciază prietenul meu, instructorul meu pentru zborul ăsta. E încă pe mare.

Noi zburăm acum spre est, cu asfințitul roşu, ce mai rămîne din asfințitul roşu, în spate, trasăm cu tubul Pitot o linie apăsată, stacojie, peste potcoava aceea de întuneric.

– Urcăm deasupra.

– O.K., spun. Ține-l puțin, să-mi strîng masca.

Se simte, în vîrful degetelor, cum Truță a luat comanda; mă aplec în chingi, strîng curelele măştii de oxigen, stau aplecat şi citesc cifre roşii de lumină pe cadranele negre ale bordului; urcăm cu treizeci de metri pe secundă dincolo de cinci mii de metri, cu 870 de kilometri pe oră la acul subțire, pantă-regim. Se albesc dintr-o dată, s-au împrăştiat cifrele roşii, se topesc violete sub scăpărarea bruscă de lumină iscată dincolo de cupola, cabinei; dubla se

cutremură sub noi, s-a ridicat nu ştiu cum de spate, urcă acum în poziția aceea incredibilă, cu ampenajul înalt spînzurat peste cupola cabinei. Loveşte crunt peste ochi întunericul, bici de beznă şi clipesc orbit, încercînd să reconstitui pe retinele arse cifre, acele bordului, macheta orizontului artificial. Se adună din pete negre, țin ochii holbați şi clipesc, atunci se adună, din pete negre, pete albe de lumină, se strîng gămălii de lumină roşie alcătuindu-se în cifre, ace indicatoare, becuri. Linia albă verticală traversînd de sus în jos tabloul de bord... Atunci vine din nou, nu cu zgomot, nici măcar, masele acelea de aer dislocate de lumină se prăbuşesc tăcute peste avion, trec prin cupola cabinei ermetice, le simt ca pe ceva care presează orbitor şi mirosind îngrozitor a ozon, ca atunci cînd explodează o lampă cu raze ultraviolete. Vine la fel de neaşteptat ca prima oară, şi din nou

clipesc cu ochii goi care nu văd decît lumină. Trec fîşii late de lumină; se adună sus, la marginea stratosferei, naiba ştie de unde, o grămadă de curent electric, clocoteşte crescînd nemăsurat şi pleacă adunat într-un pumn de flacără violetă să ardă pămîntul; trecînd prin norul imens, trecînd prin avionul care începe să trepideze, prin noi. Casc ochii cît pot, îi închid strîns, parcă nu i-am închis, rămîn pe retină aceleaşi linii frînte de lumină albastră, cînd ridic iar pleoapele sîntem în beznă şi nu se vede nimic, dar absolut nimic din tabloul de bord. Doar găuri negre, rotunde, foarte adînci, săpate în retinele de culoarea flăcării de magneziu.

Abia acum vorbeşte Truță în căşti, dubla cade sub noi într-un întuneric străbătut de şuvoaie compacte, cenuşii, zdrențuite:

– Ce facem?

– Stînga în coborîre propun.

Habar n-am de ce stînga. Manualul de pilotaj spune: degajezi imediat în partea luminoasă, numai că norul ăsta n-are nici o parte luminoasă. Are doar beznă, şi fulgere care ard ochii. De fapt e bine, nu mai avem probleme cu indicațiile bordului. Putem să citim şi ziarul nu numai bordul. Sîntem deodată într-o baie de lumină violetă, fiecare pală de lumină presează prin cupola ermetizată sufocînd cu mirosul greu de ozon, şi vedem cifre orbitor de albe pe cadrane orbitor de negre, şi avionul cade cu noi în poziția aceea ciudată, cu apenajul spînzurat deasupra cabinei. S-a înclinat avionul spre stînga, trebuie să ținem manşa cu amîndouă mîinile, se înclină primejdios, peste 90 de grade, asta e de fapt o prăbuşire prelungă şi duralul trepidează mărunt.

– Nu peste 60 de grade, vine în căşti vocea lui Truță.

– Daca tu... apăs intercomunicația, vreau să spun: dacă tu crezi că eu înclin mai mult de 60 de grade, ne aruncă pe planul stîng, se joacă cu noi curenți verticali, fluviile acelea groase de aer curgînd copleşitor în sus, în jos, prin aerul alb de fulgere, coloane de văzduh masiv urcă cu sute de metri în fiecare secundă, se prăbuşesc cu sute de metri pe secundă, au răsucit brusc, brutal, ca o rupere definitivă, acul variometrului în coborîre. Orizontul artificial dat peste cap, cădem sub verticală, dubla s-a smucit, revine pe față dar picam mai departe şi manşa oscilează stînga-dreapta, o simt în palme altfel decît înainte, fremătînd de o viață *a ei*, atunci ştiu că Florin a cuplat pilotul automat pe STABILIZARE. Coborîm, cu fiecare sută de metri se face mai întuneric, dacă se poate, cînd începe ploaia, cînd am atins, întîi cu aripa, după aceea ne prăvălim într-unui din şuvoaiele acelea compacte,

cenuşii, zdrenţuite, curgînd prin bezna de abur, apa aceea este de fapt neagră, sură doar prin întunericul din jur.

– Dreapta, geme Florin în intercomunicaţie, chiar, poate ieşim în dreapta, ţinem comenzile cu amîndouă mîinile, manşa se zbate, asta nu mai vine de la pilotul automat, asta e *de afară*, şi clipe nesfîrşite simţim comenzile întinzîndu-se, rezistînd încrîncenat unor eforturi pentru care nu sînt calculate, nici măcar nu puteau fi concepute forţele acelea bezmetice care se adună de peste tot, aşteptăm şocul, secunda cînd manşa tresare, se lasă moale într-un fel special, definitiv, şi ştim dinainte, fără să fi trăit vreodată, mişcarea înnebunită înainte-înapoi, ştiu foarte limpede ce o să fac, manşa în tablou, manşa în burtă, cînd avionul nu va mai reacţiona şi, Florică, dacă nu ne curăţăm acum nu ne mai curăţăm niciodată şi putem face orice, chiar

zbura în nemurire un avion fără comenzi, dar asta durează numai o clipă, pînă. stabilizăm virajul pe dreapta, tonele acelea de apă cenuşie-neagră cad pe noi, simțim *fizic* cum vin, copleşesc aripile cascade din granule de gheață rotundă, translucidă, învelite în straturi dure ca diamantul şi străvezii ca lumina albă. Se adună straturi concentrice în jurul unui nucleu alb de gheață amorfă, grindină, se prăvălesc şuvoaie de apă şi grindină, bat bezmetic în duralul fuselajului, în aripi, în plexiglasul cabinei, respirăm cu înghițituri mari, înghițim oxigenul din mască pentru că sîntem practic sub apa, sub gheață, cădem din beznă la trei mii de metri deasupra pămîntului înecat în apă şi întuneric, motorul, cum naiba merge, cum arde flacăra de viață în camerele de ardere, aşteptăm poticnirea flăcării în apa aceea înghețată. Se aruncă bezmetic avionul pe planul drept, dacă rezistă

comenzile întinse, vibrînd de întinse, rezistă, aşteptăm sa se pulverizeze plexiglasul cabinei, plexiglasul armat al cupolei, coloana aceea de gheață vie prăbuşită în ropot de-a valma cu cioburi din plexi cu fulgere, cu fîşii de lumină roşie recompuse numai sutimi de secundă, fără să spună nimic pe retinele arse... Am timp să mă gîndesc la General, nu la ceva anume legat de el. Generalul în sine dar asta înseamnă foarte mult *aici*, şi mai am timp să gîndesc că, uite, m-am gîndit la General.

– În sus!

Nu ştiu care din noi a spus-o: Truță Florin, eu, avionul. Dar are o logica, logică amărîtă şi îndărătnică de viată înecată de ploaie, sfîrtecată de lumina albă, învinețită de grindină şi zgribulită în bezna aceea care înveleşte sfîşiat totul, dacă jos nu, dacă jos-stînga nu, dacă jos-dreapta a fost mai rău decît jos-stînga, nu mai rămîne decît în sus.

Cuplez forțajul, avem probleme pînă să aducem la orizontală, pînă să cabrăm avionul, mai tîrziu am ştiut - era mai bine să aducem la orizontală mai întîi, pe urmă să cuplăm, urcăm în norii aceia de apă, de gheață, de lumină şi întuneric, urcăm printre fulgere de magneziu cu forțajul cuplat, noi înşine fulger, apă, gheață, lumină, am mai auzit de motoare oprite în ploaie, ce este în jurul nostru nu-i ploaie, zburăm în apa aceea, în gheața aceea şi cum rezistă totuşi focul camerelor de ardere, nu se stinge înăbuşit de apă, manetele de catapultare, *mă văd* ghemuit, dezarticulat, ud, flasc, acoperit de kapronul alb al paraşutei, nu catapultarea, de aici nu mai ieşim decît împreună sau nu ieşim deloc.

Urcăm dincolo de spaimă într-o şandelă abruptă la şaptezeci de grade, cu ochii agățați de giroorizont, înțepenind cu mîini scoase din umăr

manşa de podeaua cabinei - urcăm, şi întîi nu mai este grindină, se desface sub botul dublei un trident de fulgere albastre dar acum ştiu, cîteva secunde orb, ochii căscați aiurea, urcăm, se recompune bordul în jurul machetei giroorizontului, nu mai plouă, ieşim din şuvoaiele cenuşii, s-a deschis negrul din jur, s-a liniştit avionul, pe urmă se zguduie iar sub o pală de lumină solidă; ce poate fi, şi iar ne-am înfipt într-un strat de întuneric pe lîngă care ce a fost pare o jucărie, cum se duce avionul, n-o să înțeleg niciodată mişcarea aceea, *a ricoşat pe beznă* - şi țîşnim afară, la lumină, la 9.500 de metri sînt nori cenuşii, spinări de nori obişnuiți jur-împrejur, noi urcăm într-un crater de aer curat spre cerul senin, întuneric albastru cu stele galbene, cu ultimele benzi de portocaliu stins şi roşu prăfuit spre apus.

*

Bunicul meu a luptat în primul război mondial în Regimentul 40 Călugăreni, şi a fost decorat pentru eroism, aşa scrie cu litere migălos caligrafiate pe hîrtia îngălbenită a brevetului de decorare. Ne-au mai rămas de la el cizmele cu pinteni şi o sabie lungă, grea, din oțel negru de Solingen, cu totul altceva decît lama suplă, strălucitoare, filigranată pînă la jumătate, pe care obişnuim noi să o numim sabie. Vreau să spun, sabia bunicului a fost gîndită foarte strict, numai pentru ce era ea făcută să facă, nu şi-a bătut nimeni *atunci* capul cu ce impresie o să producă, tocmai de aceea produce impresie după 70 de ani aşa cum stă agățată pe perete deasupra patului, lîngă brevetul cu decorația. Întinsă sub sabie, ca Damocles, Johanna citeşte. Vine lumina de la becul alb, aureşte părul castaniu-roşcat strîns într-un coc sever, cum stă cu spatele la

lumină pistruii nu se văd aproape deloc. Şi ochii aurii sînt aproape negri. Şi, în general, aşa cum stă cu spatele la lumină pe cerga groasă, şi încă, acoperită cu o pătură la fel de groasă, Ioana e caldă toropită, neruşinat de destinsă.

– Salut!

– Salut! răspunde Ioana, ridică ochii de pe carte, de fapt atunci văd că ochii sînt aproape negri.

– Ai venit devreme azi, constată.

– Am venit, spun, şi Ioana, care de cînd sîntem împreună a învăţat ceva, devine brusc atentă. Adică i se arcuiesc umerii sub pătură şi, cum se uită la mine, gata, s-a dus toropeală, o clipă îmi pare rău pentru fată, nu e nimic comun între ea şi locul de unde vin, dar Johanna n-are nici o vină, nici eu nu sînt de vină, nu e nimeni vinovat. O clipă prefer ca Johanna să nu fi venit, pe urmă îmi pare bine că e aici, merg spre

patul-canapea, cerga, pătura, cum iese fata de sub pătură, cocul aurit de lumină, gîtul înalt, gura mare deschisă uşor a aşteptare, umeri - strînşi în tricoul negru de bumbac, tricoul meu, braţe bronzate şi acum, în octombrie, mîinile puternice, liniştite, aşteaptă lîngă cartea lăsată pe pătură cu coperţile în sus, cum nu se lasă cărţile. Johanna e subţire dar are mîini puternice, mişcă degetele aşa aşteptînd, urcă mişcarea ca o undă, se încordează tendoane, se topesc neted sub pielea bronzată undeva departe, aproape de umeri. Avem acelaşi număr la mănuşi, fata poartă iarna mănuşi îmblănite de zbor, cu capse şi cureluşă îngustă din piele neagră la încheietură. Mai am timp să văd, aşa cum vin spre ea, dinţii albi muşcînd buzele uscate, se amestecă nişte lucruri, se ridică mîna bronzată între mine şi lumină, smulge din părul strălucitor agrafe mari topite în acelaşi metal negru

ca sabia bunicului. Se risipeşte părul fetei, mă acoperă mirosul cald, luciu moale, o strîng, în braţe absolut ca un cretin, adică o sufoc puţin pentru că trebuie să fie ceva de care să te poţi agăţa, Ioana, trebuie să existe, pentru dumnezeu, ceva *stabil*, la care să poţi veni cu sufletul în palme ca la Zidul Plîngerii, să te topeşti în cuvinte aşa cum pietrele se topesc sub cuvintele tale, şi pe urmă mă prind de umerii fetei şi mă las în voia ei. Pleacă nu-ştiu-unde mirosul de metal încins, petrol ars iarba cîmpului şi ozonul înăbuşind prin masca de oxigen, corpul subţire al Ioanei e fierbinte, zbaterea sinilor sub tricou, vin cuvinte necăutate, iubita mea, iubita mea, fulgerele din dosul ochilor se îndepărtează doar acum, s-au şters, au dispărut. Deschid ochii în răstimp peste ochii închişi ai fetei, zbaterea pleoapelor, faţa uşor adunată, într-un geamăt mut cu buze răsfrînte, sclipirea umedă a

dinților albi, Ioana. Pe urmă deschidem ochii în acelaşi timp, ne vedem unul în ochii celuilalt, ochii mei în pupilele fetei o repetă la nesfîrşit cum se uită la mine, simt o afurisită de certitudine fierbinte, o liniştită certitudine, aici, patul, cerga, sabia, pămînt. Ioana deschide ochii larg, mă prăvălesc în ochii ei larg deschişi, şi îi închide peste mine suspinînd cînd nu îi mai poate ține deschişi de tot ce se întîmplă între noi. Totul e aşa cum se întîmplă foarte rar, o dată - de două ori, dacă se întîmplă, dar, uite, aşa e acum cu noi şi nu îmi pare rău, chiar daca ştiu că n-o sa mai fie niciodată. Chiar, n-a mai fost niciodată aşa. N-am mai fost niciodată atît de golit de mine, şi plin de fata cu care eram. Nici nu ştiu dacă o să mai fiu. Nu ştiu nici dacă lucrurile astea sînt trecute undeva şi le ține cineva socoteala, dar cred că e necesar să se întîmple doar o dată - de două ori, pentru ca toți sa aibă parte de ele.

*

3517 stă husată pe platoul din fața hangarului, numerele de avion nu se citesc: trei-mii-cinci-sute-şaptespre-zece, se citesc mai special: 35-17, un fel de nume şi prenume. 3517 este o dublă din seria Bătrînei Doamne 1120, cu pilot automat pe un singur canal, cine a zburat asemenea avioane ştie ce înseamnă asta. Înseamnă ceva bun, în orice caz. Manşa uşoară, avionul sensibil la intențiile pilotului. Mă rog, noi cu 3517 am zburat aseară, acum dubla e trasă în fața hangarului, mai la o parte de celelalte avioane, celelalte avioane sînt dehusate, lucrează tehnicii la ele, capace scoase, trape deschise, 8108 s-a cățărat pe cricuri roşii, îi încearcă trenul, tren escamotat, tren scos, roțile, mari, negre, trasează sferturi de cerc prin aerul albastru; ziua de azi e senină, călduță, albastră şi aurie, pierdută într-un abur subțire. Bufnesc înăbuşit trape,

şuieră ciudat supapa de coordonare cînd trenul se zăvorăşte pe escamotat. Ciudat, pentru că de obicei astea sînt sunete care nu se aud. Mă uit cum se mişcă jambele nichelate, Truță mă trage de mînă, hai odată, ne ducem la avionul acela tras la o parte, ascuns sub huse mohorîte, care nu se potrivesc cu ziua aurie.

Se face un cerc de oameni tăcuți în jurul dublei 3517, aşa husată, ăştia ştiu ceva, pe mine m-a luat Truță de la masă, m-a cărat cu un aer misterios pînă la hangare, pluteşte nu-ştiu-ce în aer, un nu-ştiu-ce de aerodrom, cînd toți au habar de un lucru pe care nu îl spune nimeni: a căzut undeva un avion, s-a catapultat un pilot, uneori nu s-a mai catapultat. Eu n-am habar, dar bineînțeles că nu întreb, nu e de întrebat şi lucrurile astea se află oricum, şi chiar dacă nu le afli, în fond n-ai decît de cîştigat. Tehnicul cu sprîncene groase

desface husa, prelata se încheie sub husa avionului, trece un şnur prin bride de chingă subțire, împreunîndu-le, trage cineva şnurul acela, husele grele alunecă pe beton. Strîng ochii, lucesc razele soarelui în cupola cabinei, se desfac pe fuselaj într-un evantai de lumină mată, este ceva în neregulă, nu lunecă îmbrăcînd uniform duralul ca la celelalte avioane, se frîng razele de soare nu ştiu cum în zgrunțuri irizați care n-au ce căuta acolo. Pe urma văd vopseaua conului, jupuită, de fapt lipsesc aşchii mari. lungi, adînci, din textolitul dur al conului, materialul acela sofisticat care rezistă unor viteze şi înălțimi la care nu rezistă, multe materiale. Ne apropiem, îmi scot mânuşile, pipăi cu vîrful degetelor conul verde mutilat. De aproape se vede clar, inelul difuzorului ciocănit mărunt, ca de un orfevier dement, fuselajul şifonat pînă în dreptul cabinei, tabla de dural vălurită

adîncitură lîngă adîncitură, bordul de atac al aripilor înfundat, lămpile de poziție sparte, smulse, oarbe, se cască - negre locaşurile lor. Spre marginea planului atîrnă bîjbîind un fir electric subțire, roşu în izolația lui, stingher, atîrnă din gaura căscată în aripa stîngă. Antenele stației SOD, antena verde din vîrful derivei sparte, găurite, se văd sîrme aurii rulate pe cadre dreptunghiulare din material izolant alb, sîrmele acelea pe care iar, de regulă nu le vede nimeni. Se aude zgomotul surd al trenului zăvorît, cei de la 8108 îşi fac treaba lor, şi cei de la 9807, se vede numărul înscris cu cifre roşii pe duralul fuselajului, dural neted, luceşte mat în soarele subțire.

Noi am aterizat noaptea trecută, am venit prin ploaia aceea despletită în trîmbe sure pînă la brațul fluviului, jos era întuneric, rulam cu farul, am degajat pista, am tras avionul la guri, n-am stat

să ne uităm cum arată. Nu mi-am închipuit nici o clipă că trebuie să ne uităm cum arată. Ne interesa doar că am ajuns jos şi pe urma ne-am urcat în microbuz, grăbiți să ajungem la celula de alarmă.

– Cam greu de crezut..., spune încet Floricã.

Îmi amintesc cum se smucea dubla în norul cel negru şi cum am stat agățați de manşă. Cum se prăvăleau coloane de apă, de gheață peste noi, şi aşteptam să spargă, să zdrobească cabina, să înece, să rupă, să inunde năvălind peste noi cu nouă sute de kilometri pe oră. Cum aşteptam şi ne întrebam ce-o să facem cînd cupola se va sparge, şi cupola nu s-a spart. Cred că şi Truță se gîndeşte la asta, se lasă de pe un picior pe altul, a ridicat mîna, atinge conul jupuit.

– Trebuia să ne dăm seama.

Rămînem singuri lîngă avion, ceilalți au plecat la treburile lor de aerodrom,

peste coama dublei se înşiră ampenaje înfipte în cerul albastru, aşa cum ne uităm de jos derivele înalte îşi suprapun bordurile de atac într-o scara care urcă atît de sus, pînă unde n-a reuşit niciodată să ajungă vreun avion.

*

S-au adunat o grămadă de zile libere de luat, încărcăm în ARO-10 cortul, saci de dormit, scurte îmblănite, cutii de conserve şi o lădiță scundă, dreptunghiulară, din scînduri groase, plină cu pesmeți cazoni. Trecem prin oraş ocolind ca să ajungem la intersecția cu stopuri, roşu în față, interzis la stînga, asta înseamnă un singur lucru: la mare. Cine se duce la mare în noiembrie, mă uit cu coada ochiului la Ion, Ion priveşte nepăsătoare prin parbriz, dar o simt încordată, n-are rost să trişăm, măcar pe noi să nu ne păcălim, claxonează scurt un camion

mare din spate, clar, valuri cenuşii, nisip îngheţat, cețuri de noiembrie şi sirene tînguindu-se lung prin ceață, am luat-o la dreapta.

A merge cu ARO-10 pe şoselele țării e mai mult chestie de psihologie, toată lumea te crede zarzavagiu, parvenit, şi încă o grămadă de chestii nelămurite. Şoseaua e dreaptă, netedă, uscată, depăşim un R-16 vişiniu care se tîrîie leneş în soarele călduț, asta e ceva împotriva firii, „vine”, mă avertizează Johanna, văd în oglindă cum R-16 s-a înălțat pe roți şi mănîncă şoseaua să ne ajungă. Ne ajunge, trece în trombă pe lîngă noi, ne macină, ne striveşte, ne laminează şi ne facem mici sub privirile disprețuitoare ale celor din „Renault”; cu cei 75-80 kilometri pe oră am îngheţat cînd maşina vişinie ne depăşeşte, se topeşte, se face una cu asfaltul undeva foarte departe în față. Trecem Dunărea pe la Giurgeni, la postul de control

sîntem opriți, trași pe dreapta, cîntăriți prudent din priviri de un plutonier-major.

– Actele, spune.

Strecor legitimația militară între carnet și certificat, nici nu se uită la ea, o pune deoparte, răsfoiește permisul de conducere, certificatul de înmatriculare, o clipă îngheț, adresele nu coincid. În permis e adresa veche, din Spătarului, în certificatul cenușiu sînt domiciliat în Colentina, la mama. Am plătit o grămadă de amenzi pe chestia asta, și cred că acum am să mai plătesc una. Nu, bagă preocupat actele în porthart, ocolește mașina, mă pune să aprind farurile, pozițiile, să semnalizez, la fiecare din manevrele astea se simte obligat să-mi privească ARO-10 din față, spate și lateral. ARO se lasă privit și funcționează ca lumea, plutonierul-major se apropie, se reazemă de portiera deschisă:

– Unde mergeți?

– La mare..., şi pe măsură ce secundele de tăcere curg îmi dau seama că am greşit grav, chiar, cine merge la mare în noiembrie?

– Doamna?

– Soția mea, spun, şi Ioana surîde fermecător milițianului cu dinții ei albi înşiraţi în gura tristă.

– Unde lucraţi?

Se răzvrăteşte ceva în mine, avionul, fulgerele, privirile nimicitoare ale celor din „Renault”-ul ăla nou. Sar din maşină, mă înfig în fața milițianului:

– Maior... Pilot de vînătoare în Aviația militară română!

Sînt posibile două reacții, una defensivă, alta ofensivă, gen: ce-mi pasă mie că sînteți... Plutonierul-major mă priveşte lung de jos în sus, ghetele de zbor, blugii, jacheta veche cu fermoare şi ecusonul „Aviația militară” scos, a rămas o urmă întunecată, rotundă, pe umărul drept, scoate actele din porthartul

burduşit cu permise de conducere confiscate, mi le întinde.

– Drum bun.

– Mulțumesc, spun din vîrful buzelor, urc în ARO, acolo dau de Ioana care mă priveşte lung, oscilînd între admirație şi ceea ce crede ea că ar fi ironie.

– Chiar eşti maior? Întreabă.

– S-a întîmplat, mă scuz.

– Asta e mult; sau puțin?

– Depinde cum o iei, spun, accelerez, apăs ambreiajul, cînd să bag în viteză plutonierul-major îmi face semn; dau drumul ambreiajului, cobor geamul.

– Ce s-a mai întîmplat?

– Să vă treceți aceeaşi adresă în certificatul de înmatriculare şi în permisul de conducere, spune, îşi strînge buzele sever, pe urmă roteşte important rigla alb-roşie prin aerul de toamnă tîrzie, aer străveziu, auriu, albastru, cu fire lungi, argintii, iscate de nu ştiu unde, cu cețuri moi, subțiri la orizont, cu

siluetele dealurilor sterpe înmuiate în acele cețuri.

– Circulați!

Şi pentru4 că a făcut semn să circul spre Tulcea, o iau spre Tulcea.

*

– Ce dracu facem la Tulcea? Întreabă Ioana. Au o fabrică de conserve din peşte, un combinat de aluminiu pentru avioanele tale, şi cam atît.

– Vizităm fabrica de conserve, spun. Trebuie să ne depăşim condiția.

– Care condiție?

– Asta, de ignoranți.

Ioana se înfundă în gulerul şubei, adoarme. ARO se cațără pe serpentine scurte, dealurile sînt rotunde, domoale, pietroase, bolovani lustruiți ies în şiruri de sub pămîntul subțire, ros, acoperit cu petice de iarbă cenuşie, uscată, sfărîmicioasă. Trece un lac plat, întins, puțin adînc, dincolo de lac e alt deal, pe

vîrful dealului s-a cățărat acum cîteva secole bune o cetate. A trecut vreme, s-au prăbuşit bolțile, s-au ruinat ziduri, cetatea aia e alcătuită din rămăşițe semețe cu urme de ghiulele, de săgeți, cu dîre de smoală uscată - smoala aceea incandescentă, aruncată de pe metereze în capul atacatorilor. Vulcanul mititel din stînga şoselei înseamnă că ne apropiem de aeroport, pista scurtă, îngustă, fără biletele, am zburat aici o vară, ce vară, se adunau şapte-opt avioane pe buzunarele-platforme de întoarcere din capetele pistei, era înghesuială, vuiau motoare. Tremurau dealurile, zebra, aerogara, în jeturi fierbinți izbucnite din ajutaje, vuiau - strecurîndu-se printre avioane care şi ele se strecurau, totul dominat de dealul acela ascuțit, mult prea aproape de pistă, de care ne feream cum puteam cînd zburam pe vizibilitate proastă.

– Unde mergem? o scutur de umăr pe fată, e seară, se întunecă devreme, noi am plecat tîrziu de acasă, am pierdut o grămadă de vreme pe drum cu toate opririle acelea stupide. Ioana se freacă la ochi, unde sîntem? Vede statuia Iui Mircea cel Bătrîn pe cerul de seară, luminată de proiectoare „a, zice, sîntem în Tulcea”.

– Exact. Unde naiba mergem?

– Să vizităm fabrica de conserve, face Ioana. Să aflăm tot felul de lucruri noi.

– Nu în seara asta, spun. În seara asta mă simt perfect aşa cum sînt.

Ne învîrtim prin oraş, pînă la urmă ajungem la hotel Delta, mare, înfipt deasupra cheiului, cu terasă ca un cozoroc şi o grămadă de geamuri imense. Găsim cameră fără bătaie de cap, obişnuitele fasoane de la recepție, pînă la urmă totul se aranjează mai repede şi mai ieftin decît în alte părți. Urcăm cu un lift inteligent care opreşte singur pe

drum să ia alți pasageri, debarcăm la etajul patru cu sacii noştri de voiaj fabricați de Ioana din pînză cenuşie de corabie, se înfundă tălpile în mocheta groasă, pufoasă, ca o iarbă engleză crescută pe coridor. Deschid uşa, mă opresc ameţit, camera are tavan, podea, pereți în stînga, în dreapta, peretele din față e de fapt unul din geamurile alea imense văzute din stradă, cînd intrăm în cameră parcă sîntem pe jumătate afară, zburăm deasupra cheiului, deasupra vapoarelor mici, cochete, albe. În întuneric, înşirate la chei.

– Ah! face Johanna şi se lasă în fotoliul jos. Ce frumusețe! E frumos, dar groaznic de frig. Sacii de dormit sînt jos, în maşină, mi-e lene să merg după ei.

Ion e de serviciu, fierbe pe spirtieră ceai Lipton, stingem lumina, bem ceaiul căscînd ochii la vapoare, la apa neagră a fluviului în care se reflectă felinarele de pe, chei, lămpile de poziție şi

proiectoarele vapoarelor. Ne înghesuim în patul de lîngă geamul imens, de lîngă geamul-vitrină, acoperiți cu tot ce am găsit de acoperit, s-a făcut cald, e bine, şi dintr-o dată toată noaptea luminata de afară se răsuceşte lent şi mă acoperă cu o perdea imensă, stacojie, cu miros de trup de fată.

*

Mă trezeşte Ioana țremurînd îngrozită, săltată în fund cu pătura trasă pînă la gît, poză clasică „ce e?”, scoate mîna de sub pătură, brațul gol, lung, arămiu, pe umărul rotund şuvițe de păr, mă uit în lungul brațului, prin peretele din sticlă o prova imensă de navă oceanică se prăvăleşte peste noi. Vine călcînd valurile galbene, navele mici înşirate la chei, cheiul însuşi, mai înaltă decît etajul patru de hotel; în dreptul nostru sînt găuri rotunde, simetrice, cu chenare groase nituite şi ancore monstruoase

atîrnînd găurile acelea. Se văd smocuri de alge pe ghearele ancorelor, etrava boantă se năpusteşte peste chei spre noi, simt între ochi metalul rece, ud, cu gust de vopsea şi rugină, o să se umfle arcuindu-se incredibil geamul hotelului Delta, va sări în cioburi imense rotindu-se lent prin aer, şi... Nu, la cîțiva metri de noi botul uriaş acoperă orizontul, tot orizontul e bot de vapor, botul uriaş virează brusc, şi peste port răsună gros „uuuu”, tremură sticla, lemnul, zidurile, a sunat sirena navei. Defilează bordul murdar cu hublouri rotunde, pe tabla groasă se scurg zemuri ruginite de vapor, prin hublouri atîrnă rufe ude puse zadarnic la uscat. Trece şi un cap bărbos cu căciulă tricotată de scafandru, nu ştiu dacă ne vede, scuipă prin geamul rotund, scuipatul se pierde în apa miloasă a fluviului.

A trecut, Ioana se prăbuşeşte lîngă mine palidă, cu ochii închişi.

– Uf, era să mor.

– Credeam că e visul tău, zic, să stai în pat şi să vezi vapoare adevărate. Credeam că de asta m-ai adus la mare.

– Nu sîntem la mare, se strîmbă fata. Şi visul meu e un brick din lemn de sus pînă jos, cu trei catarge înalte, cu vergi înguste şi vele albe umflate în vînt.

Se răsuceşte aşa, cu ochii închişi, mă prinde în braţe. – Sărută-mă.

Îi sărut buzele uscate, netezesc pe fruntea înaltă şuviţe de păr castaniu umezite de sudoare.

– Ce chestie aiurită, spun, noaptea ai părul negru cînd e soare te faci blondă, acum eşti aşa, maro-aurie ca un cocker spaniel.

– Ca un cocker spaniel, şopteşte Ioana. E ceva rău în asta?

Îmi frec obrazul neras de obrazul ei, aşa cum o ţin în braţe:

– E în regulă, spun. E foarte în regulă. Cînd plecăm?

– Unde să plecăm? întreabă fata.

Chiar, unde să plecăm? Stăm toată dimineața în pat, cînd coborîm la restaurant avem probleme cu chelnerul, ce ne serveşte, micul dejun, prînzul, dați-ni-le pe amîndouă odată, se decide Ioana. Mai ales dînsul - mă arată cu bărbia - e mereu nemîncat.

*

Şoseaua şerpuieşte între ziduri de pămînt roşu prin păduri de stejari pitici cu frunze de aur, sus e cerul adînc de toamnă, în mijlocul drumului apare un soldat cu cască, centură albă, face semne disperate cu două steguleţe, unul roşu ca lutul, altul galben ca frunzele crestate.

– Ce vrea? întreabă Ioana, de unde să ştiu ce vrea, trebuie să ştii, spune fata. Doar eşti militar!

– Tu ştii Morse? o întreb, apăs frîna, ARO derapează pe asfalt, pe frunze

căzute, soldatul nu se mişcă, înşurubat în şosea, oprim cu botul în steguleţele lui.

– De ce să ştiu Morse? se miră Ioana.

– Pe aici nu e voie, spune soldatul. Ocoliți prin stînga.

Chiar, la stînga se face un drum îngust, tot asfaltat, urcă abrupt printre dealurile rotunde, se termină în ceața de dincolo de dealuri.

– Unde duce drumul din stînga?

– Nu ştiu, spune soldatul, dar pe aici nu e voie. Ocoliți prin stînga.

– De ce să ştiu Morse? întreabă Ion, după ce am ocolit prin stînga şi acum urcăm în viteza a doua drumul îngust, uneori înțelege greu.

– Doar lucrezi în marină, spun, faci vapoarele alea mici cu tot felul de pavilioane înşirate pe catarg, Morse ăsta e ceva elementar pentru un marinar.

– Pavilioanele le ştiu, spune Ioana, dar Morse habar; n-am. Pavilion galben înseamnă ciumă la bord.

Drumul urcă la nesfîrşit, în ritmul ăsta ajungem curînd în cer; orizontul e foarte aproape, sub botul maşinii, frînez, sîntem pe creastă, ce coboară mai departe nu e şosea, e un tobogan foarte înclinat, în crăpăturile asfaltului creşte iarbă cu firul galben, subțire, copacii sînt atît de aproape de marginea drumului îngust, parcă am fi pe aleea dosnică a unui parc vechi. ARO e greu, lupt cu el din frîne, ne rostogolim cu motorul supraturat în viteza întîi; ajungem din nou într-o şosea lată, fără nici un fel de marcaje, indicatoare; opresc în mijlocul drumului, nici măcar nu trag pe dreapta. E atîta linişte încît, atunci cînd vorbesc, Ioana tresare:

– Dă-mi ceasul!

Se uită la mine într-un fel pe care nu îl înțeleg; îmi întinde ceasul, mic,

extraplat, oroare, sub geamul plesnit cristale lichide pulsează în cifre şi litere care nu-mi spun nimic.

– Poate vrei şi inelul, spune Johanna, se chinuie să îşi scoată inelul din deget, luxul ei, fir de aur prăpădit pe care cineva a lipit ciobul de sticlă de sifon numit de fată „ametist”. Îi întind ceasul cu afişaj şi nici nu mă uit la inel; doar după ce pornim mai departe, Ioana se simte obligată să explice:

– Am crezut că mă jefuieşti şi mă laşi aici.

– Am vrut să mă orientez, spun, iei ceasul, limba mică în soare, bisectoarea unghiului format de limba mică cu cifra 12 indică întotdeauna sudul...

– Nu zău.

– Sută la sută. Am simțit nevoia să ştiu măcar în ce parte mergem, dar a fost doar o slăbiciune trecătoare.

– Să nu mai faci, spune Ioana.

– În regulă, spun, mergem. Înainte pe şoseaua aceea care încalecă dealul, vezi de departe unde o să ajungi pentru că orizontul e larg şi dealurile - ți-am spus, pămînt pietros, sărac, coaste dezgolite din piatră lustruită, uneori o vale de torent sfîrtecată brutal în pămîntul - piatră, nepotrivită cu ziua albastră, cu lumina molcomă, căldura aurie care n-o să mai fie multă vreme căldură. Satele sînt mici, albe, casele au gardurile din felii de calcar aşezate una peste alta, denumirile lor mai mult încurcă şi ne fac să mergem mai departe, unde întîlnim alte sate cu nume aiurite şi gardurile caselor albe din felii de calcar. Uneori tăiem de-a curmezişul, cînd banda drumului e limpede o luăm drept peste culmi de deal; roțile groase strivesc tulpini alburii, uscate, cu miros amar şi Ioana rîde cu rîsul ei care mă scoate din minți, se leagănă în scaun izbită, clătinată, aruncată în toate părțile de

zdruncinăturile maşinii. Tuşeşte motorul, se înfundă, gata, s-a oprit. S-a oprit într-un defileu de întuneric dintre două culmi golaşe, între roți, pe pietre galbene, curge un fir sărac de apă limpede; a ieşit dintre pietre, s-a amestecat cu pământul puțin, a făcut o baltă în care, uite, maşina s-a oprit. Panta abruptă, noroiul de sub roți, ARO încremeneşte cu botul gros proptit în cer. Nu e prima oară, ştiu bine ce poate maşina scurtă, albă, pătrățoasă, cuplez tracțiunea pe toate patru roțile, diferențialul, ARO se smulge din noroi parcă tras de păr, urcă vioi pe linia văii între dealurile care se deschid, în fața noastră se înşiră sub soarele de apus spinări după spinări rotunde de piatră seacă, iarbă veştedă, pământ uscat, se rostogolesc tăcute rămăşițele acelea de munți străvechi, lume tăcută, se opresc rezemate într-un zid neştiut de cetate rămas în picioare, pleacă din nou să se

prăvălească tăcute, ostenite, fără să găsească nici măcar acolo odihnă, în mare.

– Thalassa. Thalassa, zbiară Ioana, bate cu pumnii în bordul maşinii cînd galbenul prăfuit al ţărmului se termină pe apa vînătă, unită foarte aproape cu cerul prăfuit, albastru închis, cu dungi groase de roşu murdar. Ştiu bine ce înseamnă asta: mîine, timp frumos. S-a făcut frig cînd oprim, din spate soarele galben nu mai încălzeşte, mă întorc, bila galbenă, mată, perfectă, coboară poticnit spre orizont; umbra maşinii s-a lungit nemăsurat, se pierde dincolo de marginea falezei, a căzut în apă. Ioana se apleacă, se dă un pas înapoi, clătinîndu-se: ascultă, spune, nu se poate. Vino să vezi ce-i aici.

Vin să văd şi nu văd nimic, doar straturi de aer dens, din întunecat mai întunecat, bătînd jos în negru-albastru-verde, aşa cum e aerul în apus cînd

soarele apune după faleză şi pe creastă e încă lumină, dar, jos, fîşia îngustă de plajă şi apa umbrită de malul înalt sînt de-a binelea în beznă. Şi văd pînă la urmă ce n-am văzut în viața mea, cînd se obişnuiesc ochii cu întunericul verzui, faleza e atît de înaltă, şaptezeci-optzeci de metri, cît turnul de paraşutism sportiv, întunericul îi dublează înălțimea, şi acolo jos, la picioarele zidului de piatră retezat brutal, în bezna de acolo, atît de departe încît nici nu le aud, fierb înăbuşit şi se sparg valuri imense, negre-verzui, cu creste fosforescente.

*

– Eu nu mă mai mişc de aici, spune Ioana, bate cu călcîiul bocancului portocaliu, înalt, cu talpă groasă şi zimțată, în pămîntul pietros. În calcarul acela perpetuu, cu chelii de pămînt subțire pe el.

– Poți să te duci unde vrei - cum se întoarce spre mine stă cu fața în ce-a mai rămas din soare, ochii ei ard efectiv, clocește peste auriul ştiut ceva roşu şi tulbure - eu aici rămîn.

Nu scot un cuvînt, mă uit la ea cum se agită şi măsoară din ochi fîşia de pămînt spînzurată pînă dincolo de creasta falezei, pe care vrea să pună cortul. Mă uit la rădăcinile negre ale firelor acelea subțiri de iarbă galbenă, cum străpung pămîntul şi atîrnă la optzeci de metri deasupra valurilor mute. Mă uit din nou la Ioana mea, urcă dinăuntru un ghem fierbinte, se răsuceşte tăcut, uneori o iubesc pe Johanna. Atunci cînd reuşeşte să fie ea însăşi, ca acum. Cu blugii tociți vîrîți în bocancii aceia nou-nouți. Cu hanoracul din pînză de cort purtat, răspurtat bazonat la coate. Habar n-am cît cîştigă un inginer care face şalupe albastre şi le dă drumul în jos pe fluviu. Aşa o iubesc

pe Ioana, rar şi puțin, dar ei îi este de ajuns, şi asta ne mulțumeşte pe amîndoi; se putea şi mai rău. Se putea să nu ne iubim deloc.

Scoate cortul din ARO, chiar se apucă să-l aşeze îndîrjită acolo, exact pe creasta falezei. O las pentru că ştiu unde o să se-ncurce, la țevile de aluminiu, acolo greşeşte mereu, greşeşte şi acuma, nu se potrivesc ca lumea bucățile din dural între ele.

– Hei, şuieră, ce dracu' stai?

– Dacă punem cortul exact acolo, spun, la noapte, cînd ne răsucim în somn, cădem în gaură.

– Şi unde ai vrea tu să-l punem?

– Mai înspre continent.

Înălțăm cortul o jumătate de metru mai înspre continent, strîngem grămezi mari de mărăcini, iarbă, cruste uscate din dumnezeu ştie ce, dar care ard, facem focul. Fata toarnă apă din canistră în ceainic, punem ceainicul afumat în

jarul subțire, de fapt cenuşă incandescentă, care a prins deja o pojghiță foarte fină, brună, întunecată; bate vîntul, slab, sar roiuri de scîntei mici, rotunde, aurii din pojghița aceea. Bem ceai, ronțăim pesmeți, totul în tăcere, ca oamenii care sînt de mult împreună şi n-au nevoie de cuvinte. Ioana scoate o cutie de conserve, mi-o arată, clatin din cap - asta nu e o seară de conserve - fata încuviințează, pune cutia la loc. Ne băgăm în sacii de dormit, stăm aşa, rezemați în coate, cu capul afară din cort, ne uităm cum se stinge focul. Şi după ce s-a stins de tot distingem linia neagră a orizontului, negru pe negru, cer înstelat în apă nemişcată, neagră-argintie de atîtea stele mari, rotunde, nemişcate, flăcări înghețate despre care nici habar n-avem dacă mai există. Simt, prin sacul meu, prin sacul ei, corpul fetei; îi simt mîna, cum iese din sac, se plimbă nehotărîtă

prin întuneric, se lasă uşoară peste mîna mea. Palma aceea, nu aspră, nu, moale - viguroasă. Netedă, şi în unele locuri pielea este dură, lucioasă.

– Ascultă, spune lungind cuvintele, palma fetei mîngîie, am citit nu-ştiu-ce carte cu o tipă care era împreună cu un aviator, dar ei nu i se întîmplau lucrurile astea care mi se întîmplă, cu tine - corturi, maşini tout-terraine, aia primea toată ziua cadouri formidabile, şi mergea mereu la restaurant.

– Şi eu te-am dus la restaurant, spun. Chiar azi am fost.

– Nu, rîde gros Ioana, ăia doi se duceau la Athéné Palace, la Pescăruş, la Intercont. Îi cunoştea personalul, li se păstrau mese - tot felul de chestii.

– Ce înseamnă: Athéné Palace, Intercont?

– Intercontinental. Restaurante mari din oraşul Bucureşti.

– A, da. Fumau ţigări străine?

– De unde ştii? se miră Ioana. Se foieşte în sacul ei, îmi lasă mîna. Chiar, zice, ştiam eu că lipseşte ceva.

Se întinde, caută în întunericul din cort, apare în penumbra slabă cu una din țigările ei subțiri.

– Unde dracu' sînt chibriturile?

Habar n-am unde sînt chibriturile. Îi arăt vatra stinsă, cenuşa, Ioana iese tîrîş din sac, suflă, aprinde țigara din sîmburele de jar ivit; tuşeşte, trage fum în piept, mi se face frig cînd îi văd în întuneric brațele goale, ieşite bineînțeles dintr-un tricou de bumbac.

– De unde ştii, spune Ioana, că fumau țigări străine?

– A pilit-o cu whisky, a sedus-o în apartamentul lui luxos, şi pe urmă căscau gura la videocasetofon, vizionînd filme de artă?

– Ai citit cartea, face Ioana.

– Era pilot la TAROM, spun. Ce să-ți fac dacă te-ai încurcat cu un pilot de vînătoare?

– Nu-mi pare foarte rău, face Ioana, şi-mi trimite fum de țigară drept în nas. N-are acelaşi gust, aprinsă pe cărbuni. Ştii ce, mi-ar place să scriu o carte bună. Nu grozav de groasă, dar aşa... cinstită. Curată.

– Dă-i drumul, spun. Cine te opreşte?

– Ca să scrii o carte curată trebuie să fii tu însuți curat, vorbeşte Ioana fără să mă asculte.

Bate vîntul, umflă pînza cortului; din Ion se vede o pată slabă de lumină roşie adunată în jurul țigării, gura mare, bărbia frumos desenată, rădăcina nasului. Tace îngrijorător de mult, întreb ca să umplu tăcerea aceea:

– Altfel nu se poate?

– Nu. De asta plecau să se aerisească cîteva luni în deşert tipii ăia care au scris Biblia. Se purificau.

– Esenienii.

– Poftim?

– Tipii ăia se numeau esenieni. Se îmbrăcau cu halate din păr aspru de capră, şi aveau o mînăstire la marginea pustiului.

– Mă rog. Ioana a terminat țigara, o aruncă în cenuşa din fața cortului. Mamă dragă, spune, ce le-aş face personajelor mele dacă m-aş apuca să scriu...

– Ce le-ai face?

— Le-aş purta prin tot felul de chestii încurcate. Le-aş face să plîngă, să rîdă, *să trăiască*, dacă pricepi...;pe bărbați i-aş pune să se îndrăgostească fără speranțe, fetele ar călători prin toată lumea, pe urmă...

— Pe urmă?

— Pe urmă i-aş face fericiți.

Ne culcăm fără să tragem fermoarul de la uşa cortului, şi aşa, stînd ghemuit în sac, văd un triunghi de cer înstelat,

dar cerul acela străin nu-mi spune nimic. Nu recunosc nici o constelație. Parcă ar fi cerul unei alte planete, o clipă mă gîndesc la Pămînt ca planetă, adică aşa cum gîndim Pămîntul foarte rar. Ca insulă caldă de viață într-un frig negru, veşnic. Pe urmă Ioana are o idee, dacă desfacem fermoarele sacilor pînă la jumătate putem sta îmbrățişați, acoperiți cu partea desfăcută. Pe urmă are altă idee, ce-ar fi să vină, în sacul meu. Vine, se lipeşte toată de mine, deodată s-a făcut cald chiar dacă e cam înghesuială.

— Ascultă, spune, cuvintele miros a tutun, ce crezi un tip abject poate sa scrie o chestie formidabilă?

— Formidabil de abjectă, evident.

— Vorbesc serios.

— Şi eu vorbesc serios. Uite, spun, ce faci tu în loc să dormi: redeschizi veşnica dispută dintre om şi creator. De fapt, dintre creator şi creația lui. Dintre

individ şi ce reuşeşte individul, aceia să scoată din el

— Şi?

— Şi nimic. Chiar tu ai zis: o carte curată poate fi scrisă doar de un om curat. De asta plecau oamenii în pustiu.

Ioana tace, simt cum se gîndeşte. Pe urmă spune:

— Totuşi Lauttrec a pictat chestii superbe şi era vicios, desfrînat, alcoolic.

— A pictat superb exact chestii abjecte. Viciul.

— Nu fi bleg. A pictat exact ce e în spatele viciului: mizerie, resemnare, neşansă, chiar viciul pur, există şi situații din astea. Ştia să vadă omul, în spatele mizeriilor, ălora.

— Da, spun, dar ca să poți să vezi ce e în spateîă viciului...

— Trebuie mai întîi să cunoşti viciul, spunem amîndoi într-un glas, şi Ioana rîde încet, cald, din piept, nu mai rîde gros, rîde şi gata, fericită.

Trece din nou o pală de vînt, intră prin uşa cortului, cu praf de cenuşă, miros amar de scaieți arşi; vîntul ăsta suflă dinspre apă spre uscat, adică invers decît ar trebui să sufle seara. Ies afară, torn ce-a mai rămas în ceainic peste cenuşă, cenuşa sfîrîie, fierbe înăbuşit, se linişteşte într-un lac mititel de leşie cu care Ioana o să frece mîine fundul ceainicului.

— Dumnezeule, spune fata gîtuit, îi ghicesc prin deschizătura cortului ochii, întuneric umed în întunericul difuz, nici nu ştii ce se întîmplă în spatele tău. Mă întorc spre apă, răsare tăcută din mare, gigantică, roşie, mîncată de cratere şi bube, Luna.

*

Mă scoală Ioana, trage de mine cu înverşunare, şi aşa, buimac de somn, sînt indignat, îmi apăr amorțit visul şi căldura din care mă scoate:

— Lasă-mă!

— Scoala odată, mîna cu fibre care se topesc spre umăr sub pielea bronzată s-a înfipt în brațul meu, zgîlțîie, glasul şuierat al fetei anunță lucruri mari; ies pe jumătate din sac gata de orice :

— Unde? Ce-ai pățit?

— Vino, cheamă fata, stă aplecată deasupra mea, imensă, neagră, numai umbră, astupa deschizătura cortului, triunghiul acela cu o grămadă de stele necunoscute. Ieşim, afară e groaznic de frig şi lumină albă, densă, în care desenăm contururi negre şi lăsăm urme de întuneric, cum trecem prin lumina aceea.

— Ce s-a întîmplat?

— Am găsit, un oraş, spune Ioana.

E lumină destulă, se văd limpede dealuri înghețate, stîncile roase, marginea falezei albind pe marea neagră şi proiectîndu-se întunecată acolo unde luna răsfrînge un drum lat de raze în

apa nemişcată. Se văd şi stele, cîteva, sărace, opace, nu în partea lunii, se văd aşa, pe orizont, acolo unde cerul are umbre.

— Ce oraş?

– Unul mare, face Ioana. Unul mare şi alb.

Dau din mînă, m-am întors spre cort, fac un pas, doi paşi, Johanna nu cheamă înapoi, asta înseamnă ceva. Privesc peste umăr, văd cum fata se duce, se subțiază, se topeşte în lumina aceea de început, călcînd neauzit cu tălpile groase ale bocancilor portocalii. Merg după ea şi, Johanna, nu ştiu cum ți-a rămas ție drumul acela prin noapte, mie mi-ai rămas cum te duceai singură printre bolovani de argint, erau acolo bolovani mari prăvăliți de nu ştiu unde, n-aveau de unde să cadă, coasta dealului se rotunjea netedă, acoperită cu petece de iarbă albă, casantă, cu fir subțire ca o blană veche, tu ai trecut

printre bolovani, aproape te-am pierdut, drumul cobora uşor, ai sărit într-o cută de beznă şi chiar n-am mai văzut nimic, pe urmă te-ai înălțat tăcută dincolo, era o vale dintre acelea de torenți, te-ai înălțat tăcută pe cealaltă margine a văii, urcai singură, îndărătnică, spre oraşul tău care n-avea cum să fie, atunci am fugit, am sărit valea de torent, cînd te-am ajuns nici nu te-ai uitat la mine dar era clar că ți-ai îndreptat umerii, urcai cu paşi mai mari, dacă nu m-a înşelat lumina aceea înşelătoare, ți-a tremurat colțul buzelor. Atît. Urcam împreună, creasta dealului s-a topit în altă creasta de deal, nici n-am ştiut că am ajuns în vîrf; doar cînd să fac un pas, am pus talpa în lumina de lună, călcînd în gol. Şi doar atunci am văzut la picioarele noastre, într-o vale rotundă deschisă largă spre mare ca un amfiteatru...

– Uite! spune Ioana încet, fără triumf, ca şi cum oraşul odată dezvăluit nu i-ar

mai aparține, îmi strînge mîna înghețată în mîna ei înghețată. Nu-i aşa că e mare?

Zidurile albe se netezesc spre uscat, dispar, pier în umbră; doar dimineața o să vedem că, de fapt, acolo pereții se micşorează, se dizolvă amestecîndu-se cu pămînt pietros, trag o brazdă mai mult bănuită sub pietre, licheni, solul acela spulberat înainte de a se forma, şi pe urmă chiar nu mai sunt, au dispărut în piatra din care au ieşit. Dar spre mare oraşul se înalță pe zidurile, lui, pînă la mijloc, pînă la umerii noştri, se surpă în bolovani de care ne lovim cu genunchii, pe urmă se înalță iar, uneori în coloane măcinate, mai înalte decît noi, şi chiar pe faleza, unde Ioana numără una, doua, trei, patru, cinci coloane negre, subțiate de lună pe marea strălucitoare, foşneşte lumina albă aşa cum privim marea printre coloanele acelea - acolo e o arcadă întreagă, se curbează ca un semicerc de întuneric între ultimele

coloane, a patra, a cincea, ultimele din dreapta. Mîngîi piatra acelor ziduri, aspră, păstrînd în ea ceva, foarte puțin, din căldura soarelui de ieri.

– Calcar.

– Da, şopteşte Ioana. De asta e atît de ros.

Oraşul e ros de-a binelea, asta se vede clar în lumina crudă, albă, care aici izvorăşte de peste tot. Pare chiar mai ros decît e de fapt din cauza luminii crude, o să vedem asta mîine sub altă lumină, palidă, galbenă, cu căldura sleită. Mergem ținîndu-ne de mînă, ni se ating umerii în mers, pe străzi înguste cu lespezi ieşite din pămînt, uneori încălecate, uneori nici nu sînt lespezi, e stînca de dedesubt lustruită de paşi, de vreme, de vînt. Şi acum uite, din nou de paşi. Mergem printre ziduri în care se cască ferestre înguste cu pervaz proeminent cioplit gros în acelaşi calcar, dincolo de ferestre e un gol negru-

argintiu, după aceea din nou pereți de lumină alcătuiți din pietre rămase una peste alta, din obişnuință, spune Ion, s-au obişnuit aşa şi gata, nu mai cad, aici sînt nişte ani, băiete - spune, nu ştiu de ce, cu tristețe. Eu nu sînt trist între zidurile astea, nu sînt în nici un fel. De fapt, nici nu mai sînt. Aşa, ca un fel de aer. Parcă am fost dintotdeauna aici, şi nu pot să-i spun asta Johannei. Nu pot s-o spun nimănui. Nici mie, nu e comod s-o recunosc. Cum nu îmi este comod să recunosc nici că o iubesc cumplit pe Ioana de cînd a dispărut în frîntura aceea de beznă şi am văzut-o iar urcînd îndîrjită spre oraş, pierdută între bolovanii de argint, şi cum i-au tremurat colțurile gurii cînd m-a simțit lîngă ea. Cum s-a îndreptat, uşurată de toată lumina acelei nopți, cînd am ajuns lîngă ea. Ioana habar n-are că o iubesc de o jumătate de oră cum n-am iubit-o - cu duioşie, cu răspundere, cu avioanele, cu

cîinele meu cocker de la Bucureşti. Total. Dau o raită prin mine, mă conving, cutremurat, că o iubesc total. Adică, cu tot ce mă alcătuieşte. Fata merge tăcută lîngă mine, mîngîie în mers bolovanii rotunzi prinşi cu aer şi lumină de argint de alți bolovani rotunzi. Aiurea, o să vedem mîine, ce ni se pare acum lumină de argint sînt de fapt foițe scânteietoare din mică prinse într-un mortar al dracului de tare în care Ioana, cuprinsă brusc de zel arheologic, va rupe vîrful cuțitului meu de paraşutism. Dar asta a doua zi, gata. Pînă atunci mai e o noapte lungă de noiembrie, mergem împreună, strada îngustă se termină în piața mare cam cît un sfert din platoul din fața hangarelor; de aici pornesc drumuri, ne despărțim, fiecare pe drumul lui, ne întîlnim uneori la intersecții sau trecem tăcuți în sens opus pe aceeaşi stradă îngustă, atunci ne facem loc lipindu-ne de ziduri. Oraşul

coboară spre mare, acolo sînt cele cinci coloane rămase în picioare, arcada aceea de umbră avînd ea însăşi umbră pe pardoseala unei încăperi mari în comparație cu ce am văzut pînă acum, casele acelea cu ferestre înguste şi pereții năruiți. Spînzură chiar deasupra mării o clădire arcuită, se rotunjesc ziduri albe în lumină, cînd mi-e cumplit de dor de Ioana, se adună în mine lipsa fetei într-un gol fierbinte, rotund, atunci aud foşnetul tălpilor zimțate pe lespezi albe şi Ioana se alcătuieşte subțire din lumină, din umbrele coloanelor stinghere, din curbura arcadei. Se lipeşte de mine, şopteşte:

– Cred că sînt o grămadă de şerpi aici.

– Na, spun fericit, de unde atîția şerpi?

Îmi întinde în palmă o rază de lumină rece contorsionată în fel şi chip, pe care strălucirea argintie se frînge în cele mai inimaginabile moduri alcătuind desene

aliniate, şiruri paralele de solzi şi recunosc în vîrf doua gămălii de lumină înghețată care mă țintesc fix, rece, încremenit, fără să acorde şanse: ochi de şarpe. Atunci netezesc, împăturesc, bag în buzunar pielea subțire, pergamentoasă, copiind pînă la delirul amănuntului şarpele năpîrlit.

– Ei? face Ioana.

– Ăştia dorm noaptea, spun. Dorm şi ziua, pe frigul ăsta. N-au nici zi, nici noapte, au numai somn, de toamna, pînă primăvara. N-o să vezi picior de şarpe aici.

– Promiți? Întreabă fata nu foarte convinsă.

– Promit!

*

Ziua oraşul e mai întreg, se împletesc într-o rețea irizată raze molcome, lumina galbena astupă crăpături şerpuitoare, găuri căscate de pietre căzute în pereții

caselor, casele sînt dintr-o dată mici, neîncăpătoare, înghesuite una în alta. Pleacă şi vin din toate părțile lipite între ele, înguste, scunde, se aliniază după diagonale frînte în ulițe strîmte, se deschid în ulițele acelea prin praguri tocite, pietrele albe de azi-noapte sînt cald-gălbui, dincolo de galben lespezile roase sînt roşcate, portocaliu-stins, brun-pal, aşa, umbre de culoare amestecate între ele.

– Cum naiba, face Ioana, reuşeau să trăiască în aşa ceva?

Stă pe un prag dincolo de care acum o grămadă de secole se deschidea totuşi uşa, cuprinde cu un singur gest podeaua pardosită cu lespezi strîmbe, pereții din bolovani aspri, cerul foarte albastru, foarte adînc, cu fire argintii întinse de la răsărit la apus.

– Aveau soție, copii, socoteşte Ioana pe degete, o văd din spate, subțire, zveltă, contrariată, aveau altare cu lari şi

penați, ceva mobilă, şi nu cred că găteau chiar în stradă...

Mă uit peste umărul ei, chiar, nu prea e loc pentru toate astea între pereții din bolovani aspri.

– Habar n-am, spun cu gura în părul ei. Şi nici nu mă dau în vînt să aflu.

Ioana nu pierde prilejul, se lasă pe spate, s-a lipit toată de mine.

– De fapt nici nu trăiau cum credem noi, continuă fata, n-am crezut niciodată ce spun arheologii, bănuiam că e ceva în neregulă, dar acum m-am convins, arheologii vin cu tîrnăcoapele lor, dezgroapă de sub treizeci de secole de praf şi vînt casa asta, pe urmă spun: aici era baia, aici living-room-ul, în colțul ăsta dormitorul, adică dau simplu înapoi felul nostru de a ne mişca între ziduri, îl întorc în urmă cu două-trei milenii, îl înghesuie în camerele astea mult prea mici pentru a se trăi în ele şi zic: uite, aşa o duceau grecii de demult. Ăştia-s

greci, Ioana se răsuceşte spre mine, ceramica de azi-dimineață, mileniu unu înainte de era noastră, nu-i aşa? deschide pumnul, îmi arată *ceramica* de azi-dimineață - ciobul cules dintr-o grămadă de alte cioburi, pămînt fin, roşu, cernut, amestecat cu apă, ars în cuptor, pictat cu o spirală incredibil de neagră care se adună într-un punct perfect rotund, şi el atît de negru, străpunge lutul ars de negru ce este.

– Cred că trăiau mai mult pe afară, spun nesigur. Pe dealuri. Sau pescuiau în mare, veneau acasă numai seara, la culcare. Sau cînd îi atacau barbarii.

– Ce frumos spus, mă îngînă Ioana. Cînd îi atacau barbarii...

Pe urmă găsim o platformă pătrată săpată în coasta falezei, unghiul a doua ziduri, ce a mai rămas din pardoseală, calcarul e deja încălzit de soare şi totul - galbenul palid, apa albastră, tufele veştede, alburii, cu țepi - se amestecă în

ziua scăzută, strînsă rotund în ea însăşi ca înaintea unei despărțiri care oricum o să vină. Stăm îmbrățişați pe platforma aceea, toropiți blînd de noaptea nedormită, de căldura soarelui, de căldura noastră - habar n-am. Cred că ațipim aşa, strînşi unul în altul; mă trezeşte o umbră oscilînd între mine şi soare, dungă îngustă de întuneric legănată pe roşul pleoapelor strînse în lumină. Deschid ochii, printre gene văd capul, corpul de şarpe ieşit din crăpătura zidului deasupra noastră, la cîțiva centimetri. Oscilează, unduie burta galbenă, spinarea neagră, îşi fîlfîie în toate felurile limba despicată.

– Cară-te! spun.

Nu se cară; vîsleşte zelos cu tot corpul prin aerul călduț, încearcă să mă sperie cu limba lui cea despicată care țîşneşte din gura roză ca doi şerpişori mici, negri şi foarte răi.

– Ascultă, spun, ştiu că nu eşti veninos.

Corpul lucios iese dintr-o crăpătură îngustă, urmăreşte conturul pietrelor crăpătura aceea, se pierde în sfărîmături acolo unde zidul se amestecă cu faleza - bolovani măcinați, nisip, pămînt uscat adunat în bulgări şi scurs între rădăcini fibroase; flutur mîna aproape să ating limba despicată, şarpele, negru pe spate, galben pe burtă, se topeşte în piatră, pămînt uscat, se face una cu bolovanii de pe marginea falezei.

– Spuneai că nu sînt şerpi aici, toarce moale Johanna, fără să deschidă ochii. Fără să-şi întoarcă obrajii, fruntea, pistruiată din soare...

– Care şarpe?

Zîmbeşte, o sărut pe buzele uscate, Ioana se răsuceşte rezemîndu-şi capul de umărul meu. Trece, un avion, nu foarte sus, trei-patru mii de metri, aud zgomotul motorului cînd traversează

soarele şi silueta e doar un mănunchi incert de raze mititele...

– Nu-i din cele mari, face Ioana.

– Corect. E unul din ale noastre.

Fata se uită cu mîna streaşină la ochi, aşa cum stă rezemată de umărul meu, are ochi mai buni, parcă ar privi tot timpul printr-un binoclu de marină; îmi comunică ce vede:

– Nu e ca ale voastre. Seamănă ca siluetă, adică e îngust, dar nu are aripile alea în trei colțuri, lipite de. fuselaj. Aripile pleacă tot ca la voi, dar pe urmă se desfac, sînt mai înguste şi mult mai lungi.

M-am lămurit.

– MIG-23, spun, cu geometrie variabilă şi aşa mai departe...

– Oho, face Ioana, ți-am spus că se pricepe la avioane, geometrie variabilă! Răsuceşte în ea ideea, pe urmă întreabă: Sînt mai bune ca ale voastre?

– Aşa, spun, ca performanța pură, cam tot pe-acolo.

– Ce înțelegi tu prin performanță pură?

– Ce înțelege toată lumea: viteză, înălțime. Ce scrie întotdeauna sub o fotografie de avion apărută într-o revistă, dar nu este esențial.

Dar ce este esențial?

– A, spun, dacă aş reuşi să ştiu ce este într-adevăr esențial, aş avea şi eu masă reținută la Pescăruş sau la Intercontinental.

– Nu asta, rîde oribil Johanna. Eu te-am întrebat da avion.

– E prea complicat să-ți explic. Tipul se crede deştept, pentru că zboară cu aripa pe 16 grade...

– Înseamnă că sînt mai bune ca ale voastre, se lămureşte Ioana. Se întinde, arată dinții ei mari şi mulți cerului albastru, soarelui fără putere. Cum ai

scăpat tu ocazia asta spune, să zbori avioane cu geometrie variabila?

– De unde ştii că n-am zburat?

– Nu zău, fata se răsuceşte spre mine plină de interes, atunci de ce nu mai zbori? Adică, spune, nu te văd lăsînd un avion mai bun pentru unul mai puțin bun asta din c]t te cunosc eu, înțelegi?

Înțeleg. Pe mine povestea mă doare şi acum, n-am chef s-o răscolesc. Probabil o să mă doară multă vreme. Probabil va durea întotdeauna cînd o să-mi aduc aminte, boturile ascuțite şi înguste, atît de înguste, stăteam în cabină legat în chingi, mîinile dincolo de marginea cabinei strîngeau fuselajul între palme, aşa îngust era fuselajul anterior. pînă la prizele mari de admisie. Cupola grea se deschidea în fată, în sus, oscila, se oprea înfiptă în cer împinsă de un verin scurt, gros, cu tija din metal cromat. Lingă maneta de gaze era maneta care comanda poziția aripii, 16, 45, 72 de

grade, orice poziție între 16 şi 72 de grade, o machetă albă arăta pe cadranul negru unghiul de săgeată, valorile admise ale vitezei şi numărul Mach pentru săgeata respectivă; mai era senzația aceea amețitoare şi nu ştiu cum, totală, n-am reuşit să mă obişnuiesc patru ani, cînd schimbam în zbor poziția aripii, adică însăşi esența zborului, planurile înguste se adunau lîngă fuselaj într-o mişcare lină dar foarte categorică, se adunau lîngă fuselaj şi atunci avionul cumva stingher, parcă frînt în el cu aripile desfăcute, lăsa botul în jos şi devenea o teribilă maşină perfectă de străpuns aerul cu coeficienți minimi de rezistență la înaintare pentru că exact asta era amețitor, modificam însuşi zborul, era ca şi cum aş fi putut schimba jos mişcarea pămîntului pe care călcam, mersul soarelui pe cer, învîrtirea cerului în jurul pămîntului. Aşa era cînd schimbam în zbor poziția aripii, ca şi

cum s-ar fi putut schimba tot ce era de schimbat pentru ca lucrurile să meargă într-adevăr bine, pentru că noi asta făceam acolo, schimbam, simplu, întreaga şi sofisticata aerodinamică a unui aparat zvelt, rapid, repezit înainte, o adaptam necontenit regimului de zbor ca o piele de delfin, țineam zborul în vîrful degetelor pe maneta aceea şi modelam zborul cum voiam, în avionul cu geometrie variabilă. De la plutirea efectivă cu aripa desfăcută, la înfigerea aceea cu săgeată maximă. Era un aparat foarte complicat constructiv şi aerodinamic, dar tocmai asta făcea sa simți zborul în el aşa cum n-ai fi visat într-un avion cu aripa fixă. Nici măcar într-un avion cu aripă delta, ca cel pe care îl zbor acum. Îmi pare rău, dar aşa stau lucrurile. Trebuia să zbori ca să te convingi restul sînt cuvinte. Eu am zburat patru ani avionul cu geometrie variabilă, şi ştiu foarte bine toate

chestiile astea. Le ştiu chiar mai bine decît mi-ar fi plăcut să le ştiu.

– ...adică, vorbeşte fata, nu te văd lăsînd un avion mai bun pentru unul mai puțin bun, asta din cîte te cunosc eu, înțelegi?

Dacă m-ar fi cunoscut într-adevăr, n-ar fi întrebat.

– Las-o moartă, spun.

Ioana tace. Se uită la mare, la cer, la dealurile încă verzi, galbene, cenuşii. La cele cinci coloane care cresc chiar din spatele nostru şi sprijină cerul. Închide iar ochii în soare, se revarsă moale pe pietre dar şi eu am început să ştiu ce înseamnă toate astea, şi cînd întreabă aşa, cu ochii închişi, nu îmi dau seama foarte bine cam ce trebuie să răspund.

– Tu chiar crezi că lucrurile se rezolvă aşa tăcînd, da?

– Uneori, spun.

– Nu acum, face Ioana leneş. Nu lucrurile fundamentale.

– Ce vezi tu fundamental aici?

– Zborul, explică Ioana. Pentru tine, e ceva fundamental.

– Pentru tine nu?

Se desfac pleoapele strînse într-o licărire îngustă, aurie, întunecată.

– Cum să nu?! Ce fundamental ar fi să nu mai zbori.

– Aha. Aha, ce?

Aha, era să nu mai zbor.

– Ia te uită, fata se răsuceşte spre mine, plină de interes. Cum se face?...

– S-a întîmplat, spun şi pe urmă tac, şi pe urmă vorbesc din nou, pentru că oricum am tăcut foarte mult şi de fapt Ioana are dreptate, nu se rezolvă mare lucru tăcînd.

– S-a întîmplat, spun mai departe, cînd zburam avioane cu geometrie variabilă, să nu fac chiar tot ce era de făcut.

Tac iar, pentru că uneori lucruri clare în tine sînt foarte greu de explicat, chiar Ioanei.

– Parcă ai fi oracolul din Delphi, spune fata. Încurci în cuvinte chestii limpezi...

– Ascultă, încerc să explic, dacă şalupele tale strălucitoare ar face bîldîbîc şi s-ar duce la fund cu echipaj cu tot, te-ai alege cu felicitări?

Ioana se strîmbă incert, ridică din umeri, nu vorbeşte.

– Zborul e ceva mai complicat decît un vapor care se duce la fund...

– Asta o crezi tu, face Johanna.

– Mă rog. Atît de complicat, încît niciodată un pilot. nu poate spune: am făcut tot ce era de făcut.

– Şi tu?

– Eu, exact aici am greşit, cînd am crezut că nu mai e nimic de făcut. Cînd am spus: nu e treaba mea.

– Şi?

– Şi nimic. Nu mai zbor avioane cu geometrie variat bilă, gata.

– Da, face Ioana gînditoare. Chiar nu era treaba ta?

– Nu înțelegi, spun. Nu era genul de situație în care să spui: nu e treaba mea. Era treaba tuturor, altfel nu se poate.

– Cum naiba, oftează fata, reuşiți sa trăiți cu mentalitatea asta? Şi încă să vă placă?

– Mă întreb şi eu, spun, şi chiar, uneori mă întreb.

Johanna se dezlipeşte de mine, se reazemă de zidul vechi cu genunchii la gură. Stă aşa, mă priveşte lung, de la cap pînă la picioare, se uită la mare, din nou la mine, sînt fericit că tace. Atît doar, că nu tace multă vreme.

– Deci eşti un aviator ostracizat, spune gînditoare. Un exilat. Un tip *trimis* pe malul Dunării.

Mă răsucesc pe burtă; ziua străvezie cu dungi argintii s-a dus, s-a spulberat.

Ziua străvezie miroase a petrol ars, a metal frînt, a praf ridicat de jeturile motoarelor. Lipesc obrazul de lespedea crăpata, dincolo de lespede e un hău de şaptezeci de metri în fundul căruia se agită, se zbate, urlă, se despleteşte în valuri sfîşiate, în picături de apă sărată, se spulberă în fîşii de spumă, marea alb-verzuie.

– Nu sînt ostracizat, mîrîi, dar mint.

– Şi cum..., începe Ioana, acum explodez; femeie, strig, nu pricepi, femeie, că mă doare? să vorbesc despre lucrurile astea? Şi să scot din mine fiecare cuvințel, şi cum îl scot, dacă spui tu că mă cunoşti? Cum, ce? cum văd, cum simt, cum respir, cum zbor de *atunci* ? Cărînd toată viața în mine chestii pe care nici nu le înțelegi chiar dacă ți le spun? Asta vrei să ştii, da?

Ioana s-a făcut alb-galbenă, ca piatra de care e sprijinită; pistruii deodată mari, deodată prozaic de cafenii, mi-o fac

străină, bătrînă, urîtă. O clipă nespus de lungă Johanna mea e doar o femeie străină cu blugi cîrpiți şi bocanci portocalii în picioare.

– Vrei să afli, întreb, dar acum vorbesc încet, *mă controlez*, şi vorbind mi se face ruşine de Ioana, de fața ei galbenă, de pistruii cafenii, chiar vrei să afli cum e la treizeci şi nouă de ani cînd ştii că nu mai ai nici o şansă?

Ioana tace, îşi muşcă buzele, dinții ei nu mai sînt foarte albi pe fața palidă, pe buzele fără pic de sînge.

– E tîmpit, spun, acum vorbesc pentru mine, încerc să aranjez interior ce-ar mai fi de aranjat, să păstrez un echilibru al dracului de fragil, de fapt un compromis, exact asta e înnebunitor, că tot ce sînt dincolo de zborul pe avioane cu aripă delta, dincolo de Johanna, de maşina ARO, de cockerul Tomaso şi de ce mai alcătuieşte *crusta* e de fapt un perpetuu compromis. Între ceea ce sînt în ochii

mei, şi ceea ce sînt în ochii altora, şi cel care ar trebui să fiu la modul absolut, dacă chiar există ceva absolut.

– E îngrozitor de tîmpit, spun tare, şi pe fondul cuvintelor Ioana se ridică foarte încet, îşi îndreaptă picioarele, spinarea hanoracului se freacă de piatra veche, fata se ridică nesfîrşit, o văd în lumină cu părul strîns într-un coc auster la ceafă, cu gura tristă, mult mal tristă decît o ştiam, se întoarce, pleacă. Şi ghetele ei noi, portocalii, triumfătoare, chiar nu se mai potrivesc cu nimic.

Lunecă soarele, a început să cadă spre apus, spre muchea falezei, cele cinci coloane scormonesc apa vînătă cu degete lungi, tremurate, fără să găsească nimic. N-a mai rămas nimic de găsit. Stau cu picioarele atîrnate în gol, e aproape ca în paraşută. Cînd cobor cu paraşuta deschisă, şi văd printre tălpi ce mă aşteaptă jos. Aiurea, spun cu voce tare, nu mă aşteaptă nimic. S-a făcut frig,

marea e vînăt-cenuşie, cerul se închide spre răsărit. Mă cațăr peste zidul în unghi drept care mărgineşte platforma, o caut pe Ioana pe străzi înguste, prin case strîmte, trec din nou pe lîngă templu, n-o găsesc. A căzut vîntul, s-a tot dus spre vest fluierînd uşor, acum s-a terminat, a rămas liniştea în aerul cu miros rece de buruiană amară; tălpile OIL-RESISTANT ale ghetelor de zbor nu fac nici un zgomot pe pavajul lustruit de vreme. Apoi aud claxonul maşinii ARO, e limpede, urc spre marginea oraşului, trec creasta dealului fără să privesc înapoi, cobor spre valea de torent, urc din nou, fumul se țese într-o pînză subțire deasupra pămîntului puțin aşternut peste stînca de calcar. Aplecată peste foc, Johanna vrăjeşte ceaunul de aluminiu din care se prelinge o zeamă suspectă.

Mîncăm în tăcere, ne culcăm în tăcere, iese luna, o admirăm fără să

scoatem un cuvînt, Johanna e îngrozitoare în seara asta, arde lîngă mine, ard împreună cu ea, doar într-un tîrziu, cînd mă ocup cu netezitul şi aranjatul şuviţelor de păr pe fruntea umedă a fetei, doar atunci Ioana întreabă încet, abia îi aud cuvintele:

– Tu te simţi şi acum vinovat pentru povestea aia?

Stau foarte aproape de ea, buzele fetei se mişcă pe gura mea întredeschisă, cuvintele sînt calde şi miros a Johanna.

– N-are importanţa spun. Important e *ce* simt de atunci pentru tot ce e legat de profesie.

Şi pentru că Ioana nu mai întreabă nimic, spun încet: să nu ţi se pară mare cuvîntul; răspundere.

Îi simt respiraţia subţire printre buzele uscate; cred că a terminat cu întrebările, aş, stă puţin, respirăm gură în gură, ca la cursurile pentru salvarea înecaţilor, pe urmă întreabă iar:

– La voi toți gîndesc aşa?

– Da, spun. Cred că da. Altfel nu se poate.

Johanna se strînge mai aproape de mine, dacă e posibil.

– Înseamnă că sînteți o instituție onorabilă.

Strîng pleoapele în întuneric.

– Da, şoptesc peste gura fetei, suntem o instituție onorabilă. Cea mai onorabilă instituție.

*

Plecăm la aplicație într-un avion mare, verde, greoi, cu o mulțime de motoare. În aripi, în gondolele trenului de aterizare, mai e un motor mic care țiuie îngrozitor la baza derivei; nici nu ştiu cum se descurcă echipajul cu atîtea motoare deodată.

– E cineva înăuntru care se ocupă special de treaba asta, îmi zbiară în ureche Livache. Altfel nu se poate.

Avionul cel mare bubuie, zăngăne, deschide în fața noastră o trapă imensă prin care intrăm trecînd prin jeturi de aer fierbinte răscolit de elice imense; dau capul pe spate cînd intru, mult deasupra noastră se bolteşte un cer galben, metalic, nituit.

– Cum ți se pare? zbiară din nou Livache, zbiară degeaba, înăuntru s-a făcut aproape linişte după ce au închis trapa, glisează pe şine înguste, negre de unsoare, masive panouri de dural care alunecă din toate părțile combinîndu-se savant între ele, şi gata, închid poarta aceea mare; se clatină uşor, tresaltă, s-au potrivit exact peste marginile deschizăturii, peste şlangul negru de ermetizare. Simt în urechi cum s-a ermetizat, cum creşte presiunea în, fuselajul arcuit pe cadre groase cu nituri rotunde, coaste de avion, pe urmă vine *linişte*a aceea specială, adică zgomotul uniform al motoarelor, şuierat de

supape, pocnet înăbuşit de comutatoare, zgomotul lichidului hidraulic plimbat în conducte bej-cenuşii şi pus să facă treabă la o presiune de 195-210 atmosfere. Fluieratul aerului comprimat şi fluieratul celuilalt, din instalația de climatizare. Fîsîitul oxigenului, dacă au cumva oxigen în balena asta. Au, din loc în loc, între hublouri, sînt prinse de cadre butelii cilindrice, albastre, cu robinete cafenii; măşti din cauciuc căptuşite cu piele de căprioară pleacă de la acele robinete. Decolăm, mai mult simțim decît auzim bubuitul înăbuşit al trenului de aterizare, cînd se zăvorăşte pe „băgat”. Escamotarea flapsurilor se face discret, pe măsură ce avionul greu intra în viteză; e un gest tăcut de curtuoazie, echivalent cu o recunoaştere între profesionişti. Băieții din echipaj au pus pături şi saltele din acelea subțiri de burete peste banchetele. tari, dural ştanțat, vopsit, prins în balamale solide.

Ne instalăm pe saltele, pături, stăm întinşi lîngă hublouri bombate, privim cu fruntea, cu nasul, lipit de plexiglas, cum trece toamna pe sub noi. Rămîn în urmă ogoare negre-cafenii, păduri galbene, portocalii, fug dintre păduri oraşe albe cu acoperişuri roşii. Toacă discurile fumurii ale elicelor aer străveziu de noiembrie, asta chiar n-am mai văzut de mult, cerul prin discuri străvezii, fumurii, de elice. Zburăm la 6-7000 de metri, s-a făcut frig. pe suprafața exterioară a hublourilor apar, se întind rapid în toate părțile, s-au țesut între ele fire albe, fine, de promoroacă: gata au opacizat hublourile, nu se mai văd ape cafenii curgînd în largi volute sclipitoare din munți negri-galbeni cu pete albe de zăpadă. Nu se mai vede nimic în afară de lumină puternică, irizată, difuză, cu halouri mititele jucînd la marginea hublourilor opace.

Henț e delegat să meargă în cabina piloților, să anunțe că e frig. O.K., băieții dau drumul la aer cald, şuieră prin fantele instalației de ventilație, ne învăluie căldura plăcută, specială, tehnică, miroase a petrol ars. Adormim, adică eu adorm pe salteaua îngustă, cu ochii în hubloul albastru-auriu care, uite, a şi început să se dezghețe în partea de jos. Nu ştiu cît dorm, sar în picioare terorizat, aiurit de un vuiet gros, cumplit, nepămîntesc, îmi străpunge craniul de la o ureche la alta. Toți sîntem în picioare, uşa deschisă de la cabina echipajului s-a umplut pînă la refuz cu mutre vesele, dinți mulți, ochi strălucitori; în regulă, au cuplat puțin sirena pentru desant. Cea care şuieră atît de îngrozitor, şi paraşutiştii nu mai ştiu cum să iasă din avion, se înghesuie toți în trapa deschisă, îşi fac vînt în gol numai să scape de sunetul sfredelitor.

Rîdem şi noi cum putem, ne culcăm la loc; mă trezeşte Ion, arată cu degetul în jos. Prin hubloul bombat se văd munți rotunzi, galben-aurii de atîta iarbă îngălbenită; nori albi au coborît foarte jos peste iarba aceea. Aleargă, pun pete de umbră, coteşte un drum, urcă, se aruncă într-o vale de piatră seacă.

– Ce-i asta?

– Vîrful Vlădeasa, spune. Ion cu nasul în hublou.

Ridic din umeri, mă instalez lîngă colegul meu, ne uităm în jos. Cum trec sate răsfirate şi ape înguste, apele se lățesc, se despletesc în volute leneşe, s-au netezit munții în dealuri, în cîmp deschis cu oraşe, căi ferate, şosele. Sîntem jos, sub 7-800 de metri; din dreapta vine un canal, curge între copaci negri, trece sub avion, în partea cealaltă. Satele s-au strîns, se adună în benzi de-a lungul şoselelor: o bandă din pătrate de țiglă roşie-cafenie, acoperişuri

ascuțite; în spate, o bandă alcătuită din fîşiile verde-stins ale grădinilor pustiite de toamnă. Se zguduie surd avionul, a ieşit trenul. Ne înghesuim toți şase în cabina echipajului, privim peste umerii piloților, peste spinarea mecanicului de bord instalat pe strapontină între piloți, cum se apropie pista; nu se vede, dar e pe aproape. Se simte, după trenul scos, după indicațiile bordului, tabloul lat dintr-o margine în alta a cabinei, după tot ce se întîmplă cu avionul - se simte şi gata. Iese şi flapsul, tot aşa, din bucăți; ştim că a ieşit doar pentru că mecanicul raportează „flaps scos”, şi se aprinde pe tabloul PPS becul verde „flaps”, şi viteza scade uşor. Apare pista, dar e încă departe, doisprezece-cincisprezece kilometri, cu viteza asta, calculez automat, dar viteza e mare încă, e în scădere, trebuie făcută o medie, cincisprezece kilometri înseamnă cam trei minute - peste trei minute. Şi patru

oameni în echipaj, fiecare ştiind foarte bine, măcar teoretic, ce are el de făcut, ce face celălalt - ăsta-i lux curat. Trecem peste o pădure ciopîrțită într-un fel cu totul special, reținem cum sînt orientate sectoare de copaci tăiați, asta prinde bine cînd vii pe direcția de aterizare cu vizibilitate redusă şi te lasă ARK-ul, sau busola, şi eşti singur în cabină, mă rog... O fabrică în dreapta axului, chiar în marginea de vest a pădurii, apare şi pista, a apărut mai de mult dar eu mă uitam la tabloul de bord şi pe urmă m-am uitat la fabrică, radiofarul îndepărtat, un canal îngust face un fel de cot, deviază, s-a dus spre vest-sud-vest. Noi sîntem la o suta cincizeci de metri, două sute nouăzeci de kilometri pe oră, coborîm cu trei-patru metri pe secundă, trecem o şosea nord-sud şi chiar unde axul pistei taie şoseaua cresc patru plopi înalți... Pe asfaltul gri o maşină roşie, o maşină albă, e timp să vedem cum merg,

mecanicul de bord anunță viteza, înălțimea în scădere, radiofarul apropiat, creşte din pămînt o pădure de balize galbene cu filtre roşii întoarse spre noi, aproape le luăm în roți, atenție cînd o să vin la aterizare!, capul pistei, fulgeră în stînga o bretelă, gata. Am pus roțile, frînăm violent pe pas invers, trapa se deschide încă înainte de a opri ca lumea. Coborîm, bineînțeles că în spate iar vuieşte în draci afurisita aceea de sirenă; n-au oprit motoarele, avionul cel mare întoarce incredibil pe-o roată, mătură cerul aripa imensă deasupra noastră, agităm şepcile, mulțumim întinzînd spre parbrizul întunecat pumnii cu degetul mare ridicat, sau cu arătătorul şi mijlociul desfăcute în litera V, ultima modă în aviație. V de la victorie. Cu motoarele cele multe în plin, au decolat; ne învăluie o trombă strict locală de aer fierbinte care miroase îngrozitor a petrol ars. Apare un microbuz, ne culege cu

bagaje cu tot - sacii de paraşută în care am înghesuit echipament de zbor şi blugi pentru eventuale plimbări în oraş.

*

Microbuzul se strecoară printr-un fel de grădină mare lovită bine de toamnă dar altfel pusă la punct, drumul e o alee cu pietriş alb, scrîşnitor, mărginit de garduri vii; se intersectează cu alte alei mărginite de garduri vii. Între alei sînt pajişti veştejite, copaci desfrunziți patetic, ronduri cu trandafiri care mai păstrează petale ofilite pe tulpini ghimpoase. Ne uităm unii la alții, e cu totul altceva decît aerodromul nostru care din grădina asta se vede ca un spațiu pustiu imens, absolut sălbatic. Necuprins pînă la orizont, care şi el e foarte departe. Aici orizontul e împins pînă la marginea pistei de coline unduitoare, case cu acoperişuri roşii se adună în jurul unor turle ascuțite de

biserică, pe direcția de decolare, puțin în stînga, se văd antenele oraşului devenit blazon pentru cei care zboară pe acest aerodrom. Trecem pe lîngă bazin, trambulină elastică, platformă, block-starturi mozaicate cu cifre roşii înscrise pe ele, să nu se încurce cumva culoarele. Ion pretinde că vede marmură dar exagerează, bazinul e căptuşit doar cu faianță albastră şi are un brîu de plăcuțe portocalii.

Sala de pregătire e foarte spațioasă, foarte luminoasă, cu pereții ascunşi de planşe, cu mese electronice de învățămînt programat, tablă, ecran, aspectomat, aparat de proiecție. Ca decor, tipii de aici ne-au luat-o înainte cu cincizeci de ani; ne-am săturat să mai schimbăm priviri între noi. Mesele cele electronice intimidează, pline de butoane, becuri, contacte, comutatoare; ne aşezăm cu grijă, să nu atingem ceva.

Nu ştii niciodată ce poți declanşa, atingînd fără să vrei ceva.

– Drepți! .

Sărim în picioare, intră Generalul, ochii atît de bine ştiuți, a început să încărunțească de cînd l-am văzut ultima oară. De cînd stăteam tot aşa, drepți, şi Generalul s-a răsucit pe călcîie, a plecat fără să privească înapoi, drept, subțire, călca sub tălpile ghetelor de zbor pămînt umed.

Unul din generalii de aviație care mai zboară în sensul dat de pilot noțiunii, adică *pilotînd el* avionul cu care zboară. Unul din foarte puținii generali de aviație care mai zboară pe avioane de vînătoare. Exact generalul de aviație care m-a privit cu ochii cei bine ştiuți aşa cum sper fierbinte să nu mai fiu privit vreodată; căruia aş fi vrut întotdeauna să-i spun o grămadă de chestii, dar uite cum s-au întîmplat lucrurile şi nu i-am spus, niciodată, nimic. Acum prezintă tema

aplicației în maniera lui inimitabilă, foarte precis, foarte complet, plasînd neaşteptat un zîmbet care îndulceşte tonul concis. Misiunea: atac la sol, cu bombe reale şi tunul de bord. Obiectiv: rampe de racheta apărate de artilerie antiaeriană. Mod de acțiune: atacăm cu formați-i de patru, şase, cel mult opt avioane, din picaj, în coloană de celule. Decolarea tot pe celule, adunarea, pe traiect, apropierea de obiectiv în zbor razant; se cuplează forțajul, tragem în viraj de luptă pînă la înălțimea de intrare la atac, bombardament şi trageri reale pe machete. Bateriile AA dispuse la distanță de siguranță au - fotomitraliere ale căror ceasuri sînt sincronizate la secundă cu ceasurile fotomitralierelor noastre. Dacă eşti „doborît" pe fotomitralierele lor înainte de a declanşa armamentul de bord, rezultatele tale nu mai contează; deci, înregistrez automat, manevră pentru evitarea apărării AA. Se atacă

simultan mai multe asemenea obiective, dispuse pe o rază de 30 kilometri, în teren muntos. După atac se vine în formație la aerodrom, ruperea formației în tur de pistă, aterizarea pe celule. Decolarea, adunarea, zborul pînă la obiectiv - în regim de tăcere radio. Cei care au o situație deosebită la bord raportează în clar. Cei care se pierd de formație, adunarea la verticala radiofarului Blandiana, în, viraj pe stînga, de la 5 000 de metri în sus. Se învîrt acolo la regim de durată maximă, pînă aterizează celelalte avioane. Să nu vă prind că acționați pe cont propriu, spune Generalul. Veți fi 43 de avioane în zbor, într-un spațiu relativ restrîns, la înălțimi mici şi foarte mici, cu bombe sub aripi, evoluînd între munți cu 900-1 000 de kilometri pe oră, adică 250-270 metri în fiecare secundă. Un strănut înseamnă un kilometru de zbor orb. N-aveți legătură radio, între voi sau cu

solul. Sînteți pîndiți de artileria AA. Decolați aproape în acelaşi timp, de pe aceeaşi pistă, aterizați toți în şapte minute, adică douăzeci de secunde între celule. Să nu uitați de voi alergînd după rezultate. Primează securitatea zborului. Analiza acțiunilor de luptă, pe baza celor stabilite de arbitri la obiectiv şi a filmelor de fotomitralieră,

Recită o listă cu compunerea, denumirea, capii formațiilor, indică pe o harta imensă obiectivele. Se uită la ceas, în continuare pregătiți misiunile. Zburăm mîine, oricînd între 09.00 şi 16.00. La 08.30 luați în primire avioanele. La 08.50, gata de luptă în gradul doi, lîngă avioane sau la celula de alarmă. Urcarea în avioane, pornirea, decolarea şi restul - la rachetă verde. Zborul aviației civile e oprit cît acționați voi. Cît timp acționăm, se corectează Generalul. Vă urez succes.

Pleacă, drept, subțire, călcînd parchetul lustruit al sălii de pregătire; sărim în picioare, din uşă priveşte înapoi îi sclipesc dinții într-un zîmbet scurt. Îmi prinde privirea aşa zîmbind dar nu-mi fac iluzii că mi-a zîmbit mie.

Ne strîngem pe formații, sînt capul celulei a treia în grupa de izbire LUP, coechipierul meu e Petre, am indicativ LUP-3. Celula a treia, adică două celule în față, una după noi. preferam de departe să fim ultimii.

– Ce indicative aiurite, spune Petre. LUP, auzi. CORB, CRAP. Parcă am fi la Zoo.

– Ce propui? Întreb.

– Ei, ceva mai deosebit. ACHILE, sau NORMANDIE... mă rog... EXCELSIOR.

– Ca să apeşi emisia şi să spui LUP e nevoie de două secunde - intervine Ion. Dacă te cheamă EXCELSIOR, povestea asta îți ia cinci secunde.

– Şi?

– Nimic. Dar în alea trei secunde diferență parcurgi 750-800 de metri.

Ridic din umeri, 800 de metri înseamnă oricum foarte mult. Uneori şi un singur metru este enorm. Nici nu trebuie neapărat să fii pilot ca să ştii treaba asta. Sau un singur centimetru, filozofez în continuare, poate însemna *totul*. Uite cum se aplică continuumul spațiu-timp în aviația militară.

Mă întorc spre planşele prinse de pereți, scheme de atac; mă duc la harta mare, urmăresc traiectele, de la aerodrom adunare în viraj pe stînga, tur de pistă toți opt, intrăm pe cap-compas 90 de grade, traiectul urmăreşte sinuos valea rîului, şoseaua şi calea ferată trec mereu de pe un mal pe celălalt peste poduri duble, un pod, alt pod, la 12 secunde după al treilea pod viraj strîns pe stînga în urcare, pentru atac la obiectiv. Direcția atacului - 20 de grade, turul de poligon peste mînă, pe dreapta.

În stînga e un deal abrupt şi înalt, o să spînzure tot timpul deasupra noastră; dar este şi un reper grozav. Amplasamentele prezumtive ale artileriei AA sînt trasate cu verde veninos. Prima intrare cu bombe, a doua cu tunurile de bord, gata, venim acasă. Încadrați de două formații a două avioane înainte, şi una în spatele nostru. Groaznic de incomod. Cînd intrăm prima oară la atac, cade consemnul de tăcere radio.

Urmăresc pe fotograme asamblate în benzi lungi, lucioase, colorate stins în culori de toamnă, traiectele şi manevra la obiectiv. Cum o să ne învîrtim în viraje pe dreapta, amenințați din vest de dealul cel abrupt. Nu sînt fotograme obişnuite, luate la verticală - benzile acelea sînt asamblate din succesiuni de imagini panoramice obținute habar n-am cum dar rezultatul e O.K. se vede aşa cum o să vedem mîine prin parbriz. Şi înălțimea e cam tot aceeaşi, 50-100 de metri.

– Ascultă, spune Petre, ce naiba pierdem vremea aici?! Mîine n-avem altceva de făcut decît să ne ținem după cei din față, ne scot ei la obiectiv.

Capul formației LUP e Marin Diaconu, cel care abia încape în cabina avionului de vînătoare. Înalt, foarte lat, bărbie voluntară, ochi mici, pătrunzători, sub arcade proeminente. Îmi învîrte coechipierul cu o singură mînă, îl răsuceşte, îl opreşte cu fața spre el:

– Scumpule, spune, dacă eu mă prăpădesc pe drum? Trebuie să ducă cineva formația la obiectiv, nu-i aşa?

– Nu-i aşa, face Petre înfuriat, mai avem o celulă înainte!

– Aia au căzut primii, murmură blînd Marin.

– Mulțumesc, spune Mişu, capul celulei a doua.

– Mai bine plecăm de-acum, propune coechipierul lui.

– A, da, zice Petre încă furios, cum naiba am uitat? Erau chiar în fața noastră.

– Vezi, spune Marin zîmbind fermecător.

Ne îngrămădim toți lupii printre ceilalți - corbi, raci - arătăm cu degetul repere pe fotograme, socotim metri şi secunde, calculam, propunem tot felul de variante. Distracția asta durează trei ore, pe urmă facem o repetiție generală; în fața avioanelor, pe bretelă, au fost trasate cu cretă colorată traiectele, obiectivele, aerodromul, repere din raionul în care acționăm mîine. Ne înghesuim toți pe pista de cretă, plecăm cîte doi, dînd din mîini, la zece secunde interval pe dunga subțire de culoare, ne adunăm, zburăm în coloane de celule printre munți plați, în lungul rîului albastru trasat pe plăci de beton cenuşiu. Turul de poligon la obiectiv, adunarea, acasă. Ne înghesuim iar cu

toții într-un tur de pistă de cinci pe trei metri, şi aterizăm la 20 secunde celulă de celulă. N-a fost bine, încă o dată, de la început, şi încă o dată, toate astea sub privirile vesele ale tehnicilor care pregătesc aparatele, sub cele critic-nedumerite ale nelipsiților cîini de aerodrom tolăniți la soare pe betonul călduț, se uită la noi avioanele reflectînd în plexiglasul cabinelor lumina galbenă venită de sus, ultima zi frumoasă din această toamnă.

*

Traversează continentul venind dinspre Atlantic mase reci de aer oceanic; stoarse de ploi în Franța, Italia, Austria, scuturã ce a mai rămas deasupra pustei, la noi ajunge doar pîcla subțire, umedă, pătrunzătoare, care estompează conturul dealurilor, al satelor de pe dealurile acelea, nu se mai văd turle de biserici, antenele oraşului,

pe cer aleargă spre est fîşii joase de nori stratus cu margini sfîşiate de vîntul rece, încă sărat, coroziv. Zburăm-nu zburăm, aceasta-i întrebarea, nu s-au primit obişnuitele ordine, nu s-au primit nici contraordine, umezeala pătrunde prin costumul de zbor gros, căptuşit cu blană sintetică albă trasă în fire lungi din petrol negru-verzui; avioanele lucesc mat sub o pînză subțire de apă cenuşie aşternută din aerul pîclos pe duralul rece. Lacătele BHN sînt armate, au prinse în cîrlige bombe boante de 250 kilograme cu elice mititele şi ampenaje carenate în cercuri din tablă nituită. S-a potolit agitația specială, tăcută, competentă, care înseamnă pregătirea avioanelor pentru zbor; linia de avioane e întreruptă din loc în loc de boturile pătrate ale maşinilor de pornire cățărate pe roți înalte.

Bubuie spre pistă, şuieră turbine, se alcătuiesc din văzduhul cenuşiu linii

prelungi de avion, farurile puternice au halouri albe, lampa de sub burtă măturǎ cu raze roşii ziua închisă. Pune roțile la 60-70 de metri de noi aeronava de pasageri, mare, cu patru, motoare atîrnate sub aripi, cauciucurile chelălăie pe pistă, jeturile reversibile frînează în cîteva sute de metri tonele de metal aşezate pe beton, se vede cum lasă botul masiv în jos, a oprit, gata, degajează scoțînd dîre negre de gaze arse prin ajutaje. Mă strigă Petre, vino, spune, lasă-l pe *ăla*, mă trage de mînecă, între avioane, Marin Diaconu îşi instruieşte a mia oară LUPII. Repetam succesiunea manevrelor, am ajuns la virajul de luptă, frate, spune repezit Mişu Pavica, las-o moarta. Ce facem aici e pierdere de vreme. Chiar crezi că zburăm pe vremea asta?

Pocneşte sec, fîsîie în aer înălțîndu-se dinspre zebră o gămălie albă de flacără, racheta; lasă o coadă de scîntei aurii,

parcă e cometa Halley care anul ăsta a trecut atît de aproape de Pămînt, încît putea fi atinsă cu mîna. Urmărim focul alb din priviri, se desface într-o floare cu trei petale verzi, subțiri, arcuite spre sol. Fugim la avioane, punînd din mers căştile de zbor, masca de oxigen, 9807, avionul meu. Mă cuprinde cabina şi liniştește brusc, ca o recunoaştere, mirosul ştiut de metal, cauciuc, ulei, a ce mai miroase o cabină de avion. A zbor. Chingile, cuplele, parcă niciodată nu au fost atît de multe; undeva, spre capătul liniei de avioane, se urnesc gemînd primele motoare, în stînga urlă Titi Ştefan, coechipierul lui Pavica: atenție la pornire! Norul de fum ieşit din ajutaj, limba de flacără portocalie, a luat-o, în dreapta avionului lui Petre, cabina astupată de spinarea lată a tehnicului aplecat peste pilot, îi strînge chingile probabil. Pornim pe acumulatori, bîzîitul pompelor, cuplarea

agregatelor de pornire, se întîmplă nişte lucruri în metalul care mă înconjoară, clipesc becuri roşii, verzi, galbene în cabină, oscilează ace albe pe cadranele negre, lucrurile încep să se lege altfel între ele, avionul freamătă trezit la viață, la viața lui specială, fîlfîie compresorul îndesind între palete aer pentru camerele de ardere. Presiunea la ulei, presiunea în instalațiile hidraulice - normal. Turaj de ralanti, cuplez contacte, becurile roşii se sting, aprind colimatorul, reglez grila luminoasă pentru ziua cenuşie de afară, gesturi făcute de mii de ori, de fiecare dată pentru prima oară, semnarea carnetului de bord ca întoarcere de-o clipă în altă lume. Închid definitiv cupola peste singura lume valabilă, *lumea mea.* Rulează prin parbriz avioane, totul în tăcerea neobişnuită, nu se aud rapoarte, confirmări, aprobările conducătorului de zbor, avioanele trec pe bretelă, intră la pistă, se duc mult în față făcînd loc altor

aparate. Număr spinările de avioane în stînga, una, două, trei, a patra se saltă, se clatină? alunecă înainte: avionul lui Marin. În dreapta, Petre ridică două degete desfăcute din lumea lui închisă sub cupola bombată din plexiglas: „V”, de la victorie. Îi răspund la fel, dar pentru noi, aşa cum zburăm împreună, gestul înseamnă o grămadă de chestii: la mine e O.K., sînt gata, la tine cum e, fii atent ce faci, în regulă, ține aproape, ochii în patru, în opt, în şaisprezece, succes; nu, succes nu. Îți doresc dramul de şansă necesar. Succes, după aterizare. Succesul se alcătuieşte exact din elemente cumplit de izolate luate împreună, şi învelite într-o sferă de flacără albastră, sufletul pilotului. A rulat coechipierul lui Marin, pe urmă avionul lui Mişu Pavica, Titi pleacă din stînga dar înainte de asta se întoarce spre mine, zîmbeşte prin plexi îngustînd ochii, s-a dus. Liber din stînga, în

dreapta avionul lui Petre, motor, dau drumul la frînă, avionul se leagănă uşor în rulaj; intru la pistă, în periscop coechipierul îşi ocupă locul din dreapta mea, puțin în urmă. S-au aliniat alte avioane în spatele nostru, în față spinări mate de dural dintr-o margine în alta a pistei, sclipiți stinse de plexiglas, stabilizatoare şi derive ascuțite încadrează negrul ajutajelor căscate, jeturi de gaze arse mătură pista, se intersectează în vîrtejuri străvezii aerul fierbinte, curs şi răsucit în aerul stins al zilei mohorîte. Trepidează duralul fuselajului pe jambele groase în ronrăitul zecilor de motoare la relanti, acordez inutil busola, grila colimatorului încadrează o coamă de MIG la douăzeci de metri în față, dintr-o dată sîntem doar un avion între avioane multe aliniate pe beton, şi ştiu foarte bine, dar asta e deja psihologie chiar dacă urcă din mine, ca nu pot face nimic singur, aşa cum nici

ceilalți nu pot face mare lucru fără fiecare dintre noi.

*

Plin de gînduri înălțătoare, pierd formația din față chiar în decolare; se dizlocă mase de pîclă cenuşie, jetul motorului răbufneşte în flăcări lungi, albastre, portocalii, se clatină betonul sub noi, avioanele zvîcnesc cîte două din clocotul acela amestecat, rulează, intră în viteză, ridică roata de bot, se desprind brusc, se văd printre avioanele din față, prin zidul de aer fierbinte care dansează zguduindu-l pe 9807, văd decolări ciuntite şi globurile portocalii ale forțajelor cuplate. Decolează LUPII, primii doi, am cuplat forțajul, privire peste umăr, în spate dreapta Petre a cuplat şi el, țîşneşte o limbă subțire de orbitoare flacără alb-azurie din ajutaj, şovăie, se îngroaşă, margini portocalii sfîşie ziua sleită în fîşii de lumină, în

vîrtejuri de flacără violetă. Cei din față au ridicat roata de bot, dăm drumul la frîne, MIG-ul se repede înainte presînd în scaun. Atunci îi pierd pe cei din față, cînd colonelul Pavica smulge avionul de pe pistă, Titi îl urmează lipit de el, cum naiba face, menţin direcţia din palonier între jeturile celor din față, mă uit la vitezometru pentru că nu merge „după mînă” cu o tonă de bombe sub aripi, cînd mă uit din nou după ei nu mai sînt, gata, s-au dus, se apropie capul pistei, cerul împîclit, înnegrit de jetul motoarelor e pustiu, am probleme cu botul care saltă peste orizont, presez manşa, viteza oscilează între 370 şi 380 kilometri pe oră cînd desprind, MIG-ul se leagănă, se înfundă, intră în viteză. Din nou cer gol prin parbriz, prin cupola cabinei, degetele caută butonul emisie pe maneta de gaze, aiurea, regim de tăcere radio, în dreapta Petre, în linie cu mine, fac semn dar semnul acela poate

însemna orice, Petre mă linişteşte lipind de plexiglas degetele desfăcute în formă de V. Clar, n-a înțeles nimic; şi chiar dacă a înțeles, el are oricum mai puține şanse să vadă formația din față - a stat, stă tot timpul cu ochii pe mine, atent să nu mă lovească.

Năpădeşte o spaimă rece în timp ce urc cu 10 grade la giroorizont, Generalul a spus: cei care se pierd de formație, adunare la verticala radiofarului Blandiana, de la 5.000 metri în sus. A mai spus: primează securitatea zborului. A mai spus, dar asta a fost de mult: acest avion a căzut din cauza ta, şi tot ce se aduna nespus în spatele - cuvintelor, şi pe lîngă care cuvintele spuse erau puține şi sărace. Cronometrul, a expirat minutul pe cap de decolare, viraj stînga cu 45 de grade; după viraj, formația măreşte viteza la 900 kilometri pe oră. Ce se întîmplă acum în cabina lui 9807 nu e problemă de conştiință, e ceva,

simplu, de viață. Viața mea, a avionului, a coechipierului lipit de noi. Mai e formația din spate, ultimii LUPI, cei care urmăresc aparatele noastre. Care se duc unde ne ducem noi, şi fac exact ce facem noi, şi mai sînt cei cu care ne putem oricînd ciocni pînă ne-am înscris pe traiect, pentru că pînă la verticala radiofarului îndepărtat cerul e plin de formații împrăştiate în patru vînturi, uite cum devine cerul foarte mic, strîmt, înghesuit între plafonul jos şi solul tulbure, mai ales cînd patruzeci de avioane trec în trei minute, cu viteze diferite şi fără legătură radio, prin acelaşi punct; toate astea se derulează fulgerător dar cumplit de limpezi în virajul cu patruzeci şi cinci de grade înclinare, la orizontală motorul în plin. O sută cincizeci de metri la altimetru, dacă ei zboară la o sută e bine, am şanse să-i văd, argintii pe solul sur, nu-i bine deloc. Eşalonul formației noastre e o sută de

metri pentru, radiofar, la o suta cincizeci de metri sînt alții. Pînă la urmă ne stabilim la 125, zburăm pe cap invers, încă douăzeci de secunde pînă la viraj spre radiofar şi lucrurile stau aşa: dacă luăm acum înălțime, plecăm la Blandiana... Dar sînt lucruri care nu se pot face. Descopăr acum, cu trei avioane în spate şi virînd în coborîre spre radiofarul îndepărtat, că sînt lucruri care nu se pot face. Ecranul radarului e alb de ținte, ținte false, solul, norii, clădirile, străzile oraşului; 900 la viteză, 125 la altimetru, ce combinație. Singura soluție: să zbor urmînd la metru şi secundă traiectul LUPILOR, ieşind la obiectiv exact în momentul atacului, eventual zece-cincisprezece secunde mai tîrziu. Trecem radiofarul, coborîm la 50 de metri peste dealuri cu 900 kilometri pe oră, Petre în dreapta, mereu în dreapta mea, ultima formație la un kilometru în spatele nostru, dealurile

sînt pustii, pustii, pustii, exact asta înnebuneşte, avioanele din față sînt undeva aproape, asta *se simte*, la unu-doi kilometri de noi, în emisfera din față, dacă Marin a tăiat virajul nu mai sînt în față şi oricînd... Chiar, dacă Marin a tăiat virajul? Furişat, maneta de gaze redusă greu, smulgînd din mine cîteva zeci din miile de ture pe secundă. Ce porcărie, nu cunosc raionul, înălțime mică, vizibilitate mizerabilă. Ca să ies la obiectiv în condițiile astea şi încă la ora fixată, trebuie să fac navigație la sînge cu harta pe genunchi. Trebuie să prevăd intențiile lui Marin Diaconu, să convertesc intențiile în manevre, să fac aşa încît să-i rămîn în spate, dar foarte aproape şi *în timpul ăsta avionul zboară*. Nu pot să urc, înălțimea norilor permite 400, cel mult 500 de metri, ne prind cei de la radiolocație. Creşte între două coame de deal oraşul mic, cochet, adunat în jurul bisericii masive,

radiolocația abia aşteaptă să înştiințeze antiaeriana că venim. Ce naiba, revoltă inutilă, mereu oraşele se adună în jurul bisericilor, viraj pe dreapta la reper, aproape de înălțimea turnurilor ascuțite. Alunecă străzi înclinate prin parbriz, între case unite de ziduri cu porți înalte siluete negre, subțiri, nemişcate - oameni - vor ridica privirile cînd sîntem departe. Rîul se desface în bucle ample, sapă maluri înalte în coasta colinelor care spre nord şi spre est, încotro zburăm noi, se înalță, se acoperă cu păduri dese, blană de păduri, devin munți. Ştiu asta din fotograme, pînă acum totul a fost ca în fotograme - şoseaua udă, neagră, lucioasă pe malul nordic împreună cu calea ferată, peste încă treizeci de secunde, după cotul acesta - trece pe malul sudic, malul drept după cum zburăm noi. Uite un tren, vagoane roşii se arcuiesc, şerpuiesc sub o stîncă înaltă. Ocolind *cotul acela*,

atenție, curbura malului e mai mare decît pot strînge virajul - cu coechipierul în interior, cu o mie kilograme de bombe sub aripi, cu viteza şi la înălțimea noastră - se umflă în parbriz un pinten de piatră peste care sărim fără să mai vedem podul primul pod. Cade între dealuri o perdea de ceață fină, aici îi pierdeam oricum pe cei din față. Motor, viteza a scăzut spre opt sute şi optzeci, douăzeci de kilometri pe oră la cele zece minute cit avem noi de zburat prin defileu înseamnă cam trei kilometri, douăsprezece secunde, prea mult pentru ce vrem să facem. Să ieşim la obiectiv exact la locul nostru, după LUP 1 şi LUP 2. Urc la şaptezeci de metri, clatin avionul încercînd să văd ce e sub noi, avioanele din față care oricum sînt aproape, care ştiu bine că sînt undeva în față şi mai jos - nu sînt. În dreapta Petre apare de sub rama cupolei, urcă deasupra aşa cum sînt înclinat spre

stînga, spînzură pe cerul de voaluri cenuşii, o ia la vale cînd înclin dreapta fără să înțeleagă foarte bine de ce fac toate astea. Perdele de ceață urcă din chiar arcul celui de-al doilea pod şi *ne lipim* cu burțile nituite de vîrfurile copacilor, coamele acoperişurilor, cine îşi face casă aici, pămîntul se prăvăleşte incredibil într-o vale cu pereți de piatră, locul de unde încep munții împăduriți, dincolo de vale. Derulez fotograma lucioasă în memoria chircită sub cască, dincolo de vale şi chiar sub munte e un sat risipit pe văi divergente ca o mînă cu patru degete desfăcute - uite-l. A trecut pe sub noi, aproape astupat de fuselaj; trebuia să rămînă puțin în stînga. Vizibilitatea este mai mult decît tîmpită în cazanul dintre munți, şi dacă cei din spate... Salt peste o coamă aruncată absolut imprevizibil de-a curmezişul văii; dacă cei din față au păstrat 900 kilometri pe oră, pentru că momentul

atacului e sincronizat cu atacul celorlalte obiective, al doilea pod trebuia trecut la... N-am calculat timpul intermediar, pîrîie neaşteptat în căşti frînturi din care nu se desprinde absolut nimic, zburăm foarte jos, între munți, şi cel care emite zboară foarte jos, alte pocnituri, şuierături în căşti, cred că au început. După oră ar fi CORBII la obiectivul lor; înseamnă că noi mai avem un minut, cincisprezece kilometri, din nou sudoarea aceea rece, acum trebuia de fapt să ne învîrtim în viraj, pe stînga la verticala Blandiana. Valea se deschide aproape dreaptă înaintînd din munte, podul al treilea creşte în parbriz, inundă cabina, mare, negru pe prundişul galben, pe apa cenuşie, douăsprezece secunde, cele douăsprezece secunde pierdute, cîştigate, dacă LUPII din față n-au ajuns încă avem şanse serioase să nimerim fix sub bombele lor, sau ei să intre în exploziile noastre, în rafalele

tunurilor de bord, după schema de atac acum trebuia să bag motorul în plin, sa cuplez forțajul, nu încă, ce manevră de întîrziere se poate face în timp util, între munți, munții sînt ascunşi în ceață, în norii joşi, dacă nu... chiar acum...

– LUP 1, la obiectiv!

Maneta de gaze în plin, încă patru secunde: la stînga se desprinde din negură, atîrnă deasupra noastră o masă imensă, întunecată, nedesluşită.

– LUP 2, la obiectiv!

Cuplăm, avionul zvîcneşte, cabraj patruzeci de grade, viraj stînga pînă pe cap-compas 30; la 1.900 metri de nori sfîrtecați aduc MIG-ul la orizontală, corectez capul picînd uşor şi jos, în față, joacă cercul colimatorului pe pînze de abur cenuşiu, pe luminişul ştiut dintotdeauna, visat, tăiat dreptunghiular, flăcări lungi şi roşii țîşnesc în dreapta dintre brazi, antiaeriana Generalului. Picior stînga,

palonierul împins la fund, MIG-ul icneşte, glisează pe aripă ducîndu-se în peretele nedesluşit cu Petre atîrnat deasupra, cînd redresez în cercul colimatorului dansează haotic brazi, stînci, şi construcția aceea din bîrne, din şine, aducînd suficient de bine cu o rampă de rachete. Au izbucnit trombe de pămînt sfîrtecat, aruncat în aer, evantaie țepoase de țărînă, stîncă albă şi lemn sfîşiat atîrnă în, aerul greu al zilei; se surpă dintr-o dată cu un vuiet care în cabină oricum nu se aude, cei din față sînt în viraj, celula LUP 2, mă uit acolo unde ar trebui să fie... 9807 e aruncat într-o parte, revine, joacă pe mase de aer învălmăşit, am intrat totuşi prea devreme. Înclin dreapta, cînd am decuplat forțajul, picăm cu treizeci de grade, aduc greu şi mențin în centrul grilei fixe rampa aceea calpă, unghiul de corecție introdus...

– LUP 3, la obiectiv!

...lansare, avionul se repede înainte uşurat de bombe, adică mişcarea aceea specială, translație paralelă cu solul care de fapt n-ar trebui să urce spre noi, „redresăm!” - țipă Petre, am redresat, aşa cum virăm strîns dreapta am timp să văd patru picături negre de moarte ducîndu-se în jos dar nu sînt bombele mele, sînt ale coechipierului. Se proiectează pe cer crucea gradată a aparatului de ochire, armez tunul, turul de poligon ținut cu dinții ca să nu intersectez primele două formații... Fulgeră în viraj explozii, exploziile noastre, perdele de piatră smulsă din scoarța planetei, fărîmată, aruncată haotic în aer, suspendate incredibil, cu trunchiuri de copaci învălmăşite pe fondul întunecat...

– LUP 4, la obiectiv!

Abia acum mă dezumflu, atîrn în chingi o secundă, două secunde numai pentru mine, trecem de traversul

luminişului sfîrtecat în fel şi chip sub nori de fum, de praf, de cetină învîrtejită, atunci văd ultima celulă cum pică peste obiectiv, se pierde în valuri de fum amestecate cu franjuri de ceață, de ploaie. LUPII din față raportează a doua trecere, cum nu reuşesc să-i văd? s-au băgat în exploziile ultimei celule, în față flăcări portocalii țîşnesc dintre brazi, din țevi încinse de tun. Trag în noi ăştia, trag în noi din față şi din stînga, atenție! strigă Petre. Cabraj şi viraj chinuit, avionul coechipier rămîne în urmă, zboară glisat lateral, ciudat, cu planul drept înainte. Ne repezim spre sol, redresăm chiar peste țevile tunurilor; mai tîrziu Petre se jură că a văzut artileriştii fugind, sărind de pe afetele lor şi gonind printre copaci, dar asta se întîmplă mult mai tîrziu, după aterizare. Acum redresăm chiar peste țevile tunurilor, din nou motorul în plin cu viraj pe dreapta dar luăm înălțime, nu

mai sînt probleme cu obiectivul, încadrăm poiana arsă, rafală prelungă, intră în carne fierul striat al trăgaciului, sub mine, sub podeaua cabinei, închizătoare duble trimit în țintă sute de proiectile în cîteva secunde. Gata!

Redresăm, întoarcerea acasă e acelaşi zbor care mă rupe în două încercînd să-i găsesc pe cei din față. Nu pot spune la radio: LUP 1 dă-mi poziția ta, pentru că tot ce am făcut pînă acum ar deveni inutil, şi reuşim încă o dată să intrăm în tur de pistă exact la locul nostru, adică aşa cred eu pînă la scoaterea trenului. În față Marin Diaconu raportează tren scos, pe urmă coechipierul lui, raportează Mişu Pavica, am timp să-mi spun că, uite, colonelul Pavica mi-a fost comandant de patrula şi am învățat o grămadă - de aviație de la el, raportează Titi: „Tren scos, permiteți aterizarea”, mai este cam o jumătate de minut pînă

la travers, scot trenul mai devreme, nu-l scot...

– LUP 4 cu formația tren scos, raportează Feri Stănculescu, nu ştiu ce să cred, nu cred că au scos trenul de aterizare mai devreme, înseamnă că am intrat în tur *după* ei, oricum sîntem sub conducerea radiolocatorului de aterizare, s-au mai văzut avioane încurcate în tur de pistă şi nu... 500 kilometri pe oră, am ajuns la travers, maneta trenului pe „scos", obişnuitul salt de presiune în instalația hidraulică, obişnuitele lovituri înfundate sub aripi, sub fuselaj, cînd trenul se zăvorăşte pe „scos"; măresc turajul, văd cum ies jambe din avionul lui Petre, atîrnă o clipă în curentul de aer, zvîcnesc scurt, gata, s-au zăvorit.

– OK, face Petre în căşti.

– LUP 3 cu celula, tren scos, raportez grăbit, pe urmă aştept: ce-o să spună conducătorul de zbor? Nu spune nimic, are treabă cu unul din CRAPI, CRAPII au

zburat la înălțime, ca grupă de înşelare a radiolocației, au coborît prea repede, s-au aburit cupolele, nu se mai văd între ei. Intervine stația de dirijare la aterizare, îi eşalonează în înălțime, îi trimite la radiofar pentru venire la aterizare după schemă; oricum trebuiau să se ducă la radiofar, altfel nu poți sparge în linişte un plafon ca cel de azi.

– Aprob aterizarea, răspunde scurt conducătorul de zbor, dar asta se întîmplă cam aproape de virajul trei, şi se întoarce la CRAPII lui.

Aterizez, vin cu viteză mai mare ca să-i uşurez viața lui Petre, nu mult, zece kilometri pe oră în plus, vîntul bate din spate-stînga, ştiu asta din decolare, ne-am desprins doar în dreptul aerogării dar atunci n-am *conştientizat*, atunci întindeam gîtul după cei din față şi cei din față nu erau; aterizăm cu vînt de coadă, cu zece kilometri pe oră în plus şi bineînțeles se rupe paraşuta de frînare,

am ceva de lucru pînă reuşesc să opresc avionul, degajez normal.

Mă las să atîrn în chingi, abia acum; rulăm prin fața aerogării, ce de sticlă, înăuntru e cald, umed, ca în seră, cresc ficuşi mari în cutii galbene din lemn lăcuit. Pe platforma TAROM avionul cel mare aterizat înainte de racheta verde îşi încarcă pasagerii: un Boeing 707 Lufthansa vopsit cu mult galben, cu alb, cu albastru, cu coiful radarului din vîrful fuselajului negru, lucios ca un nas de cocker spaniel. Face semne cineva de lîngă avion, pilotul, ridică pumnul cu degetul mare înălțat, ce chestie, ne recunoaştem între noi pe toate meridianele. Aiurea, nu-i pilotul, de cînd îşi împodobeşte Lufthansa piloții cu uniformă TAROM? E comandantul aeroportului, care înainte de a fi comandant, de aeroport mi-a fost profesor în şcoala militară şi mă învăța cum se atacă baterii de rachete ascunse

în păduri. Răspund cu acelaşi semn, pun motorul în plin o clipă mică, doar aşa, în semn de respect. Se întîmplă ceva cu pasagerii care urcă prin trapa căscată în coasta lui Boeing, parcă ar vrea să fugă dar nu ştiu foarte bine unde, doar acum îmi dau seama că, într-adevăr, motorul unui avion supersonic de vînătoare băgat în plin e cam zgomotos, auzit din imediata apropiere.

Cobor la gurile de alimentare, merg alene spre celula de alarmă. Feri vine lîngă mine, stai puțin, rămînem în urma celorlalți.

– Băi, se repede Feri, unde naiba ai fost?

E genul de situație în care prefer să fac pe tîmpitul.

– Adică? mă interesez.

– Unde naiba ați fost, tu şi coechipierul tău?

Ridic din umeri:

– La poligon, împreună cu voi. Am făcut praf o rampă de rachete.

Arăt caseta neagră, filmul fotomitralierei.

– Dacă vrei, îți arăt şi filmul...

– Ei, îmi arăți pe dracu. Ați fost voi la poligon - Feri cască ochii la mine de jos în sus dar nu cu noi. Uite aşa mă uitam după tine, ca melcul - îmi arată cum se uită melcul - nu te-am văzut. Erau numai două celule în față, doar în turul de poligon au fost într-adevăr trei, credeam că am vedenii, însă acum, la aterizare, nu v-a mai mers...

În stînga, pe pistă, aterizează ultimele avioane şi doar acum realizez, cutremurat, că am făcut absolut toată misiunea de capul nostru, Petre şi cu mine, doar la nenorocitele alea de rampe am reuşit prin nu ştiu ce minune săi ne intercalăm între avioanele formației.

– Ascultă, pun o mînă grijulie pe umărul lui Feri, no să zic nimănui, dar cred că e cazul să mergi la oftalmolog.

*

Feri nu înghite chestia cu oftalmologul, moare să-mi demonstreze că nu am zburat cu toată formația, îl las să vorbească; de fapt nu pierd nimic dacă-i arăt ce s-a întîmplat, dar sînt lucruri care nu se spun, aşa cum sînt lucruri care, simplu, nu pot fi făcute. Ura nu se spune, dragostea nu se spune, se închid în inimă, se țin tăinuite acolo, doar uneori, foarte rar şi negîndit se scot la iveală, pe urmă faci cu ele cam ce ar fi de făcut, le tragi înapoi la prima atingere sau loveşti copleşitor pentru că şi dragostea poate lovi la fel ca ura, iar ura poate fi învăluitoare ca dragostea. Nu ştiu dacă e bine, se pare că uneori e preferabil să declari în clar ce ai de declarat, se pare că uneori ceea ce se

aşteaptă sînt exact declarații, chestie de structură, de *stil*, de conjunctură, stilul meu e tăcerea, complicat în orice caz. Din cauza acestor complicații nu m-am dus sa fac viraje pe stînga la Blandiana. Feri e aviator adevărat, ar înțelege cu sufletul lui mare de pilot ce e de înțeles pentru piloți; în rest ar cere prea multe lămuriri, şi exact asta n-am chef, să dau lămuriri. Ar trebui să mă întorc prea mult înapoi, să scot din mine lucruri pe care le cred înmormîntate pentru totdeauna, şi aşa mai departe. Povestea începe în orice caz pe cîmpul acela pustiu, lîngă avionul îndoit cum n-am crezut că poate fi îndoit un avion. N-am chef să dau lămuriri, am chef să respir oraşul frumos aşezat pe malurile unei ape lunecînd lin între cheiuri din piatră sură mărginite de parcuri, parcurile sînt bătrîne, pustiite de toamna tîrzie, pe pajişti galben-cenuşii, între stejari înalți, negri, contorsionați, aleargă evident

cockeri aurii, sau albi cu pete negre. Aleargă şi canişi bezmetici, şi dalmaţieni stropiţi, dar cockerii sînt de departe, cei mai minunaţi. Ţîşneşte un lup alsacian dintre tufe, se loveşte de noi, o fată înaltă aleargă după el cu lesa în mînă.

– Mii de scuze, spune peste umăr.

– Nu face nimic, răspunde Feri cît poate el de fermecător, dar n-are nici o şansă, fata e mult mai înaltă decît el. Şi e subţire. Şi are blugi strînşi pe picioare nesfîrşite. Şi are păr de zînă, ca Ioana, numai că părul ei e negru de-a binelea.

– O să sperie cockăraşii, spun, fata rîde aruncînduşi părul de zînă pe spate cu un gest atît de intrat în ea că nici nu-l mai ştie, dumnezeule, spune rîzînd, el s-a speriat do urechiaţii ăştia!

Pleacă în fugă strigînd cîinele. Rex. Rex. Feri zîmbeşte în felul lui rostogolindu-şi ochii oricum rotunzi, ei, spune, cum îţi par fetele de aici?

– Bolo-bolo, răspund indiferent. Nu-s chiar genul meu.

Feri fierbe de patriotism local:

– Dar care-i genul tău. mă rog?

– Blondele-sauvage, spun alene şi arăt cu mîinile prin aer. Au întotdeauna un jeep, pe care ştiu să-l repare singure, şi stîrnesc în oameni dorul de ducă.

– Ca o sirenă de vapor, spune Feri uitîndu-se drept în ochii mei.

– Exact.

– Şi nu mint niciodată.

– O, spun, hai s-o lăsăm moartă. Te rog.

– De ce?

– Prea multe de scormonit, prea multe de explicat.

Sună aproape ca o capitulare, şi Feri nu insistă.

Traversăm canalul tîrîndu-ne ghetele de zbor pe un pod cu bolți groase, se văd alte poduri cu bolți groase arcuite peste apa cenuşie, unul, încă unul,

douăsprezece secunde după al treilea cuplez forțajul, cabrez în viraj pe stînga, peste turnurile catedralei. Oftez, oraşul e într-adevăr nemaipomenit, are doar de cîştigat aşa, învăluit în, pîclă, în amurg, în toamnă.

– Ce înseamnă bolo-bolo? Îşi aduce aminte Feri.

– Nu ştii, spun, cîntecul acela indian? Mama - bolo-bolo, Papa - bolo-bolo, asta înseamnă.

– Chiar, face Feri. Bolo-bolo. Sigur. Cum am putut sa uit.

Pe urmă ne fîțîim tăcuți pe străzi înguste, nu înguste în sensul absolut al cuvîntului, casele sînt înalte şi foarte masive, apasă aerul brumat dintre ele, pîclă de seară, lumina ajunge filtrată blînd, se frînge stins, irizată în halouri mititele de fire de mică din pietrele pavajului bătute zdravăn cu maiul acum două sute de ani. Porțile caselor masive se boltesc pînă la etajul trei, dau

invariabil în curți pătrate, imense, pustii, mărginite din patru părți de şirurile ferestrelor cu grilaje sofisticate, din fier negru răsucite în fel şi chip.

– Haide, Feri mă trage într-o curte interioară, paşii răsună sonor sub boltă, sfîşiem aerul încremenit, timpul scurs se agață în fire lungi, lipicioase, de obraji, umeri, pe frunte, ca o pînză de păianjen. Ne prăvălim în spirala unei scări de lemn, jos e cald, muzică molcomă, lumina roşie iese în raze subțiri din făclii groase înfipte în zidul din cărămizi înguste. Ne rezemăm de bar, stejar lustruit, nu lăcuit, lustruit de coate, pahare, vreme, cum numai stejarul se poate lustrui, bem ceva foarte tare şi care miroase frumos, comandat de Feri la urechea barmanului neruşinat de tînăr şi subțire pentru locul acela. Zidurile se scobesc în firide adînci, s-au obişnuit ochii cu lumina slabă, în firidele acelea, la mese joase, sînt aşezați

semenii noştri apropiaţi şi aflaţi atît de departe...

– Salut, spune Feri, ridică paharul spre mine.

– Poftim? .

– Salut, repetă Feri.

– A, da. Ridic şi eu paharul. Pentru ce bem?

Feri se gîndeşte cu ochii în tavanul arcuit, arcurile pornesc din coloane scurte şi groase, se înalță, se pierd în întunericul de sub bolți.

– Ei, spune, parcă e nevoie de un motiv special. Pentru noi... explică mai mult cu mîinile - aşa... pentru că sîntem, şi...

Şi bem pentru că sîntem, lunecă băutura tare în noi, explodează tăcută în difuze pachete de căldură moleşitoare, ne cuprinde căldura aceea, ne apropie înălțător, ne face mai frați decît eram. Ne uneşte pe toți cei adunați în gaura asta de sub pămînt, noi doi cum stăm în

picioare, barmanul tînăr, semenii noştri aşezaţi la mesele scunde. Gînd nedemn, ultimul: ăsta mă pileşte ca să-i spun... Aiurea, mai am foarte mult pînă să mă pilesc. Şi nu Feri, nu Feri, mi se face ruşine pentru gîndul nedemn.

– Ascultă, întreb spăsit, noi de fapt ce bem?

– Cum ce? se miră Feri. Bolo-bolo!

Ridică paharul, a început să-mi placă, spun „salut”.

– Salut, spune Feri. Pentru ce bem?

Mă gîndesc la Petre, la fata înaltă din parc, la General, la ce am făcut noi doi în mare secret. 9007 şi cu mine, la tipii ăştia de la mese care habar n-au ce am făcut noi doi în mare secret.

– Pentru toată lumea, spun, dar mint, pentru că de fapt mă gîndesc doar la cîţiva oameni, care nici nu sînt aici, ba unii sînt chiar foarte departe. Iar alţii din cei la care mă gîndesc acum sînt atît de departe, încît n-o să-i mai văd niciodată.

Aşa că bem pentru toată lumea, chiar dacă fiecare are viața lui despre care habar nu avem, în care nici nu existăm, chiar adevărat, ce chestie ştiută de mult dar simțită *fizic* doar în subsolul ăsta cald, întunecos, fiecare duce o lume în care el e centrul fără să fie dispus să recunoască acest lucru şi celorlalte lumi aflate lîngă el. Lunecă privirea de pilot peste lumile aşezate la mese, se opresc absolut fără voie asupra unui adevărat univers foarte bine pus la punct, pulover gros cu guler înalt, profilul fin ieşit de sub părul lăsat, pe umeri, lucesc mat în penumbră, sub fusta moale în carouri, genunchi rotunzi, o clipă îmi amintesc de Ioana, de fustele ei scoțiene, de o grămadă de fuste, de complexul fustei descoperit de doctor Freud.

*

Avionul cel mare şi verde aterizează la Otopeni, ot sud-estul țării e în ceață,

balizele se văd doar de la cîteva sute de metri, întîi o licărire vagă, pe urmă haloul mititel de lumină, abia de aproape s-au alcătuit dungi palide care trasează marginile pistei. De la aerodrom la Gara de Est mergem cu un ARO mare, tot drumul ne minunăm profesional cum au nimerit, cum au reuşit piloții să găsească pista, să aterizeze pe o vizibilitate atît de scăzută. Antivizibilitate - proclamă Henț. Uite ce-i afară. „Afară" e dincolo de ferestrele microbuzului, Bucureştiul lucios, umed, întunecat, neprietenos, oraşul în care m-am născut şi restul - nu-mi spune nimic. Nu *mai* îmi spune nimic. O grămadă de oameni se dau în vînt după oraşul. Bucureşti, fac cam tot ce pot ei să facă, uneori chiar mai mult, lasă marea, cîmpul, muntele, ape limpezi, lasă pădurea, vin să se îngroape pînă peste cap în beton, în asfalt, în fum, în zăngănit de tramvaie, huruit de autobuze grele, chelălăit de

Dacii 1300 accelerate la maximum şi omorîte din frîne între două stopuri. Argumente pro sînt teatrele, concertele de joi seara de la Radioteleviziune, de vineri seara de la Ateneu, aiurea, am stat trei ani întregi în Capitală, nu m-am dus măcar o dată la teatru sau la concert. Bilete existau, Mihaela Dan alerga înnebunită să ni le vîre pe gît, glumea, plîngea, ne amenința, rămînea cu ele în geanta ei de activistă sindicală. Nu-mi fac punct de glorie că n-am călcat de ani într-o sală de concerte, prefer însă să ascult muzică la mine acasă. Întîi, pentru că home, sweet home. Apoi, pentru că ascult *numai* ce vreau eu; dacă vreau, dacă sînt, dacă am nevoie într-o seară de J. S. Bach şi numai de el, pot asculta J. S. Bach cît îmi place fără să fiu obligat să aud înainte ceva care nu se potriveşte cu mine-cel-din-seara-aceea. Pe urmă sînt aplauzele, asta este o chestie peste care într-adevăr nu se

poate trece, aplauzele rup, sfarmă, fac praf tot ce s-au străduit oamenii din orchestră cu instrumentele lor strălucitoare să clădească în noi, să ne adune din cotloane neştiute, să ne facă la loc buni ca la început, astea toate se duc dracului, se risipesc de tusea uscată slobozită în pauzele dintre părți şi în aplauzele finale. Mai este înghesuiala de la garderobă, care desăvîrşeşte ce-au început strănuturile şi aplauzele. De teatru tot aplauzele mă țin departe, aplauze, chemări nesfîrşite la rampă, morții din piesă care se ridică să salute publicul ridicat în picioare. Se salută unii pe ceilalți pînă reuşesc să se convingă că toate sînt ca înainte, că nimic nu s-a schimbat, la ce mai mergi atunci la teatru? Am văzut actori laminați peste fiecare centimetru pătrat din scîndura scenei, şi care îşi trimiteau sufletul să colinde în sală, şi sufletul lor rămînea cîte puțin în fiecare spectator,

George Constantin în *Henric al VXII-lea*, Maria Ploae în *Doi pe un balansoar*, junele Florentin Duşe de la Baia Mare - tresăreau la sfîrşit, se, cutremurau nedumeriți, aplauzele acelea îi împingeau brutal înapoi, în învelişul din care încercau de-a lungul întregii seri să iasă, şi să ne convingă şi pe noi că au reuşit. Şi să ne ia generoşi cu ei în lumea aceea a lor unde nu-i lăsăm să ajungă exact cu aplauze nesfîrşite...

Aşa văd eu lucrurile, oraşul Bucureşti cu teatrele şi concertele lui, şi mai cred, în seara asta cu ceață adunată în farurile maşinii, că supremul omagiu oferit de spectatori actorilor, orchestrei ar fi tăcerea plina de reculegere. Recunoaştere *în sine* a ce datorăm într-adevăr celor care îşi dau duhul pe scenă, se transformă în arcuş, în gînd, în muzîcă, în fiecare dintre noi.

Aburii albi-cenuşii se răsucesc în perdele opace cu miez strălucitor de

lumină dincolo de parbriz, smulg din întuneric siluete negre, zgribulite, dosuri de maşini cu stopuri şi numere murdare de noroi. Ajungem la gară în ultima clipă, traversăm fuga peronul, priviri curioase urmăresc jachetele de zbor cu ecuson pe umăr, sacii de paraşută, ghetele înalte care lovesc cadențat pardoseala alunecoasă, gresie galbenă sau ciment îndelung lustruit.

– Ăştia-s naționala de volei, aud în treacăt o voce.

Naționala de volei, de ce nu? Se putea şi mai rău, în tren e cald, vagonul lung se clatină pe şinele căilor ferate de sud-est, de sticla groasă a geamurilor s-a lipit ceață reflectînd lumina lămpilor chioare, tuburi de neon cu fîşii palide de gaz ionizat între electrozi uzați, obosiți? Îmbătrîniți înainte de vreme. Bineînțeles că adormim, ne scoală „naşul”, controlorul cu bandulieră roşie, gata

băieții, spune, deşteptarea. Coborîți la prima.

– De unde ştiți că ne dăm jos la prima? se apără. timid Ion, controlorul priveşte suveran, tovule, spune, aviatorii care se urcă în trenul ăsta coboară întotdeauna la prima.

Gara noastră e mică, înecată în cîmp, în noapte, în ceață; trenul fluieră, scîrțîie, zăngănesc tehnic tot felul de tampoane şi cîrlige; a pornit, pleacă spre oraşul mic unde doarme Johanna. Mă las pe sacul de paraşută, dacă mă gîndeam puțin rămîneam în tren, coboram în oraş, mergeam la fată. Dacă. Se întîmplau o grămadă de lucruri dacă mă gîndeam puțin, şi altele, care s-au întîmplat chiar, nu s-ar fi petrecut niciodată.

– Te culci aici? se interesează Petre.

Mă ridic, sacul pe umăr, traversez plăci dreptunghiulare, umede, din beton, între care vara creşte iarbă cu fir subțire.

– Unde-i maşina?

– Care maşină?

Chiar, care maşină? Cea care trebuie să ne ducă acasă, spune Ion, am vorbit la Otopeni cu piloții avionului verde, să telefoneze la aerodrom, să ceara o maşina pentru trenul de noapte. Vezi să nu fi telefonat, spune Livache.

Toate astea miros a trei kilometri de orbecăit aposloleşte prin ceață, pe asfaltul acoperit cu noroi subțire, lipicios. Intervine şeful de gară, unde plecați pe mizeria asta? întreabă, lanterna verde decupează un cerc mare în aerul cețos. Rămîneți pînă se luminează.

Pînă se luminează e foarte mult, dacă se mai luminează vreodată. Şeful gării insistă. Declar că eu unul nu rămîn, băi, spune Petre, nu fi bleg. Pe tine oricum nu te aşteaptă nimeni. Mă aşteaptă maşina ARO-10 nimeni-n-o-întrece, mă aşteaptă drumul pînă în oraş, mă

aşteaptă fără să ştie Johanna, cu părul ei arămiu pe lumină şi negru de tot în întuneric, dar astea nu sînt lucruri pe care să i le spun lui Petre. Tuşeşte un motor în întuneric, halouri rotunde în jurul farurilor, Ion se sprijină protector de umărul lui Livache.

– Vezi, colega, piloții sînt oameni de onoare.

– Ce chestie, spune Livache, dar în timp ce vorbeşte ne înghesuim în microbuz călcîndu-ne pe picioare, am plecat - ce chestie, n-aş fi crezut niciodată!

– De ce?

– Păi, şi tu eşti pilot.

– Se şterge, dispare în ceață şeful de gară rămas pe peronul gării lui, cumplit de necesar, ştiind foarte bine cît de necesar este, cu şapca roşie trasă pe frunte, cu lanterna cea verde, cu pantalonii de uniformă băgați în cizme scurte de cauciuc, şi de ce se strînge

ceva cald în mine cînd mă gîndesc o clipă scurtă la el?

Avem nevoie de un sfert de oră să ajungem la blocuri, lucesc fosforescent în iarba galbenă, udă, încîlcită a şanțului, ochi de fiare ieşite la vînătoare; un iepure terorizat traversează şoseaua chiar sub botul maşinii. Am ajuns, frînă, microbuzul derapează, alunecă, opreşte de-a curmezişul drumului. Treptele umede din ciment, urc scări în întuneric, acasă la mine, etajul întîi apartamentul din stînga, e cald, e bine, e linişte învăluitoare, miroase stins a Johanna. Uşa de la camera cu sabia bunicului are pictat pe geam un vitraliu multicolor, Tristan cu Isolda în brațe, o ține strîns, părul blond al fetei îi învăluie pe amîndoi, aşa cum nu s-a întîmplat niciodată în viață. Clanța nu vrea să se închidă, aproape trîntesc uşa, mă opresc în ultima clipă. Înainte chiar de a-mi da seama de ce am stăpînit gestul repezit;

pe canapea, sub sabia bunicului, doarme cald Ioana cu părul ei de toate culorile răsfirat pe pernă, cu picioarele lungi răsucite incredibil, toate astea luminate roşu de spirele încinse ale radiatorului, şi rămîn nemişcat fără să ştiu bine ce trebuie să fac, fără să ştiu bine ce trebuie să cred, fără să ştiu ce se întîmplă cu mine de atîta fericire,

*

Uite cum sînt dimineţile cu Ioana: întîi senzaţia nelămurită de căldură bună, e vis, mă adun în mine să păstrez visul, lumina săracă de toamnă-iarnă ajunge roşie pe retină, filtrată de o reţea foarte fină împletită din fire subţiri, castanii-roşcate. Blonde spre margine, acolo lumina e galbenă. Pe urmă strîng în braţe căldura aceea bună, fata se întinde moale, se lipeşte aşa cum ştie ea - de la călcîie pînă în creştet - dar eu încă habar n-am că e Johanna, mîrîi ceva, atunci

fata se răsuceşte spre mine, brațe subțiri, moi de atîta dormit, mă trag spre sclipirea umedă a dinților între buze uscate de somn.

Sărutul acela e foarte lung, şi, cum să spun - total; - exact ăsta e momentul în care Levis începe să-şi chelălăie electronic partitura.

Pe urmă ne depărtăm unul de celălalt, stăm aşa, întinşi, cu ochii în tavanul alb pe care se întîmplă leneş tot felul de chestii, mîna mea caută mîna fetei, sau mîna fetei caută mîna mea, strîngem degetele încleştate şi e într-adevăr bine. Sînt ceva gînduri, nu prea multe, colindă între noi fără cuvinte. Sînt cîteva gesturi blînde, niciodată terminate, care nu ştiu precis ce înseamnă pentru Ioana, pentru mine nu înseamnă mare lucru. Uneori fata se ridică pe jumătate, se uită la mine, dacă mă pricep cumva să citesc în priviri ce văd eu atunci în ochii Ioanei este, simplu, - iubire. Pentru mine.

Lucesc mocnit cu o lumină limpede, foarte caldă, care nu poate veni decît foarte dinăutru, nu ştiu bine ce să fac pentru că mi se pare ciudat să mă iubească cineva. Cred că cel mai bun lucru este să privesc în continuare tavanul, sau să închid ochii, dar nici aşa nu e bine pentru că Ioana mă sărută pe pleoape, lucru greu de suportat.

– Ascultă, spune fata încet, se uită cu ceea ce eu cred ascuns să fie iubire, pe urmă tace, îşi muşcă buzele, reia foarte încet, abia o aud, ascultă, spune, poți face dragoste cu... cu o femeie, mă rog, şi să te gîndeşti în timpul ăsta la altă femeie?

– Tîmpită întrebare.

– Tîmpită, acceptă fata, dar... poți?

– Tu de fapt vrei să ştii dacă *eu* mă gîndesc la altă tipă cînd facem amor.

Ioana trage aer în piept, îi dă drumul într-o răbufnire bruscă:

– Da.

– Nu, zic eu, nici măcar nu mint.

Ion al meu rîde gros de bucurie şi gata, s-a terminat.

– Aoleu, spune, iar întîrziem. Cît e ceasul?

– Dă-l dracului de ceas, spun aproape cu ură. Azi e o zi fără ceas.

Fata priveşte întrebătoare.

– Aviația militară ne-a dat două zile libere, explic.

– Pentru alea patru cît ai lipsit?

– Yes, ma'am. Ce-ar fi să rămîi şi tu?...

– Tocmai azi, face Ioana, nu se poate. Azi lansăm la apă cuterul pentru englezi.

– Pentru cinee?

– Pentru englezi, fata mă priveşte foarte de sus. Ce crezi?

– În nici un caz că scoicile alea ajung pînă-n Anglia, spun.

– De ce să nu ajungă?! se miră fata.

– Acolo e multă ceață.

Ioana rîde.

– Au radar, spune. Au sonde ultrason. Au elice întubate, care permit navigația în ape cu fund mic şi întoarceri aproape pe loc...

Se scoală înfăşurată în cearceaf, pleacă la baie foarte mîndră de bărcile ei.

– N-au cum să ajungă în Anglia, țip după ca. Asta-i părerea mea, ca pilot.

Fata se răsuceşte maiestuoasă în mers.

– Voi oricum sînteți o specie controversată, spune, trîntește uşa cu Isolda pictată în brațele lui Tristan. Se întoarce după cîteva minute, miroase proaspăt a săpun bun, apă rece, dor de viată, aşa cum miros femeile tinere cînd vin de la baie.

– Recunoaşte că le duceți cu trenul, spun. Pînă la Callais. Le treceți dincolo cu ferriboatul, le plimbați iarăşi pe calea ferată pînă la Londra.

– De ce tocmai la Londra?

– Acolo e un lac mic. Sloboziți cuterul în lac, pe urmă englezii dau un şiling ca să se uite la el cum pluteşte.

Abia acum se supără Ioana.

– Uite ce e, spune, ştiu că avioanele tale sînt nemaipomenite, ultimul răcnet al geniului uman etc. Dar asta nu înseamnă să rîzi de tot ce nu este avion...

– Asta-i drama vieții mele.

– ...şi să crezi că numai voi. sînteți grozavi, iar ceilalți sînt făcuți aşa, ca să vă admire pe voi.

– Bineînțeles.

– Află că nu vă admiră chiar toată lumea.

– Exact, abia acum îmi aduc aminte, spuneai că sîntem o specie controversată.

– Bineînțeles. Bagă nasul în pernă.

– Te îmbraci?

– Da. zice Ioana sec. Vii cu mine?

Întreb aşa, cu nasul în pernă:

– Şi cine ne controversează, mă rog? Nu vin cu tine.

– Păi, spune Ioana, şi aud cum alunecă hainele pe ea, pînză pe piele, lîna de deasupra pe pînză - tot felul de tipi. Cred că-şi fac veacul pe la voi pe aerodrom, pentru că ştiu o mulțime de lucruri.

– Lucruri bune?

Amestecate, face Ioana, dar mai bine o lăsăm moartă.

– De ce?

– O să cam explodezi dacă auzi ce spun tipii ăia despre voi.

– Dă-i drumul, zic. La urma-urmei, ce pot spune?

– Tot felul de murdării mărunte. Nu ştii cum e? explică Johanna cumva vinovată. Dacă vor să spună tîmpenii, spun tîmpenii, indiferent de ce se întîmplă într-adevăr.

– Ascultă, răbufnesc inutil, ce dracu-i interesează viața noastră? N-au existența

lor personală s-o întoarcă pe toate părțile?

– Gata, zice făta, am plecat. Ştiam că aşa o să iasă.

A tras pe ea blugii roşi lipiți de fund, puloverul gros cu guler înalt, ştiu şi eu ce o să iasă. Iar o să-şi sucească toată lumea gîtul uitîndu-se după ea pe stradă, asta o să iasă. Sar din pat, aşteaptă puțin, spun, mă îmbrac şi vin cu tine. Să văd cum îți pleacă flota în Anglia.

Îmi pun şi eu blugii, mai uzați decît ai ei, pulover pe gît, ghetele de zbor pe sub blugi, coborîm scările împreună, ocolim blocul, traversăm aleea, chiar în fața garajului dăm de doamna Soroşan, vine dinspre „fermă” legănînd găleata de plastic. Pe aerodrom regulile de conviețuire sînt stricte, mă conformez...

– Sărut mina, doamnă.

– Bună ziua. Mergi în oraş?

Doamna Soroşan, înaltă, încă dreaptă, încă focoasă, a crescut patru copii risipiți la facultăți şi prin viață, ştie bine ce se cuvine, ce nu se cuvine, mă priveşte drept în lumina ochilor legănîndu-şi liniştită găleata.

– Da, doamnă. Vreți să vă aduc ceva?

– Dacă dai prin piață, poate mai găseşti ceva mere.

– În regulă, doamnă, spun.

Ioana nici nu există pentru ea. De fapt, mă îndoiesc că în clipa asta Ioana mai există pentru cineva, doar o siluetă încremenită cu blugi strîmți şi cu respirația tăiată.

– Şi nişte varză, dar nu ştiu dacă te pricepi...

– O să încerc,' doamnă..

Ți-am spus că pe aerodrom regulile de convieţuire sînt stricte.

– Nu ştiu dacă te pricepi, repetă blînd doamna Soroşan, e mai mult treabă de femeie.

– O să fac tot ce pot, doamnă; poate găsesc pe cineva care să mă ajute.

– Aşa, spune doamna Soroşan cu glasul ei egal. Vreo zece kilograme.

– În regulă, doamnă. Sărut mîna.

– La revedere, spune, dar merită să auzi cum spune asta.

Pleacă fără să privească înapoi, deschid garajul, pornesc motorul, scot maşina ARO mergînd cu spatele, ca racul, doar acum se clinteşte Johanna din loc. Se aşează tăcută lîngă mine, priveşte fix prin parbriz.

– Ascultă, pun mîna dreaptă pe piciorul fetei, doar nu te-a... doamna asta...

– O, face Ioana, doamna asta e o adevărată lady.

– Atunci?

– Găleata, explică fata, era goală. Asta aduce ghinion.

Ieşim dintre blocuri, abia acum mă uit atent la Ioana, nu se mai poate ține, rîde

lăsînd mult capul pe spate, părul bogat e strîns într-un coc sever, cum purtau atenienele pe vremea lui Pericle, cocul se turteşte de speteaza scaunului, se desface într-o explozie de plete castanii-roşcate, rîdem amîndoi. rîde maşina ARO opresc în ultimul moment cu botul pătrat atingînd bariera vărgată, tabla octogonală, cele patru litere albe pe fond roşu aprins: STOP.

*

Şantierul e curtea aceea cu rumeguş pe jos care se termină prin şine ruginite dispărînd două cîte două în apa mîloasă a fluviului. Totul se întîmplă aici înclinat, malul e lăsat către apă, se ridică spre oraş, între apă şi oraş stăpîneşte Johanna peste muncitori bărboşi preocupați, peste o macara veche cu aburi, peste aparate de sudură, cîteva barăci din tablă ondulată şi schelete patetice de şalupe cu coaste

ruginite curbate rugător spre cerul mohorît. Ghetele de zbor se afundă în pămînt amestecat cu rumeguş, pluteşte aerul acela suspect de lucruri niciodată terminate, miroase a metal rece, a ulei sleit, a vopselurile portocalii cu care în Bucureşti sînt vopsite acoperişuri de tablă. Apare spectaculos Johanna vîrîtă în salopetă, cizme de cauciuc, cască albă pe cap; îmi dă şi mie o cască, albastră, ne înconjoară pufoaice groase, salopete pătate, Ioana a devenit ceremonios „domnişoara inginer”. Sunt desfăcute scheme trase la heliograf, degete nu prea curate urmăresc pe hîrtie trasee complicate, dintr-o data sunt inutil, singur, străin între oamenii ăştia care ştiu ce vor, cel mai străin dintre ei, Ioana spune lucruri de neînțeles cu glas nou, scăzut, hotărît, face gesturi aspre, explică, argumentează, conduce, ăsta-i cuvîntul, se pune scrîşnind în mişcare o maşinărie complicată care bubuie,

pocneşte, şuieră, aruncă scîntei albastre de sudură autogenă, totul sub privirea atentă şi pentru că aşa a vrut Ioana. M-am dat la o parte, oamenii aceia strînşi în jurul fetei pleacă cîte unul la treburile lor, rămîn vreo trei cu căşti albastre, ca mine, dispar şi ei abia ţinîndu-se după Ioana care se strecoară printre magaziile de tablă ondulată, grămezi de fiare, stive de cine ştie ce acoperite cu prelate cauciucate - gata, s-au dus. Nu mai sînt. Rămîn singur lîngă o carcasă de tablă nituită, ciocănită, înfundată, culcată pe o parte; ăsta chiar a fost vapor, dar asta se întîmplă demult, un vapor mai mic care acum, uite, se termină încet-încet pe uscat cu cîrma smulsă, cu bronzul elicelor cumplit de corodate înfundat în noroiul acela special, cu ciotul de catarg pe care mai atîrnă firul antenei îndoit, frînt. aproape smuls de pe acoperişul cabinei. Priveşte cu găurile hublourilor

căscate apa galbenă, malul celălalt, sălciile negre, cerul mohorît.

– Dumnezeule, Ioana apare de nu ştiu unde, cum am uitat de tine! Să mori de rîs, vocea ei e puțin plictisită, ca cineva cu o grămadă de treburi, şi uite, a mai venit o treabă nu foarte importantă, dar care trebuie neapărat făcută. Hai să-ți arăt hala de trasaj.

Ne strecurăm printre oameni, lăzi, şalupe în devenire, nimic din ce văd nu pare să pornească chiar azi spre Anglia. Hala de trasaj e una din veşnicele barăci din tablă, cred că cea mai mare dintre ele, la intrare lovitură de teatru, Ioana se descalță, scoate cizmoaiele, trage în picioare cipici groşi din stofă cu molton pe talpă, hai, spune, ce aştepți, face semn spre ghetele mele de zbor, abia acum văd, în camera îngustă, pe un raft scund, sînt aliniate perechi-perechi de pantofi, ghete, cizme, ca la intrarea în moschee. Şi o grămadă de papuci cu

talpa din molton gros. Deschide uşa, mă orbeşte lumina, clipesc, mai mult mă împinge decît intru, alunec pe duşumeaua groaznic de lustruită, baraca ruginită afară e caldă, albă, imensă înăuntru, oameni serioşi cu cipici se tîrîie pe burtă, în cel mai bun caz merg pe vine trăgînd după ei rigle lungi din lemn elastic, pe care le fixează cu greutăți din metal lucios, ca nişte fiare de călcat. Se uită pe veşnicele scheme do ozalit, trag cu creioane groase, negre, boante, linii nesfîrşite pe cearceafuri de hîrtie gălbuie.

– A, bine că ați venit.

Sare o blondă vîrstnică chiar de sub picioarele noastre, uitați, îi spune Ioanei, acolo nu se potriveşte niciodată, nu se racordează cum trebuie cu etamboul.

– Credeam că a rezolvat-o beneficiarul, se încruntă fata, din răspunsul blondei înțeleg că aiurea, nu a rezolvat nimic beneficiarul. Atunci, Ioana mea

patinează pe duşumeaua lucioasă, ocoleşte cu pricepere rigle lungi, hîrtii imense, trece peste fiarele nichelate, patinează aşa pînă la o planşă anume, ia creionul bont din mîna blondei, modifică în fel şi chip curbura elastică a unei rigle ajutîndu-se de greutăți lustruite.

– E bine?

Blonda trecută se apleacă asupra hîrtiei, părul galben mat se amestecă o clipă cu şuvițe castanii, mătăsoase.

– Cred că e bine.

Ioana trage noua curbă de racordare a etamboului cam cu acelaşi aer cu care Alexandru Macedon a tăiat nodul carului de la Gordium, cetatea lui Midas cel bătrîn. Pe urmă patinează pînă la mine, îmi explică cum se croiesc aici tipare pentru tăiat tabla din care e sudat corpul vaselor, lucru uşor în aparență, dar greu de realizat practic. Se transpun pe suprafețe plane tot felul de forme spațiale, pe urmă suprafețele acelea

plane, din nou curbate în fel şi chip, trebuie să se potrivească la milimetru şi să îmbrace perfect etanş coaste în secțiunea dublu T, scheletele alea patetice văzute afară...

– Aha, spun, ce chestie.

Ochii fetei fulgeră scurt, ascultă, spune, n-ai absolut nici un motiv să-faci pe nebunul. La avioane e tot aşa, să ştii. Trebuie să traseze cineva tabla aia de dural.

– Da, spun, dar nu cred că umblă în papuci cu talpă de molton.

– Am uitat, spune fata, la voi trasatorii poartă cipici cu talpă de mătase. Altfel nu se potrivesc bucățile de avion, între ele.

Sînt tras în altă baracă, mă aplec să mă descalț, nu-i nevoie, mă opreşte fata, chiar, nu-i nevoie, aici e mai frig ca afară, miroase a fulgere, a ozon, a fum de metal topit. Cîtcva fete, drăguțe din ce văd eu ieşind din pufoaice, de sub

basmale, copiază cu creta pe table groase de vapor conturul tiparelor din hîrtie galbenă.

– M-am lămurit, spun, vreau să ies, Johanna mă apucă de mînecă, aşteaptă, şuieră înciudată, aştept, vine un tip interesant cu blugi aproape noi îndesați la glezne în cizme adevărate de piele moale, încrețită, împinge un căruț din care ies nesfîrşit două fire groase, unul galben, unul verde. Răsuceşte ceva, plimbă căruțul peste conturul trasat pe tablă, izbucneşte o flacără îngustă, verticală, orbitor de albastră, metalul gros e tăiat neted, perfect, argintiu şi fierbinte de flacăra aceea.

– Ce zici? întreabă Ioana.

– Ai o grămadă, de tineret, pe aici, răspund, fata se strîmbă, da, zice, iar ai observat esențialul.

– Credeam că esențialul sînt moşnegii ăia cu care te-ai certat cînd am venit.

Fața Ioanei se luminează neașteptat de un zîmbet mare, zîmbesc ochii, dinții strălucitori, pistruii de pe pomeții înalți.

– A, spune, ai văzut-o şi pe asta. Moşnegii ăia sînt. stîlpii...

– Was?

– Stîlpii. De ei mă sprijin. Dacă n-ar fi ei, n-as face nimic.

– Tocmai aveam impresia că vă certați, spun.

– Bineînțeles că ne certăm, ridică Ioana din umeri şi iar nu înțeleg nimic.

Ieşim, şuieră îngrozitor, ăsta-i abur scăpat dintr-o supapă de siguranță, sunetul sfredelitor trece prin urechi lăsînd o dîră roşie, usturătoare; Johanna se smulge de lîngă mine, rămîn din nou singur între stive de scînduri umede şi grămezi de fiare ruginite.

– Fereşte!

Trec cîteva pufoaice ducînd agățată în cleşti lungi o tablă gata croită, marginile argintii, strălucitoare, lasă o dîră de

lumină în ziua mohorîtă. Pufăie, mă învăluie un jet cald de abur uscat; pământul se zguduie sub tălpile OIL RESISTANT, hurducăie neagră, plină de funingine, macaraua cu coş. De pe scara din metal zimțat sare Johanna, pare foarte preocupată, de fapt *este* preocupată şi vrea să pară că nu e, asta se simte.

– Tu...

– Uite, o întrerup, dacă te stingheresc cu ceva... vreau să-i spun că nu-i nevoie să-şi bată capul cu mine, nu fi prost face Johanna, doar eu te-am chemat.

Mă conduce pe unde mergeau tipii aceia cu tabla croită, se întinde peste noi brațul lung al macaralei, tinicheaua groasă descrie un arc de cerc peste capete, se lipeşte de alte tinichele, tot mormanul acela de fier începe fără discuție să semene cu ceva. cu o şalupă mare; sclipesc flăcări de sudură, tabla pocneşte sec, metalul e cusut cu dîre

portocalii incandescente, roşii, roşu-închis, vînăt - gata, s-a terminat. Rămîn dîre groase de metal albastru pe tabla neagră crescută dintotdeauna peste coastele curbate.

– Hai să-ți arăt un produs finit.

Produsul finit e o şalupă roşie de rugină de la talpa chilei pînă în vîrful catargului mititel, din prova ascuțită pînă la pupa joasă, teşită, rotundă; o grămadă de oameni intră, ies din cabina şalupei, scot din lăzi cu inscripția FRAGIL, NU MA RĂSTURNA tot felul de aparate nichelate şi cadrane acoperite cu sticlă strălucitoare. Dispar, cu ele în corpul vasului, apar din nou cu mîinile goale, iar scot aparate nichelate din lăzi şi intră cu ele în cabină sau prin tambuchiul mititel deschis în puntea prova.

– Aici e antena radar, arată fata o aripă albă, îngustă, orbitor de albă pentru tabla roşie, apa galbenă, ziua

cenuşie, fixată cu buloane nichelate pe acoperişul cabinei.

– Aha.

Pe mine mă interesează rugina, nu-ți fă probleme, spune Johanna, freacă degetul de corpul vasului, praful roşcat se ia pe piele, rămîne metal curat, negru-cenuşiu.

– Vezi?

– Văd, spun. Aşa le trimiteți la englezi?

Din nou am parte de strîmbătura cunoscută, Ioana nu răspunde, mă duce în spatele vasului să-mi arate elicele întubate. Şi o umflătură, o băşică din nu ştiu ce material permeabil la ultrasunete, care de fapt este antena sonarului. Şi locul unde va fi antena radiogoniometrului, pe acoperişul cabinei. Şi colierele din alamă în care se fixează un cilindru gros de plastic alb, devin brusc interesat, în caz de naufragiu cilindrul acela se desface,

aruncă din el o plută gonflabilă, o stație radio, învățată să transmită singură S.O.S., costume termoizolante, multă mîncare bună.

– Hai să-l desfacem acum, propun, să vedem dacă are chiar toate chestiile astea grozave în el.

Pe urmă apar trei marinari în uniforme bleumarin, cînd eram mic tata fuma țigări puse în cutii pe al căror capac zîmbea trăgînd din pipă un lup de mare bărbos, timpul zboară înapoi o grămadă de ani, simt mirosul țigărilor de atunci, primul din marinari, cel care tocmai dă mîna cu Ioana, are exact barba, pipa, zîmbetul matrozului de demult. Toată lumea se salută ceremonios, muncitorii navali, marinarii, Ioana, strîng şi eu mîini, se rîde, se glumeşte, se bate pe umeri, se spun lucruri din care nu înțeleg absolut nimic. Şuieră de trei ori sirena sfredelitoare, e un semnal, toată lumea lasă lucrul, ni se

alătură, mergem nu ştiu unde, spre gardul şantierului, gard de scînduri care coboară pînă la apă, se deschide o poartă, trecem dincolo, dintr-o dată e linişte, nu mai vorbeşte nimeni, parcă am trecut un hotar neştiut. Nu văd bine peste umeri, spinările din față, ceva foarte alb, ramele de alamă ale hublourilor lucesc chiar şi acum, în lumina cenuşie, catargul nu grozav de înalt, zvelt, lemn galben, împunge plafonul jos. Mai e un ghiu pe care au înfăşurat vela cenuşie, sau husa velei e cenuşie, nu-mi dau bine seama. Mai sînt o grămadă de frînghiuțe, cabluri subțiri din oțel bine întinse printre care ar şuiera vîntul, dacă ar fi vînt, astea, - ştiu de la Ioana, şi de la Jules Verne - se numesc fungi, şcote, sarturi, straiuri, atît doar că n-am habar care sînt unele, care sînt celelalte.

Aud glasul fetei peste tăcerea aceea, dar nu-mi dau seama ce spune; aud

zgomot de sticlă spartă, catargul lunecă încet spre apă, apare corpul cuterului, gros, neobişnuit de înalt, cu derivor lestat, adică neobişnuit de înalt pentru noi, cei care vedem dintr-un vapor doar ce este peste linia de plutire. E aproape la fel ca la aisberguri, ce se vede afară e abia o treime din ce se află dedesubt. E aceeaşi şmecherie ca la unii oameni, care arată puțin dar ascund în ei mult mai mult, în bine sau în rău, cum e norocul fiecăruia.

Se leagănă barca albă pe fluviul galben, cu doi marinari albaştri pe punte, al treilea stă la cîrmă, în cockpitul de la pupa, abia acum încep aplauze, țipete, urale. Se strigă urări de bine, pe bordul sting, acolo unde ies de sub puntea din seînduri înguste gheare ascuțite de ancoră, se scurg, în apa murdară, dîre spumoase de şampanie. Tuşeşte motorul, deasupra eşapamentului apare un colac de fum

negru, se destramă, pe fluviu se aude zgomotul regulat, puțin înăbuşit, de Diesel bine pus la punct. La pupa cuterului se agită apa, bolboroseşte, apare un vîrtej de spumă care împinge vaporul mititel din ce în ce mai repede. Mai departe, lăsînd spre maluri două şiruri de valuri cu creasta ascuțită.

Chiar lîngă apă, Ioana se uită după cuterul ei cam aşa cum ne uităm noi după un avion care decolează, dacă avionul acela ar fi gîndit îndelung şi făcut pînă la urma de noi. Vine unul din valurile cu creasta ascuțită, se sparge de malul jos, linge cu limba miloasă cauciucul negru al cizmei, dar Ion nu bagă de seamă. A îngustat ochii, se uită aşa, printre pleoapele întredeschise, dar nu se mai uită după cuter, am ajuns lîngă ea şi văd bine - priveşte sălciile negre, contorsionate, ghimpoase, cu crengi-nuiele aplecate pînă în apă, de pe celălalt mal. Se văd bine pentru că ce-i

aici nu este chiar Dunărea, e numai un braț, chiar dacă toți numesc în continuare Dunăre calea îngustă de apă, şi ştiu foarte bine că fluviul adevărat curge cîțiva kilometri mai la sud, dincolo de insula cu sălcii negre, contorsionate.

*

– Cum sărbătorim evenimentul? întreb, fata nu pare foarte încîntată că şi-a trimis cuterul în Anglia, ridică din umeri, asta, zice fără nici un chef, că m-ai dus la restaurant, n-a fost sărbătoarea?

– Asta, spun, a fost pentru că mi-era foame.

– Aha, face Ioana, posacă.

Ne fîțîim pe trotuarul lat din centru, ne uităm la vitrina cu pulovere, la vitrina cu pantofi, la vitrina cu porțelanuri oribile care costă o grămadă de bani şi pînă la urmă tot se sparg, dar probabil

că există cumpărători pentru ele, altfel nu s-ar mai face.

– La noi era un dulap întreg cu chestii din astea - arată Ioana farfuriile, ceştile, ceainicele, platourile de toate formele, dimensiunile, culorile imaginabile, cu margini ondulate sau fără. Cu chenare aurii sau flori pictate îmbelşugat, sau şi una şi alta. Cu toarte, mînere, ţumburuşe speciale pentru apucat răsucite în toate felurile posibile. Cu boabe de orez vîrîte în caolinul nears, şi pe urmă, după ce vasul acela a fost scos din cuptor, boabele devin translucide, ceea ce constituie o culme a rafinamentului.

– Era un dulap mare - precizează fata, pentru că ai mei stau într-o casă veche, cu camere înalte, şi dulapul acela ajungea pînă aproape de tavan.

O privesc lung, flutur degetele la tîmplă.

– Dacă ții minte, am fost la tine acasă. Cel puțin de şase-şapte ori. Mi-ai prezentat părinții, şi cred că am văzut şi dulapul. E mare, într-adevăr.

– Nu vorbeam cu tine - explică fata pe acelaşi ton alb.

– Scuza-mă, spun, nu vreau să crezi că am tras cu urechea..

– Nu face nimic, mă liniştește Ioana. Atît doar, că dulapul cu porțelanuri s-a răsturnat la cutremur, şi tot ce era înăuntru s-a făcut praf.

– Tocmai la asta mă gîndeam şi eu, spun.

– Asta i-a dat ocazia mamei mele să facă o reclasificare a valorilor în funcție de perisabilitate...

– Tot răul spre bine, filozofez.

– A, nu, mă lămureşte Ioana. N-ai înțeles nimic. Chestiile astea - arată spre vitrină - cioburile virtuale, au trecut pe primul loc.

Nici măcar nu rîdem, ne uităm unul la altul şi nu simțim gustul amar pe care ar trebui să-l simțim. Nu simțim nimic. Johanna s-a vîrît în ea, s-a făcut mică, slabă, pistruiată. S-a strîns în ea ca oamenii aceia din nuvela lui Lovecraft, *Culoarea, căzută din cer*. Nuvela e într-adevăr formidabilă, dar n-are nimic comun cu ce se întîmplă aici. Mie mi se face dor de Ioana, cumplit de dor, dintr-o dată bag mîinile în buzunarele blugilor ca să nu se vadă cum îmi tremură degetele, de atîta dor.

– Ți-e frig? se interesează fata.

– Mi-e bine, spun. şi chiar s-a făcut bine. Mă uit la cer, încă două ore de lumină, ştii ceva, Ioane? Hai să mergem la Manafu.

Manafu e o casă albă pe malul Dunării adevărate, chiar pe creasta digului, lîngă ea sînt două gropi imense, dreptunghiulare, pline cu apă străvezie strînsă într-un chenar de trestii speciale,

galben-verzui, cu tulpini foarte lungi, foarte subțiri şi cu frunze ascuțite. În gropile acelea se văd peşti care trăiesc în apă străvezie, mănîncă iarbă de pe fund, insecte, mormoloci sau alți peşti, fiecare groapă are ştiuca ei de legendă care apare ca o nălucă doar în amurg şi numai pentru cîteva mințite, săgetează apa ca un vis, naiba ştie cum, nu mişcă nimic din ea şi nici în jur nu mişcă nimic, parcă îngheață timpul cînd apăr scurt, ştiucile acelea dorite amarnic de toți pescarii, şi pe care nici un pescar nu reuşeşte niciodată să le prindă.

Ca să ajungi la Manafu, treci întîi brațul acela căruia toți îi spun totuşi Dunăre cu bacul. Avem noroc, nu aşteptăm, de fapt ei ne aşteaptă pentru că au început să ridice podul cînd ARO apare în capul pantei care coboară la ponton şi uite, nu mai desfac parîmele, puntea coboară iar, intrăm pe bac între un camion şi o remorcă de tractor, nu

credeam să mai avem loc, avem, ARO se întoarce, intră cu botul scurt sub marginea remorcii făcînd loc altui întîrziat, un tip cu o vacă. Brudina se plăteşte patriarhal, pîine, ţuică, ţigări, de la străini se acceptă chiar bani. Nu sînt străin, nu sînt nici de-ai casei, dau două pîini albe, Ioana scotoceşte prin ARO, scoate unul din pachetele ei cu ţigări înguste, e refuzată net de şeful bacului.

– De la dumneavoastră, nu.

Oamenii fluviului se recunosc între ei.

Johanna nu mulţumeşte, asta face parte din ritual. Se strecoară, mîngîie în treacăt vaca cu bot cald, umed, moale, vaca se freacă voluptuos de prelata care n-a fost niciodată partea forte ă maşinilor ARO-10. Fata s-a rezemat de balustrada bacului, mîinile ştiute pe metalul negru, rece, fier cornier umed care trepidează mărunt, o îmbrăţişez din spate acoperindu-i mîinile cu palmele mele. Ioana nu se dă la o parte, stă aşa,

cuprinsă între mine şi balustradă, se uită în susul apei. În amonte, mă rog. Acolo unde ziua mohorîtă lasă o crăpătură portocalie prin care se strecoară raze puține de soare ajuns la capătul puterilor.

– Hei, îi strig în ureche, nu ştiu dacă reuşesc să acopăr zgomotul motoarelor, Dieselul remorcherului care împinge bacul, Dieselul tractorului, al camionului, care n-au fost oprite pentru că niciodată nu ştii cînd porneşte, un Diesel oprit, hei, nu se mai vede. S-a dus.

Ioana încuviințează din cap, da, s-a dus; părul ei se freacă de obrazul meu.

– Nu înțeleg însă de ce s-a dus încolo, țip, arătînd cu degetul în amonte.

– Unde vroiai să meargă? Întreabă fata; cu toate că vorbeşte normal o aud bine, pentru că sînt foarte lipit de ea, şi nu mai țip nici eu.

– Pe Dunăre în jos, spun expert, pe mare pînă la Ţarigrad, strîmtorile pentru care s-a bătut atîta lume, pe urmă Mediterana, Gibraltar, Golful Biscaya unde întotdeauna e cîte o furtună, Anglia.

– De canalul Rin-Dunăre ai auzit? Întreabă blînd Ioana şi îmi zîmbeşte ca unui cretin.

Coborîm de pe bac, drumul trece printre sălciile negre care s-au tot văzut de dimineaţă, e plin de frunze înguste, umede, alunecoase, pe care ARO dansează pînă îi cuplez tracţiunea faţă, s-a liniştit. Sălciile sînt de fapt începutul, intrăm în pădure, pămîntul ăsta dintre ape se cheamă baltă în graiul băştinaşilor, aici pricep în sfîrşit de ce se numeşte aşa. Copacii groşi, brăzdaţi amarnic, cu crengi încurcate în rădăcinile dezgolite şi împletiţi ameţitor între ei au, toţi, bărbi cărunte din lungi alge uscate, inele din plante de apă la

acelaşi nivel, cînd priveşti piezişş parca ies tulpini foarte groase şi cumplit de scunde din pămînt aţos, fibros, alb-gălbui şi cu ochiuri mari de întuneric negru în alcătuirea lui nefirească - pînă acolo a crescut Dunărea în primăvară. Pînă la bărbile acelea. Mai sînt ochiuri tăinuite de apă verde între rădăcini roase, moarte de lumina, alb-argintii, mătăsoase în fibra lor dură, şi peşti adevăraţi ce pot fi prinşi cu mîna goală în împletitura nebună a ierburilor subţiri crescute în ochiurile acelea care tot Dunăre înseamnă. Mergem încet. În viteza a doua, torsul lin al motorului încă e prea mult pentru ce se întîmplă în jur. Aşa că opresc, doar atunci se aude zgomotul locului, susur, de apă curgînd în pămînt saturat şi înconjurat de apă, vîntul între crengi fără frunze, păsări ascunse între crengile acelea.

Ioana se furişează în scaun, s-a lipit de mine, atît, nu-şi lasă capul pe umărul

meu, nu-mi atinge uşor mîna, stă doar lipită de mine şi simt cum e caldă, cum respiră, cum trăieşte clipe întregi numai pentru mine, ce se întîmplă în noi cînd simțim cum cineva trăieşte clipe întregi numai pentru noi? Ce se sparge, ce se reface la loc din resturi care păreau de nemaiadunat între ele, pentru cît şi în ce fel fermecat se încarcă bateriile acelea misterioase numite încredere în sine, chef de viață sau mai ştiu eu cum? Ce trebuie să scoți într-adevăr din tine pentru ca cel, cea de alături să simtă cum trăieşti cîteva clipe numai pentru el, ea? Chiar scoți, te pierzi, risipeşti din tine aşa, dăruindu-te blînd fără cuvinte şi gesturi, ori, prin nu ştiu ce alchimie misterioasă, de fapt cîştigi enorm în povestea asta care aparent te-a desființat? Cum să-ți răspund, iubita mea de acum? Altfel decît lăsîndu-mă cu arme şi bagaje în voia ta, dar nefiind în stare să mă las de fapt în voia nimănui

cu arme şi bagaje? Simte Ioana ce se întîmplă, poate asta înseamnă să fii femeie; întoarce capul, mă sărută, în fugă pe obraz.

– Hai să mergem, spune.

Mă scutur, în regulă, să mergem. Unde să mergem?

– Spuneai că mă duci la Manafu, face Ioana pe tonul ei de toate zilele şi atunci ştiu că, într-adevăr, s-a terminat.

Aşa că pornesc maşina ARO-10, drumul coboară spre stratul acela de unde Dunărea iese singură din pămînt, plescăie sub noi noroi gros, ARO înaintează între pînze de apă murdară, gata, s-a terminat şi pădurea. Urcăm pe dig, casa pustie e încă albă în lumina care începe să fie înserare. Din Dunărea adevărată nu vedem cine ştie ce, s-a lăsat ceață galben-cenuşie, fluviul e mat, plumburiu, nemişcat, se amestecă, apa eu aburul în felii de lumină tulbure din care nu înțelegem mare lucru. Acolo

lăsăm maşina, lîngă casă; coborîm spre gropile dreptunghiulare, trestia negînditoare e uscată, galbenă, casantă, mai rară decît o țineam minte. Călcăm pe tulpini care nu se mai lasă elastice sub noi, ca în vară: pîrîie, se sparg cu zgomot de împuşcătură seacă în aerul rece, în ceața uşoara ridicată din pădurea lăsată în urmă, din fluviul abia ghicit în față. Apa din groapă e cum o ştiam, foarte limpede dar absolut pustie, ca o apă moartă în care peştii nu pot trăi; a rămas iarba aceea de pe fund, cu firul subțire, legănată într-un ritm care nouă nu ne mai spune nimic.

*

– Ascultă, întreb, asta se întîmplă deja foarte tîrziu, e noapte, ARO doarme în fața blocului Ioanei, cuterul o fi ajuns la Viena, stăm îmbrățişați în patul îngust al fetei sub raftul cu macheta corăbiei Vassa, cea care s-a dus ca un pietroi la

fund exact cu ocazia lansării sale şi a fost scoasă la lumină acum doi ani de scafandrii marinei regale suedeze, ascultă, de fapt ce spun oamenii aceia despre noi?

– Care oameni? se miră leneş Johanna, din cum întreabă îmi dau seama că ştie foarte bine despre ce oameni, e vorba.

– Cei despre care spuneai azi-dimineață că îşi fac veacul pe aerodromul nostru, spun. Şi care ştiu o mulțime de lucruri despre piloți.

– Aoleu, face Ioana, chiar nu vrei s-o laşi moartă?

– Păi, spun, nu ştiu cum să-ți explic foarte bine. Adevărul e că nu vreau s-o las moartă.

– Mizerii mărunte, se scutură fata, ce-ți trebuie. O să te superi...

Dacă mă supără ceva e exact chestia asta, că vorbeşte ca o femeie *cu experiență*. Ca o femeie care a trăit mult

lîngă mine, şi crede că *mă cunoaşte,* şi se apucă să mă mînuie cum ştie ea că e bine.

– N-o să mă supăr, mîrîi.

– Tu ai vrut, Ioana ridică o mînă în întuneric, simt cum socoteşte pe degete: întîi e ceva cu mîncarea, zice. Că mîncați foarte mult.

– Asta o ştiu. Mâncarea, ciocolata amăruie şi primele de zbor, da?

– Ai uitat esențialul, spune Ioana pe un ton absolut misterios.

– Că nu putem face dragoste. Iubita mea, cu asta ne scoteau ochii colegii care nu zburau, încă din şcoala militară. Pe urmă ne duceam şi le suflam iubitele, asta-i. Şi...

– Şi?

– Cred că eşti suficient de competentă să dai o replică la chestia asta. Cred chiar că eşti expertă, şi poți povesti suficient de convingător că lucrurile nu stau tocmai aşa.

– Vai ce măgar eşti, rîde încet şi cald fata, pun pariu că a roşit în întuneric.

– Ar mai fi, e rîndul meu să ridic două degete în întuneric, echipamentul de zbor şi cele două săptămîni de recuperare la Poiana Braşov.

– Da, spune Ioana, dar nu e foarte important.

– Ba e foarte important, spun, încă bine dispus. Toți vor ciocolată şi Poiana Braşov, dar nimeni n-are chef să se împrăştie pe cîmp. Să-i vezi pe unii: cine v-a pus să vă faceți piloți? ! Le plac hainele noastre de zbor, poartă fără să aibă dreptul şi insigna cu vulturul lui Zorileanu, dar cînd vine vorba să urce în cabină, nu, mulțumesc. În schimb, le stă în gît ciocolata noastră.

– În regulă, spuse Ioana, nu te ambala. N-are rost.

Bineînțeles că n-are rost. Întotdeauna vor fi unii care privesc lucrurile numai din afară, şi alții care încearcă să le vadă

dinăuntrul lor, e ceva atît de binecunoscut. Atît doar, că pe mine ce vorbim acum mă trimite urgent pe cîmpul gol, s-a întîmplat acum foarte mulți ani, eram locotenent, avioanele erau absolut noi, nu ştiam foarte multe despre ele, nici despre noi nu ştiam mare lucru, dar mie mi-a rămas pentru că e unul din lucrurile de care mă sprijin. A fost vara, ziua mirosea înăbuşitor a pămînt uscat, a flacără sleită, metal frînt, miros de avion prăbuşit în legănări de frunza moarta. Intrat în lanul de grîu sărac şi frînt în două cum nu s-a mai văzut, de la jumătate, fuselajul posterior rupt din spatele motorului, aruncat spre botul avionului peste fuselajul anterior şi el îngropat în solul uscat, nu mult, fix atît cît să dea impresia că dubla s-a dus întreagă, s-a înfipt în pămînt lăsînd afară numai deriva gri-cenuşie. Cînd am ajuns noi se adunase deja lume, de unde cîmpul era pustiu pînă dincolo de

marginea zării. Oamenii formau un cerc de siluete negre pe răbufnirile de flacără acum domolită, nici nu ieşea prea mult fum, totul se întîmplă molcom, parcă filmat cu încetinitorul, cînd am ajuns acolo ne-am amestecat printre oamenii aceia care se tot mirau cu mîna la gură, fără să ştim nici noi prea bine ce trebuie să facem pentru că de fapt nu mai era nimic de făcut. Nimic cu adevărat important. Nimic *fundamental.* Ceea ce era fundamental se întîmplase, nu mai putea fi întors de nimeni.

Poate ar fi trebuit să înconjurăm epava aceea, să nu lăsăm pe nimeni să se oprească, să privească, să se minuneze cu mîna la gură.

Poate ar fi trebuit să ne strîngem umăr la umăr într-un cerc patetic pe pămîntul fierbinte al cîmpului pentru totdeauna însemnat, ocrotind cu pumnii strînşi, cu noduri alunecate greu prin gîtlejuri uscate, cu pleoape fierbinți de ce

se întîmplă neştiut îndărătul lor, să ocrotim de priviri, de întrebări, de cuvinte, trecerea în neştiut a camarazilor noştri.

Pentru că cei aflați acolo, sub spuma de pămînt clocotit, erau camarazii noştri. Cu care am mîncat de dimineață, am venit la pistă, pe urmă ei doi au decolat în sonda meteo, ne-am uitat cum decolează, am rămas să-i aşteptăm. Se duceau să vadă dacă ziua aceea caldă nu ascunde vreun pericol neştiut pentru zborul nostru, aveau să vină să ne spună vizibilitatea, vîntul la înălțime, ce mai era de spus.

Ce-au găsit ei important acolo, în cer, şi trebuia aflat de toți.

Noi i-am aşteptat, şi au venit frîngînd lumina în cupole de plexi largate prea tîrziu, o zecime de secundă prea tîrziu, întotdeauna întîi avionul chiar dacă avionul, e clar, nu mai scăpă - dar dacă totuşi? n-a mai fost nici un totuşi. Cum

nici de alte dăți nu mai era nici un totuşi, dar dacă de data asta?... Dacă numai *de data asta*, aici erau cifre, sufletul de pilot lupta zadarnic cu o matematică lucidă, neiertătoare, a fi sau a nu fi. Dilema trecea din viață pe hîrtie, de aici din nou în cabina avionului de dublă comandă, dar ce-a fost acolo, ce a putut fi, convorbirile dintre ei, sau tăceau în spaima prăbuşirii încremenind aerul într-un bloc străveziu, ce se întîmplă în cabina unui avion care se prăbuşeşte? Ce se prăbuşeşte întîi în universul acela pilot-avion care oricum se surpă ireversibil şi atît de limpede *pentru totdeauna*, avionul sau pilotul? Au vorbit între ei, s-a *gîndit* în acele clipe de cădere haotică, pentru că altfel săreau. Ştiu şi ce s-a vorbit, nu sări, lasă, auzi, LASĂĂ-L, NU SĂRII!! Lasă-l LA MINE! s-au strigat clipe de viață în cabina avionului prăbuşit în cercuri frînte, fîlfîind cînd şi cînd botul

neputincios peste orizont într-o părelnică redresare şi exact asta înnebunea, secundele acelea ciuntite cînd dubla şovăie într-un simulacru de zbor, pe urmă se înfigea iar trepidînd cu fărîme de văzduh scămoşat pe aripile scurte, sărim, LASA-L LA MINE, ACUM IESE, n-a mai ieşit. Erau între noi unii care au văzut prăbuşirea, pe urmă am alergat toți spre coloana de fum, praf, flacără, sînge, viață țîşnită arzînd spre cer, şi acum nu ştiam ce să facem.

...Ar fi trebuit poate să facem o grămadă de lucruri la care nu se gîndea nimeni, pentru că lucrul cel mai important oricum nu mai putea fi făcut; cînd ne-am gîndit a fost prea tîrziu, lucrurile începeau să intre în tipare dinainte aranjate, mă rog, poate aşa e bine, adică poate aşa e necesar, atunci cînd nu mai ştii de la rădăcină ce e de făcut să vină oameni lucizi, călăuziți şi ei de algoritme elaborate în linişte, şi noi n-

am mai fost atunci nici piloți, nici camarazi, am devenit *martori oculari*.

Venise cu un avion bimotor comisia de anchetă, un procuror militar tînăr măsura distanțele, ca la accidente de circulație, trecea într-un carnet cifre care, practic, nu însemnau nimic. Ingineri de aviație discutau între ei cu jumătate de glas şi clătinau din cap. Se săpa, scrîşnea metalul frînt, răbufneau flăcări scurte, şerpeşti, cu panaşe de fum negru care nu s-a mai risipit, a plutit în ziua albastră mult, pînă s-a înserat. Alcătuia o cupolă cenuşie deasupra gropii avionului frînt, ne-a înfrățit pe toți în fuioare de funingine prelinsă cu sudoarea pe frunte, gît, atîrna încă deasupra cînd s-a înserat, a doua zi cerul a fost incredibil de senin, deschis parcă să soarbă peste gaura, rana aceea calcinată, nici măcar foarte adîncă, dar asta a fost a doua zi. Adică după ce trecuse foarte mult timp, noi

eram alții, cu noi înşine rînduiți de acum înainte în alt chip, pentru totdeauna. Viața fiecăruia se sprijină şi pe cei din jur, dacă cei din jur pleacă, unii din ei, trebuie s-o iei de la început, sprijinit pe ce a rămas. Asta schimbă, şi mai era temeiul simplu că oricare dintre noi putea fi în locul celor care au zburat în avionul acela de dublă comandă, mai erau întrebările, afurisitele de întrebări adăugate altor răspunsuri niciodată găsite, bănuite numai, cred că de asta se urcă piloții în avioane după prăbuşiri – cu tot ceea ce presupune noțiunea, ca să afle. Ca să se ştie mai puternici decît o fatalitate care a fost ea, o singură clipă, mai puternică. Ca să întregească cu noi argumente, adevărul atît de necesar despre noi şi maşinile noastre de - zburat.

...Dar asta a fost foarte tîrziu, a doua zi şi încă, după o noapte lungă pe care fiecare a trăit-o aşa cum a putut el s-o

trăiască. Atunci, în ziua aceea, pe pământul ars şi sub cupola de fum, abia apăreau întrebările. Luceau crud în soare şi se auzea şoapta icnită a procurorului tînăr numărîndu-şi paşii: paisprezece, cincisprezece, şaisprezece...

Pe urmă a venit macaraua.

A fost o macara imensă, portocalie, lungă, joasă, cu braț telescopic şi cabină de sticlă strălucitoare, cu fălci speciale din metal întunecat în vîrful brațului telescopic: fălcile acelea aveau dinți tăioşi din oțel lustruit. A venit strivind cîmpul sub roți neînchipuit de late, adînc zimțate, foarte moi; se mulau pe bulgări de pământ sec fără să-i spargă în praf spulberat de vînt. S-a proptit cu patru gheare în pământ; acolo unde s-a oprit prima oară şi a coborît ghearele acelea, solul era instabil, s-a lăsat, luneca în toate părțile de lichidele scurse din avion. Ardeau cu flăcări subțiri, străvezii, albastre, lichidele acelea.

Macaraua a dat înapoi cîțiva metri, a înfipt picioare scurte, groase, cu gheare turtite în grîul ars, a coborît brațul lung, a bîjbîit obtuz, se apropia de ampenajul ieşit din pămînt, cînd l-a apucat cu colții lucitori ne-am cutremurat de efortul maşinii, aşteptînd să smulgă greu avionul înrădăcinat pentru totdeauna cu pămîntul.

Nu, s-au lăsat ridicate fără efort deriva, stabilizatorul, atunci doar am văzut că fuselajul era frînt şi aruncat peste cabinele fără cupole, s-a văzut neclar arcul dintre cabine şi sclipirea întunecată de pămînt a parbrizului, s-au văzut paraşutele de stabilizare în apărătorile lor pentru că erau deschise la culoare şi reflectau lumina puțină, restul s-a amestecat cu întunericul din groapa aceea descoperită. Brațul macaralei a descris un arc, ultimul viraj al acelui ampenaj, terminat fix în bena unui camion de mare tonaj. Pe urmă colții

lucioşi au clămpănit asupra gropii cu margini arse de petrol coroziv, s-au legănat, au oscilat nehotărît, au plonjat în umbra cu scrîşnet de dural, s-a auzit geamătul metalului prins, strivit, apucat între fălci acționate de cilindri hidraulici. Şi am văzut brațul macaralei încordîndu-se, s-a proptit maşinăria portocalie pe picioare scurte închizînd un cerc prin țărîna sfîrtecată şi smulgînd pămîntului ceea ce n-ar fi trebuit niciodată să fie al pămîntului. Au ieşit icnit la lumină discul turbinei cu palete frînte, strîmbe, torsionate, motorul cu cutia agregatelor plesnită, se vedeau pinioane cu muchii încă lucioase, brune de uleiul subțire, carcasa deformată, conductele rupte, îndoite, mînjind dîre întunecate prin aerul fierbinte; curgeau fire subțiri de lichid, rămăşițe de viață prin aerul fierbinte al zilei. S-a cutremurat pămîntul cînd macaraua trăgea de coama fuselaj ului, toți am

ştiut ce-o să se întîmple, macaraua trăgea coama fuselajului centimetru cu centimetru, capacul rezervorului îndoit dar rămas la locul lui, pe urmă cabina, marginea cabinei a doua. şlangul de ermetizare spart, bara primei paraşute de stabilizare ieşită, ieşită din locaşul ei, exact asta înnebunea pentru că însemna zecimea aceea de secundă încă acordată avionului, „lasă-l la mine”, dacă totuşi, n-a mai fost nici un *dacă*. N-a mai fost nimic. N-a mai fost nici măcar amărîta aceea de zecime fierbinte de secundă, atît- de necesară.

...A fost doar avionul chinuit şi Nae Petrovici, Nae cel mic, pistruiat, zîmbind sfios, bun pînă la prostie, mîndru de maşina lui Dacia cîştigată la Loto, ghemul acela de viață şi conştiință duse, Nae era dintr-o dată mare, imens, se revărsa flasc umplînd la refuz combinezonul de zbor şi țesătura albastră era îmbibată de o seva fără

nume, aplecat pe veci peste manetele de catapultare trase pe jumătate din locaşurile lor, a ieşit la lumină aşa frînt, imens, cu casca albă strivită nefiresc între manşă şi scaun, Nae cel mic a ieşit la lumină. Tabloul de bord al cabinei a doua era incredibil de întreg, adică incredibil de întreg pentru un avion prăbuşit, geamurile aparatelor plesnite, ace smulse, cifrele albe amestecate cu cadrane negre, cu praf, cioburi de sticlă, pietre, rădăcini, fire de pămînt, dar *la locul lor*. Atunci a scăpat de fapt dubla, a ieşit nu ştiu cum - brusc - ce mai era de ieşit, a țîşnit aproape brațul macaralei de mişcarea neaşteptată proiectînd pe cer jumătatea de avion şi am văzut cutremurați cum zbura Titi Adrian în prima cabină - alcătuit doar din filamente de sînge şi tendoane trandafirii, țintuit în scaun de chingile blocate, bordurile fuselajului erau smulse şi am văzut toți proiectat pe cer

cum zbura perpetuu Faps alcătuit din petice senine de albastru şi pale de fum prinse între acele cumplite fire roşii, cu mîinile şi picioarele pe comenzi, asta era triumfal şi înfricoşător, aveai dreapta încleştată pe - manşă, stînga pe maneta de gaze, priveai prin vizorul întunecat al căştii drept înainte - nu ne-ai văzut dar eram cu tine, ai schițat viraj pe stînga, peste noi, aşa ați trecut amîndoi, ați traversat în viraj uşor înclinat cerul şi ați pus jos, neaşteptat de lin pentru metalul acela frînt, ați adus pentru totdeauna dubla 326 pe Pămînt.

*

E greu de gîndit atunci cînd hotărăşti în sfîrşit să faci ordine în tine, şi greu de scris pentru a fi citit de alții, ce se întîmplă în pilot cînd unul dintre noi cade.

Întîi e strigătul roşu pînă la cer de firească revoltă, urletul acela total care

urcă mut şi izbucneşte într-o explozie de tăcere pe care numai aviatorii o recunosc între ei şi îi fac pe ceilalți din jur să ridice din umeri şi să spună „eram acolo cînd s-a aflat, *l-am văzut*, nici nu s-a clintit. Nu s-a clintit nimic pe fața lui, tăcea”, dar ce tăcere, asta nu se vede, nu se spune, nu se cunoaşte, rămîne în fiecare dintre noi răsucit în tainice suluri fierbinți de aducere aminte intrată de acum în alcătuirea noastră şi ieşită atît de rar la suprafață printr-un gest, un cuvînt mai degrabă scăpat, prin mişcarea scurtă a capului cu cască albă spre lumea aflată dincolo de plexiglasul cabinei: aici a căzut avionul...

Am acceptat profesia pînă dincolo de noi, cu tot ceea ce presupune viața de aerodrom, orele noastre de formidabilă, incredibilă existență în cabina avionului, dar n-am acceptat nicicînd moartea. Moartea nu e o chestie care se acceptă. Moartea e ceva ținut cît mai la distanță,

împotriva căreia învățăm să luptăm, de care ştim efectiv să ne ferim, să o recunoaştem atunci cînd dă tîrcoale, pe care reuşim de foarte multe ori să o învingem, *atunci cînd se pune problema*. Asta e mîndria noastră, că de foarte multe ori reuşim să învingem. Că nu acceptăm să murim cînd totul se duce dracului în jurul nostru, şi tot ce e pilot în noi urlă că se mai poate trăi.

De aceea e cumplit cînd unul din noi nu mai este.

De aceea refuzăm strălucirea calpă, aureola de veşnic condamnat care, pentru mulți din afara profesiei, ne înconjoară.

De aceea refuz să cînt cîntecelul acela cu „la mormînt eu nu vreau lacrimi”, lălăit cu aţîţare de oameni pe care altminteri îi iubesc şi îi duc în mine oriunde sînt, dar, dragule, simți tu ce-i ăla mormînt? de pilot? Ce e sub pala aceea de elice înfiptă în pămîntul

cimitirului militar? Ştii tu efectiv ce e acolo? Glorie, uniforma bleumarin, cerul senin, vulturul de pe piept, tresele de la mîneci, toată fațada aceea cumplit de mototolită, dacă ar fi doar asta da, aş cînta şi eu de lacrimi şi morminte. M-aş *defula*, în acel cîntecel, poate am şi eu nevoie... Dar acolo sînt de fapt aliniate vise frînte, ani care mai erau de trăit, glasuri de copii pustiiți pentru totdeauna şi plîns de femeie tînără răsucită fierbinte noapte de noapte în patul acum prea lung, prea larg, şi mai e ceva din fiecare dintre noi, lăsat perpetuu în fiecare groapă cu pală de elice deasupra. De asta nu pot să cînt despre morminte.

Pe urmă, nechemate în prima secundă de nemişcare şi tăcere, vin statisticile care spun crud, lucid, alb, că la zece mii de ore-zbor se întîmplă o defecțiune majoră la bord, la treizeci, de mii - o catapultare, la o sută de mii se pierde o viață de pilot. Asta nu-i fatalitate, e

matematică, ceea ce e cu atît mai îngrozitor, pentru că dacă se mai poate lucra cu destinul, cu matematica nu se poate face absolut nimic. Acolo sînt cifre seci care cuprind totul, se adună obtuz între ele şi la zece mii de ore-zbor chiar, se întîmplă o defecțiune majoră la bord. Mie, sau colegului de lîngă mine, sau celui cunoscut din auzite, sau celui de care habar n-am avut în viața mea şi ştiu de el exact acum, cînd, uite, nu mai e. Aflu despre el direct că *a fost*... Atunci se răsuceşte ceva în noi, nici măcar laş pentru că acele cifre se puteau prăbuşi asupra oricăruia, e frîntură scurtă de gînd liniştitor care se ține după noi. de mult, de cînd umblam în piei nici măcar tăbăcite şi alergam din zori pînă seara tîrziu agitînd topoare de piatră după mamuți păroşi care dădeau cu trompa exact în cel de lîngă noi, atunci a ieşit prima oară la iveală frîntura de gînd

liniştitor ia te uită, am scăpat şi de data asta.

Gînd negîndit, dar asta nu înseamnă că n-ar exista.

Pe urmă, în cealaltă secundă de nemişcare şi tăcere, vin întrebările *de ce*.

De ce n-au catapultat.

Şi *ce s-a întâmplat acolo*, întrebări al căror răspuns e ştiut mult înainte de a se pune, şi altele, care nu vor avea răspuns simplu, niciodată, în ce poziție era avionul, şi ce viteză şi, mai ales, la ce înălțime, de la trei mii de metri în jos solul devine factor de risc, şi din nou pînă dincolo de obsesie întrebarea absolută pentru că răspunsul e atît de uşor, patetic, des întîmplat şi plătit cu preț cumplit, de fapt prima întrebare țîşnită: de ce n-au catapultat? De ce n-ați sărit, Titi Adrian? De ce n-ai lăsat avionul trebuia numai să tragi manetele roşii dintre picioare şi gata, ieşeați din dubla în prăbuşire, te strîngeau chingi,

limitatoare, şocul cupolei plecate, tu trăgeai mai departe cu paturile noastre alăturate din liceul militar, cu anii de şcoală de aviație, cu zăpada de la Buşteni, casa de sub pădure şi ce însemna casa aceea pentru tine, pentru mine, mai ții minte că erai campion de schi? Trebuia să tragi de mînerele roşii cu nici pe departe atît cît forța necesară pentru a te agăța de mînerul teleschiului, culisa scaunul pe şine bine unse, te arunca afară din cabină, vă arunca pe amîndoi, dublele de UM au sistem automat, chiar dacă unul singur dă comanda ambii piloți sînt catapultați, izbea aerul, se deschidea prima paraşută de stabilizare, celelalte paraşute de stabilizare, pe urmă plecau scaunele minune cu motor-rachetă şi automatele lor de timp, rămîneați între cer şi pămînt agățați în paraşutele mari, alb cu portocaliu, vă aduceau paraşutele jos şi nu mai era întrebarea al cărei răspuns e

atît de bine cunoscut, de ce n-ați catapultat.

De ce n-ați catapultat?

Mai e un „de ce”, ultimul şi al meu.

De ce încerc totuşi să explic ce ştiu bine că nu e de explicat.

De ce încerc să *îmi* explic.

De ce încerc să ridic spre lumină cumplit de tainice lucruri, de nespus, de neînțeles dacă nu sînt citite aşa cum le scriu eu acum, cu inima de pilot pe masă, cu destul amar scurs peste triumful absolut al anilor de zbor şi cel atît de relativ al cărților în care am încercat să adun exact anii de zbor, colegii aviatori, pe mine însumi.

Cu destul amar.

Pînă la urmă ajunge să te obosească amarul scurs.

De ce fac totuşi asta, ştiind bine, învățînd o dată, şi încă o dată, şi de încă nenumărate ori, că în fiecare dintre noi lucrurile se pot răsuci pînă la urmă altfel

şi de multe ori, din mulți care se uită la absolut acelaşi lucru, fiecare vede de fapt altceva.

Şi la urma-urmei, dacă fiecare citeşte ce vrea el să citească, de ce mai pierd timpul bîjbîind în explicații *care dor fizic* şi nici măcar pentru mine nu sînt totdeauna limpezi? Cred că ştiu, pentru că e nedrept, e inuman, e imposibil în lumea asta omenească ca, trecînd peste toate, sa nu fie totuşi, putință de înțelegere; un amărît de numitor comun, şi exact asta vreau, încerc, mă dau cu tot riscul oricum întâmpinat cînd mă dau tot - pentru că pînă la urmă e îngrozitor de nedrept să nu ne înțelegem cu toții în lucrurile într-adevăr mari şi atît de puține care ne alcătuiesc: viața, moartea, iubire, ură, patimă, zbor. Cîntecelul de aerodrom înainte pomenit. Răspunsurile bine ştiute la inutile întrebări fierbinți, a căror miză rămîne pentru totdeauna cerul albastru tăiat de

virajul acela însângerat, ultimul, al colegului meu Titi Adrian.

PARTEA A DOUA

Mai sînt cîteva zile pînă la Anul Nou şi Ioana decretează ca absolut necesară o plimbare pînă în oraşul Bucureşti pentru cumpărare de lumînări colorate, procurare de cizme, aducerea cockerului Tom şi vizita de iarnă la bătrînii ei părinți.

– Nu vin la-ai tăi, spun, ca să nu produc confuzii. Bătrînul tău ar fi în stare să creadă că vreau să îi cer mîna ta albă.

– Nici eu nu vin la maică-ta, ridică Ioana din umeri. Mama ta ar fi în stare

să creadă că *am acceptat* să-ți ofer mîna mea albă.

Nu e cea mai fericită atmosferă în maşina ARO, recunosc, habar n-am dacă vine din mine sau din ziua scundă, mohorîtă, cu lumină puțină, cu pale uscate de vînt aducînd de nu ştiu unde, aruncînd în parbriz pale de fulgi mici, seci, rotunzi, care foşnesc stins pe sticla incasabilă.

În astfel de zile gîndurile ies singure din cap, pleacă fără să se lovească în nici un fel de Ioana; asta se simte, se cheamă incompatibilitate şi te duce vîjîind acolo de unde lucrurile se văd exact aşa cum sînt ele. E prost cu Ioana că nu gîndim la fel atunci cînd ar trebui să gîndim dureros de la fel, asta îndepărtează. Sau poate într-adevăr vine din mine, dar oricum e la fel de prost. Nu e nimeni de vină, însă eu mai cred că atunci cînd iubeşti, chiar nimic nu trebuie premeditat. Totul vine de la sine, cînd se

iubeşte din străfunduri. Nu trebuie să te gîndeşti la ce faci. Dacă e idealism să crezi că atunci cînd iubeşti nu trebuie să faci nici un efort pentru asta, atunci sînt un idealist înrăit.

– Mama ta ar fi în stare să creadă că *am acceptat* să-ți ofer mîna mea albă, ridică Johanna din umeri.

– Astea sînt visurile tale, spun.

– Visul meu, face Ioana încet, e un brick din lemn, cu trei catarge. Adică cu totul şi cu totul din lemn, de la talpa chilei la mărul catargului, fără nici un pic de fibră de sticlă sau mai ştiu eu ce răşini sintetice. Cu vergi subțiri şi pînze albe întinse pe vergile acelea, chiar dacă are un Diesel de 1000 de cai putere montat jos în cală...

Ca să facă praf Bucureştiul, fata şi-a pus vestita ei scurtă cu guler bogat din blană cu firul lung şi puloverul înalt pe gît, din lînă groasă; se îngroapă pînă dincolo de bărbie în lînă, în blana

oricum amestecată cu părul care azi e aproape negru, nici nu mai ştii bine unde se termină gulerul şi începe Johanna. ARO toarce din cutia de viteze, depăşind o remorcă, încă o remorcă, tractorul roşu care le trage pune o pată de culoare pe ziua cenuşie.

– Ascultă, întreabă Ioana neaşteptat, tu cam la ce visezi? Dacă ți se întîmplă, evident.

– A, spun, eu visez Boeinguri strălucitoare, dar mint. Nu visez nimic. Nu mai visez absolut nimic de o grămadă de vreme, dar asta nu se spune. Se întîmplă multe din lucrurile care nu se spun în ultima vreme, anii trec, schimbă, nu ştiu dacă neapărat în bine. Caiete vechi din şcoala militară, chiar cele din Academie, sînt pline cu desene, nu foarte proaste, dar nu asta e important, important e faptul în sine că există ceva în mine care încerca să iasă afară şi, uite, a ieşit un desen. Corăbii

cu vele umflate în vînt, bizoni în prerie, bineînțeles avioane nemaipomenite, cu botul coborît şi prize imense de admisie a aerului. Ostaşi cu coifuri ascuțite legănîndu-se în spînzurători pe ale căror traverse merg la plimbare pisici cu funde din catifea la gît, şi motani graşi. N-am mai desenat nimic de multă vreme, aparent asta nu înseamnă nimic, dar lucrurile puse cap la cap se leagă neaşteptat, nu mai visez, n-am desenat, n-am mai avut lungi discuții în contradictoriu, de mult n-am mai citit toată noaptea, mă mişc greu la ceaiuri, la film, la ziua mamei mele. La ziuă mea personală, cînd Henț, şi Tin cu Puştiul au venit, mi-au cîntat „Mulți ani trăiască”, şi eu mă uitam tîmpit la ei; toate astea înseamnă oare anii trecuți? cei 1500 de neuroni făcuți praf la fiecare 6 luni? linişte înțeleaptă? ma-tu-ri-ta-te? Nu mai ştiu să mă bucur de MARILE ADEVĂRURI SIMPLE, un cîine blănos,

răsăritul soarelui, marea, fire de iarbă între frunze uscate, să mă bucur pentru că sînt cu Ioana atunci cînd sînt, şi pentru că nu sînt cînd Ioana e dusă aiurea, toate astea trec pe lîngă mine fără să lase, fără să ia nimic cu ele. Cînd am învățat să fiu atît de pretențios, ce se surpă înăuntru atunci cînd te scoate din tine numai o siluetă perfectă de avion, o cabină admirabil ergonomizată, sau head-up-display-uri care afişează atîtea informații încît minute în şir nu mai e nevoie să bagi capul în cabină? Au fost ani în care desenam, sîmbătă seara dansam în draci la ceaiuri pînă dimineața, dimineața urcam în maşină, plecam în trombă la Sinaia, la Mike, unde schiam pînă nu mai vedeam pîrtia de atîta întuneric; şi nu eram pilot mai rău decît acum. Aveam o grămadă de iubite chiar dacă nu eram iubit de toate, cu ele dansam pînă duminică dimineața şi pe urmă plecam la Mike să schiem.

Una din tipele alea era veterinar, purta ochelari şi era mereu pe jumătate în altă parte, dar m-a învățat o groază de lucruri despre cai, aşa am îndrăgit multă vreme caii; strînsesem o colecție mare cu tablouri, schițe, capete, coame, crupe, copite de cai întorşi pe toate părțile, pictorii mei preferați au fost atunci Gericault, Delacroix, David. Pe masă trona o reproducere după Călărețul de Aramă, dar nu de dragul țarului Petru, ci al calului; am avut chiar un cal de mare adevărat, uscat, mumificat în nisip fierbinte şi ținut cu religiozitate într-o cutie de carton în care înainte fuseseră bomboane de la Capşa. Cutia aceea avea pe capac un carton cu patru capete de cai. A fost atunci cînd cochetam cu ideea să îmbrac uşa apartamentului în scînduri, ca să semene cu o uşă de grajd. Mi-am amintit cum dădeam zahăr cubic cailor, cînd eram mic, ții minte cum veneau țărani cu căruțe şi vindeau

pepeni pe stradă? Ții minte cum făceam, în recreația mare, pe din două gustările cu cîinii din curtea şcolii?

Şi acum, toate chestiile astea se duc chiar? Şi dacă tot se duc, dacă asta *trebuie* să se întîmple, nu lasă nici un fel de urme? Atunci cînd te repezi în vălmăşagul ăsta căruia i se spune viață, n-ai voie să-ți cari bagajul inutil de cîini, de pisici? de vise despre cai verzi pe pereți? Ține de profesia mea eroică, dură, necruțătoare, totală, exclusivistă, acest reflux care usucă pe dinăuntru? de anii care trec. de ce am dat sau n-am dat în anii care au trecut? De cei din jur, de ce se leagă între mine şi cei din jur? Cît sînt într-adevăr eu, cît sînt rezultanta frecării la bine şi la rău de semenii mei? Ce mi se dă, şi cine ar trebui să-mi dea ceva în schimbul a tot ce uit, pierd, las în urmă, simt eu că mi se fură cu trecerea vremii? Cu creşterea competenței aviatoricești, cu ajungerea

la un nivel de adevărat profesionist? Ştii că într-o vreme nici nu mai ştiam de mine? exact cînd betonam pe dinafară cumplite goluri dinăuntru? Cînd mă ştiam eu vinovat la sînge pentru că Aviația militară a pierdut un avion? Cînd eram respins nu din toate părțile, eram respins exact de cine doream fierbinte să nu fiu respins, eram alungat, terfelit, smuls şi îmi băgasem într-atîta în cap că sînt un ticălos încît mergeam pe stradă socotind pe degete. Ştefan Voian e prietenul meu, şi Mike Sîrbu mi-e prieten, surorile mele, şi Iurii, Sveta, şi Dan Ganea, ăştia toți sînt buni, înseamnă poate, totuşi, că nici eu nu sînt chiar atît de al dracului. Cînd mă prețuiam după prietenii mei, şi am aflat într-adevăr ce înseamnă să ai prieteni, mai ții minte melodia celor patru Beatles, „Nimeni nu-l iubeşte pe cel învins”, nu eram nici măcar învins, am fost anulat, zdrobit, împrăştiat de-a

binelea, aşa am aflat în adevăr ce înseamnă să ai prieteni, cockerul Tom, pe care nu mă ruşinez să îl pun în şir cu ceilalți *ai mei* şi despre care nici nu ştiu foarte bine dacă e o compensare, un camarad cu patru labe, cîinele speranță pe care îl iubesc pentru că iubesc cîinii în general? Avioanele mele, care pentru mine înseamnă cam totul, oare ce sînt eu pentru ele? E ceva necesar, plata inerentă pentru ce trăim nefiresc în firescul nostru şi aşa împins foarte departe, faptul că mă înțeleg cu o mînă de prieteni, un cîine şi un avion? Sau, simplu, mă usuc, tinerețea e o boală care trece, a început într-adevăr *să treacă* ? E clar că n-o să mai fiu niciodată mic, n-o să mai merg nicicînd ocrotit între mama şi tata ca un băiat cuminte, a trecut primul zbor, primul salt cu paraşuta, prima iubire s-a dus şi ea, o groază de lucruri care trebuiau să fie pentru prima oară, gata, le-am trăit,

acum e Ioana, dar chiar n-o să mai iubesc niciodată caii? De ce chestiile astea - experiența personală, timpul scurs - ar trebui să ne facă mai îngăduitori dar lucrurile se întîmplă pe dos, aş mai vrea să fiu ca acum 15-17 ani - categoric, rigid, îndărătnic, cu toate consecințele din care cea mai blîndă ar fi că *pierdeam oameni*, cei ce rămîneau erau exact prietenii pe care mă puteam bizui, şi acum nici ei nu mai sînt toți. Nici nu ştii cum pierzi un om aşa greu cîştigat acum 15 ani, o vorbă spusă cînd se pare că n-ar fi trebuit să fie spusă, o jumătate de oră întîrziere, acelaşi lucru văzut cu totul altfel între cum e şi cum ar trebui el să fie! Pentru că dacă *atunci* toate astea se rezolvau într-un fel stîngaci, abrupt, limpede pentru amîndoi şi rămîneam împreună, acum lucrurile nepotrivite se aranjează cu zîmbete, diplomație, ne-am maturizat, dar după asemenea aranjamente diplomatice nu

mai simțim, simplu, nevoia să ne vedem; lunile se transformă în ani, anii devin obişnuință, aşa ne pierdem între noi, zîmbind pe dinafară şi plictisindu-ne groaznic pe dinăuntru. Aşa am pierdut unii din oricum puținii prieteni rămaşi din acei ani de sinceritate pînă la os, şi uneori nopțile sînt lungi şi pustii pentru că Ion e lîngă mine doar de doi ani şi ceva, şi nimic nu poate înlocui timpul scurs. Timpul curs împreună, vreau să spun, cu cel de lîngă tine, prietenul pe care ştii sau nu să îl păstrezi. Poate aveam dreptate acum 15 ani, cînd consideram şi prietenia ceva spontan, nu făceam absolut nimic ca să *mențin relația*, lucrurile se adunau simplu, erau sau nu, rămînem sau nu împreună; gîndeam aproape ca în iubire, aşa gîndesc şi acum. N-am deprins arta rafinată a cultivării conştiente de amiciții, cum se cheamă asta - relații, se elaborează o ştiință întortocheată a

relației interumane şi, culmea, lucrurile țin, se pot întinde pe mulți ani de acum înainte aşa, conştientizînd, dar nu mai e acelaşi lucru. Nu mai e de departe acelaşi lucru, plimbările nesfîrşite prin Bucureştiul de noapte, discuții interminabile - ți-am spus - în care fiecare rămînea la ale Iui, dar asta numai după lungi şi încrîncenate dispute în care ne dezvăluiam pînă în străfunduri, ne uitam prin noi fără să ştim ce formidabil e să poți privi prin cel de alături, de multe ori ne vedeam în celălalt fără să înțelegem asta foarte bine, e nevoie de nişte vreme - toate astea s-au cam dus, preferăm pînă la urmă să ne topim într-un zîmbet sleit, de ce? să cădem cît mai repede de acord...

Atunci ne întoarcem la caii de pe stradă, la cîinii din curtea şcolii şi descoperim uluiți că nu mai simțim, nu mai sîntem capabili să simțim nimic nici pentru cîini, nici pentru cai. Uneori nici

măcar uluiți, descoperim numai, ridicăm din umeri, de fapt nu ştiu bine dacă pînă la urmă lucrurile sînt chiar atît de încîlcite cum le văd uneori, de regulă asta se întîmplă cînd nu zburăm mult timp, atunci se adună chestiile întunecate, gînduri nechemate, aşa, socoteli tardive cu noi înşine lichidate urgent la prima decolare, fără să ne batem prea mult capul dacă au dispărut într-adevăr sau le-am dat doar la fund pentru o vreme.

Ioana omoară exact genul de singurătate pe care îl poate omorî o femeie, noi n-am ajuns prieteni, e nevoie de anii aceia neînlocuiți de nimic, de ce se umple în aceşti ani, habar n-am dacă Johanna ar avea cu ce umple anii necesari, chestie de structură, de noi puşi față în față, de ceea ce sîntem dincolo de ce am vrea să fim. Ea ştie bine asta, privesc pe furiş profilul fetei în dreapta, cufundată în scaunul maşinii,

în luxul ei haina de blană cu guler bogat, ştie asta, n-am discutat *subiectul* pentru că după o astfel de discuție ori pleci, ori rămîi pentru totdeauna, şi, din cum sau lucrurile între noi, n-ar fi fost de rămas. Ioana ştie, e deşteaptă, nu-şi face iluzii, constată numai, îşi dă seama că nu este nimic de făcut şi pentru asta o iubesc puțin, doar rar se dezvăluie crîncen şi atunci o iubesc foarte tare, dar nu pentru mult timp, şi de fapt nu are rost să...

Trece neruşinat de aproape camionul greu Volvo, un TIR afurisit, lung, lat, înalt, purtînd noroi de pe drumurile întregii Europe, ne depăşeşte, clatină maşina ARO, scurtă, pătratră, cățărată pe cauciucuri înalte, gata să ne arunce de pe asfaltul înghețat.

– Dacă n-ai chef să conduci, se oferă fata, lasă-mă pe mine.

– Vreau să ajung săptămîna asta, spun.

Ioana conduce bine, dar groaznic de încet. Pe gheața asta ar cupla tracțiunea față, pe urmă s-ar tîrî cu cel mult 40 de kilometri la vitezometru. Trecem peste podul de pe care a căzut Vasile Ganea cu Fordul, intrăm în satul cu nume frumos Irina deasupra căruia am zburat de cîteva ori, şi iar e ca atunci cînd închizi o uşă în urma ta.

– De pe podul ăsta, spun, a căzut în gîrlă Vasile Ganea cu Fordul lui.

– Ştiu, face Ioana. Îmi spui asta de cîte ori trecem pe aici.

Drumul virează în urcare, nu pot accelera, schimb vitezele, Johanna urmăreşte manevra cu ochi critic, ea nu schimbă niciodată cu dublu ambreiaj. Şi cu şpriț în punctul mort, cînd trec de la viteze mari la viteze mici.

– Era şi Rodica cu el?

– Bineînțeles, răspund. Ea a reuşit să iasă prima şi...

– Ştiu şi asta, oftează fata. Rodicuța a reuşit să iasă prima, pe urmă s-a scufundat din nou ca să deschidă portiera din stînga şi să-l scoată pe Vasile.

– Exact, spun. Dacă ştii, de ce mai întrebi?

– Ca să-ți fac plăcere, zise Ioana.

Chiar în capul curbei ocolim o căruță oprită aiurea în şosea, caii au pături soioase aruncate peste hamuri, peste spinări, sînt plini de noroi pe picioare, pe burtă, le tremură mărunt, se zbate pielea pe crupele murdare, văd bine asta pentru că trecem încă încet pe lîngă ei, nu vine nimic din față, din spate, am timp să întorc capul, să mă uit.

– Ascultă, spun, dacă vrei chiar să-mi faci plăcere, povesteşte cum vezi tu brikul acela.

*

Părinții Ioanei locuiesc pe o stradă scurtă, incredibil de liniştită, de plină de grădini pentru o stradă din chiar mijlocul oraşului Bucureşti, pavată cu bolovani rotunzi de rîu între care creşte iarba, atunci cînd este iarbă. Opresc ARO în fața casei ştiute, gardul scund, lat, de zid, cu țiglă deasupra, coboară o cale de beton la garajul cu poartă din scînduri groase de stejar şi clanță din fier negru. Casa în sine e oribilă pe dinafară, o chestie mauro-gotică cu balcoane florentine, coşmar arhitectonic acoperit îndesat cu zgrunțuri de mortar palid, cu gratii forjate în fel şi chip la ferestre înfundate în nişe ogivale, cu stîlpi anemici, sadic răsuciți şi cărînd cu greu învolburate capiteluri corintice, în jurul uşii de la intrare. Pe dinăuntru este exact casa în care mi-ar plăcea să locuiesc pînă la adînci bătrîneți, camere mari, luminoase, livingul cu şemineu în

care chiar ard trosnind buşteni groşi, miroase cald a fum, se răsucesc tainic scări în spirală de pe care Johanna cădea mereu în cap cînd era ea mică. Sus, în penumbra tavanului, scările alea se termină într-o galerie sprijinită pe grinzi negre, groase, cu crăpături adînci. Tot grinzi negre şi groase sprijină tavanul de deasupra galeriei, numai că la astea nu se văd crăpăturile; camera din mijloc, în jurul căreia se învîrte toată casa, este foarte - înaltă.

– Salut, spune Ioana, trînteşte portiera în drum spre casa copilăriei ei de elevă premiantă, salut, spun, demarez cît poate demara ARO-10, nici nu mă uit cum trece fata printre stîlpii răsuciți. Merg oameni pe trotuar, nu reduc viteza, oamenii aceia se lipesc de ziduri, se feresc de zăpada lichidă împroşcată de roți. Ți-am spus că astăzi am draci. Pentru că n-am zburat de mult, pentru că ninge mohorît, pentru că nu mă pot

înțelege cu fata Ioana pînă dincolo de mine. Pentru că de fapt n-am unde să mă duc la mine acasă, blocul acela albastru în zigzag unde locuieşte mama mea, chiar la intrare în Colentina, n-a fost niciodată acasă. E doar locul unde au stat părinții mei împreună ultimii lor ani, acum stă numai mama, şi cam atît. Locuința aceea n-a reuşit niciodată să fie acasă la mine şi, de fapt, nu ştiu dacă a reuşit să devină acasă pentru oricare dintre noi - cei risipiți în patru vînturi din apartamentul vechi aflat în strada Spătarului. Chiar, acasă la mine ar putea fi eventual blocul vechi din Spătarului, nr. 16, apartamentul 51, etaj 5, acolo am fost dus după ce m-au scos de la Caritas, acolo am crescut, primul cuvînt, primul cățărat în pom a fost în dudul din curte, prima iubire s-a consumat tot acolo, sub dud, şi nu mai spun cum s-a terminat.

Plimb nehotărît maşina ARO pe străzile înguste dintre bulevardul Bălcescu, bulevardul Republicii şi noua Cale a Moşilor, se întîmplă ceva sub capota din pînză groasă, drumul pînă la Bucureşti cu delirul adevărat despre cai şi cîini, casa Ioanei, oamenii aceia împroşcați cu zăpada lichidă, ziua gri apasă, mă scoate din mine, chestie de bioritm, de explozii în soare, de ani trecuți, vreau fierbinte să merg a*casă la mine* şi opresc într-o intersecție de unde se deschid în cruce patru străzi, pentru că, simplu, n-am unde să mă duc.

*

N-am terminat încă.

Chiar dacă apartamentul de la etajul 5 al blocului din Spătarului a fost pentru mine casa părintească, luminoasă, care rămîne în amintire cu camera copiilor şi restul, oricum nu-mi pot plimba refulările pînă acolo, pentru că acum

acolo locuiesc oameni străini. Doi moşnegi a căror fată cînta muzică de operă şi s-a aruncat îmbrăcată în rochie albă de mătase exact de la balconul unde ieşeam cu tata să vedem cum apune soarele. Blocul era înalt, avea în jur case vechi, negustoreşti, bine păstrate, de la balcon se vedeau acoperişuri din tablă, coroanele rotunde ale castanilor, doar departe, peste 3-4 străzi, urcau blocurile din piața Rosetti, de pe actuala stradă Galați, mai tîrziu au răsărit Intercontinentalul, hotelul Dorobanți, spre nord, nord-vest se ridicau turnurile Casei Scînteii. Acolo apunea vara soarele, între hotelul Dorobanți şi Casa Scînteii, şi tot într-un amurg de vară a sărit peste balcon fata aceea, cîntăreața de operă, înfăşurată în rochia albă.

E clar că nici apartamentul din Spătarului nu mai poate fi casa copilăriei. Cealaltă casă în care am locuit

cînd eram mic, a bunicilor din General Cernat, s-a dus şi ea. Cu magazia de lemne, cuşca lui Lăbuş, misterioasa gură a beciului înălțată ca un bocaport de pe şlepurile Ioanei, ziduri înguste de cărămidă înconjurau curtea strîmtă, pavată cu dale din pămînt ars, şi platforma de beton pe care îşi punea bunicul scaunul cînd ieşea la soare. Şi aici erau castani. În fata porții care avea o şmecherie, se deschidea pe dinăuntru, băgam mîna între zăbrele, simt şi acum în vîrful degetelor scobitura din piatră cu margini roase de atîtea mîini, clapa-cîrlig din metal cu capătul lățit, clinchet fier-pe-fier, pe urmă poarta scîrțîia deschizîndu-se, fața bunicii întrebătoare la geamul întunecat, al bucătăriei, toate astea s-au dus, casa veche, castanii, poarta, beciul cu misterele lui, au terminat sub o lamă de buldozer, unde să mă defulez? Ce amintiri de copil al oraşului, aruncate de la balcon, făcute

praf sub o lamă de buldozer, să chem în mine ca să mă facă la loc tare, atunci cînd simt eu că am nevoie să fiu tare? Unde-i rădăcina aceea cumplit de necesară, rădăcina de viată de unde chiar ne tragem, unde ne întoarcem cînd sîntem într-adevăr nenorociți? pe urmă revenim în arenă cu fruntea sus, mirosind a proaspăt, gata de orice, eventual chiar de victorie? Cum povesteşte Ştefan de pivnița fermecată de sub talpa casei părinteşti, lucrurile se întîmplau pe altă planetă, într-un sat adevărat din Apuseni, spunea: „nu ştiu bine cum am ajuns, eram absolut terminat, am stat trei zile cu tata în pivniță, am mîncat şi mai ales am băut pînă nu mai puteam, dormeam răstignit pe butoi, şuncile atîrnau de grindă sub nasul nostru, cînd m-am întors eram alt om, adică eram cel *dinainte*”. Aşa povestea Ştefan, dar eu nu mai am nici tată, şi, chiar dacă ar fi, tatăl meu pe

care nu ştiu dacă am reuşit să-l iubesc cum aş fi vrut să îl iubesc, şi care habar n-are, acolo unde e, cît de cumplit îmi lipseşte şi cît regret inutil clipuşoarele acelea adunate în ore, luni, ani lungi petrecuți împreună şi în care nu ne spuneam ce aveam de spus, niciodată, era *stilul* familiei, chiar dacă tatăl meu ar fi cu mine tot n-am avea pivnița noastră în care să coborîm şi să ne pilim crunt trei zile întregi. Dar mă gîndesc în treacăt că, dacă tata ar fi acum lîngă mine, nici n-ar mai fi nevoie de pivnița aia exotică. N-ar mai fi nevoie de nimic.

*

Vine să zboare la noi Generalul, pentru mine asta înseamnă o grămadă de lucruri, unele bune, altele rele, altele nici bune, nici rele, cele mai multe din lucrurile astea se petrec de fapt numai în capul meu. Pentru General am fost exact chestia aia cu roata potrivită într-un

angrenaj, şi atunci cînd roata nu mai merge, gata, o scoți şi eventual o pui în altă parte, acolo unde se potriveşte. Nu opreşti un mecanism întreg de dragul unei rotițe, nu Generalul, are întotdeauna prea multe lucruri de făcut, prea multe răspunderi apasă greu epoleții de aur ca să întoarcă inutil pe dos lucruri oricum limpezi, şi acum, uite, vine la noi. Spun că asta înseamnă o grămadă de lucruri pentru că, dacă Generalul a uitat, dacă pentru el am fost o hotărîre între multele hotărîri pe care oricum le ia în fiecare zi, lucrurile s-au răsucit în aşa fel încît tot ce am zburat, am gîndit, tot ce *am fost* de atunci s-a întîmplat sub cuvintele împuşcate literă cu literă pînă în străfunduri: Acest avion a căzut din cauza ta!

Nu cred că am structură de conducător de oameni, asta e ceva cu care te naşti sau nu, se pare că îmi lipseşte, mă rog; dar înțeleg o măsură

luată de cei capabili să conducă mii de aviatori, să dea la o parte cu un gest, un cuvînt, în numele a ceea ce se numeşte simplu - interesul Aviației - să dea la o parte pe cine nu corespunde, nu răspunde cum trebuie aşteptărilor, sînt capabil să pricep că a fost nevoie să fiu dat la o parte şi chiar să accept asta fără să-mi convină dacă aşa e bine pentru Aviația militară, să fie altul mai bun ca mine pe locul meu vechi. - e firesc, şi faptul că am fost mutat de la avioanele cu geometrie variabilă n-ar fi însemnat tocmai sfîrşitul lumii - însă lucrurile se complică pentru că l-am iubit pe General. Nici nu ştiu de ce, şi exact din cauza asta cred că într-adevăr am ținut foarte mult la el, pentru că de fapt atunci iubeşti, cînd nu ştii foarte bine *de ce*. Poți şti foarte bine *de ce* doar atunci cînd nu iubeşti pe cineva. Nu numai eu, o grămadă de lume îl iubeşte pe General;

unii pentru el însuşi, alții ştiu precis de ce, tocmai pentru că e general.

Oricum ar fi, soseşte mîine şi toată lumea se agită, eu mă învîrt pe lîngă Basil, să nu mă treacă pe planificare, nu prea vreau să zbor în start cu Generalul, asta înseamnă să fiu aproape de el şi atunci nu ştiu ce am de făcut, tac posac ori spun bancuri tîmpite, nu e bine în nici un fel. Adevărul e că *niciodată* n-am reuşit să fiu în largul meu lîngă General; niciodată nu am reuşit să îi spun ceea ce era de spus.

Ninsoarea începe cînd sîntem gata cu pregătirea pentru zbor, ninge toată după-amiaza, ninge după ce s-a întunecat, ies cu Tom, noțiunea de întuneric e foarte relativă aici cînd este zăpadă, se cerne nu ştiu de unde o lumină slabă, albastră-cenuşie, din cerul jos, o reflectă fulgii mari care reuşesc totuşi să rămînă albi, o amplifică zăpada de pe cîmp, cred că aşa sînt nopțile albe

la Leningrad, la Helsinki, dar alea au o explicație. Amplifică zăpada lumina slabă, se văd limpede tufişuri negre, spinări înguste de pămînt acolo unde vîntul spulberă zăpada, se vede cîinele cocker cum aleargă adulmecînd urme adînci de iepure, urmele sînt violet închis în lumina albastră; şi în tot timpul ăsta ninge mereu.

– Habar n-ai ce noapte formidabilă e afară, îi spun Ioanei, fata a ajuns greu, din oraş pînă aici trenul face de regulă zece minute, azi i-a trebuit o jumătate de oră, oricum nu mă aşteptam la vizită; fata a venit pe jos de la gara noastră, împinsă de vîntul din nord, i-am făcut ceai, i-am frecat mîinile, urechile, picioarele, cizmele italiene nu fac mulți bani iarna, aici, a venit cu picioarele *absolut* înghețate...

– Habar n-ai ce noapte ai pierdut, spun, fata rîde din piept, habar n-ai, n-

am pierdut nimic. Noaptea cea formidabilă abia începe.

Are dreptate, nu reuşim să dormim, ceaiurile Lipton băute în neştire, ți-am spus „Lipton Yellow Labei Tea” adus de doamna lui Mihuți, pe urmă lumina aceea bizară curgînd de peste tot, întîi ne culcăm îmbrățişați, vine Tom peste noi, îl gonim, vine iar, ne afundăm degetele în blănița lui aurie şi vorbim molcom despre tot felul de chestii care oricum se discută numai în seri de iarnă; după asta ne ridicăm în pat cu pătura peste noi, ne uităm pe geam cum ninge pe salcîmi cu fulgi mari, cu secunde nesfîrşite, cu lumină albastră. Şi foarte tîrziu, dar nici nu mai e noaptea tîrzie a zilei care a fost, am intrat în noaptea zilei care va începe peste cîteva ore, ne blindăm cu echipament de schi, salopete îmblănite de zbor, coborîm scările cu Torn încurcat între picioarele noastre şi ieşim în ninsoarea domoală. E ceasul

acela cînd se opreşte vîntul, e foarte linişte, pînă şi lumina cea albastră s-a muiat în tonuri stinse, numai ninsoarea nu s-a oprit. Ne plimbăm mult, ieşim dintre blocuri, traversăm crîngul din spatele şcolii, ne strecurăm prin gardul de sîrmă, cîmpul e imens, difuz, alb-cenuşiu, cu margini de ceață tulbure ridicate spre cerul pîclit, nici nu ştiu unde se termină cîmpul, unde începe cerul. Mergem tăcuți printr-o sferă de lumină incertă, uneori intrăm în zăpadă pînă la jumătatea coapsei, cocker nu, cocker are o tehnică specială de mers prin zăpadă, aşează perfect vertical labele groase şi uite, nu se înfundă grozav de mult.

– Ne rătăcim, şopteşte într-un tîrziu Ioana, nu ne rătăcim, spun, ne întoarcem pe urmele personale. Aiurea, urmele personale durează cîteva zeci de metri, vedem asta la întoarcere, se estompează din ce în ce umplute cu

zăpadă mov, mov şters, cenuşie, se mai cunosc foarte vag cîteva contururi ovale, gata, nu se mai cunoaşte nimic. Cîmpul e la fel oricum ai lua-o, neted, cenuşiu, fără repere, e ca atunci cînd te rătăceşti pe mare sau zbori în nori.

– Chiar ne-am rătăcit, spune la fel de încet Ioana şi face acelaşi lucru ca atunci în baltă, cînd ne-am dus la Manafu după ce a expediat cuterul cel alb în Marea Britanie. Se lipeşte de mine, dar o face aşa încît înțeleg tot felul de lucruri cumplit de adînci pe lîngă care altfel trecem nepăsători: ce înseamnă să ai pe cineva lîngă tine. Cît cîştigi, atunci cînd te dai fără rezerve. Ea cîştigă, nu eu. Eu am întotdeauna nişte afurisite de rezerve, de asta nu reuşesc să cîştig niciodată. Nu reuşesc să *mă* cîştig, ceea ce uneori e de-a dreptul neplăcut, neliniştitor, duce la situațiile alea tîmpite în care nu ştii foarte bine cine eşti, şi cam ce ai de gînd să faci cu tine. Aşa că

o las pe Ioana să se lipească de mine şi să cîştige, pe urmă, cînd cred că a cîştigat destul, spun, fata mea, nu sîntem singuri, abandonaţi pe cîmpul ăsta. Sîntem cu Tom. Avem de partea noastră civilizaţia umană cu tot ce a creat ea pentru a scoate din impas oameni rătăciţi, şi îl avem pe cîinele cocker. Putem să ne folosim de muşchiul crescut pe copaci întotdeauna în partea de nord, de busole, de muşuroaie de furnici şi de ceasuri ale căror ace obligatoriu vor arată la amiază sudul. Avem radiogoniometre, sisteme inerţiale de navigaţie şi posibilităţi de restabilire a orientării prin satelit. Există Salvamontul la munte şi Salvamarul la mare, şi serviciul portuar care pe ceată lansează din cinci în cinci minute rachete roşii, şi sună gros dintr-o sirenă specială. Uită-te şi spune dacă vezi vreo rachetă roşie.

– Nu văd, spune Ioana.

– Ascultă, poate se aude vreo sirenă.

– Nu se aude nici o sirenă, spune Ioana.

– Atunci putem spune pe un ton imperativ: Tomiță, acasă! şi n-avem decît să ne ținem după coada lui cocker...

– De unde ştie Tom drumul? Întreabă fata.

– Uită-te la urechile lui, spun. De ce crezi că sînt atît de mari? Crezi că natura risipeşte inutil materie vie, atît de prețioasă? Cockerini are în urechi granule de magnetită, care formează un cîmp magnetic permanent ce se interferează cu cîmpul magnetic terestru, şi componenta rezultată îi permite lui Tom veşnică orientare. E ca la păsările migratoare.

Ioana se uită la mine, doar atît, nu spune nimic, văd foarte bine cum se uită pentru că e destulă lumină venită de nu ştiu unde în noaptea asta, şi tocmai pentru că văd foarte bine cum se uită

fata la mine, nu pot privi mult timp în ochii ei. Ca să pot privi nesfîrşit în ochii ei ar trebui aceeaşi privire cu care Ioana se uită la mine, dar asta nu se poate comanda, vine din mine sau nu vine deloc, ți-am spus că uneori nu ştiu bine ce e de făcut cu mine însumi.

*

N-a venit pentru noi Generalul, a venit pentru gheața de pe Dunăre; fluviul a înghețat brusc, curgeau sloiuri şi se vedeau bine din avion, pluteau vapoare printre sloiuri în susul, în josul apei; a fost ciudat, pentru că apa era, galbenă şi sloiurile înghețate din apa aceea au ieşit albe, curate, strălucitoare. Pe urmă a venit o noapte în care, gata, a înghețat fluviul, s-au unit sloiurile între ele, au rămas dungi înguste de gheață străvezie între sloiurile albe, la ultima zi de zbor fluviul arăta ca un coridor pavat cu lespezi uriaşe de marmură; vapoarele au

fost prinse în platoşa dură, unele aruncate pe mal, altul, lung, îngust, cu două coşuri, ca un torpilor din războiul ruso-japonez, e îndoit, zdrobit, ferfeniţit de-a binelea în amonte de Braţul Rău. Toţi cei care am zburat în ziua aceea am făcut turul de pistă mai larg şi coboram mult la virajul trei, să vedem vaporul îndoit. Ce a mai rămas din el, epava. Se vedea o cărare îngustă pe gheaţă, cum a coborît echipajul la mal. Pe urmă Dunărea a îngrămădit sloiurile în bariere, zăgazuri - zăpoare le spun oamenii fluviului, ştiu de la Ioana - zăgazurile din sloiuri nu lasă alte sloiuri să treacă, se adună, gheaţa oprită din drumul ei apasă groaznic pilonii podurilor de peste Dunăre, cel vechi, al lui Saligny, cel nou, cu cale ferată şi şosea în consolă, intră în canalul Combinatului de la Călăraşi, poate creşte în aisberguri care mătură case, pontoane, vapoare surprinse de îngheţ.

Şantierul Ioanei de pe malul fluviului, abia acum îmi dau seama, de asta e aşa interesată fata în materie de fluviu înghețat. Se adună apa în albia blocată de sloiuri, uneori sparge platoşa de gheață, iese urlînd dintre maluri, galbenă, înspumată, groaznic de rece, ducînd aisbergurile imense, strălucitoare - inundație. Atunci vin genieştii cu trotil, minează *zăpoarele*, pe urmă apa curge în albia ei, dar ca să se întîmple asta e nevoie de mult explozibil, şi încă, plasat exact în punctele slabe ale acelui stăvilar nedorit, tot de la Ioana ştiu. Desenează frenetic pe o hîrtie cum se încalecă felii de sloiuri *numai în anumite zone*, astupă albia, dar asta nu se petrece la întîmplare, ci după o fizică subtilă, totul se învîrte în jurul acelor puncte misterioase determinate după procedee care mă interesează grozav dar fata nu e în stare să mă lămurească, ideea de bază, şi care entuziasmează la sînge

inginerul din ea, este că, plasate exact *acolo*, încărcăturile de explozibil pot spulbera toată construcția în cîteva secunde. În general nu se poate vorbi cu Johanna - zilele astea, şuieră cifre privindu-mă ciudat, desenează scheme bizare şi măsoară presiunea gheții în newtoni pe metru pătrat.

– E ca la plute, mă lămureşte agitată, cînd se dă drumul la multe lemne pe rîu, şi se înțepeneşte o bîrnă, naiba ştie cum, alta se opreşte în ea, în astea două se mai agață trei-patru, care la rîndu-le... ştii tu!

Îi spun că nu ştiu nimic. Îi explic că n-am văzut în viața mea plute pe vreo apă, nici măcar la cinematograf. Am văzut poze cu plutaşii de pe Bistrița, dar asta a fost de mult. N-am văzut cu ochii mei nici măcar o bîrnă plutind pe apă, ca să îmi dau seama de ce s-ar putea înțepeni. Am văzut crengi duse de curent, dar astea erau aruncate simplu pe mal şi

rămîneau liniştite acolo, fără să facă vreo dramă din toată povestea. Pe urmă o întreb dacă *ea* a reuşit vreodată să vadă o plută pe apă, sau bîrnele alea cum curg şi se încurcă între ele.

– A, spune Ioana, cu tine nu pot discuta! Iar eşti în una din perioadele alea cînd te crezi mai deştept ca toți!

Aici se înşeală, pentru că mă simt mai mic, mai nenorocit şi mai inutil ca oricînd. Nu zburăm, e ceață, ninge, s-a înzăpezit pista, turbinele lucrează în draci, toate trei, merg în şir aruncînd trîmbe de zăpadă, cînd ajung la un capăt trebuie să o ia de la început, de acolo de unde au plecat. Însă au venit şase elicoptere borțoase, astea, da, zboară. Duc genieştii cu trotilul lor pe fluviul înghețat, chiar lîngă zăgazul de gheață, după ce trotilul e aşezat şi fitilul aprins - decolează, aşteaptă explozia, constată cam ce s-a rezolvat cu explozia aceea. Treaba pare simplă numai de departe,

circulă poveşti de aerodrom în care se petrec o grămadă de lucruri la care nu te aştepți: gheața nu e netedă, are dîmburi, copci ascunse, crăpături care se deschid brusc. Uneori e nevoie să te bagi cu rotorul elicopterului, elicea aceea mare de deasupra, pînă la cîțiva centimetri de malul înalt, de sălcii, de sloiul acela care adună alte sloiuri unele peste altele. Un genist a căzut sub gheață cu trotil cu tot, de atunci lucrează legați cu cabluri de siguranță. De cîteva ori a fost nevoie să îi care pe genişti aşa suspendați, pe bariera instabilă de sloiuri şi acolo să facă minute în şir „punct fix" la jumătate de metru înălțime, pînă se aşezau toate lădițele cu trotil. Toată treaba o conduce Generalul: zboară în misiuni dificile, apreciază riscurile, hotărăşte ce e de făcut, răspunde pentru ce-a hotărît.

...Seara intru în alarmă, trec prin fața liniei de avioane, santinele în şube monumentale, cu pîslari imenşi, prezintă

pentru onor arme negre, incredibil de subțiri; e frig, frigul acela special, alb, cețos, uscat, transformat în lamă tăioasă la cea mai slabă adiere, acum nu, totul e neclintit, înghețat la paisprezece grade sub zero, mi-au spus meteorologii, zăpada pufoasă scîrțîie sub tălpile OII. RESISTANT. Tom aleargă, trece nepăsător prin fața MIG-urilor husate, trece şi de elicopterele ancorate pe platformă lîngă clădirea plată a celulei de alarmă; se opreşte, e ceva în neregulă, se întoarce, adulmecă lucrurile astea cu burți umflate din plexiglas strălucitor şi care, uite, miros la fel cu ce ştie el că e avion, dar arată cu totul altfel. Se uită nehotărît la mine, ridic din umeri, cocker dă din ciotul de coadă, fuge în casa albă, joasă, la căldură. Băieții de la elicoptere dorm în club, s-au scos mesele, fotoliile, s-au adus paturi, au fost întinse pături în carouri pe canapelele mari, vechi, moi, din piele adevărată. Salut - salut, în

aviație toată lumea cunoaşte pe toată lumea, mutrele astea sînt totuşi suspect de noi, nu îmi spun nimic, tinere, neridate, neasprite în nici un fel. Citesc în priviri politicos mirate că nici mutra mea nu le spune mare lucru, ăştia sînt secunzii, precis, şi-au înnoit garnitura cei de la elicoptere, în ultima vreme; totuşi, kinderii ăştia n-au venit aici de capul lor.

– Cine e cu voi? întreb.

Apariția lui Tom e un succes real, cîteva minute nu se mai joacă table, se schimbă impresii, cocker e cîntărit de ochi competenți, analizat *profesional* se schimbă păreri, de fapt părerile sînt țipate ca să acopere casetofonul pus la maxim, aflu despre cîinele meu că e prea mare, că e prea mic, că nu face doi bani ca paznic dar poate fi folosit cu succes la tras sănii în Alaska, şi că urechile lui pot servi fără nici-o grijă ca pale pentru elice din cele mari. Mai aflu că, după unii,

cîinele meu e Labrador, terrier, o variantă de Saint-Bernard aclimatizat la cîmpie, tekel cu păr lung, caniche imperial sau, mai bine, un fel de buldog pitic. Se vîntură ideea cumplită că ar fi pe undeva pechinez sau, cum se numesc cîinii ăia cu urechi îngrozitoare, basset. Apare chiar ipoteza veninoasă că ar fi vorba de o corcitură.

– Ascultă-mă pe mine, țipă unul din junii secunzi, ard ochii de triumf, cîinele ăsta nu are o *linie* pură în el. Nimic nobil!

Mă uit la el, îl ocolesc încet, măsurîndu-l atent din cap pînă în picioare.

– Nici pe tine nu se înghesuie liniile nobile, spun. Poate să fie ceva pe sub costum, dar pe dinafară nu se vede nimic.

Se rîde, tipul cel lat care doarme sub fereastră nu poate fi decît Gheorghe Cornel, îl fluier pe Tom, pornim într-

acolo: e totuşi greu de mers prin intervalul îngust dintre paturi cînd peste tot sînt aruncate pulovere, port-harturi şi ghete îmblănite înalte, cu tălpi groase şi fermoare late, aşa cum poartă elicopteriştii. Se vorbeşte, se rîde, urlă casetofonul, zuruie zaruri aruncate, tablele sînt mînuite cu virtuozitate, scoate sunete de castaniete lemnul lor pe lemnul cutiei, Cornel doarme legănat de vise secrete, zîmbeşte moale prin somn. Îl trezesc fără multă ceremonie, se uită la mine liniştit, a, spune, salut, m-am gîndit că o să dau de tine aci.

Parcă n-au trecut ceva ani de cînd ne-am văzut ultima oară.

– Salut, spun, şi totul e ca înainte, n-au trecut anii ăştia, chiar dacă au trecut s-au dus aşa, fără să atingă în vreun fel, asta e bine cu prietenul meu, nu contează timpul în sine, contează doar ce s-a petrecut între noi în timpul acela, dacă nu s-a petrecut nimic este ca şi

cum timpul n-ar fi fost deloc. Pentru mine Cornel înseamnă înainte de orice aerodromul de pe malul mării şi lucrurile acelea pe care le gîndeam la fel, nu foarte multe dar esențiale, zborul, cred că şi eu sînt cam acelaşi lucru pentru el, aerodromul de pe malul mării şi cum zburam acolo, întîi el pe MIG-ul 21 şi eu pe MIG-ul 15 cu aripa în săgeată, pe urmă amîndoi pe MIG-ul 21 şi el mă învăța o grămadă de lucruri despre cum se poartă avionul, pe urmă el a plecat la elicoptere şi eu am rămas să zbor avionul cu geometrie variabilă, şi a mai rămas ce s-a legat între noi cînd zburam împreună. Cască, se întinde, îl mîngîie pe Tom care a sărit pe pătură şi îşi scoate preocupat bulgări mici de zăpadă înghețată dintre degetele păroase.

– Ai zburat?

– Am făcut patru ore azi, spune Cornel, şi iar ştim foarte bine amîndoi ce înseamnă asta. Înseamnă exact că eu

stau la sol, iar el a făcut patru ore de zbor. Că a ținut manşa în mînă, zgomotul motorului, cum se desprinde elicopterul de sol şi pe urmă e chestia aia de nepovestit şi pentru care la urma-urmei sîntem noi făcuți, a văzut pămîntul de sus chiar dacă nu foarte de sus; iar eu, azi, am citit puțin, am fost pe la hangare, am căscat gura la cum îi schimbau motorul lui 8108, pe urmă l-am luat pe Tom, am venit împreună la alarmă. Asta e. Îl mîngîie Cornel pe Tom, cocker mîrîie, nu-i place să fie deranjat cînd îşi face toaleta.

– Nu-i place să fie deranjat, explic, cînd îşi face toaleta. Cum a fost?

– Nu l-am deranjat, spune Cornel. Am vrut numai să-l mîngîi.

– Pentru el asta înseamnă deranj. Cum a fost?

– A, face prietenul meu de la elicoptere, ia mîna de pe cocker şi cocker nu mai mîrîie, cum vrei să fie? Mizerie.

Ceață. Zăpadă spulberată, nici nu vezi unde pui roțile, la aterizare.

– Şi scula - arăt cu capul spre elicopterele IAR zgribulite dincolo de fereastră, se întunecă afară, aerul e violet, maşinăriile bondoace sînt negre, joase, atîrnă palele rotoarelor - cum merge?

– Păi, răspunde Cornel evaziv, groaznic de instabilă. E ca atunci cînd vrei să ții o bilă pe vîrful unui ac.

– Bilboquet, spun.

– Poftim?

– Bilboquet. Au franțujii un joc, toată şmecheria e să ții o bilă de lemn pe un băț ascuțit.

– Cam aşa ceva. Dar după ce te-ai obişnuit începe chiar să-ți placă.

– Mda. Nu i-au pus pilot automat?

– Unde să-i mai pună? Celelalte au pilot automat. Cele mări. Pumele.

...S-au liniştit junii piloți, au lăsat tablele, au făcut muzica încet; unul

priveşte fix o hartă, alții citesc, cei mai mulți dorm. Tom şi-a terminat de curățat labele, se întinde în căldura camerei, închide ochii, se revarsă moaie pe pătură, începe să sforăie uşurel.

– Cu Puma, spune Cornel, mergem în larg, la platformele de foraj.

– Nu cumva sînt maşinile alea portocalii, cu nişte treburi de jur-împrejur, care pleacă cîte două pe mare?

– Ba da.

– Le-am văzut anul trecut la Mangalia. Eram pe dig şi au trecut chiar peste noi.

– Treburile alea sînt flotoare gonflabile, mă lămureşte Cornel. Se umflă dacă amerizezi forțat.

– Dacă amerizezi de bună voie, nu se umflă?

– Eşti foarte deştept, spune Cornel pe tonul lui egal. De bună voie nu amerizezi. De bună voie *aterizezi* doar.

– Şi la platformă cum e?

– Cred că ți-ar plăcea. E zgomot, fier mult, umezeală, dar tipii ăia fac tot felul de lucruri interesante. Scot pietre ciudate din fundul mării şi au salopete care rezistă o săptămînă în apă, termoizolante, fluorescente, cu stații radio şi buzunare pline mereu cu mîncare nealterabilă...

– Cu plăci antirechin din acetat de cupru...

– Da. De unde ştii?

– Am văzut şi eu o salopetă din astea. E vorba să ne dea şi nouă, pentru zboruri deasupra mării,

Cocker chelălăie prin somn, mişcă labele groase aşa culcat pe o parte, goneşte cu toate pînzele sus după iepurii din vis. Cornel vrea să-l mîngîie liniştitor, nu-l las.

– E somnul paradoxal, spun. Atunci cînd ai impresia că nu prea doarme, dar de fapt atunci doarme mai adînc ca oricînd, şi visează. Dacă îl trezeşti cînd

visează, restul somnului nu mai face doi bani.

– Nu zău?

– Serios. Au fost cîțiva savanți, n-au lăsat nişte mîțe să-şi doarmă somnul paradoxal, le trezeau cum începeau să viseze, şi mîțele alea au murit de epuizare.

– De unde ştii?

– Am citit. Ştii cum e cînd nu se zboară, aproape mă scuz, n-ai chef de nimic, citeşti cam ce îți cade în mînă.

– Lasă, face Cornel gînditor. Îți prinde bine.

– Se uită la băieții care dorm, îşi scarpină ceafa, îngrijorat:

– Mai au puțin, pe urmă mor şi ei de epuizare, ca pisicile tale.

– Ascultă, spun, e chiar atît de obositor să duci nişte lăzi cu trotil pe gheață?

Cornel îşi îngustează ochii, ştii ceva, zice, vino mîine cu noi. O să te lămureşti singur.

*

Ajungem lîngă elicopter, motorul e pornit, țiuie strident turbina cît o farfurie care totuşi se învîrte de peste treizeci de mii de ori într-un singur minut, cam mult, spun, Cornel ridică din umeri, ce credeai?! Se deschid portiere bombate din plexi, nu urc, mă uit în jur, nu ştiu unde e Tom. L-am lăsat la celulă, a deschis uşa zgîriind cu labele groase, a fugit după noi, l-am luat de ceafă şi l-am dus înapoi dar a scăpat iar, am văzut cum alerga prin zăpadă.

– Cam cît îți trebuie să te hotărăşti? Întrebă Cornel, legîndu-şi chingile.

– Mă uit şi eu la echipaj, spun.

Oricum, Cockerini n-are ce păți pînă mă întorc.

Sînt aşezat pe locul tehnicului, Cornel cuplează elicea portantă, se zguduie pe roți mici, groase, toată construcția. În continuare se fac prezentări, „secundul meu”, uite cum se întorc lucrurile, secundul e junele obraznic care a lansat aseară ipoteza că Tom ar fi o corcitură.

Ajunge la turație de regim elicea aceea mare, flutură, în felii şuierătoare aerul cețos tăiat de pale contopite într-un disc difuz, chiar, abia se vede zebra vopsită în pătrate albe, roşii, asta înseamnă cel mult şapte sute de metri vizibilitate dar noi decolăm, trece deasupra pămîntului alb cabina străvezie cu noi trei înăuntru şi văd MIG-urile înşirate pe bretea, perdeaua de plopi, acoperişul celulei de alarmă. Totul se derulează lin, aşa, numai translații, - întîi ne ridicăm absolut pe verticală, parcă am fi cu liftul, pe urmă elicopterul lasă nasul în jos şi pornim paralel cu solul la zece-doisprezece metri înălțime, nu trecem

peste plopi, trecem *printre* ei, aproape luăm cu roțile antena televizorului în culori din celula de alarmă, toate astea nu numai în cinstea mea, e limpede, lucrurile sînt ceva mai complicate, e vorba de stil, de blazon, de a zbura *ca* un pilot de vînătoare, chiar dacă nu mai ții în mînă manşa unui avion de vînătoare. E vorba de nostalgie, de a nu lăsa totuşi nici un pic din ce ai fost, e vorba de o grămadă de lucruri care nu se spun, dar asta nu înseamnă că n-ar exista. Facem viraj chiar deasupra Dunării, ne repezim între maluri primind în fată, în piept, izbeşte între ochi nemişcarea albă aşa cum am picat şi acum zburăm razant cu fluviul înghețat din mal în mal, acoperă zăpada, gheața, malurile, nici nu ştii unde începe pămîntul. Gheata e netedă, sticloasă, sidefie de aproape, unde sînt sloiuri încălecate, zăpoarele Johannei, se văd ochiuri netede de apă neagră, lacuri mititele care n-au înghețat nici acum;

arăt cu degetul lacurile negre, Cornel ridică din umeri, am trecut, s-a spart oglinda netedă într-o furtună strict locală cu valuri mici, dese, învolburate, care aleargă în toate părțile.

Nu înțeleg foarte bine ce se întîmplă pentru că nu am căşti, e limpede din cum am decolat singuri, din cum zburăm deasupra fluviului, din cum vorbeşte Cornel în microfon şi secundul nu-i răspunde, adică nu îşi mişcă buzele, e limpede că se transmit nişte lucruri, se primesc ordine prin radio, noi zburăm în amonte executînd manevre cerute-de cei de la sol, poate chiar de General, pe urmă îmi dau seama, sîntem într-un fel de sondă meteo.

Pe fondul acestei revelații simt cum mişcă ceva sub scaun, printre picioare; întind mîna, ştiu înainte de a găsi ce este acolo. Simt blana moale sub degete, apare capul lui Tom frecîndu-se de ghetele înalte, îl îndes sub scaun dar e

tîrziu. Cornel a văzut, clatină din cap, împinge manşa, elicopterul coboară şi o clipă mă gîndesc că, uite ce scurtă a fost plimbarea. Păcat. Se apleacă spre mine Cornel, crunt, ascultă, îmi zbiară în ureche, ce e asta?

– Asta, țip, e Tomaso.

– Cum a ajuns aici?

Redresează elicopterul şi gata, ştiu că nu mă mai întorc pe gheață acasă. Ridic din umeri, naiba ştie cum a ajuns aici. Cred că s-a ascuns în husă, arăt prelata pusă sub banchetă, țip:

– Cred că s-a ascuns sub husă!

Cornel dă din cap, pe mine inițiativa lui cocker m-a luat absolut pe nepregătite. Pentru că experiența lui Tom în materie de zbor e mai degrabă redusă, şi numai cu avioane, cărat clandestin într-o sacoşă sport pe ruta Bucureşti-Timişoara într-un IL-18 aparținînd companiei TAROM, plimbat de cîteva ori în brațe aşa cum şedeam pe

locul pilotului secund în AN-2-uri ale aviației sportive, pe urmă a zburat absolut întîmplător, s-a ivit ocazia, cu un motoplanor - dar niciodată n-a lăsat impresia că s-ar da în vînt după aşa ceva. Uite şi acum, miroase îndelung, înclină capul, se uită în sus, spre acoperişul cabinei - e limpede, îl deranjează fluieratul turbinei. Şi zgomotul rotorului, de aer sfîrtecat.

– Ia-l mai bine în brațe! strigă Cornel, încă supărat.

Se ridică trîmbe de abur înghețat pe fluviu, alternează cu zone de vizibilitate acceptabilă, cîteva sute de metri, ce înseamnă pînă la urmă *acceptabil* pentru elicopterişti? Zboară orb IAR-ul, iese brusc la lumină, acum văd gheața frămîntată de sub noi, spartă, răsucită, încălecată, încremenită din nou de ger în construcții fantastice, supendate, cu muchii tăioase, strălucitoare şi în lumina mohorîtă, cenuşie. Ivite aproape din

senin, ridicate la doi, trei, cinci metri înălțime, elicopterul frînează incredibil lăsîndu-se mult pe spate, atingem aproape cu marginea rotorului o îngrămădire haotică de sloiuri izbucnite din miezul alb al fluviului, suspendate deasupra noastră ca un cozoroc, unde naiba se vîră aiuritul ăsta, urcăm aşa, mergînd cu coada înainte şi păstrînd cîteva degete de aer între elice şi scînteierea dură, brutală, încremenită în fațete zgrunțuroase. Intrăm din nou în ceață, sîntem foarte aproape de fluviu, pentru că văd printre picioare, asta-i, plexiglasul cabinei se curbează pînă sub tălpi, văd foarte aproape de tălpile mele gheața, sidefie, cenuşie, albă de tot, şi în față nu văd absolut nimic, nici în stînga, dincolo de portieră, nici în dreapta, dincolo de Cornel, dincolo de secundul lui înconvoiat într-un stil absolut personal peste manşă, nu văd nimic. Doar un alb difuz, de strălucire grea care

face să te doară ochii, dar acum ştiu ce ascunde albul acela, de aceea nu mă simt grozav de în largul meu. Strîng pe Cockerini în braţe şi iar nu e bine, pentru că sînt aici doi piloţi aplecaţi în faţă, încercînd să distingă ceva prin plexiglasul cabinei, ţinînd în acelaşi timp elicopterul oricum instabil la punct fix doar la jumătate de metru deasupra fluviului îngheţat, asta se vede din cum lucrează manşele, cu mişcări mici, fine, duble, ca la zborul instrumental, şi mai este un pilot plecat la plimbare. Lucrurile pot fi privite în mai multe feluri, dar aşa le văd eu în clipa asta, mă simt *inutil*. Pe urmă IAR se ridică din nou absolut pe verticală şi doar sus, la peste două sute de metri, ieşim din trîmba aceea de ceaţă care, de aici se vede, a luat într-o diagonală lungă albia fluviului, de la sud-vest la nord-est şi apoi se lăţeşte risipindu-se într-un abur irizat, strălucitor, prin care iar nu poţi

distinge nimic te ustură doar ochii de atîta strălucire.

Picăm din nou spre fluviu dar să îți explic cum face Gheorghe Cornel treaba asta. Întîi îşi înclină maşinăria aproape la nouăzeci de grade, pe urma împinge palonierul pînă la fund în partea înclinării şi IAR se roteşte docil în jurul axului elicei portante pînă ajunge cu botul în jos, adică atîrnăm ameţitor în chingi deasupra întinderii albe, concave, lucrurile se petrec pînă la urmă altfel decît la noi, ăştia se învîrt în toate părţile agăţaţi de elice şi forţa centrifugă mai mult aruncă afară decît presează în scaun; aşa ca trebuie să ţin serios de Tom, pe care evoluţia n-a reuşit să-l încînte peste măsură, zgîrie, se zbate să scape, are el impresia că dacă poate să ajungă sub scaun, lucrurile vor fi din nou aşa cum ştie el că trebuie să fie. Picăm spre fluviu ca la montagne-russe redresarea e normală, cu suprasarcină

pozitivă, aproape îmi place. Uite un vapor, lipit într-o scobitură a malului, un remorcher-împingător cu două corpuri, masiv, gri, alb roşu, cu bandă de alamă galbenă în jurul coşului aerodinamic, înclinat înapoi. Sîntem sub nivelul punții, vedem cum s-a ridicat gheața s-a prelins în sloiuri plesnite urcînd pe bordajul nituit, corpul vasului înspre fluviu, babordul aşa cum stă remorcherul cu prova boantă înspre locul acela din Pădurea Neagra de unde pînă la urmă izvorăşte Dunărea, e îndoit, apăsat chiar sub nara ancorei. Iese fum prin coşul cu bandă lată de alamă, dar nu apare nimeni pe punte; fumul acela înseamnă căldură, scări cu trepte zimțate prăvălite în cabina cu banchete înguste, învelite în muşama, de-a lungul pereților metalici masa din mijlocul cabinei, dulapurile din pereți, rafturile cu hărți, pavilioane şi manuale de navigație fluviala; totul vibrînd reținut în

ritmul unui motor de cîteva mii de cai-putere.

Abia acum îmi dau seama ce frig e, cînd văd fumul ieşit prin coş.

Luăm din nou înălțime, pe urmă aterizăm într-o zonă cu gheață netedă, dar aici e înghesuială, sînt aliniate celelalte elicoptere, iese un drum din şosea, au coborît pe fluviul înghețat maşini militare, cîteva camioane, o autostație radio cu antena ridicată. Din camioane se cară în elicoptere lădițe mici, grele, verzi, suspecte. Oprim elicea, oprim motorul, s-a făcut dintr-o dată linişte, nu mai flutură sacadat nimic, nu mai fîlfîie pale de lumină ştearsă prin fața ochilor; Cornel îşi dezleagă chingile, mă dezleg şi eu, secundul nu, secundul rămîne în scaun, s-a proptit cu picioarele în paloniere, se întinde; ajunge cu mîinile la tavanul cabinei, acolo unde e un panou cu o grămadă de contacte

care n-au mai încăput pe tabloul de bord.

– Cred că e mai bine să îți laşi cîinele aici, spune Cornel.

– Să nu mă facă bucăți, se strîmbă secundul.

– Lasă, spun, rămîn şi eu.

– Tu poți să vii, ridică din umeri Cornel Oricum nu mergem prea departe.

Chiar, nu mergem prea departe. Mergem pînă la celelalte elicoptere, acolo unde piloții - tablou clasic - discută în jurul unei hărți la scară mare; se vede de aici cum fluviul traversează harta aceea în volute ample, albastru deschis cum n-a fost el vreodată. Albastru-deschis cum numai cerul poate fi, cînd vrea el să fie într-adevăr albastru deschis. De fapt eu nu ajung nici pînă la elicoptere, se răsuceşte unul din piloții adunați în jurul hărții, nu e nevoie de ochi de aviator ca să îl recunosc pe General; mă opresc, salut, Generalul nu pare foarte

surprins că mă vede, răspunde la salut, se întoarce iar spre hartă şi spre echipa *lui*.

Vine un ARO vopsit în culori de camuflaj, opreşte lîngă IAR-ul nostru, un căpitan de geniu înalt, slab, cară lădiţe din acelea suspecte, le îngrămădeşte în spatele cabinei; îl văd pe cocker prin plexiglas, evident în dubiu, să latre, să nu latre, s-au adunat atîtea lucruri nemaipomenite de azi-dimineaţă, pînă la urmă Tom nu latră. Se culcă, se strînge colac în scaun, se preface că nu e nimic de lătrat. Încerc să îl ajut pe genist, nu mă lasă, material exploziv, spune plin de importanţă.

– Dinamită?

– Trotil.

Nu ştiu foarte bine care e diferenţa, dar unele lucruri sînt totuşi clare şi aceleaşi, pentru dinamită sau trotil.

– Trotil, spun încet, ăsta ca să explodeze are într-adevăr nevoie de tot

felul de capse detonante, fitile, nu bubuie aşa, simplu, e nevoie să faci diverse chestii...

Se uită lung la mine căpitanul, îmi pune în braţe lădiţa pe care o căra: chiar, sînt foarte grele lădiţele verzi. Secundul aranjează trotilul în elicopter, după socoteli de el ştiute; pînă la urmă decolăm primii, cu căpitanul şi lăzile lui la bord. Ne desprindem, am timp să îl văd pe General cum se uită după noi, ridică brusc mîna cu arătătorul şi degetul mijlociu desfăcute în litera V, V de la victorie.

Şi nu o să ştiu niciodată de ce, dar acum îmi pare foarte limpede că semnul acela e special pentru mine.

...De aici lucrurile devin simple, cunosc bine zona, dincolo de Lupul Fermecat fluviul face un cot strîns, nu toată Dunărea, jumătatea care curge prin nord, braţul Borcea, pe harta lui Cornel sînt însemnate cu roşu zăgazurile

de gheață văzute dimineața; ne afundăm în ceață, să mori de rîs, ce faci cu harta în ceață, arde retina strălucirea albă, uniformă, undeva în dreapta e un dig înalt şi mai e o pădure de plopi subțiri, fragili, plopii înfrunzesc primii spre primăvară, se vede pădurea de sus ca într-un abur verde, noi sîntem jos pe albia fluviului, vedem printre picioare doar gheața cu dune şi cocoaşe, rotorul taie perpetuu felii de lumină albă.

– Băi, îmi țipă Cornel în ureche, AICI! bate cu degetul în hartă, violent, se rupe hîrtia groasă, îmi vine să rîd, chiar rîd, nu rîde, zbiară Cornel dar acum nu glumeşte deloc, cum ajung AICI?! Mă aplec spre el, botul rece al cîinelui între noi.

– O luăm spre mal, țip peste zgomotul motorului; încet spre mal, spre sud, pe urmă...

Cornel se îndreaptă în scaun, vedem noi ce facem pe urmă, întîi să găsim

malul înalt, se apleacă peste manşă, ştiu că aşa o să îmi rămînă, aplecat pe manşă, privind cu ochi orbi de strălucire, de ceață, sudul care acum e o chestiune foarte relativă; mă uit peste umărul lui, 40-50 kilometri pe oră, mai mult decît suficient, creşte în fată, se alcătuiesc linii albe în albul din jur, ăsta-i digul, plopii sînt bețe nesfîrşite, groaznic de subțiri, cu ramuri şi mai subțiri împletite în ceață...

– Paralel cu malul, țip, în jos!

Arăt cu mîna încotro înțeleg eu că ar fi *în jos*. În aval, ar spun? Ioana. Cornel încuviințează aşa aplecat peste manşă, a înțeles, alunecăm între felii de aer alb şi deodată transpir înghețat din cap pînă jos, la degetele amorțite în ghetele de zbor: dacă drăcia aia de stăvilar din gheață nu atinge malul? Dacă se adună spre mijlocul fluviului, şi trecem de el, şi zburăm aşa, la vale. pînă la şantierul Ioanei? la podul lui Saligny? Simte Tom

spaima mea, se smuceşte, îl strîng în braţe, cocker, nu acum. Te rog. n-am vreme pentru tine; nici măcar pentru mine n-am timp, şi...

N-o să ştiu cine a văzut, cine ţipă primul: uite ! pentru că zbieram cam toţi dintr-o dată, elicopterul trece în maniera lui triumfală cu rotorul la cîţiva centimetri de gheaţa sticloasă, trece prin faţa barierei de sloiuri. Din imediata apropiere construcţia este într-adevăr impresionantă, izbucnesc absolut pe verticală, adică toată alcătuirea e vertical ridicată dintr-o îngrămădire care face să te cutremuri, plăci imense, ridicate pe muchii sfîrtecate, stau acolo ca într-o fantastică erupţie încremenită şi asta chiar cred că s-a întîmplat, s-a încovoiat spinarea îngheţată a fluviului de atîta apă strînsă sub ea s-a zdrobit de sloiurile acelea fantastice, a izbucnit o gigantică lamă lichidă de-a curmezişul albiei, s-au solidificat într-un singur tot

apa, gheața, bolovanii smulşi din maluri, de pe fundul fluviului, fără să curgă nici un centimetru mai departe. Aşa s-au ridicat, mugind amestecate îngrozitor între ele, au căzut haotic, şi s-au proptit în acea inimă despre care Ioana pretinde că ar susține tot edificiul; a rămas mugetul peste fluviu, s-a lovit de maluri, a venit înapoi, s-a încrustat pentru totdeauna în forme smulse, aruncate, răsucite în toate felurile şi oprite în tăişul ştirbit, izbucnit din frămîntarea de nebănuit a apelor sub gheață.

Se bagă între noi genistul, se apleacă peste mine, ştii ce se vede prin botul elicopterului? aşa, în față, foarte puțin mai jos, printre picioarele noastre? Ştii că nu sînt cuvinte de spus despre infernul acela mititel, alb, tăiat în fațete de nedescris care oricum prind lumina puțină, o reflectă, o amplifică, o descompun în săgeți de culoare, în sfîrşit altceva decît albul absolut, dar țesătura

asta-fantastică e înşelătoare, nu se pot aprecia ca lumea distanțele, rotorul agățat în muchii tăioase, asta înseamnă, scurt, trosnetul acela fără seamăn, răsucirea complicată a metalului frînt, tura aceea, ultima, a fuselajului borțos în jurul axului elicei portante, pe urmă izbitura seacă, de-a latul, recepționată *complet*, ne aruncă de-a latul în bariera de gheață, NUMAI SĂ NU IA FOC!

Nu ia, nu se întîmplă nimic am văzut după aterizare, ciupitura aceea a fost fix cît să zboare în cioburi abajurul becurilor din capul palelor de rotor; atunci de ce totuşi defilarea asta la cîțiva centimetri de gheață, mă lămuresc fără să cer explicații, caută căpitanul locul acela unde s-a înțepenit sloiul primordial.

– Acolo!

Cea mai urîtă bucată de gheață, pe jumătate amestecată cu pămînt gri, nisip galben, aproape mineralizată, gheață

fosilă, tăvălită naiba ştie cum, înfigîndu-şi colții în fundul albiei şi ținînd incredibil toată masa aceea strălucitoare. Țipă căpitanul la urechea lui Cornel, arată cu degetul înmănuşat sub noi, nu e loc de pus roțile, totul e ca frămîntat dinadins de mîini obtuze şi presărat cu bolovani sticloşi albi, albi-verzui, albi-gălbui...

Acum se petrece minunea aceea cu punctul fix, bila lustruită ținută în echilibru pe un vîrf de ac, glisează portiera din spate, sare jos genistul, îşi leagă peste mijloc o coardă îngustă, roşie, ca cele folosite de prietenii mei din Salvamont cînd coboară în prăpăstii adînci...

– Ajută-l, strigă Cornel, face un semn cu capul fără să îşi ia ochii de la reperele alea pe care le foloseşte el să îşi țină maşina nemişcată în aer, n-o să înțeleg niciodată cum le alege. Funcție de ce *criterii*. Sar, şi căpitanul nu mai face

nazuri, îmi prinde şi mie o coardă peste costumul de zbor, şi chiar e ca la munte. Ducem lădițe grele zece-doisprezece metri, pînă la sloiul cel urît, dar n-am ştiut ce mult pot fi zece metri, poate doar oamenii aceia morți în uşa cabanelor alpine, la doi, trei, cinci, şapte, zece metri de cabană, morți în viscol, prăbuşiți de epuizare, despărțiți de viață, căldură, iubire, de tot ce înseamnă pînă la urmă oricare dintre noi - departe de toate astea exact cu zece-doisprezece metri - poate numai ei să ştie, de acolo de unde sînt, adevărata scală a distanțelor. Adevărata valoare a ceea ce înseamnă un metru luat o dată, încă o dată, cu lada aceea în brațe, cu picioarele răsucite din primul pas în tot felul de muchii tăioase, cu aerul pompat de rotorul elicopterului apăsînd, răsucind, smulgînd, aruncînd în ochi, în obraji, în mîini prin mănuşile îmblănite, ace neînchipuit de fine din gheață

usturătoare. Adevărul e că nu se compară căratul lăzilor cu metrii aceia de veşnicie, dar astea sînt gîndurile cu care trec peste bolovanii de gheață, alunec, mă întind lovind dureros bărbia de Dunărea înghețată; s-a spart lădița verde, a prins, dureros degetele între lemn şi gheață, pe urmă trosneşte, se desface, ies calupuri galbene, inofensive, cu cifre săpate într-un fel de săpun tare, se împrăştie peste tot. Le adunăm, îngrămădim totul în jurul sloiului urît, măsoară căpitanul distanțe, duce trei lăzi într-o parte, trei în cealaltă parte a stivei; spintecă cu un cuțit grozav, bagă un fel de tub negru într-un calup de trotil, detonatorul, fitilul e lung, subțire, lucios, galben-roşu, îl desfacem după noi aşa cum mergem spre elicopter. Cornel se duce mai departe, să nu sufle fitilul cu elicea, alunecă elicopterul, nu mult, în ceața rece, veşnică, opacă, plină de strălucire grea. Momentul solemn e

aprinsul brichetei şi apropiatul flăcării de fitil; exact acum consideră Tom că a sosit clipa potrivită să arate ce poate, sare de la doi metri înălțime prin portiera deschisă şi fuge pe gheață. Adulmecă, ştiu ce înseamnă asta, am văzut şi eu urme de iepuri, căprioare, care trec fluviul dintr-o parte în alta după mîncare; îl strig pe cocker, alerg după el, se întinde coarda, mă frînează strîngîndu-se dureros în jurul pieptului. Cad iar, ultima imagine înregistrată e căpitanul de geniu, cum calcă cu talpa foarte neagră, foarte groasă, foarte zimțată a bocancului înalt fitilul, şi fitilul nu vrea să se stingă.

– Tomaso!

Cocker fugind pe gheată e un spectacol în sine, şi ei alunecă, se agață cu ghearele puternice dar gheața e foarte dură, patinează, cade pe o coastă, se ridică, fuge mai departe cu urechile în vînt. Parcă se luminează încotro fuge

Cockerini; chiar, s-a estompat fundalul mat, se subțiază, apare o dungă părelnică, şovăitoare, străvezie - malul.

Ştii cine îl ajunge pe Cocker din urmă? În timp ce eu mă uit fără să cred cum se duce ceața dezgolind digul, plopii, sloiurile acelea urcate pe mal? Genistul, el nu alunecă pe tălpile speciale, şi-a desfăcut coarda, fuge, sare, se aruncă, îl plachează pe cockerini ca la rugby, îl ține aşa, sub el, pînă mă apropii şi apuc zdravăn cîinele de ceafa moale, caldă, acoperită cu blană aurie.

– Cocker rău şi afurisit!

Vine spre noi într-un vîrtej de zăpadă spulberată IAR-ul, chiar din față, vine foarte jos şi foarte încet, se vede limpede prin botul străveziu cum echipajul moare de rîs. Sînt împins, tras în maşinărie, cu Cocker cu tot, căpitanul aleargă, ia te uită ce mic se vede de aici, se apleacă, aprinde fitilul, se agață de marginea portierei; în secunda

următoare plutim incredibil în albastru, rămîne după noi o flacără şuierătoare alergînd pe un fir galben întins pe gheață. Am ieşit din trîmba de ceață, se vede fluviul sub noi, se vede spinarea de gheață şi mai e un punct închis la culoare care înseamnă sloiul minat. Luăm înălțime spiralînd strîns în urcare la verticala zăgazului, jos lucrurile sînt nemişcate şi se amestecă între ele, pentru că totul străluceşte în soare. Îi ard lui Tom una la fund, pe urmă uite ce se vede: explozia e scurtă, mică, înăbuşită, nu se întîmplă nimic, poate nu a nimerit genistul *punctul slab*, IAR mai face jumătate din viraj în felul lui, agățat de elice, ne uităm la zidul acela din gheață, deodată apare o crăpătură, cînd eram sigur că nu o să fie nimic, creşte rapid o stea cu raze negre, frînte, risipite în toate părțile şi care se întind îngrozitor de repede. Unesc malurile razele acelea, le prind într-o rețea din fire

fine care imediat devin groase, lichide, clocotind înăbuşit de apă închisă la culoare. Izbucneşte un val neînchipuit de-a curmezişul fluviului, aruncă incredibil de sus bucăți din sloiuri groase, gheizere de spumă, stăvilarul din sloiuri oscilează, se rupe într-un singur loc, curge fluviul în şuvoaie galben-negre prin breşa îngustă: porțile de gheață se leagănă, se clatină nehotărîte, s-au răsturnat *pe spate* într-un vacarm auzit şi prin şuieratul sacadat al rotorului, prin zgomotul turbinei. Fluieră palele prin aerul rece sfîrtecat de unda aceea plecată de sub apă, cabina din plexiglas saltă în toate părțile, cade, glisează abrupt spre malul înalt; mă agăț de manşa lui Cornel, instinct de pilot, şi tot instinctul de pilot mă opreşte să mişc cumva manşa aceea ciudat curbată, *pentru că aici totuşi e altă poveste*. Din nou profilul lui Gheorghe Cornel aplecat peste comenzi, doar după ce totul s-a

terminat realizez că m-a pocnit zdravăn, zburîndu-mi mîna de pe manşa lui, şi a țipat: lasă-l la mine! Culeg cîinele cocker aruncat între paloniere şi care, e limpede, nu pricepe foarte bine ce vor la urma-urmei tipii ăştia ciudați, atîrnați deasupra fluviului într-o maşinărie cu miros de cauciuc şi petrol ars.

*

Vine o scrisoare de la Mike Sîrbu, adusă de Doidoi care de fapt avea treabă la comisia medicală dar bineînțeles n-a răbdat să nu facă un viraj pe la munte, „maiorule”, scrie Mike, „nu ştiu cum e la voi, în cîmpia aia, dar aici e zăpadă cîtă vrei, cer albastru, se schiază în draci...”

Cad din plic două bilete de telecabină, lasă urme prin aer, ca două mîini desfăcute a îmbrățişare de bun-venit.

„...în draci, ți-am ascuțit canturile, ți-am găsit un arc nou pentru legături, cînd naiba ai de gînd să-mi dai Topazele

pentru muzeu şi să iei nişte schiuri ca lumea, în sfîrşit, scrie Sîrbu, te aştept aşa cum eşti, vedem noi ce se poate face. Vino.”

– Ce aiureală, spune Ioana, el te cheamă să schiezi şi aici e deja primăvară!

Primăvara vine întîi pe nasul şi obrajii Ioanei, se îndeasă în pistruii cafenii, se închide pielea la culoare de vînt, de dezgheț, de soarele încă în spatele norilor; se desenează liniile acelea foarte fine care nu sînt încă riduri, la colțul pleoapelor, adîncesc marginile gurii şi o fac pe Ioana mai interesantă; şuvițe întregi de păr devin blond-castanii, blonde de-a binelea şi toată Ioana miroase ca violetele pe care le vindeau țigăncile cînd am fost eu copil în oraşul Bucureşti. Pe urmă ieşim la plimbare, pentru treaba asta nu mai e nevoie de scurtă îmblănită, de pulovere, fata şi-a pus blugii, cizmulițe scurte de cauciuc şi

o cămaşă groasă cu carouri mari, roşii-negre, gata, ajunge. E chiar prea mult pentru ziua senină, pentru soarele de sus, după ce trecem de primul canal fata îşi scoate - cămaşa groasă, merge cu ea aruncată neglijent pe umăr, se proiectează aşa pe cîmpia verde - subțire, arămie, cu tricoul negru de bumbac rotunjit peste sîni, iese nasul în vînt de sub apa grea a părului care taie precis obrazul şi se adună în cocul cel sever; pe urmă mai sînt pătratele mari roşii-negre, brațele subțiri, fine, puternice, bronzate şi ele de primăvară, mişcarea ştiută cu care îşi netezeşte părul de-a lungul obrazului, cum se încordează fibre prelungi, se topeşte lin mişcarea sub pielea aurie - toate astea se adună, mă fac să amețesc puțin, aşa ştiu că primăvara chiar a venit. Mai e cocker care îşi pierde cu totul demnitatea, s-a topit bățoşenia de cîine cu blazonul zdravăn săpat în trunchiul

unui arbore genealogic pe lîngă care al meu e doar o scuză umilă, o firavă nuieluşă susținută de araci. Tom, Tomaso, Tomaso von Minihoff de Saint-Hubert pre numele dînsului întreg, aleargă peste cîmpul verde, se duce, se face mic, abia distingem, aproape de linia orizontului, o pată de aramă vie în galop frenetic. Mai e cîmpul, de care n-am spus încă nimic, imens, bombat, întins voluptuos în toate părțile sub soare şi verde-verde-verde sub cerul albastru, de minunea simplă întîmplată cu boabele semănate din toamnă.

– Haidem.

Ies din drum. O trag pe Johanna după mine, în cîmp. Peste pămîntul adunat în bulgări mărunți, peste fire verzi, ieşite în toate părțile printre bulgării aceia.

– Călcăm grîul în picioare, spuse fata.

– Facem cîțiva paşi, doar pe urmă îi arăt, mă răsucesc şi arăt cu degetul:

– Uite. Nu rămîne nici o urmă.

Trec palma peste firele înguste, moi; se apleacă, se ridică la loc.

– Vezi, n-au absolut nimic. Sînt elastice. Şi nu e grîu, e orz.

– Bah, face Ioana, daca ăsta e orz eu sînt... sunt...

Ți-am spus că uneori nu-i reuşesc unele chestii. Să fie spirituală, exact cînd vrea ea să fie spirituală, şi de fapt nici nu e nevoie...

– Să ştii că totuşi e orz...

– Bine, fata ridică sub tricou umerii ei rotunzi, de fapt nici nu mă interesează grozav ce e...

Vine Tom lîngă noi, gîfîie, i s-a înnegrit jaboul de pămînt reavăn, s-au înnegrit labele, marginile urechilor imense; îi văd ochii congestionați, răi, s-a transformat cockerul somptuos, cîinele de salon, într-o fiară mică, afurisită, agitată, mereu la pîndă. Aleargă cu nasul în pămînt, miroase preocupat, mişcă frenetic ciotul de coadă; se tîrîie urechile

peste fire verzi, din cum arată ştiu că a prins o urmă, şi...

Vulpoiul țîşneşte chiar de sub picioarele noastre, sîntem atît de aproape că am timp să-l văd cum trebuie, nasul mic, negru, încadrat caraghios de păr alb, botul nu chiar atît de lung ca în poveste, urechile ascuțite: are pe el blana de iarnă, mițoasă şi înfoiată pe zăpadă, acum s-a umplut de pămînt, iarbă galbenă, ciulini; şi-a pierdut tot luciul blana de iarnă. E atît de plină de ciulini încît coada lungă e dreaptă, subțire, năclăită, țeapănă, ca o coadă de măturǎ; demarează rapid şi o ia spre calea ferată, lovind pămîntul cu coada țeapănă, de sus în jos, ca un cangur. Cocker are nevoie de o secundă bună să îşi revină din surpriză, se destinde ca un arc, reflectă soarele blana lui aurie, lucioasă, de cîine sănătos; se ia după vulpoi lătrînd scurt, spart, strident, de fapt îşi punctează drumul cu semnale

sonore: aici sînt! Numai că n-am de gînd să mă țin după el.

– S-a dus gulerul tău, spun.

– A, fata se cutremură, femei cu vulpi moarte atîrnate de gît, ai văzut ceva mai groaznic? Unele pun şi ochi de sticlă, ca totul să pară cît mai natural.

– Da. Lasă labele uscate să atîrne cu gheare cu tot, şi boturile mumificate, zbîrcite, între ochii din sticlă...

– Dinții, spune fata. Mărunți, albi, sub buzele negre, pergamentoase. Totul cît mai aproape de realitate. Ai văzut ceva mai scîrbos?

Îi spun că n-am văzut ceva mai scîrbos, şi mă uit după Tom, cum aleargă vulpoiul. Cum iese un nor de praf, mic, caraghios, acolo unde aleargă. Ioana se lipeşte de mine în mers, țopăim aşa peste cîmp, atingîndu-ne umerii, mîinile, picioarele, prin blugi. Tom ajunge foarte departe gonind vulpoiul lui, abia se disting, puncte roşcate pe

verdele cîmpului, l-a ajuns, văd cu ochii mijiți ceva ca un vîrtej, ăştia se bat, am timp să spun, şi văd cum se desparte vîrtejul în două. Pe urmă se aude un chelălăit lung, ascuțit, disperat, cele două puncte roşcate fugind în direcții diferite...

– A fost Tom.

– Ce-a pățit?

– Cred că l-a muşcat gulerul tău. Ăla cu labe uscate şi dinți mărunți.

– Vulpile sînt purtătoare de virus rabic, spune fata îngrijorată şi îmi face plăcere îngrijorarea ei.

– Asta v-au învățat la şcoala de construit vapoare?

– Acolo unde te-au învățat pe tine că ăsta e orz. Ce faci, dacă l-a muşcat?

– I-am făcut Candur, acum două săptămîni.

– Candur, repetă Ioana, sună frumos. Are aşa, o sonoritate. Ce-i aia Candur?

S-a apropiat Tom în trap săltat, văd cum aleargă, calcă normal pe toate labele; dar capul îl ține neobişnuit, înclinat într-o parte.

– Un vaccin special pentru cîini. Are o groază de virtuți, şi e antirabic.

– Ce de lucruri ştii, spune Ioana. E o plăcere să iasă omul cu tine. Află tot felul de chestii. Toți sînteți aşa?

– Evident.

– A, face Ioana, chiar, vroiam să te întreb de mult - cum ți-a trecut prin cap să te faci aviator?

Cocker e lîngă noi, micşorează pasul, trece la mers obişnuit, la mers tîrît; se freacă cu burta de pămînt, se tînguie îngrozitor; mergem la el, se întoarce pe spate, vîsleşte sacadat cu labele groase prin aer.

– Ce-ai pățit, cățel?

Cockerini chelălăie sfîşietor, acum văd, cîteva picături roşii, perfect rotunde, sînge aproape închegat, pe bot, în partea

dreaptă. Ridic buza moale, umedă, călduță, se prelinge un abur străveziu dintre colții de cocker.,.

– Băiete, spun, te-a găurit în lege. Dintr-o parte în alta.

Tom răspunde cu un scheunat lung, în tremolo, ca să fie limpede cît suferă.

– În regulă. Sper că l-ai aranjat şi tu!

– Bineînțeles că l-a aranjat, în Ioana s-a trezit spiritul de grup.

Tom geme prelung.

– Las-o moartă, spun. N-ai nimic. Caută. Hai, caută!

Îl bat pe burtă, Tom sare în picioare gata de noi isprăvi, la cockeri e mult mai simplu decît la noi. Se duce pe urmele lui, ale vulpoiului, spre marginea zării, acolo unde pămîntul bate în albastru, şi cerul se colorează stins în verde. Mă întorc spre Johanna, ne sărutăm sub soare aşa, în mijlocul cîmpului. Nu ne îmbrățişăm, ne sărutăm doar; Ioana oftează, închide ochii, dar să vezi cum

face asta, îi aluneca leneş pleoapele dintr-o dată grele peste lumina dinăuntru. Îmi cuprinde gîtul cu braţe moi şi pe urmă nu ştiu foarte bine ce se întîmplă, nişte lucruri în care se amestecă soare, pămînt şi firele verzi văzute foarte de aproape, cer şi dungile acelea lăsate de soare pe cerul senin atunci cînd te rostogoleşti cu ochii deschişi; faţa dragă, pierdută, a fetei între mine şi soare, pe urmă părul moale împrăştiat pe pămînt, amestecat cu bulgări de ţărînă, cu paie uscate, scaieţi din toamna trecută, sclipirea dinţilor între buze muşcate adînc, respiraţia fierbinte care înseamnă că uiţi de tine în braţele Johannei.

*

– Unde am rămas?

– Te întrebam, spune Ioana, cum ţi-a trecut prin cap să te faci pilot?

– Ţi-am mai spus.

– Da, dar de fiecare dată spui altfel...

– Bine. Ştiam că vin aici şi o să dau de tine.

– Vorbesc serios.

– Ție ce ți-a venit să construieşti vapoare?

– Cu mine e altceva, spune fata. Eu ştiu precis. Mi-au plăcut întotdeauna corăbiile.

Cu multe catarge şi pînze albe desfăşurate în vînt?

– Exact.

– Ce mi-ai arătat mie pe şantier nu păreau a fi corăbii cu multe catarge şi pînze albe desfăşurate în vînt. Semănau mai mult cu şalupe din fier, din acelea cu sonar şi elice întubate.

– S-a întîmplat, spune fata. N-o să fie aşa la nesfîrşit. O să fac şi corăbii din lemn adevărat, cu catarge şi pînze albe.

– Băi, spun, ştii ce eşti? şi în clipa asta înțeleg o grămadă de chestii despre Ioana. Eşti o romantică întîrziată.

– Tu eşti numai întîrziat, face Ioana. Te-am întrebat ceva.

– De ce m-am făcut pilot?

– Da.

– Ca să te întîlnesc pe tine.

– O.K. Ai mai spus o dată asta. Spune şi altceva.

– Ce?

– N-ai vrut niciodată să te faci altceva? pompier ? profesor? căpitan de navă?

– Păi, şi dacă mă făceam căpitan dădeam de tine.

– Bine, s-o lăsăm moartă.

– Nu, de ce? Să ne cunoaştem mai bine. Uite, încep eu. O singură dată am vrut să mă fac altceva. Eram la munte...

– Ce-ai vrut să te faci la munte?

– Doctor.

– Aoleu! Veterinar?

– N-ai ghicit, iar dădeam de tine. Doctor obişnuit, de oameni.

Fata mă priveşte lung, neîncrezătoare, se uită în jur, ia ca martori cerul

albastru, pământul verde, priveşte chiar cîteva clipe în soarele strălucitor, numai la sfîrşit se întoarce iar spre mine, clipind mărunt.

– Cum ți-a venit ideea?

– Tîrziu, spun, eram deja aviator şi n-a mai fost nimic de făcut. Am dormit într-o noapte la Refugiul Salvamont, la Mike, dimineața m-a trezit cineva de la telescaunul din Valea Dorului, aveau nevoie de Salvamont pentru că un tip matinal reuşise să îşi rupă piciorul. Fractură de femur.

– Tîmpită poveste, face Ioana expertă.

– Mai tîmpit e că nu aveam ce face. Eram singur în refugiu, echipa de noapte căuta un polonez rătăcit prin Vînturiş, asta vine cam înspre sud-vest, nu urcase încă nimeni din ceilalți...

– Şi?

Ridic din umeri.

– L-am chemat pe Mike, prin radio. Mike era jos, în drum spre telecabină, a

spus că în jumătate de oră e la refugiu, şi a mai spus că în treizeci de minute se pot întîmplă multe. A zis că, după părerea lui, sînt destul de mare ca să mă descurc singur. Pe urmă a zis că, tot după părerea, lui, m-a cărat după el în suficiente acțiuni ca să pot coborî Akja pînă în vale şi să dau primul ajutor tipului ăluia. Că, de fapt, orice om civilizat, aşa a spus, e în stare să dea primul ajutor unui semen de-al său.

– Ce-ai făcut tu prin munți, că Sîrbu are aşa o părere bună despre tine? Întreabă Ioana, dar nu răspund. Sînt departe acum, tocmai îmi pun clăparii pentru că ştiu ce am de făcut...

– Azi foloseşti tot felul de cuvinte ciudate, constată mai departe Ioana. Candur. Acum spui ceva de Ak... Ak...

– Akja. Un fel de sanie-targă. Un fel de barcă pe uscat. Un fel de...

– Gata, ştiu, spune fata. Am văzut la T.V. Are patru mînere lungi de tot, ca nişte braţe.

– Exact, spun, şi eu eram unul singur. Atunci i-am transmis lui Mike că, indiferent de cît de civilizat mă crede el, povestea cu Akja mă depăşeşte.

– Şi?

– A spus să termin cu văicăreala. A spus că se uită lumea pe stradă la el, cum vorbeşte singur. Ştii. avea staţia în rucsac şi microfonul prins de marginea gulerului.

– Aha. Şi tu?

– Am găsit un sac mic, albastru, am băgat în el feşe, atele, radioul walkie-talkie, fiole de algocalmin, ţi-am spus că am intrat în clăpari...

– Nu mi-ai spus.

Chiar, nu i-am spus. Am gîndit doar.

– Am intrat în clăpari, mi-am pus schiurile, am luat-o la vale spre pilonul 3, unde era ăla. Se vedea de sus, pentru

că se adunaseră, cîțiva oameni acolo şi pîrtia era goală, asta ți-am spus.

– Mi-ai spus doar că era foarte devreme.

– Exact. Îți dai seama că eram foarte atent să nu cad, atît lipsea, să mă întind cu tot echipamentul Salvamont pe pîrtie. Ascultă, spun, ai văzut cît seamănă toată povestea asta - cum stau ei la Refugiu, şi sună telefoane, sau îi cheamă prin radio, se echipează şi se duc, ziua, noaptea, este că seamănă grozav cu ce facem noi aici?

Ioana clatină evaziv din cap.

– Mie nu mi-a fost niciodată limpede ce naiba faceți voi aici.

Mă sufoc de indignare: nu trebuia să spună asta.

– Mă rog, poate înțelegi măcar ce am făcut pe munte.

– Poate. Chiar, ce-ai făcut?

– Am ajuns la tipul ăla şi cînd l-am văzut, m-am speriat grozav.

– Sînge?

– Aiurea. Nu era sînge, dar arăta oribil, era galben-cenuşiu, cred că îl durea foarte tare, şi se uita la mine exact ca la Dumnezeu. Eram pentru el Salvamont, salvarea lui, şi dacă Mike şi compania s-au obişnuit cu chestia asta pe mine m-a speriat de moarte. Pentru că era vorba de un om care aştepta să îl repar la loc, şi eu habar n-aveam cum să fac asta. Mă simțeam răspunzător, dacă înțelegi, pentru ce era de făcut. Față de tipul ala. Față de Mike.

– Mmda. Înțeleg că Mike Sîrbu e un tip fioros.

– Mike Sîrbu e un tip grozav. Dar mie nu-mi plăcea că sînt acolo, spun, şi nu mint deloc, pentru că stăteam în zăpadă, mi-am scos schiurile, cei din jur s-au dat la o parte, „a venit Salvamontul”, stăteam în zăpadă şi mă uitam la omul acela cum se uita la mine, cred că îl durea cumplit, asta se simte din cum

stătea întins lîngă afurisitul de pilon, cu piciorul stîng străin, deja nu mai era al lui. Îndoit din genunchi şi încă o dată îndoit nefiresc, mai sus de genunchi. Şi nu ştiam ce să fac, aşa că mai bine mă făceam doctor, atunci mi-a trecut prin cap.

– Atunci m-am gîndit că mai bine mă făceam doctor, spun tare, şi Johanna rîde cum ştie ea să rîda, gros.

– Doctor, spune aşa rîzînd, nu te văd.

– Nici eu, dar atunci era singurul lucru pe care îl vroiam, să fiu doctor.

– Totuşi trebuia să faci ceva.

– Bravo, zic. De unde ştii?

E rîndul fetei să nu răspundă. Zîmbeşte doar cu gura ei mare, mărginită de cute noi-nouțe, foarte fine; se lasă pe spate în iarba măruntă, moale, am găsit un taluz de şanț acoperit cu iarbă adevărată de anul ăsta.

– Am făcut un bulgăre de zăpadă, spun, acum nu mai pot să tac, am chiar

impresia că de fapt povestesc pentru mine, am spart o fiolă de Algocalmin pe bulgărele acela, i l-am dat să-l mănînce.

– A mîncat?

– N-ai înțeles. Mînca orice îi dădeam. Nu ți-am spus? eram pentru el Salvamont, şaman, Marele Vraci care desfăcea vraja cea rea şi trebuia să facă el ceva, încă nelămurit, dar în orice caz bun. Exact asta era îngrozitor. Cred chiar că avea speranța vagă că pot să-i lipesc piciorul la loc acolo, pe pîrtie. Cum să nu mănînce?! A mîncat *cu poftă*, şi în timpul ăsta eu mă uitam în susul văii, dacă nu apare Mike ori unul din băieții lui. Era foarte devreme, ți-am spus, telecabina de jos nu mergea încă, tipul dormise la Miorița, s-a pus pe schiuri cum s-a luminat de zi... şi la prima coborîre, pac, în pilon.

Fata se cutremură:

– A intrat în pilon?

– Cum crezi că a reuşit să-şi rupă femurul?

– Mda. Sper că pînă la urmă l-ai pansat totuşi.

– Întîi am pus atele, apoi le-am prins cu faşă. Adică întîi am îndreptat piciorul, pe urmă am pus trei atele, la 120 de grade, înțelegi? - fata dă din cap că a înțeles - le-am legat, şi tot timpul tipul a gemut, se ținea el tare dar toate au o limită, cred că trecuse de limita asta. N-o să ştiu niciodată, acum chiar îmi spun mie, dacă într-adevăr se frecau capetele rupte de os, sau mi se părea numai, dar asta aveam în vîrful degetelor, prin mănuşă, prin pantalonul lui - senzația de os rupt frecat de os rupt...

– Eşti foarte plastic, spune fata.

– Mă rog. Băieții de la telescaun au adus o foaie mare de placaj pe care l-am cărat pînă jos, în stație, atunci a apărut Mike cu Akja, şi cu Decebal Mehedinți, şi

gata, am ieşit din poveste. Dar de atunci...

– De atunci ce?

– ...am impresia că sînt mai prieten cu Mike, pentru că am priceput nişte lucruri.

– Ce lucruri?

– A, spun, nu se potriveşte. Nu pot fi explicate aici. Trebuie să fii iarna, pe munte, ca să poți înțelege.

Îl fluier pe Cockerini, ne întoarcem acasă, Tom e gri, încîlcit, plin de ciulini, groaznic de murdar; e băgat în cadă, spălat pînă obținem cockerul adevărat din pedigree, auriu şi strălucitor. Săptămînile din primăvara asta trec foarte repede, albastre, verzi, cu zile roşii de zbor, plimbări pe cîmp, am scos capota lui ARO, mergem cu maşina deschisă pe drumul de pămînt la Dunăre, fluviul e înalt, a crescut apa pînă la marginea albiei, cîinele cocker riscă o baie în apa încă rece.

– Zburăm a doua zi, decolez cu Basil în formație, el cap, eu coechipier, ne învîrtim în zona trei pînă ameţim, încercînd să cădem unul în coada celuilalt; du-mă acasă, spune Basil, nici nu mai ştiu unde sîntem; nici eu nu ştiu, spun, şi nici nu mă interesează, tu eşti capul, e datoria ta să mă scoți de aici. Aiurea, ştiu bine unde sîntem, chiar la verticala locului unde a făcut Tom baie în fluviu şi Basil ştie foarte bine unde sîntem, dialogul ăsta prin radio e aşa, cochetărie de aerodrom.

Vine un AN-26, coboară colonelul Ancuți, mare, cărunt, ochi albaştri, ce e în spatele acelor ochi, unul din oamenii pe care îi iubeşti pentru, tot ce sînt ei; ne dă paraşute mari, comode, din acelea de desant, liniştitoare pentru că au prinse pe paraşuta de rezervă cadrane în rame strălucitoare, cu cronometru şi altimetru. Şi cu deschidere automată, evident. Verifică cum ne-am pus

paraşutele, decolează AN-ul, ne duce deasupra mării. Închid ochii cînd se deschide huruind trapa uriaşă, sărim unul după altul în apa albastră, nesfîrşită, care urcă spre orizont; jos aşteaptă, ne pescuiesc şalupe rapide ale Marinei militare, cu motoare out-bord, cu lupi de mare blazați la mînerele-cîrmă ale acelor motoare.

Bem Pepsi pe plajă, un elicopter PUMA ne aduce acasă într-o manieră greu de descris; ia uite cine e pilot prim, Luca, îl rog să lărgească virajul, să trecem peste şantierul Ioanei. O.K., trecem jos şi facem o tură întreagă în cinstea constructorilor navali; se văd două vaporaşe, unul alb, altul portocaliu, gata de lansare. Seara fata vine tîrziu, obosită, cu ultimul tren, exact cînd credeam că n-o să mai vină. Nu ştiu ce cretini au trecut cu elicopterul peste noi, spune indignată, a ridicat o grămadă de praf blestemata aia de elice.

Zîmbeau, idioții, au trecut jos şi s-a văzut clar, ştii cum au ăştia afurisitele lor de cabine, plexiglas de sus pînă jos, s-a văzut foarte clar cum rînjeau cu gura pînă la urechi.

La o interceptare în stratosferă văd un OZN, oval, argintiu, strălucitor, cei de la radiolocație îl văd şi ei. virînd incredibil şi dispărînd cu 6000 kilometri pe oră; incidentul e uitat repede, se întîmplă lucruri serioase, după ce vin la aterizare aflăm că s-a blocat pe escamotat jamba dreaptă la avionul pilotat de nea Costică Semeon. Alergăm afară din celula de alarmă, la timp ca să-l vedem trecînd la verticală, ciudat, asimetric, nepotrivit, cu numai două jambe ieşite: un avion bolnav. Atipic. Instrucțiunile sînt clare, se catapultează, nu stric eu un avion pentru o jambă blocată, spune lt.-col. Semeon, rezolvă dilema în felul lui direct. Fără să se oprească prea mult asupra *riscurilor implicite*. Aterizează pe două

roți, jamba principală stîngă, roata de bot, numai cine a văzut un MIG-21 aterizînd poate înțelege ce înseamnă asta. Scorul e lejer, 2-0, pentru că pilotul nu are absolut nimic, iar avionul zboară din nou, după aproape trei săptămîni petrecute la hangar.

Pînă la urmă vine şi Generalul să zboare cu noi, iar nu ştiu ce să fac, ce e bine să fac, mă duc la el, încerc să îi spun ce-ar fi de spus, sau nu mă duc. Nu mă duc, evident, las lucrurile să curgă mai departe. Generalul încearcă o dublă nouă în zbor acrobatic la joasă înălțime, ne înşirăm pe marginea bretelei, ți-am spus că un general într-un avion de vînătoare este, într-adevăr, o privelişte rară. Țîşneşte tăcut avionul după radiofarul apropiat, a venit foarte jos, cuplează forțajul, trage în buclă, tunetul motorului se aude doar după ce a parcurs treizeci-patruzeci de grade din traiectorie; baza inferioară a norilor e la

două mii de metri. Ajunge pe verticală dubla, atunci sare absolut neaşteptat, se smulge brutal de pe traiectorie aruncata pieziş pe o aripă, lateral, în sus, se aduce în poziția aceea ciudată, dispare în plafonul cenuşiu. Bag pumnul în gură să nu țip, ştiu ce înseamnă asta, *am mai văzut* avioane plecate în săritură aşa pieziş, răsucite apoi pe o aripă pînă jos, ca într-un vis copleşitor din care nu reuşeşti să te mai scoli: numai că ce se întîmplă aici nu e vis. Apare dubla unde nu ne aşteptam, perpendicular pe pistă, cu botul sub orizont, condensează la capetele planurilor de atîta manşă trasă şi iar ştiu ce înseamnă asta. Înseamnă ca se lucrează exact la posibilitățile limită ale avionului, se arcuieşte traiectoria pe curba aceea, ultima, care mai poate deveni zbor orizontal înainte de a lovi pămîntul. La o mie de metri sînt exact pe verticală, cu botul înfipt în pămînt, se albesc pumnii de strîns pe

manşă, umple pămîntul întunecat parbrizul, din orizont în orizont. Se întîmplă, ce se întîmplă acum în cabină, cu ce suprasarcină trag ca să curbeze pînă la urmă arcul acela de moarte strîns şi întins, după un sumum de legi cărora avionul oricum li se supune, matematică lucidă, neiertătoare, li se supune avionul rupt de voința omului din cabină? Tremură dubla, dîrele subțiri de condensare la capătul planurilor înseamnă unghi limită de atac, se aude clar în linişte, dintr-o dată s-a făcut linişte, a încremenit într-o pastă de tăcere sticloasă aerodromul, au decuplat forțajul doar după ce au ieşit de sub verticală, se aude vuvuitul acela inconfundabil, şuieratul zdrențuit, al aerului în jurul aripii la unghiuri maxime de atac. Trece avionul incredibil în zbor orizontal la numai cîțiva metri de pămînt, zboară aşa, paralel cu solul, cu botul mult ridicat, dar nu urcă, zboară

numai paralel cu pămîntul. Doar într-un tîrziu, se vede ca un punct negru cu dîră părelnică, cenuşie, fumegîndă, cînd e aproape de capătul din nord al pistei, intră într-o uşoară pantă de urcare. Se aprinde punctul negru de flacăra forțajului, trasează traiectoria unui immelmann oblic şi aşa îi vedem, un avion mic, negru, îndepărtat, proiectat la nouăzeci de grade pe cerul cenuşiu, cu aripile scurte repezite înapoi. Immelmannul acela se termină dincolo de nori, îi vedem cînd ies din nou în spatele radiofarului apropiat în zborul acela lunecat, şi lucrează strîns o gama întreagă de acrobație între nori gri şi pămînt verde, cu dîrele acelea albe mereu la capătul planurilor. După ce aterizează Generalul ne adună, fiți atenți, spune, modelele astea noi au un timp de repriză foarte scurt, motor mai puternic, creşte viteza şi după ce ați introdus în evoluție. Asta înseamnă că

riscați să băgați avionul în regim transsonic cu toate consecințele, pe noi ne-ați văzut, deplasarea focarului pe aripă, şi regim de suprasarcină suplimentară cu scoatere la unghiuri supracritice de atac. Nu trebuie aşteptat, cum ați cuplat trageți în buclă, nu lăsați viteza la peste o mie de kilometri pe oră. Nu e recomandabil.

...Aşa că nici acum nu vorbesc cu Generalul, pentru că nu mai e nimic de spus pe lîngă avionul acela, cum s-a, smuls de pe traiectorie şi a plecat în săritură pieziş, răsucit pe o aripă.

Cînd zburăm de noapte ştiu că Ioana aşteaptă, dar după zbor mergem toți la Trei Pungaşi, mai stăm o oră două, nu pentru sticla aia de bere răsuflată, pentru ce se vorbeşte în jurul sticlelor de bere, care de fapt sînt doar un pretext. Se învață aşa o grămadă de aviație, simplu, direct, de la pilot la pilot, nu abstractizat de manualul de zbor.

Argument decisiv: *mie* mi s-a întîmplat *asta*, şi dacă *sînt* aici înseamnă că am procedat cum trebuie. Sau că am avut noroc, dar ştii ceva, norocul, în aviație, ți-l faci singur. De asta mergem după zbor la Trei Pungaşi. Pe urmă, cînd ne ducem totuşi acasă, constat că nu doar Ioana mea aşteaptă: ard lumini la ferestre cu toate că e deja mîine, se desprind în întîmpinarea camarazilor mei umbre tăcute de femei tinere care aşteptau lipite de trunchiurile salcîmilor; noaptea caldă e plină de foşnete, şoapte, gesturi moi, speciale, de soții de aviatori. Şi pentru că povestea se întîmplă într-o pădure de salcîmi, toata lumea aşteaptă înfrigurată Marele Eveniment al anului: înflorirea salcîmilor.

*

Sună sirena, nu se poate, mă răsucesc în somn, țîrîie stins telefonul, scoală, spune Ioana, cred că e alarmă. Mă

împiedic de Tom, chelălăie, sare într-o parte, cad peste telefonul de campanie, caut receptorul pe jos, alo, alo, e mort, se simte intre degete ebonită plesnită, sîrma ieşită prin ebonită plesnită.

– Ce faci?

– N-am de ales, spun. Mă îmbrac.

– Doamne, mîrîie femeieşte Ioana, ce prostie!

– Prostia asta - explic doct, intru în hainele de zbor, este fix raţiunea existenţei mele pe acest aerodrom.

– Nu zău, face Johanna sceptică.

Noaptea intră în valuri prin fereastra deschisă, foşnetul salcîmilor, mirosul stins al florilor de salcîm de acum veştede, scuturate, risipite în petale mici, gălbui, pergamentoase. Zgomot de motoare, uşi trîntite, claxonul înconfundabil al microbuzului.

– Salut! ţip din uşă.

– Cînd vii? Întreabă fata.

– A, spun, cînd vin, chestia asta n-am de unde s-o ştiu. De acum sînt al Aviației militare.

– Dacă eşti al Aviației, observă judicios fata, ia-ți şi cockerul. Eu n-am ce căuta, aici cît eşti atît de al Aviației. Vin săptămîna viitoare.

Țip din uşă că săptămîna viitoare sînt la vizita medicală, îl fluier pe Tomaso care exact asta aştepta, ne prăvălim pe scări, noaptea miroase stins a florile de salcîm scuturate acum două săptămîni; deasupra stele, foarte multe, foarte mari, foarte apropiate, fac şi mai neagră noaptea fără pic de lună. Alerg pe cărarea dintre blocuri, ies în alee. ghearele lui cocker tipăie pe beton. Ajungem. ultimii la microbuz. Tom se aruncă în înghesuiala de mîini, picioare, dacă a venit şi cockerul maiorului, spune cineva, înseamnă că sîntem toți. Debarcam la celula de alarmă, îl plasez din fugă pe Tom în laboratorul foto, pe

urmă echiparea, escadrila a doua ia căştile etanşe pentru zbor în stratosferă, eu nu, mă mulțumesc cu casca ZŞ, costumul anti-g şi masca de oxigen. Tropăim cu ghetele de zbor pe betonul bretelei, luminile lămpilor de poziție, verde stins, roşu-stins, în întunericul difuz văd cupola cabinei, deschisă; se desprinde neagră de sub aripi silueta tehnicului.

– Vă decolează?

Ridic din umeri, urc în cabină, cuplez radioul, cupla căştii, mă leg în chingi, pînă se încălzeşte stația verific altimetrul, ARK pe îndepărtată, ARU pe automat, tehnicul îmi cuplează masca, costumul - gata. Apăs emisia:

– 1 - 2 - 3, în gradul unu.

Fîşîie eterul, se aud frînturi de convorbiri îndepărtate, pe urmă se aude cum cere Henț control, şi Vasile cere control, şi Florin Truță, îi cunosc după voce, după indicative, nu răspunde

nimeni, asta înseamnă că nu zburăm. Nu acum. Mă las în chingi, întind picioarele sub tabloul de bord, peste paloniere; capul pe spate, ochii în stelele de sus, Carul Mare cu Steaua Alcor, cea folosită de beduini pentru verificarea privirii, acolo unde se frînge oiştea. Carul Mic cu Polara, ce ne-au mai învățat la navigație astronomică în şcoala militară - Casiopeea, dar acolo stelele se vedeau mai altfel, pentru că, din zbor totul se vede mai altfel. Erau nopțile petrecute în cupola navigatorului dintr-un IL-14 vechi, scîrțîia cumplit în decolare, eşapamentele lăsau flăcări albastre, scurte cu vîrfuri roşii-galbene; prin crăpăturile fuselajului vedeam luminile de jos şi, în general, impresia era că desprinderea motoarelor de pe aripi e doar problemă de timp, pe urmă se descurcă fiecare cum poate. Şedeam în fotolii desfundate, rabatam spetezele, atunci hubloul venea exact în i dreptul

ochilor, trebuia numai să întorci capul ca să vezi o grămadă de lucruri, cum aleargă pămîntul în noapte sub avion. Ne chema pe rînd în cupolă lectorul, un locotenent-colonel mic, negru, uscat, sceptic, umplut la saturație cu navigație aeriană, cu gloria de zburător pe avioane cunoscute de noi numai din poze; Hurricane, Sa voia, Junkers-88, şi cu încă ceva, o nostalgie pe care atunci nu aveam cum să o înțeleg, ce simte un fost pilot cînd zboară, într-un avion pilotat de alții. Era atît de mîndru locotnent-colonelul cel mic, nu cerea niciodată să treacă la manşă ; ne învîrteam cu IL-14 trei-patru ore pe cerul de noapte, după ce treceam prin cupolă şi învățam să „facem punctul”, cupola se bomba din plexiglas deasupra fuselajului, se vedea straniu spinarea masivă de avion, duralul reflecta mat lumina slabă şi totul era ireal pentru că, aşa cum ieşeam de la mijloc în sus în gogoaşa transparentă,

parcă zburam desprinşi de avion. A, fost o noapte cu lună deasupra norilor, atunci ne-am îngrămădit cîte trei în cupolă şi nu mai vroiam să plecăm, alunecarea deasupra norilor, cerul era negru-argintiu şi difuz de raze întretăiate; norii erau albaştri-argintii, albastru-gri adînc, modelat lent în forme nemaivăzute, erau şi trene scurte de abur aproape alb în lumina gri-argintie, fuselajul avionului vechi a fost în noaptea aceea din metal scump, palid, prelins tăcut deasupra norilor. Se vedeau flăcările cu moț galben ale eşapamentelor, am văzut chiar şi discurile elicelor, tocînd la nesfîrşit spire de lumină argintie, numai zgomotul motoarelor nu s-a auzit. Trepida tabla mărunt, şi atît. Mă rog, după ce treceam prin cupolă şi învățam să facem punctul, intram în cabina piloților;. uneori ne aşezam pe locul pilotului secund şi strîngeam în pumnii de elevi-aviatori

manşa aceea grea, rigidă, ciudată, care nu amintea în nici un fel ce aveam noi în cabinele înguste ale aparatelor noastre - IAK-11, MIG-15. Eram foarte mîndri de blazonul nostru de piloți de vînătoare, priveam într-un fel de sus avionul IL-14, echipajul de transport, numai pe lectorul de navigație nu îl puteam privi de sus. Pentru că zburase ca pilot de război, pentru că ne învăța o grămadă de lucruri şi, încă nelămurit pe atunci, pentru că nu trecea niciodată la manşa acelui IL-14. Nu țin minte să îl fi văzut o dată măcar în cabina piloților. Avea în el ceva de om care ține un legămînt crunt făcut cu el însuşi, asta ne impresiona grozav. Ne chema pe rînd în cupola de navigație astronomică, aparatul pe care ni-l punea în brațe se cheamă sextant, o lunetă scurtă cu lentile Zeiss culisa pe un sector de cerc gradat, exista un fel de oglindă care fixa orizontul, se lua înălțimea unei stele anume, existau

tabele calculate în funcție de oră, dată, steaua aleasă şi unghiul făcut de ea cu orizontul, dădeau direct coordonatele locului, cu precizie de secunde. Pe urmă treceam în cabina echipajului, şi ți-am spus ce făceam acolo, şi chiar dacă nu pilotam stăteam în locul acela vrăjit, iluminarea era după sistem clasic, cu fosfor, nu lumină roşie cum aveam la MIG-uri, totul se întîmplă într-o ceață violetă, foarte subțire, cifrele şi acele bordului luceau mat, decupate dureros de precis pe negrul adînc al cadranelor. Manetele aveau litere fosforescente sub lupe mititele, uneori literele, alea o luau razna singure prin întunericul cabinei, atunci cînd pilotul prim manevra ceva, şi comanda dublă repeta singură mişcarea. În nopțile alea am învățat stelele şi de fapt cu asta cred că am dat-o gata pe Ioana, are un sextant din bronz lustruit, un sextant marin adevărat, greu, masiv, cu apărătorile lentilelor corodate fin şi

adînc de apă sărată, m-a întrebat dacă ştiu ce e, ştiam, am ştiut şi la ce foloseşte, şi *cum* trebuie folosit, n-o să uit niciodată cum arăta fata cînd am luat corect înălțimea unei stele anemice printre acoperişuri de bloc, pe urmă i-am cerut efemeridele, tabelele acelea calculate dinainte.

...Stau aşa un sfert de oră, atîrnat în chingi, număr cel puțin trei curse trecînd pe culoarul din nord; scînteiază lumini roşii din girofar, flash-uri albe de-a lungul aripii, ultima modă din aviația de transport, în avioanele acelea mari dorm oameni care mîine vor face baie în Marea Mediterană. Pe urmă trecem în gradul doi, mă duc la celula de alarmă, îl eliberez pe Tom din laboratorul foto, sînt privit cu reproş, cine ştie în ce locuri nemaipomenite ai fost, spun ochii de cocker, şi pe mine n-ai vrut să mă iei cu tine.

Nu se luminează bine cînd trec avioanele acelea, foarte jos, apărute brusc chiar deasupra copacilor, trec în formații de cîte trei, aripă lîngă aripă, avioane grele de bombardament, sure în lumina incertă. Prima formație lunecă lin peste noi, se aude doar un fîşîit stins, aer sfîşiat de mase metalice, aerul violet al dimineții dizlocat brutal, înlocuit de aripi întinse, fuselaje grele, avioanele sure au motoarele plasate ciudat în spate şi sus, la baza derivei. Trece lunecînd prima formație, zboară foarte repede, pe urmă tună motoare, curg lungi şuvoaie de zgomot care ne fac să sărim în sus; apar fețe buimace în uşa celulei de alarmă, noi am stat întinşi în iarbă, cocker, Sandu şi cu mine, alergăm spre şanțurile-adăpost, de aceea nu auzim în vacarmul acela cum pornesc, nu vedem cum decolează avioanele rămase în gradul unu, cu piloții legați în cabine. Pleacă patru MIG-uri, însoțesc

peste două sute de kilometri formația aceea de bombardiere care zboară la rasul solului, pe urmă virează strîns spre est, ies pe mare, acolo de unde azi răsare soarele. Zburau foarte jos, spune Veteranu după ce aterizează, lăsau pe apă dîre lungi, siaje din acelea care se fac tot mai late cînd se depărtează de avion, ştii tu cum; ştiu, şi nu îmi face nici o plăcere. Nu e bine dacă zboară aşa jos. Asta înseamnă că poți fi surprins la sol pentru că radiolocația nu face mare lucru cînd țintele sînt aproape de pămînt de apă; înseamnă avioane vopsite în culori bălțate, de război, greu de distins pe verdele-cenuşiu al cîmpului, pe verdele-negru al pădurilor, decupate mai limpede pe albastrul sur al mării şi absolut de negăsit peste pămînturi pustii, galbene, stîncoase. Înseamnă să tragi numai din imediată apropiere, cu tunul de bord, dacă vrei chiar un film acceptabil de fotomitralieră, şi cînd tragi

de aproape există întotdeauna pericolul intrării în jetul celui din față, şi asta poate însemna o grămadă de chestii cînd zbori în jetul celui din față. Poate însemna totul.

– Ai făcut film?

– Am făcut, Veteranu ridică sceptic din umeri. Nu cred că a ieşit mare lucru.

– De ce?

– Apa, explică scurt Veteranu, pulverizată de jeturi. Condensa pe parbriz, se usca imediat, lăsa dîre de sare care opacizau geamul, se uneau între ele, abia am aterizat. Pe mare...

Nu termină de povestit, bubuie megafonul, intră în alarmă de gradul unu alți patru piloți echipați pentru zbor în stratosferă, şi patru echipaje pentru zbor la înălțimi mici. Decolează în mai puțin de trei minute, toate opt avioane, şi cu asta gata, se face linişte. Apare spectaculos soarele, urcă pe cer, se opreşte undeva, deasupra aerodromului,

împleteşte raze de lumină albă, prinde ziua într-o țesătură de căldură strălucitoare, căldura aceea încinge cabine prin plexiglasul cupolelor, betonul pistei, usucă şi transformă în praf uşor pămîntul cîmpiei, răsuceşte în tubulețe galben-cafenii frunzele plopilor de lîngă celula de alarmă. Fac o oră gradul unu complet echipat, cu casca în cap, legat în cabină; s-au încins pulturile, panourile cu contacte, catarama chingilor; frig, atunci cînd mă dezleg. Trece vîntul fierbinte în pale lungi, moi, cu miros de praf uscat, dar pe mine mă răcoreşte. Mă dezbracă maistrul cel blond de la celulă, fac duş, zbîrnîie soneriile şi megafonul urlă după mine să intru iar în gradul unu. Trag pe corpul ud costumul de suprasarcină, numai cine a încercat ştie ce înseamnă asta. Alerg la avion, bineînțeles Tom se bagă între picioare, îl calc, chelălăie...

– Du-l la foto, îi țip din fugă lui Doidoi şi ştiu bine ce se întîmplă în urmă, Tom e dus fără multă ceremonie în laboratorul foto.

...Alerg la avion, nu singur, fuge după mine Țîu prinzîndu-şi masca de oxigen.

– Zbori cu mine?

– Tu eşti cap, gîfîie Țîu. Ce indicativ?

– l-2-3, de săptămîna trecută...

– Eu sînt 4-2-6.

Avioanele aşteaptă pe bretela de rulaj, n-au încăput toate, mai sînt cîteva pe buzunarul din sud, țîşneşte o rachetă verde de la zebră, limpede, nu mai pierd timp cu stația radio, cu aprobarea pentru pornire; cuplez contactele aşa, cît mă adun prin cabină, tehnicul scoate maneta din STOP, apasă butonul de pornire, eu mă leg în chingi, mă cuplez la avion, devin brutal, una cu el, ne amestecăm unul cu celălalt. Primele ture ale arborelui compresor-turbină şi cum începe să prindă viață metalul mort,

becurile, se însufleţesc ace albe pe cadrane indicînd limpede viaţă de avion, freamătul presiunii în conducte gri, galbene, negre; curent electric în circuitele normale, de. control, de avarie, clipesc becuri albe, galbene, verzi, roşii. Se naşte în rotaţii moi de aer îndesat în camerele de ardere flacăra aceea specială, de metal viu, flacăra esenţială care face scrum, arde ce e de ars, urlă lungi vîrtejuri de foc prin ajutaj şi exact asta e formidabil, *că nu o să mă obişnuiesc niciodată.* Cu duralul scînteietor care devine el însuşi, şi cum sînt eu acolo, în cabină, înconjurat din toate părţile de dural scînteietor, şi ce se întîmplă cînd închid cupola, zăvorît, ermetizat, în ce fel nu mai sînt acelaşi? Luceşte scurt soarele, punct de foc în cabina avionului lui Ţîu, a închis cabina, e gata de rulaj. Aprind colimatorul, orizontul limpede, net, e tăiat de crucea luminoasă, gradată în miimi.

– 1-2-3, rulajul cu formația.

– Aprob, spune conducătorul de zbor. Aprob şi întrarea la pistă.

Motor, gata să dau drumul la frîne, aici se întîmplă ceva. Tehnicii care nu pleacă de lîngă avion, nu fuge nimeni îndepărtîndu-se cu calele, cu sitele voleților de decolare, cu scara. Nu se întoarce, cu partea verde spre mine, paleta ofițerului tehnic.

Urcă scara, apare lîngă cupola cabinei fața amărîtă, transpirată a maistrului de aviație Guțiu:

– Nu merge, tovarăşe maior; curge pe la rezervorul suplimentar.

Îmi bagă sub nas, spre convingere mîna bătucită, muncită, lucioasă şi mirosind îngrozitor a petrol de aviație. Nu opresc motorul, nu desfac chingile, am sărit doar din cabină, mă las să spînzur pe lîngă fuselaj, nu mai pierd vremea cu scara, alerg, urc în cabina avionului de alături. De regulă pornirea,

controlul sumar al cabinei iau cam trei minute; după două minute rulăm spre pistă, îmi strîng chingile; trec prin fața avionului lui Țîu şi coechipierul țîşneşte după mine în viraj scurt, pe o roată, cum am trecut de el.

*

Pînă la cinci sute de metri aerul e totuşi curat, cerul albastru, pămîntul verde; de la înălțimea asta se intră în pîclă, deasupra cerul e opacizat metalic de lumină argintie, uniformă, strălucitoare, orizontul taie un inel negru de aer stătut, greu de praf, de fum, de ce se mai întîmplă de la 500 de metri încolo; bate soarele în aerul stătut, îl împleteşte într-o cupolă de lumină din care pămîntul se vede şters, estompat, uniformizat într-un gri-verde-cenuşiu care înghite totul - rîuri, păduri, lacuri, oraşe, căile ferate şi şoselele dintre oraşe.

– Gata pentru dirijare cu formația.

Ne ia în primire Stelică, ne plimbă întîi pe cap-compas cincizeci de grade, ne scoate undeva pe mare, ne duce mult pe capul ăsta, întîi ne coboară la două sute de metri, rămîne în stînga zona aceea la nord de Cap Midia, mlaştină, nisip, grindul Chituc; se aud doar frînturi, din ce spune la radio, pentru că sîntem jos, şi departe de casă, facem două treceri sud-nord, viraj pe stingă pînă pe 130°, nord-sud, din nou viraj. Înțeleg că ținta vine de pe mare sau se duce pe mare, îi spun lui Țiu să urce mai sus, să facă retranslație radio. Trece un vapor cenuşiu cu catarge portocalii, lasă dîre alb-verzi de apă tăiată în elice; în dreapta, dunga țărmului, cum coborîm spre sud, albă, îngustă...

Fluieră, trosneşte, gîlgîie frînturi de cuvinte în căşti; din ce se adună, înțeleg că ținta a trecut exact prin fața noastră.

– Dreapta la comandă, comandă Țîu cu glasul lui dintotdeauna, peste sunetele incerte. Cu înclinare maximă.

Trag de avion, viraj repezit la cuțit, defilează botul pe orizontul albastru de mare, se proiectează pe verdele-galben al țărmului jos.

– Scoatem pe vest, comandă Țîu.

– Trebuia să ne dea viraj din timp, spun, am scos pe 270°, coechipierul meu e în stînga, mai sus cu trei-patru sute de metri: îl văd cum scoate şi el din înclinare, intrăm pe uscat tot pe la nord de Cap Midia, din nou vîjîie în căşti cuvinte trunchiate, frînte, întretăiate.

– Spune să urcăm la o mie cinci sute de metri şi să mărim viteza la o mie pe oră.

La o mie cinci sute de metri zburăm într-un clopot cu margini din falduri moi, argintii, se dau la o parte, se întretaie, cad la loc în văluri de lumină rotunjită marginile acelea. Aduc

orizontul sub botul avionului, sub marginea cabinei, şi pe urmă se vede iar la cîțiva kilometri în față, şi pe urmă iar nu mai vedem aproape nimic.

– La o mie cinci sute, pe 270° cu formația.

Iar pocneşte radioul, iar nu înțeleg nimic.

– Ce vrea? îl întreb pe Țîu.

Țîu apasă scurt emisia, n-a înțeles nici el.

– Repetă, pentru formația lui l-2-3.

– Stînga la comandă!

Viraj pe stînga, fulgeră în interiorul virajului pe apa Sticloasă o faleză înaltă de pămînt verzui, se întretaie în unghi drept linii vagi de piatră pămîntie.

– Vezi?

– Ce-i asta? şuieră Țîu.

– Histria.

– l-2-3, scoți pe 240°.

– Am confirmat, pe 2-4-0.

Inutil să-ți mai spun că nu se comunică: două sute patruzeci. Se spune sec: doi-patru-zero. Deci pe cap-compas 240° la 1500 de metri, 1000 de kilometri pe oră cu motoarele aproape de regim maxim, motoarele rezistă, problema e combustibilul...

– Dacă pot reduce viteza.

Dealurile Dobrogei sub noi, oglinda unui lac în stînga, intersectăm axul pistei de la vecini fără să cerem aprobare. Nici nu e nevoie de aprobare, acum.

– Cum să reduci? aproape țipă Stelică şi din cum vorbeşte e clar, sîntem toți acolo, pe ecranul lui; noi, ținta...

– Am depăşit vecinii...

– Ştiu. Fii atent, spune Stelică, nu pare foarte convins, e în față, la 15-16 kilometri... şi mai jos...

– Cobor?

– Îți dau eu coborîrea. Rămîneți aici, să vă am clar măcar pe voi...

– Confirm.

Mă răsucesc în chingi spre coechipier, fața lui Țîu sub cască, zboară aproape lipit de mine, ca la paradă. Arăt doar cu mîna în jos, în față, Țîu înclină capul, a înțeles. Eu caut în stînga, el în dreapta.

– Vezi ceva?

Aiurea, ce să văd?! Cum las botul în jos se albeşte ecranul radarului de ținte false, reflexiile solului.

– Nu.

– Menține viteza, spuse Stelică, vă dau eu. coborîrea.

– Confirm.

Ne apropiem de Dunăre, în dreapta, undeva spre Măcin, se ridică din faldurile gri un nor alb, imens, strălucitor; urcă absolut vertical contraforturi de abur, se înalță foarte sus, la zece, la unsprezece mii de metri, MIG-ul tremură înăbuşit scuturat de curenți verticali, coloane de aer încins care urcă, cascade din aerul înghețat

coboară de la marginea stratosferei spre pământul fierbinte de jos. Apare o topare slabă pe ecran, în față-dreapta, la doisprezece kilometri, viraj pe dreapta, fără comandă...

– Am ceva, la doişpe şi în dreapta.

– Ăla e, vezi că a urcat.

– La cît?

– Ei, face Stelică, nu mult. La cinci-şase sute.

La cinci sute, acolo unde totul începe să se vadă aşa cum trebuie.

– Îl am şi eu, spune Ţîu.

Din nou semnul țintei pe ecran, slab, anemic, printre reflexiile de la sol; mă uit prin periscop, defilează pământul strîmb şi în spate, ca atunci cînd lucrurile se derulează invers; avionul lui Ţîu în stînga... într-un fel e bine că ținta a urcat, o urmăresc mai uşor stațiile de radiolocație, antenele acelea care se rotesc şi scormonesc cerul cu tot felul de raze. Numai să rămînă acolo.

– Numai să rămînă acolo, spune Stelică, scurt.

Soarele s-a mutat iar în stînga, şi asta e bine, atacă întotdeauna dinspre soare, spuneau piloții care au făcut războiul.

– El ce viteză are?

– 850-900...

...şi în ritmul ăsta înseamnă că avem încă patru minute de zbor deasupra cîmpiei pînă îl ajungem, am trecut Dunărea, am trecut balta dintre brațele despletite, zburăm acum pe 330°, ținta în față la zece, la opt kilometri, cobor în pantă uşoară, să intrăm sub el; reglez colimatorul, dar aşa cum zboară pot trage lejer, de la distanță, cu rachetele... Virează brusc semnul țintei pe ecran, traversează zona de observare într-o diagonală rapidă şi în jos, a făcut o semi-răsturnare, e nebun, la înălțimea asta, altfel nu ieşea atît de repede din ecran.

– Viraj dreapta, l-2-3, coboară, scoateți pe...

– Pe cît?

Viraj dreapta, Țîu a schimbat eşalonarea, îl am în dreapta, cu atît mai rău pentru el, viraj cu coechipierul în interior, picat, coborîm cu 20, 30, 50 de metri în fiecare secundă, ieşim din stratul de pîclă; s-a deschis orizontul sub noi, se repede în parbriz o pădure cenuşie, a trecut...

– Schimbă eşalonarea, 2-6.

– Confirm.

...dar acum replicile sînt scuipate scurt în microfon, gîfîite în laringofoane, lucrurile se schimbă pentru că ținta e aici, undeva lîngă noi, ne ştie în spate dacă a manevrat în stilul ăsta, eu ce aş face dacă...

– Pe cît scot din viraj? Pentru l-2-3, pe ce cap?

– V-am pierdut, spune Stelică. Reduceți viteza.

Cade din stînga, de foarte sus, avionul coechipier, se înclina, vine glisat, îmi

arată burta, trapele roților, scoate din înclinare, a oprit la cîțiva metri, agățat în văzduh; casca albă, bate soarele în plexicul cupolei, semnul incert al lui Țîu cu mîna înmănuşată: înainte ?!

– Dacă vezi ceva, 2-6.

– Ce să văd?

Chiar, ce să vadă, şi exact asta e înnebunitor, pentru că ținta e aproape, asta *se simte* după nişte ani de zbor, din cum ne-a dirijat, din cum ne-am apropiat, am văzut-o pe ecrane, şi degajarea aceea cînd eram aproape de încadrare şi peste treizeci de secunde o vedeam cu ochiul liber, asta înseamnă aparatură de avertizare, în situația lui exact asta făceam, semirăsturnare, reduceam viteza, pe urmă viram, rămîneam *în urma* vînătorilor, se amestecă gîndul cu şoseaua înălțată, cu podul arcuit peste un rîu galben încolăcit în volute strînse.

– În stînga, țipă Stelică, în stînga voastră, pe 130°!

Motor, viraj la cuțit, acum cad eu peste Țîu, nu e timp de explicații, zburăm cu soarele în față, cad razele de sus, oblic, pe mîini, pe obraz cît iese de sub cască, de sub masca de oxigen. Zburăm o jumătate nesfîrşită de minut spre sud fără să mai primim nici o comandă.

– Ce a fost pe 130°?

– Am avut o topare, explică navigatorul.

Virăm din nou pînă pe 330°, acum chiar că s-a dus; chestia asta cu toparea apărută în sud a fost doar aşa, un semnal reflectat aiurea; un OZN, o sclipire pe ecranul din camera de dirijare, singura soluție e să căutăm noi. Aleargă ochii pe solul verde, uscat, cu pete mari galbene, din față-lateral-stînga, pe urmă în sus, mătură orizontul pînă la botul avionului şi din nou

coboară în cîmpia aceea pătată. Fulgeră o rază scurtă de lumină reflectată, dreapta jos, soarele într-o baltă, într-un geam de seră, într-o fereastră deschisă chiar acum ca să-mi trimită lumina în ochi; într-un plexiglas de cabină? Aproape răstorn avionul pe dreapta, aşa cum zbor deasupra cîmpului, ne ducem pe o curbă prelungă în care sînt numai ochi prin cupola cabinei, rade aripa triunghiulară pămîntul acela mort, galben, cu pete rotunde de sare alba, gri, cafenie, bălți de noroi uscat şi irisul de iarbă veştedă, exact combinația de culoare folosită pentru camuflajul avionului. Exact genul de teren deasupra căruia poate zbura în linişte un regiment de bombardiere tărcate, şi vînătorul urcat cinci sute de metri deasupra nu vede nimic. Sună radioaltimetrul, s-a aprins becul „înălțime periculoasă”; iau înălțime în viraj pe dreapta... Întîi văd umbra pentru că, uite, a fost bun gîndul

cu, „ce aş face eu dacă”, şi din cît de mare se întinde umbra aceea aşa cum zbor spre ea, venim prea repede, cabrez brutal, palonierul împins la maxim, se înfundă glisat, frînează chinuit MIG-ul, am scos frînele şi tot mă reped spre avionul acela aflat foarte aproape de sol, de fapt spre umbra lui cea mare, cam pe unde ar trebui să fie, între soare şi umbră, mai am un coechipier mereu în stînga, lipit în stînga mea. A redus viteza cînd ne-a simțit în spate avionul-țintă, a coborît lipit cu burta de pămînt, noi trecem deasupra şi gata, dacă viram pe stînga în loc să facem viraj pe dreapta, şi a fost raza aceea de soare, îl pierdem, nici acum nu sînt sigur că îl prind, am timp să spun căzînd din cer peste umbra aceea înaripată, urîtă, străină, văd acum, avion cu geometrie variabilă dar nu ca cele zburate de mine, alea au fost frumoase şi subțiri. Avionul e gros, nu bondoc, e prea lung ca să pară îndesat,

l-au vopsit verde-măsliniu, cu pete galbene, gri, cu aripile plecate în săgeată de la fuselaj şi frînte aproape de jumătate. Aduse înainte, pentru capacitate mare de evoluție la viteză mică, pentru decolări-aterizări pe piste scurte cu încărcătură de luptă mare. Aripa mea delta nu e făcută să zboare cu performanțe măcar acceptabile la asemenea regimuri, atunci fac un lucru ciudat aşa cum ne apropiem în glisada aceea chinuită, cu frînele aerodinamice scoase - cuplez forțajul. Aşa obțin un spor de portanță la unghiuri mari de atac, mai există coechipierul care, dacă eu zbor la limita inferioară a posibilităților MIG-ului, poate oricînd nimeri sub această limită, privire rapidă în stînga, avionul lui Țîu acoperă cerul, îmi arată burta uriaşă, se leagănă...

– 4-2-6, rămîi la trei sute de metri...

Şi pentru că mai e timp:

– Îmi pare rău.

Țîu înțelege, acceptă situația fără explicații.

– Am confirmat. Te acopăr.

Se proiectează pe marginea cerului avionul acela cu aripi frînte, cum strînge virajul la 30-40 de metri de scoarța planetei şi mă apropii bizar de el. dansînd pe coadă, cu botul foarte ridicat, legănat pe planurile scurte; nici nu mă uit la viteză. Mă uit numai la indicatorul unghiului de atac şi la colimator, pentru că dacă mai strînge virajul şi aripile acelea aduse înainte de la jumătate îl lasă să mai strîngă virajul... Scoate din înclinare şi zboară spre soare, urcă în limită de viteză dar nu poate merge aşa pentru că de sus îl ia Țîu, chiar, alunecă în jos pe planul stîng şi iar începe virajul acela imposibil, schimbă sensul, ăsta preferă virajele pe dreapta, continuă virajul imposibil şi sînt două posibilități, ori reuşesc să intru în spatele lui şi să trag, ori nu îi pot tăia virajul, atunci mă

învîrt în jurul lui pe o traiectorie exterioară pînă pleacă, pentru că nu poate sta la nesfîrşit aşa, în virajul moale, strîns, asta se cheamă break, ca la box, nu poate roti mult avionul grimăsliniu în virajul moale, în care avionul scăpat o singură clipă înseamnă glisada pe aripă, cîteva zeci de metri pierdute fără să ştii cînd, cîte zeci de metri, sîntem foarte aproape de sol. Atît de aproape, intră în noțiunea de orizont nu marginea pămîntului plat, nu inelul de pîclă; tubul Pitot taie vîrfuri zimțate de plopi, stîlpi de înaltă tensiune spre est, spre sud, orizontul se pierde în pîcla cenuşie ridicată de oraş înspre nord-vest, acolo trebuie să fie aerodromul şcoală pe care rulează stîngaci avioane cu aripi lungi, dar asta e altă poveste, altădată, e aceeaşi poveste, dacă e în aer, unul din avioanele de şcoală?! Pot oricînd să îl iau în bot, eu, sau avionul pictat în culori de război, proiectat negru

pe fîşia de cer albastru zdrenţuit, pentru că aşa cum zbor cu botul ridicat, agăţat în forţaj, trebuie să stau mai jos decît el. Se furişează cercul colimatorului spre dreapta, sîntem în viraj peste mînă pe dreapta, cercul colimatorului se plimbă în exteriorul virajului, încă un grad, şi încă un grad de înclinare, pînă unde se pot împinge totuşi lucrurile! Se leagănă în amplitudini mici acul indicator al unghiurilor de atac spre zona aceea sumbră a cadranului zebrată cu diagonale înguste, negru-roşu. Trece prin stînga cupolei Ţîu, atîrnat în cerul curat cu două sute de metri mai sus; indicatorul e totuşi construit cu o marjă de siguranţă şi... Şi nimic, ciudat virajul moale, flasc, înclinat aproape la 90° şi aproape fără suprasarcină, exact asta creează senzaţia periculoasă şi opusă instinctului de pilot că se mai poate trage de manşă, lipseşte legătura aceea subtilă, feed-back, convertită în unităţi

de suprasarcină şi care la viteze mari spune pilotului: pînă aici! Dacă scot flapsul pe poziție de decolare, aşa cum ne rotim la nesfîrşit, dar asta trebuia făcut de la început, nu aici, nu acum, prea aproape de sol, prea mică viteza, prea mari legănări pe aripile scurte, trase înapoi, care totuşi lucrează bine la unghiuri mari de atac dar cu coeficienți de portanță prea mici, asta-i aerodinamică pură şi nu are ce căuta în cabina încinsă mai puțin de soare, mai mult de ce se întîmplă în interiorul cupolei de plexi, curge o apă sărată, tulbure, usturătoare, corozivă, pe obraji, pe gît, pe bărbie. Pe brațele ieşite din mînecile suflecate ale costumului de zbor, ale costumului anti-g, sînt apă tot sub costumul anti-g, acid din acela coroziv, şi dintr-o dată e cumplit de nedrept şi nu se poate ce se întîmplă acum, *ăla* schimbă virajul, simplu, uşor, ca în vis, la optzeci-o sută de metri în

fața mea, scoate lent din înclinare, schimbă sensul de viraj rezemat cu aripile lui frînte de la jumătate pe aerul oricum puțin înghesuit sub planuri de viteză limită, sub viteza limită, *dar lui îi ajunge*, scutură un fior rece cînd alunecă ochii absolut fără voie spre vitezometru, asta-i aproape viteza cu care venim pe panta de aterizare cînd nu folosim sistemul SPS. Lunecă avionul bălțat peste cercul de lumină al colimatorului, dar asta numai aşa, o clipă scurtă şi absolut fără semnificație, pentru că nu se poate face totuşi nimic în clipa aceea, ca şi cum nu ar fi. Aşa, un gol rotund în timpul scurs, adunat din secunde de flacără şi zbor legănat primejdios la marginea căderii neputincioase pe o aripă, pentru că totuşi poți păcăli, şterge din tine, împinge mai departe cu dinții strînşi, cu mîna sudată pe manşa năclăită de transpirație înghețată, poți depăşi şi împinge mai departe în aceste

secunde de devenire cam tot ce ştiai despre zborul la unghiuri maxime de atac, poți împărți jalnic în felii sărace de aer teoria zborului cu viteză minimă, să găseşti afurisite domenii de relativă siguranță în regimul oricum nesigur al vitezelor mici - asta pînă intervine limpede matematica, lucidă şi atît de simplu neiertătoare. Uite cînd țîşnesc de sub casca albă ore părelnic inutile de lungi formule, grafice urcătoare şi diagrame intersectate pe tablă la cursul de aerodinamică. Exact aici, acum, cînd nu e loc de diagrame intersectate pe cîmpul ars, sărat, bălțat, sînt doar doua traiectorii roşii, stoarse în limită de performantă, antrenament, cunoştințe şi din ce mai e alcătuit pilotul - ghemul acela esențial de *fără cuvinte* pentru care de fapt sîntem noi făcuți şi zburăm legați în cabinele avioanelor noastre de vînătoare. De asta e cumplit de nedrept ce se întîmplă, pentru că dacă pînă

acum a înțeles avionul, s-a legănat pe coadă în virajul acela alcătuit din oscilații la limita zonei de angajare, cum o să înțeleagă, să accepte schimbarea virajului şi să ia de la capăt... Slăbesc manşa, cît se poate slăbi manşa cînd, pînă jos oricum-se măsoară în lungimea unei scări de înşurubat becuri pe stîlpi înalți, şi uite, glisează şi se îndepărtează pe stînga. Merg după el, atunci tremură dur MIG-ul, străbate scurt metalul încordat, trece prin corpul strîns în chingi făcut una cu metalul, trece lovitura scurtă, seacă, trepidează amplificat, face un salt spre stînga orizontul, se răsuceşte într-o jumătate de tonou şi rămînem spînzurați pe spate deasupra cîmpului ars, aruncați de jetul avionului din față. O luăm în jos aşa, pe spate, tubul Pitot se înfige de argint în pămîntul fierbinte, răsucesc la loc avionul dar ăsta e reflex de pilot, aproape înainte de a putea gîndi -

răsucesc la loc avionul pe o jumătate de spirală care oricum coboară lunecat, trecem pieziş peste o casă, cîteva tufe. Zvîcneşte MIG-ul, mă presează în scaun secundele de zbor orizontal, motorul trage greu aerul fierbinte, puțin, împuținat şi mai mult de poziția aiurită a prizei de admisie, gîfiie în jurul cabinei văzduh aspirat lacom de compresor, şi-a revenit. Nu se pune problema condițiilor de ochire, tragere, exact acum pot pierde tot ce a fost, tot ce sunt, se duce, uite cum se face mic arcuind o trenă uşoară de fum negru curbat spre exteriorul traiectoriei şi lăsată alungit în jos. Se aprinde flama galben roşie, țîşneşte o flacără lungă, albastru aprins pe cenuşiul albastru al cerului, a cuplat şi el forțajul. A cuplat şi fuge, eu *sînt* în forțaj, noi sîntem de la început în forțaj, scot din înclinare dar intrăm greu în viteză...

– 4-2-6, du-te! Du-te după el!

– V-am pierdut, l-2-3.

Dacă tu ne-ai pierdut, fără reproş pentru că nu poate exista reproş pentru ce se întîmplă aici, lucrurile sînt sau nu, fără alternative între ele, „ai fi putut să”, nu puteai, limpede, nu se putea şi pentru asta nimeni nu poate fi acuzat, condamnat, tras la răspundere, aşa cum iar nu se poate - dar acum răcnit, țipat, explodat în ziua fierbinte, deasupra cîmpului, cu toată ființa de om-avion, aşa cum nu poate să scape, e nedrept, ilogic, în nealcătuirea firească a lucrurilor şi cobor în pantă întinsă pierzînd metri de înălțime, ultimii, pînă simt cum se încordează avionul sub mine. Cum se adună în el însuşi lunecînd din ce în ce mai repede pe lungi straturi de aer fierbinte, intră în viteză, se întăresc comenzile şuieră văzduh rupt, despicat, sfîrtecat în jurul cabinei, intră prin parbriz, loveşte brutal între ochi sclipirea unui lac mititel, traversat

şi văzut cît să-mi dau seama că a fost. Dacă e, dacă punctul acela tremurat de lumină pe marginea zării adusă aproape de viteză, de înălțime, de plopii înşiraţi rapid în lungul şoselei plecate din dreapta şi întinsă spre stînga într-o diagonală prelungă, dacă e avionul acela, dar altul nu poate fi, îl ajung. Freamătă MIG-ul lansat, şterge cîmpia metalul argintiu, zburăm cu 900, 1000, 1100 kilometri pe oră după punctul de flacără tremurătoare, se apropie. E prea mare, intră în viteză mai greu ca noi cu toată geometria lui variabilă care îl ajută să se ridice de pe piste scurte cu o grămadă de bombe galbene sub aripi, sub fuselajul rotund. Se desenează aripile, deriva înaltă, săgeata perfectă a planurilor lungi, înguste, adunate de viteză pe lîngă fuselaj, şi toate astea - cum a cuplat forțajul, cum şi-a strîns aripile, înseamnă un singur lucru: fuge. Fuge tîrziu, pentru că aici, de la distanța asta

şi cum mă apropii, îmi pot permite subtilităţi, rafinamente de profesionist, uşor palonierul presat în stînga, pantă fină de urcare în glisada imprimată, aşa cad pe el cu o mie două sute de kilometri pe oră, trei sute şi treizeci de metri în fiecare secundă, din stînga, de sus, dansează scurt cercul de moarte pe cîmpie, taie un canal îngust şi lunecă pe cocoaşa avionului măsliniu, în - spatele cabinei, acolo unde se adună, ca două drumuri în sfîrşit întîlnite, aripile lungi. Cam intră în carne fierul striat al clapetei-trăgaci, gustul de fum, de fier, de sînge uscat nu e numai în gură, se prăvăleşte în ziua fierbinte întretăierea firelor subțiri de foc, crucea colimatorului, dar astea sînt deja chestii care mă privesc personal. Trecem şoseaua printre vîrfuri de plopi, biciuie cabina arcuirea frenetică a ramurilor lungi, s-au îndoit cînd a trecut ținta, nu revin pînă trecem noi. se apleacă dureros

spre sol strivite sub placa aceea de aer comprimat pe care o tot duc în fața avionului fără să trec de ea, zidul sunetului. Se subțiază flacăra albastră spre roşu, se scurtează coloana de gaze incandescente, se surpă în ajutajul care dintr-o dată e negru, imens - a decuplat, reduce viteza. Asta ramîne, hăul negru al ajutajului şi trena aceea de fum sleit uşor arcuită în jos, dar nu s-a terminat. Trag un viraj abrupt, strîns exact peste cabina din plexi, aproape încalecă botul scurt cabina aceea.

– ...2-6, dacă mă vezi...

– Pe tine te văd, 2-3.

Cred şi eu, argintiu, cu soarele care îmbrăcă literalmente MIG-ul într-o aiureală strălucitoare pe verdele cîmpului. A rămas în stînga oraşul cu aerodromul - şcoala în marginea lui, se vede cum cresc munții albaştri la vest de oraş.

– E în stînga mea, lateral şi mai jos.

– Confirm, spune Țîu şi dacă nu îl cunoşti crezi că glasul lui e linişţit. În stînga ta, mai jos.

Zbor aproape în linie cu avionul străin, urît, rău, care acum nu mai e nici străin, nici urît, nici rău. Nu mai e deloc. E doar un avion doborît pe filmul de fotomitralieră, şi aşa cum stau lateral-dreapta am ocazia să văd un spectacol rar, cum atacă Țiu de sus în jos, argintiu, subțire, cum trece peste țintă şi virează stînga în urcare, sclipeşte în soare ca o săgeată de lumină şi revine la atac - am ocazia, să văd cum se aplică pe viu cursul de trageri aeriene. Cum zboară ținta în linie dreaptă, nu mai manevrează a luat cap-compas 20°, se vede limpede casca albă a pilotului din cabină, se văd limpede pe aripi aşa cum zburăm mai sus, aproape de încastrare cu fuselajul, fîşii de metal zdrelit, vopsea ştearsă sub tălpi - cum urcă pilotul în

cabină, se vede dural argintiu ieşit de sub vopseaua bălțată.

*

Uşa lustruita are o tăbliță îngustă, litere albe pe plasticul albastru, „Traseu EKG”; bat, deschid, am baftă, înăuntru e numai asistenta.

– Bună ziua...

– O, spune doamna aşezată lîngă măsuța pe care se răsfață o cutie mare cu capacul plin de becuri, butoane, ace negre, lungi, subțiri, încovoiate, au încremenit ca picioare de păianjen pe fîşii late de hîrtie milimetrică ieşite din fante nichelate, luceşte un ecran mititel, rotund, ca o grilă de colimator, toată povestea bîzîie stins, mîrîie, foşneşte, acele zvîcnesc scurt pe hîrtie şi încremenesc din nou. Clipeşte anemic becul verde „ON”, prin benzile de hîrtie trece un freamăt.

– O, zîmbeşte doamna, sclipesc dinții între albul scrobit al bonetei, gulerul alb al halatului, din nou la noi. Controlul anual?

Zîmbesc şi eu, controlul anual. Ştiu ce am de făcut, atîrn în cuier bluza albastră cu epoleți, mă întind sub geamul imens pe canapeaua clasică de spital, se lipeşte de spinare, de umerii goi muşamaua rece. Doamna în halat alb vrăjeşte electrocardiograful complicat ca un bord de avion; se amplifică zumzetul, pe ecranul mititel puncte fosforescente trasează dungi drepte, precise, care traversează cercul de sticlă şi cînd ajung la margine se şterg, dispar ca să apară din nou în cealaltă parte trăgînd liniile precise după ele. Freamătă sacadat ghearele negre, tremură pe hîrtia milimetrică lăsînd picături lucioase de tuş care sorb lumina şi o răsucesc în puncte rotunde, strălucitoare, albastre de la cerul reflectat în picăturile

lucioase. Se văd acolo, trasate neînchipuit de fin, ramele albe ale ferestrelor, mă văd şi eu cum mă uit în picăturile de tuş. Pe urmă începe ritualul prinderii electrozilor, singur, spun, de cînd vin aici am învățat atîta lucru.

Se uită asistenta, rîde:

– Ai încurcat mîinile cu picioarele!

Pune nu ştiu ce pastă rece, moale, lipicioasă, pe electrozii plați, mi-i prinde de încheieturi cu benzi din cauciuc flasc. Mă întind, mă relaxez, închid ochii; mîini pricepute îmi acoperă pieptul cu o rețea de electrozi-ventuze, parcă s-a lipit un braț de caracatiță.

– Să nu mişti, maiorule!

Dau din cap, bine, n-o să mişc; pe urmă se cuplează contacte, încep să curgă foşnind stins benzile de hîrtie milimetrică aud cum zgîrie hîrtia acele lungi. Se apropie asistenta, simt mirosul de rufă scrobită al halatului alb.

– Nu mai mişca.

N-am mişcat; mă las mai moale, mă risipesc pe canapeaua de muşama ca o ameobă, aşa cum ne-au învățat la cursul de training autogen; ochii închişi, privirea fixînd interior punctul vital dintre sprîncene: oul alb. Creierul e o calotă netedă, perfectă, lustruită, goală de gînduri...

– E chiar aşa greu să nu mişti? Să nu mişti *deloc?* întreabă cu un început de enervare doamna în alb.

– Pe cuvîntul meu...

– Parcă ați fi copii, spune doamna aceea care oricum nu e mult mai în vîrstă decît mine. Fii cuminte!

Pocneşte din întrerupătoare, acele negre desenează din nou zigzaguri complicate, graficul de funcționare al celei mai grozave pompe. Auricule, ventricule. Al unei pompe care...

– Gata?

– E ceva în neregulă, spune fără intonație asistenta. Verifică delicat

electrozii, cablurile subțiri care mă leagă de aparat, pe urmă iar, a treia oară, declicul butoanelor şi aud cum curge hîrtia prin fanta nichelată. Iar mişcarea spasmodică a picioarelor de păianjen zgîriind hîrtia în ritmul inimii dinăuntrul meu, acum mişcarea aceea se prelungeşte nesfîrşit şi nu se întîmplă nimic, de obicei la 20-30 de secunde asistenta schimbă regimul de lucru, trece Comutatoarele pe alte poziții, ca noi cînd fixăm înălțimea la radioaltimetru totul durează două, cel mult trei minute, au trecut de mult trei minute. Simt iar mirosul de halat scrobit; deschid ochii, văd lucrurile ciudat, de jos în sus, cum se uită asistenta de la mine la hîrtia milimetrică, pe urmă se uită iar la mine. Vede că privesc spre ea, atunci se uită pe fereastră. Pare foarte interesată de ce se întîmplă dincolo de fereastră.

– S-a întîmplat ceva?

– A, spune, ce să se întîmple? Ridică din umeri, nu-i nimic, dar eu sînt de mult timp clientul instituției, am auzit suficiente poveşti cu aviatori veniți sănătoşi la controlul anual ca să afle că de fapt nu sînt chiar atît de sănătoşi, asta de la un an la altul; un an de zbor, în care lucrurile curg cu totul altfel decît într-un an obişnuit, trecut cu picioarele înfipte solid în scoarța planetei. L-am văzut pe colegul meu Butnar Cornel care era un pilot foarte bun, şi într-o bună zi n-a mai fost deloc pilot, după ce a trecut pe la EKG. A devenit comandant de aeroport, primeşte pe aeroportul lui avioane pilotate de alții. De aceea întreb încă o dată:

– S-a întîmplat ceva?

– Nimic. Ce să se întîmple?

Chiar, ce s-ar putea întîmpla, şi simt cum începe să o ia Pămîntul din loc...

– Ai dormit bine azi-noapte?

– Da, spun. Cred că da.

– Relaxează-te cîteva minute.

Mă relaxez pe dinafară cîteva minute, înăuntru se strîng gînduri, creierul nu mai reuşeşte să fie calota netedă, netulburată. Mă relaxez pînă cred eu că intru de tot în muşamaua canapelei, numai capul e un glob greu şi fierbinte, care nu vrea să se relaxeze.

– Mai bine chem doctorul, spune asistenta.

– De ce să chemați doctorul?

Deschid ochii, dintr-o dată mă regăsesc gol pînă la brîu pe canapeaua tare, legat prin fire subțiri de aparatul acela care scormoneşte prin mine şi scoate afară, pune pe hîrtie lucruri nebănuite şi care de fapt nici n-ar trebui să se întîmple.

– De ce doctorul? Mai încercăm o dată.

...numai că asta e doar aşa, o amînare, e limpede. Din cum s-au întîmplat lucrurile pînă acum, din cum vorbeşte asistenta cu mine, fără să mă

privească, răspunde uitîndu-se mereu pe geam;

– Bine.

Partea cea mai tîmpită în toată povestea, aşa cum văd dintr-o dată lucrurile, este că nu se poate face nimic. Nu e de împotrivit, luptat, țipat, dat din mîini şi din picioare. E numai de constatat. De lăsat doamna asta în hainele ei albe, care pînă acum zece minute nici nu era şi acum, uite, deodată devine hotărîtoare, esențială, dă buzna în viața mea cu ce îi spune îngrozitor şi lucid cardiograful, plimbînd gheare încovoiate pe hîrtie milimetrică, de lăsat deci doamna asta să îşi facă treaba ei de care depinde atît de simplu ce o să fie cu mine, şi exact asta face lucrurile cumplite, că nu am cui să mă împotrivesc. Şi ieşit de nu ştiu unde, abia acum, alt gînd foarte limpede, foarte departe de linişte: nici măcar nu îmi dau seama ce se întîmplă de fapt. Lucrurile

cu adevărat mari se întîmplă atît de simplu, nici nu-ți dai seama că s-au petrecut, doar după ce trece un timp... Prinde brusc contur, se învîrte amețitor strîngînd într-o spirală scurtă din care scapă întrebarea țîşnită, lucrul cel mai mare care se poate întîmplă cu adevărat:

– N-O SA MAI ZBOR?

– Mă duc după doctor, spune asistenta, chiar se duce, aud aşa cum stau întins tocurile pe parchet, pe urmă nu mai aud nimic, pe urmă din nou tocurile pe parchet şi alți paşi, apăsați; întorc capul, a venit medicul-şef, cel mai mare specialist în boli interne.

– Salut, spune. Ce mai faci? Se apleacă peste mine, rîde. Gata, ne-am plictisit de aviație?

Risc un zîmbet care iese aiurea, chinuit, mic, schimonosit.

– Să vedeți, eu...

– Ei, spune colonelul doctor, fii liniştit. N-ai nimic, vedem imediat...

Vedem imediat ce? Încerc să mă ridic, îmi apasă capul pe perna canapelei.

– Maiorule, ai încredere în mine?

Ridic din umeri - aşa întins, vreau să spun că nu e chestie de încredere, nu spun nimic. În clipa asta nu e nimic de spus. Colonelul îmi prinde încheietura cu gestul clasic, ia pulsul, sîngele meu sub degetele lui, nici măcar nu se uită la ceas; numără aşa, privindu-mă în ochi, mişcă uşor buzele sub mustață.

– Ai cam luat-o razna, spune.

– Mă mir că n-am murit deja.

– Şi eu mă mir, colonelul îmi lasă mîna, zac sub ochii lui înfăşurat în electrozi. Ştii ce puls avea Armstrong cînd a coborît pe Lună?

– 160.

– Ei, spune colonelul, tu n-ai coborît încă pe Lună, dar nici mult nu mai ai. Mai ții minte ce ți-am spus cînd te-am lăsat să zbori pe supersonice?

Țin minte, dar asta se întîmpla de mult, eram locotenent, dumneavoastră erați maior, ceilalți internişti nu vroiau să mă lase pe supersonic, nu plec de aici pînă nu scrieți, apt în carnetul medical, am spus. V-ați dus la şeful Centrului Medical, nu ştiu ce ați vorbit cu dînsul, pentru mine sfertul acela de oră a fost foarte lung, păstos, fără culoare, ați venit, te-am luat pe socoteala noastră, ați spus. Amîndoi.

– Țin minte, spun cu glas tare. Închidem cercul?

– N-o lua aşa, face colonelul. Întîi să vedem.

Manevrează butoane, închid ochii peste spaima din mine; îi țin închişi pînă nu mai aud cum bîzîie cardiograful. S-a făcut linişte, linişstea aceea care înseamnă orice; doar tîrziu deschid ochii, aşa o să-mi rămînă şi doctorul, cum îl văd proiectat pe tavanul alb, pe lumina zilei, cu mustața lui neagră cunoscută în

toată aviația, cu puțină durere în privirea atentă, cu interesul profesional pe care îl înțeleg dar nu îl accept, pentru că e vorba de mine.

– Fii liniştit, spune pe tonul lui special, dar ăsta e mai mult reflexul anilor de practică, şi dintr-o dată îmi amintesc cum am vrut fierbinte cîteva clipe să fiu doctor, atunci cînd eram încă pilot.

Colonelul îmi scoate electrozii plați de la mîini, de la picioare, şterge cu un prosop alb pielea umedă sub benzile de cauciuc, sub plăcuțele nichelate; apasă ventuzele, îmi ridică maldărul de electrozi de pe piept. Pe urmă măsoară ceva cu o riglă lată din plexiglas pe banda de hîrtie milimetrică, rigla aceea e gradată absolut aiurea, în unități care nu-mi spun nimic, văd bine pentru că sînt încă întins pe spate şi colonelul măsoară chiar deasupra mea, în lumina geamului imens. Prin grosimea

plasticului gradațiile acelea apar mult rărite, efect de lupă, apare mărit şi caroiajul fin al hîrtiei translucide, şi liniile acelea frînte desluşit în tuş negru, nu-mi spun nimic liniile frînte dar pe colonel se pare că l-au impresionat grozav. Se uită la mine peste marginea hîrtiei, măsoară iar cu rigla, se apleacă, caută îndelung, îmi pune pe piept un singur electrod din mănunchiul de ventuze; porneşte iar aparatul, iar aud cum fîşîie obsedant banda de hîrtie, cum aleargă dintotdeauna peniţa cu tuş trasînd linii frînte pe hîrtia curgătoare, bătăile de viaţă ale inimii mele. Şi iar faţa colonelului doctor măsurînd bătăile de viaţă ale inimii mele, aşa, din mersul maşinii, şi faţa asistentei aplecată peste umărul lui; cum îşi duce asistenta mîna la gură cu gestul acela definitiv pe care îl au uneori femeile.

– Ascultă, doctorul întreabă peste bîzîitul aparatului, se uită la mine cu o

privire pe care nu o înțeleg, tu - atinge cu vîrful degetelor pieptul, lîngă electrozi - simți ceva? aici ?

– Mi-e frică, spun.

– Poftim?

– Mi-e frică, repet, şi privesc în ochii colonelului de jos în sus. Corect ar fi: mi-e groaznic de frică. Nu mi-a fost nicicînd aşa frică. Uite ce simplu se întîmplă lucrurile mari.

– Ştii ce, spune doctorul, opreşte pentru totdeauna aparatul cu gheare de păianjen şi smulge electrodul-ventuză care pocneşte umed, înțeleg foarte bine că ți-e frică spune doctorul în crescendo, lucrurile se petrec bizar în afara mea, e limpede, că în chiar momentele astea se întîmplă lucrul acela îngrozitor dar nu realizez, nu înțeleg nici revolta din glasul colonelului, împotriva *cui* se revoltă - e normal să-ți fie frică, ai toate motivele - aruncă electrodul în maldărul de sîrme - ce nu înțeleg eu - vocea colonelului

doctor coboară brusc aproape de şoaptă - este cum ai reuşit să zbori *pînă acum*.

*

Brian Moynahan era corespondent de presă la „Sunday Times”, a făcut o grămadă de ore-zbor ca pasager la bordul unor aeronave aparținînd cîtorva zeci de companii aeriene, pînă la urmă s-a întîmplat inevitabilul: Brian s-a îndrăgostit de aviație, avioane, aviatori, unii spun că s-ar fi despărțit de prima soție şi s-a căsătorit cu o stewardessă dar asta nu e sigur, sigur este că a luat licența ca pilot pe avioane uşoare, iar prin 1983 cocheta cu ideea obținerii licenței şi ca pilot de elicoptere.

Uite ce scrie foarte concis Brian Moynahan în cartea sa „Airport International”: „fiecare pilot este supus unui număr de patru teste, anual. Eşecul la unul din aceste teste înseamnă sfîrşitul, imediat al carierei sale. Două

sînt controale periodice în zbor. Celelalte sînt controale medicale foarte riguroase. Stresul e mare; cariera sa depinde în întregime de trecerea acestor teste. Pilotul nu e chiar tipul încrezător în el, senin şi strălucitor pe care ne-am obişnuit, să îl vedem în cabina avionului."

Ca mine, acum.

După cardiograma aia amărîtă fac trei zile pe cobaiul - analize, consultări în grup, mi se ia tensiunea în toate poziţiile imaginabile, sînt băgat în tot felul de aparate care privesc prin oameni ca prin bucăţi lustruite de sticlă. Merg la un profesor universitar cu barbă care se uită lung la mine, clatină din cap, mă trimite la ASCAR, la Fundeni şi în alte locuri unde un aviator n-are de fapt ce căuta. Mă cheamă şeful Centrului Medical Aeronautic, cel care m-a lăsat să zbor pe supersonic, îmi spune că aviaţia nu se termină cu MIG-21, *mai există*

totuşi şanse, în timpul ăsta mă gîndesc la Love Story şi la. alte povestiri gen Love Story în care nici nu se mai pune problema să ai şanse. Mă gîndesc la Cornel Butnar, la Chioru, la alți colegi opriți mai mult sau mai puțin definitiv de la zbor. Mă gîndesc la mine ca pilot în cabina avionului de vînătoare, dar asta concret, reuşesc chiar să fiu cîteva secunde crispate în avionul meu aşa cum şed pe fotoliul din cabinetul spațios; simt chingile de umăr, mirosul de cabină, aştept să intru la pistă, încinge soarele cum bate prin cupolă din dreapta, de sus, şi nu reuşesc să merg cu gîndul mai departe. Vreau să spun nu reuşesc să mă văd în altă cabină. Pilotînd un avion de transport, un elicopter sau mai ştiu eu ce.

– Asta-i partea proastă, spun încet, cred că pentru mine aviația se termină exact cu MIG-ul-21.

Uite ce spune neaşteptat colonelul doctor, şeful Centrului Medical:

– Dumneata, maiorule, crezi că sîntem aici special ca să te oprim de la zbor. Ne *gîndeşti* aşa, şi vii aici decis să îți smulgi aptitudinea de zbor, nu să colaborezi cu noi.

E dintr-o dată obosit, i-au căzut umerii, vorbeşte cu amar, îmi dau seamă că nu-mi spune numai mie. Nici nu se uită la mine cum vorbeşte. Se uită în el.

– N-ai înțeles nimic. Zbori de 15 ani supersonicul pe răspunderea mea, şi n-ai înțeles nimic...

Tace, şi, cînd tăcerea se prelungeşte prea mult întreb:

– În ce sens să colaborez?

– La stabilirea posibilităților reale de a pilota sau nu o categorie de avion.

Ridic din umeri:

– Nu mi-a trecut niciodată prin cap.

– Exact asta mă deranjează, spune colonelul doctor, şi pe urmă, cînd plec,

am ajuns în uşă, salut, colonelul mai spune: joi se întruneşte comisia; să văd ce pot face pentru dumneata.

Azi e vinerea aceea în care aflu ce s-a hotărît joi, găsesc greu un loc pentru ARO-10, în fața Centrului Aeronautic Medical s-au strîns maşinile tuturor aviatorilor din țară. Urc pe trotuar, ARO încalecă expert cu roțile groase bordura, opresc, las maşina exact unde scrie că n-am voie să opresc şi să las cumva o maşină. Fac cîțiva paşi, mă întorc, urc la loc, pornesc motorul, cobor de pe trotuar, fac o tură, încă o tură în jurul întregului cvartal fără să scot din viteza a doua, asta înseamnă bare de protecție împinse pînă în bara mea, claxoane veninoase, mîini agitate prin parbriz, luciri scurte cu farurile în retrovizor, complexul ARO acționează din plin; ştiu foarte bine ce înseamnă claxoanele, luminile din retrovizor.

Atît doar că puțin îmi pasă.

Tom priveşte impasibil de pe scaunul din dreapta, toată agitația îl lasă oricum rece; se uită senin după un tip care s-a dat de ceasul morții să ne depăşească cu „Dacia” lui şi acum, uite, a reuşit. Doar cînd opresc, la a treia trecere găsesc loc, aproape de poarta, opresc şi rămîn în maşină fără să ştiu foarte bine ce am de făcut, doar atunci cocker ridică laba groasă, îmi atinge brațul, pe urmă cască, se întinde, se strînge ghem pe scaunul din vinilin, s-a lămurit, în două minute doarme deja; sforăie uşor, oftează cîineşte, se aranjează pentru somn, îşi strînge labele sub el. Se încinge aerul sub capota din pînză decolorată, e prea cald pentru începutul verii, trec tot felul de plimbăreți fără treabă, se holbează la ARO cel alb şi pătrat, la bara de protecție ranforsată, împinsă înainte, la paraşocul din țeavă groasă de oțel. La mine, cum stau în maşină fără să ştiu ce am de făcut. Pentru că mă simt exact ca atunci

cînd ştii foarte bine cine eşti, te sprijini pe ceea ce ştii, şi deodată descoperi că lucrurile s-au dus, n-a rămas mare lucru din ce ştiai. Ca atunci cînd ştii apăsat, pînă dincolo de tine, că eşti pilot de vînătoare, adică gîndeşti, priveşti, vorbeşti, simți în tine şi pe dinafară că eşti pilot de vînătoare, spui asta prietenilor, colegilor cu care nu te-ai văzut de mult, milițienilor care opresc maşina ARO, le spui şi tot ce faci pe asta e clădit, că eşti pilot de vînătoare - şi deodată gata, nu mai eşti. Ca în cartea lui Brian Moynahan, dar una e să citeşti, alta să trăieşti personal povestea asta. De aceea stau în maşină, încerc să pun lucrurile la punct cu mine însumi, descopăr cutremurat că nu prea am cu cine discuta. Că sînt în continuare mai mult pilot de vînătoare decît restul, cel care ar trebui să fiu. Că, dacă extrag pilotul din mine, nu rămîne mare lucru. Aşa că, pînă la urmă, ce a mai rămas -

din mine coboară nesigur din maşină şi o ia spre clădirea Centrului Medical.

Ce urmează e un vîrtej de priviri înțelegătoare, mîini strînse, voci pline de compasiune, nu poți pretinde oamenilor care oricum au viața lor personală să-i doară durerea, ta, dar exact asta se întîmplă aici, lucrurile nu se opresc la mîini strînse şi cuvinte, se cunoaşte după ochi, se mai cunoaşte ceva care răbufneşte cald şi cade la loc, tipii în halatele lor albe se simt într-un fel vinovați pentru ce se întîmplă, dar de toate astea îmi dau seama mai tîrziu, acum nu ştiu cum să îi ocolesc pe toți tipii ăştia plini de bunăvoință, nimeni nu spune nimic precis şi exact asta e înnebunitor. Ajung în sfîrşit la fişier, îmi primesc carnetul medical de personal aeronavigant din mîinile unui adjutant scund, care se miră grozav: cum, nu mă uit ce scrie acolo?

Nu mă uit.

Întîi ies în stradă, e cald, pe trotuare sînt pete cenuşii de umbră, ştii cum e umbra copacilor din Bucureşti pe asfalt, cînd începe să fie cald, şi mai sînt pete albe de lumina: merg, încerc să calc numai în petele de lumină. Nu mă duc la maşină, traversez şi beau la chioşcul din stația troleibuzului o sticlă de Pepsi, care de fapt n-are nici un gust. Doi puşti beau Pepsi lîngă mine, se uită la carnetul ținut sub braț, nu ştiu ce pricep ei din inscripția aceea cu „personal aeronavigant”, se uită topiți de admirație cum sorb din sticlă. Cumpăr ciocolată cu lapte pentru cockerini, abia acum mă duc la maşina ARO. Tom mă primeşte cu obişnuitele fasoane, de ce, adică, l-am lăsat să aştepte; îi dau ciocolata, i-a trecut supărarea. Sare, jos din maşină, miroase îndelung fire de iarbă rare, subțiri, gălbejite, crescute în crăpăturile bordurii.

Abia acum deschid carnetul medical.

Îl filez, îl răsfir, îi desfac într-un fel de floare foile lungi, înguste; îl închid la loc.

Îl fac să fîlfîie ca un fluture mare, cu o grămadă de aripi.

Îl pun pe bordul încins, mă uit cum serie cu litere negre pe copertă: Centrul Medical Aeronautic.

Îmi fac vînt cu el, parcă ar fi evantai chinezesc.

Pe urmă deschid carnetul exact la ultima pagină acolo unde e rubrica „hotărîrea comisiei asupra capacității pilotului”

Uite ce citesc:

„Apt zbor, zi, noapte, pînă la înălțimea de 12000 metri, pe aeronave cu echipaj”.

*

– Ce înseamnă „aeronave cu echipaj”? întreabă mama.

– Adică, trag mai mulți de un avion ca să-l facă să zboare. Pilot prim, pilot

secund, navigator ca să ştii pe unde eşti, mecanicul de bord.

– Asta ştiam, mama face un gest complicat cu mîna. Ce înseamnă *pentru tine.*

– Trei lucruri: aviație utilitară, elicoptere sau TAROM.

– Ia-le pe rînd, spune mama, şi nu te grăbi. Fă-mă să înțeleg lucrurile-astea pe care, ai tu impresia, ar trebui să le ştie toată lumea.

Îndoi un deget:

– Aviația utilitară.

– Ascult, spuse mama.

– Stropesc cîmpul din avion, să moară tot felul de gîngănii. Împrăştii îngrăşăminte. Transport sînge pentru oameni bolnavi şi aduc bolnavi de la țară în oraşele mari, unde sînt doctori pricepuți.

– O treabă bună, spune mama mea. Cu elicopterele ce e?

Îndoi următorul deget.

– Nu mă dau în vînt după ele. Îmi place să zbor o dată cu elicopterul, încă o dată, dar nu mă dau în vînt.

– De ce?

– Fără „de ce”. Chestie de obişnuinţă. Nu-mi place să stau agăţat într-o elice.

– Şi TAROM-ul?

Strîng toată palma, pumn:

– Asta e singura treabă care mi-ar place, dar nu am şanse.

– De ce?

– Înghesuială mare, şi fără mine. Şi nu pot merge de capul meu acolo, e nevoie să mă trimită Aviaţia militară...

– Păi, să te trimită. "

– Nu-i aşa uşor. Generalul meu, cel care de regulă face lucrurile astea, nu mă trimite. Nici nu întreabă unde vreau să merg, o să mă repartizeze unde e nevoie.

– Du-te şi spune-i că vrei la TAROM.

– Asta-i, că nu pot. Nu *mai* pot Să mă duc.

– A, face mama, e acelaşi cu cel care... povestea de acum trei ani?

– Yes, ma'am.

– Uite, mama se îndreaptă solemnă în fotoliu, cred că e timpul, deşi n-am găsit momentul cel mai potrivit să-ți spun ceva - e limpede că mama îşi măsoară efectiv cuvintele, deşi asta se întîmplă atît de rar - cred că e timpul să îți dai seama foarte bine ce reprezinți singur, fără aviație. Să lămureşti odată pentru totdeauna lucrul ăsta pentru că, oricum, nu poți zbura toată viața. Pînă la urmă tot rămîi fără jucărică, şi mai bine ca asta să se întîmple cît eşti încă tînăr.

– Mulțumesc;

– Nu mă întrerupe. Cît eşti încă tînăr şi te poți apuca de altceva.

– Altceva ce?

– Ei, spune mama, dezgroapă şi tu certificatele, diplomele, cea de subinginer, de Academie Militară, precis găseşti ceva.

– Cam ce mă vezi făcînd?

– Vezi, se aprinde mama mea, de fapt exact despre asta e vorba, să-ți demonstrezi ție însuți că exişti şi în afara cabinei de pilotaj. Că *eşti*, pricepe, că exişti în sine, nu doar aşa, ca tip care însufleţeşte avioanele...

– Frumos spus.

– Vezi?

– Am zis ce frumos sună: un tip care însufleţeşte avioane. Nici nu vreau să fiu altceva, spun, decît un tip care însufleţeşte avioane; şi îmi amintesc, nu ştiu de ce, dar asta nu mai spun, că în tinereţile ei mama scria poezii şi basme la reviste pentru copii.

– Du-te naibii, se supără mama, vorbesc serios şi tu răstălmăceşti...

– Nu răstălmăcesc, raportez la mine ce îmi spui. Nu-i acelaşi lucru.

– Nu. hotărît,

– Atîta doar că *efectiv* nu-mi dau seama ce pot face, în afară de avion. Nu

mă văd făcînd nimic altceva. Să stau în birou, sau mai ştiu eu ce.

– O, mama desface larg braţele, să stai în birou, asta e un ideal.

Mă uit lung, totuşi e vorba, de mama mea. Ori glumeşte, dar nu prea cred, sau vorbeşte serios şi atunci chiar nu mă cunoaşte deloc, ceea ce iar nu cred. Aşa că spun, evaziv:

– Ce mai ideal...

– Ideal, pentru mine - se grăbeşte mama să pună lucrurile la punct.

Doar acum gîndesc, scurt, că poate nu e foarte comod să fii mamă de aviator.

– Ştii ce mi-e frică, spun, că nu prea am mare lucru de demonstrat în afara cabinei de avion.

– De ce?

– Aşa simt. Chestie de structură.

– Ce structură, face mama, şi eu, şi tata, Dumnezeu să-l ierte, am fost cu picioarele pe pămînt...

Aşa i-a spus mama tatălui meu, tata. Iar el îi spunea mama, dar nu e adevărat că au fost mereu cu picioarele pe pămînt; uneori erau de-a binelea duşi de pe lumea asta, şi atunci îi iubeam foarte mult. Cînd nu ştiau *să explice* nişte lucruri ale lor, atunci erau grozavi şi lucrurile astea fără explicație au fost întotdeauna minunate. Ca atunci cînd tata a cumpărat un caiac din lemn de mahon, lung, îngust, lustruit, uşor ca o vioară şi care n-a putut fi urcat nici măcar pe scări, atunci locuiam în Spătarului, l-au tras cu frînghia prin balcon, din stradă. L-am pus în hol, n-a încăput decît pe diagonală, bineînțeles trebuia ocolit, sau sărit peste el, şi mama a izbucnit în plîns cînd a aflat cît costă caiacul acela. A dat cu piciorul în lemnul lustruit, arcuit minunat, a întrebat aproape cu ură:

– Şi ce facem cu el?

– Cum ce, a spus tata, nu vezi ce frumos e?

Într-adevăr, era foarte frumos.

Noi pe vremea aceea nu aveam foarte mulți bani, nu aveam nici maşină, locuiam exact în centrul Bucureştiu-lui, ți-am spus; era foarte greu de ajuns cu caiacul la vreun lac. Dîmbovița era atît de mizerabilă, nici nu intra în discuție. Eka, sora mea cea mare, a propus să ne mutăm la Timişoara, pentru că acolo curge Bega. Sora mijlocie, Toia, a povestit parabola cu omul care cîştigase un elefant la loterie, şi ne-a lăsat să o răstălmăcim fiecare după capul nostru. Problema a fost rezolvată de un prieten al tatii care a dormit o noapte la noi, s-a dus la baie pe întuneric, bineînțeles că a uitat de caiac, a călcat pe el şi l-a făcut, praf. A călcat în două locuri, pentru că după ce a trecut prima oară cu piciorul prin învelişul subțire s-a speriat îngrozitor, a sărit în sus de spaimă şi a

căzut cu toată greutatea chiar pe chila atît de îngustă. Lemnul fin, arcuit, a țipat foarte tare frîngîndu-se, ne-a trezit pe toți. Eu am plîns, Toia şi Eka au plîns şi ele, chiar mama plîngea şi mă întrebam de ce plînge, doar tata s-a ținut tare. A ieşit chiar atunci, noaptea, a coborît scările cu cîte o jumătate de caiac sub fiecare braț, cînd s-a întors a zîmbit şi ne-a trimis la culcare.

– Gata, a spus, nu mai e. A fost frumos şi acum nu mai e deloc. De ce să plîngem? Să ne amintim şi să ne bucurăm că a fost.

I-a zîmbit şi prietenului care s-a dus să îşi termine somnul pe divanul din sufragerie, numai că de atunci nu l-am mai văzut pe prietenul acela.

Pe urmă, mama cea calculată în tot ce făcea a venit cu o cățeluşă, asta s-a întîmplat la şase-şapte ani de la moartea lupoaicei Peggy pe care o țineam minte ca un bot imens, deja albit, aplecat din

cer deasupra căruțului meu, şi la doi ani după noaptea aceea în care tata a coborît scările cu o jumătate patetică de caiac sub fiecare braț.

Cățeluşa cea nouă a fost botezată Pufa, era grasă, se rostogolea pe labe scurte şi chiar avea blana aceea moale, pufoasă, de cîine mic, prima ei ispravă în casa noastră a fost un pipi pe covorul din hol. Dacă mă gîndesc bine, s-au întîmplat o grămadă de chestii în holul apartamentului din Spătarului - a fost cea mai încercată cameră din casa noastră. Mă rog, atunci cînd proaspăta Pufa a început să facă pipi uitîndu-se nevinovată în ochii mamei nu s-a speriat nimeni, pentru că un pipi de cățel oricum nu poate însemna mare lucru; aici ne-am înşelat, Pufa a fost toată viața ei o mare campioană în privința asta, şi de fiecare dată ne-a uluit cu cît putea să scoată din ea. A făcut atîta pipi încît nu mai ştiam cum s-o oprim; în cele din

urmă s-a terminat, am şters, a rămas pe covor o pată roşcată cu contur incert. Atunci tata a întrebat:

– La ce, explică-mi şi mie, ce-ți trebuie pacostea, asta? La etajul cinci?

– În locul caiacului, a spus mama, am rîs, şi lucrurile au fost iar minunate, şi au ținut aşa, minunate, douăzeci şi unu de ani. Şapte ani cît a trăit Pufa, şi încă paisprezece ani cît a trăit fiul ei, Pufi, de la care am învățat cu adevărat ce înseamnă să ai un cîine cu tine. Pe urmă a venit tot balamucul cu mutatul, de atunci n-a mai fost bine deloc. Vreau să spun, niciodată nu ne-am mai simțit aşa cum a fost cînd eram noi toți împreună, în casa veche din strada Spătarului.

– ...Ergo, spune mama, daca nu şi nu poți fi cu picioarele pe pămînt, du-te la şeful tău şi convinge-l de asta.

Şi, zic eu, meriți un loc mai călduț după ce ai fost cincisprezece ani pe cîmpul ăla...

„Cîmpul acela” este, pentru mama, aerodromul meu.

– Problema e următoarea, spun, cum să mă duc la un om *care m-a izgonit de lîngă el*, să îi cer ceva? O repartiție bună, în cazul ăsta?

Mama se gîndeşte, îl scarpină pe Tom între urechi. Cockerini se întinde cu neruşinare, mă priveşte superior, închide ochii.

– Ți-a făcut vînt pe drept, sau pe nedrept?

– Cred că a procedat corect.

– Ei, zice mama, oamenii mari sînt şi ei tot oameni, chiar dacă au ajuns sus. Adică, pe lîngă, minte luminată şi restul, au slăbiciunile lor, care îi ajută să fie şi buni. Nu poți fi tot timpul încrîncenat, chiar dacă eşti şef.

– Aşa crezi?

Da, spune mama. Cred că îți faci probleme de pomană, Cred că poți merge fără grijă la generalul tău.

– Fără să calc peste mine?

– A, deci despre asta e vorba. Fără să calci peste tine, şi ştii de ce?

– De ce?

– Păi, spune mama, amîndoi sînteţi aviatori şi aveţi felul vostru sucit de a gîndi. Sucit, dar gîndiţi *la fel*, pînă la urmă. Şi mai e ceva, ai spus: cum mă duc la *un om* care m-a izgonit etc. Deci îl gîndeşti întîi ca pe om, nu ca pe general. N-ai spus: cum să mă duc la un şef, sau la un general. Ai spus om. Asta e foarte rar, şi îmi pare bine că se întîmplă cu tine şi cu generalul acela. Ascultă-mă pe mine, sînt femeie bătrînă, chiar dacă nu-mi place să recunosc asta, şi ştiu ce spun.

– Pot să te întreb ceva?

– Te duci, sau nu te duci la general?

– Mă duc, spun, dar încă nu ştiu dacă o să merg.

– Ţi-a venit mintea la cap, suspină mama. Întreabă.

– Nu te superi?

– A, spune mama, cine ştie ce tîmpenie vrei să întrebi. Nu mă supăr. La vîrsta mea, e greu să mă mai supere ceva.

– Exact asta vreau să te întreb, dacă te-ai obişnuit cu chestia ăsta.

– Ce chestie?

– Vîrsta.

– Vezi, spune mama, cînd te-ai obişnuit cu asta chiar nu mai e nimic de făcut.

– Atunci, de ce pomeneşti mereu că eşti bătrînă?

– Păi, spune dureros mama mea, nu sînt ?

Uite-o chestie la care nu se poate răspunde. Uite cuvinte care sfîşie tăcut, se strîng fierbinți înăuntru şi nici măcar nu poți răspunde. Aşa că mă strîng în mine, şi pe dinafară mă fac că îl mîngii pe Tom.

– Eşti încă crud, constată mama, aproape amuzată. Nu te-ai obişnuit să primeşti totul în față, fără să închizi ochii.

Nici la asta nu se poate răspunde.

– Să-ți mai spun ceva, zice mama, legat de oamenii mari.

– Da.

– Pro-por-ți-o-na-li-ta-te. Asta nu trebuie uitat niciodată, înțelegi?

– Nu.

– Ei sînt tot oameni, dar ce fac, în bine sau în rău, se întîmplă, fac la altă scară. Unde tu rupi o creangă, ei doboară un copac. Unde pui tu o cărămidă, ei au clădit, un bloc cu şaptesprezece etaje. Limpede?

Mai mult frumos decît limpede, dar nu spun asta. Spun da, şi dau din cap că am Înțeles.

– Vezi, spune mama, ce simplu a fost, dar asta se întîmplă a doua zi după ce

am fost la General, şi Generalul n-a avut foarte mult timp pentru mine, a zis doar: îmi pare bine că te văd, pe urmă i-am arătat carnetul medical, l-a răsfoit, a citit, s-a uitat la mine peste carnetul acela şi a zis iar: mi-ar fi părut mai bine să vii fără nici o treabă. De fapt cam de aici n-a mai avut Generalul, timp pentru mine, ce vrei, a întrebat, cum pot să te ajut? Eu tăceam, aşa am tăcut întotdeauna, chestia cu „mi-ar fi plăcut să vii fără nici o treabă" m-a dat gata, nu pentru ce se întîmpla chiar atunci, pentru toți anii de *pînă* - atunci. Vreau să spun, pentru tot ce s-a întîmplat între mine şi General şi, uite, lucrurile s-ar fi putut întîmplă cu totul altfel. De aceea tăceam, pe urmă Generalul a spus; dar acum avea vocea *dinainte*: cred că ştiu, aşa cum te cunosc eu, dacă te mai cunosc, ai avea chef să zbori la TAROM. Am făcut semn din cap că da, asta a fost tot; adică a mai fost strîngerea aceea de

mînă, nici Generalul n-a mai spus nimic, a fost doar mîna mea în palma uscată, caldă, mare, simt şi acum căldura aceea.

Pe urmă am oprit maşina ARO la Băneasa, la aeroport, m-am uitat peste gard la avioanele acelea mari şi iar am ştiut că nu realizez ce se întîmplă. Pentru că avioanele acelea, AN-24, AN-26, nu sînt mari decît pe lîngă MIG-ul meu, care acum nici nu mai e al meu. Pentru piloții de cursă lungă AN-24 e un avion mic, piloții de cursă lungă s-au obişnuit cu IL-62, Lockheed 1011 Tristar sau Boeing 747 care în unele variante duce peste 500 de pasageri.

– Vezi, spune mama - eu mi-am strîns boarfele, îl fluier pe cockerini, vreau să ajung la aerodrom încă pe lumină - vezi ce simplu a fost?

A fost simplu doar văzut pe dinafară, dar nu-i spun asta. Nu spun nimic.

Îmi iau sacul de paraşută, ies pe palier.

– Ce-a fost greu s-a dus, declară mama cînd mă sărută în uşă pentru drum, aşa ştie ea că e bine, şi iar nu spun nimic, pentru că de fapt urmează lucrul pentru care n-ai cum să te pregăteşti niciodată, despărțirea.

*

Cel mai simplu pleacă totuşi Johanna.

Levis îşi cîntă melodia cu un sfert de oră mai devreme, mă uit la cristalele lichide, şase, l-am pus să sune la şase şi un sfert, s-a paradit, spun. Firmele astea americane îşi garantează producția o veşnicie şi veşnicia durează doar cîțiva ani.

– Eu l-am pus să sune la şase, face Ioana:

Se întinde, mîrîie de plăcere, îi cad brațele; mă priveşte liniştită de jos, aşa cum stă cufundată în pernă.

– De ce?

– Pai, spune fata, am o grămadă de treabă. Să îmi adun lucrurile, să îmi fac bagajele, să nu pierd nici autobuzul...

Uite cum e Ioana în dimineața asta: grozav de bronzată, cu părul arămiu curgînd leneş pe gîtul puternic, pe bumbacul negru spălăcit al tricoului.

– Nu se poate - spun cu voce înăbuşită.

– Uite că se poate, fata mă priveşte în lumina ochilor, vorbeşte simplu, exact pe tonul dimineților de acum un an, de doi, de trei, chiar, s-au adunat cam trei ani de cînd sîntem împreună, nu se pleacă aşa după trei ani petrecuți împreună, e limpede. Fata sare din pat, rămîn culcat cu ochii în tavanul alb, azi va fi o zi frumoasă, e soare, e senin atît cît văd printre crengile salcîmilor. Curge apa la baie, pe urmă nu mai curge, apare Ioana, proaspătă, pieptănată, îmbujorată sub pielea bronzată; miroase aşa cum ştie ea să miroasă cînd iese de sub duş.

Asta-i noutatea, nu-i învelită în prosop sau cu halatul meu de baie; e gata vîrîtă în blugi, în tricoul ieftin din bumbac, tălpile goale calcă fără zgomot podeaua vopsită. Se mişcă uşor şi camera se face mai mare, mai spațioasă, mai pustie cu fiecare fleac dispărut, în sacoşa PANAVIA - cărțile Ioanei, revistele Ioanei, puloverul Ioanei aruncat în fotoliu. Casetofonul Sanyo a cărei clapă PLAY trebuie blocată cu un băț de chibrit, ca să stea apăsată. Fata strînge casetele risipite cam peste tot, pe scîndura lată de la capul patului-canapea, se apleacă peste mine să ajungă la casetele aflate pe scîndura lată; tricoul negru, subțire, uzat, decolorat sub brațe, asta, spun, nu se poate. Nu e aşa simplu să pleci, după trei ani. Nici nu ştiu dacă am spus, dacă am gîndit doar - cuprind corpul subțire al fetei, strîns, Ioana îşi pierde echilibrul cade peste mine, o țin în brațe, mă răsucesc deasupra...

– O, face Ioana, vocea ei e senină, rece, foarte departe - iartă-mă. Am alunecat.

Se desprinde calmă din îmbrățișare, se ridică, netezeşte tricoul, blugii, doar acum pricep ce înseamnă trei ani petrecuți împreună. Înseamnă să ştii foarte bine cînd chiar nu mai are rost să insişti.

Fata se uită prin camera care mie îmi pare groaznic de pustie fără fleacurile alea ale ei, pare mulțumită de ce vede: n-a rămas nimic care să amintească de ea. Afară de timona lustruită din lemn de stejar, atîrnată lingă sabia bunicului, dar timona aceea e un dar, şi darurile nu se iau înapoi. Darurile rămîn dăruite, orice s-ar intîmpla. Orice s-ar intîmpla, exact prin asta rămîn şi mai mult ale celui care le-a dăruit, afurisită treabă. Pentru că nu poți scăpa de ele oferindu-le la rîndul tău. Nu poți să le vinzi, să le faci bucăți, să le pierzi, să te faci că ai

uitat de ele. Poți doar să te convingi că te-ai obişnuit cu ideea, cu toate că şi asta e foarte greu.

– Unde e cockerul, se interesează politicos fata.

– A ieşit azi noapte. Cred că e o nuntă de cîini lingă siloz.

– Aha. Ei, spune Ioana cu aceeaşi voce senină, din nou pricep dureros ce înseamnă trei ani curşi împreună, înseamnă să ştii exact ce se zbate de fapt în vocea aceea senină, ei, spune Ioana, am plecat. Salut.

Are ceva de lucru pînă reuşeşte să iasă pe coridor, cu sacoşa umflată agățată de umăr; tot timpul ăsta stau în pat, mă uit la ea cum trage de sacoşă. Nu se aud paşii desculți pe carpeta groasă, se aude doar-bufnetul înăbuşit al sacoşei PANAVIA şi din nou ştiu că Ioana îşi pune adidaşii. Pe urmă deschide uşa de la intrare, clinchetul metalului înseamnă cheia scoasă de pe

inel, obicei tîmpit, Ioana şi-a adunat pe un inel gros toate cheile, a făcut rost de o carabinieră bulgărească, mare, nichelată, strălucitoare, cînd nu sîntem împreună umblă cu cheile atîrnate de blugi asta-i, de acum o să umble mereu cu cheile, atîrnate de blugi. Cu mîinile în buzunare, vîslind cu coatele prin aer şi cu cheile acelea clincănind, agățate de carabinieră.

– Salut! țipă Ioana de pe palier, trînteşte uşa, gata.

– Salut! mîrîi din pat, mă răsucesc cu nasul în pernă fără să îmi dau bine seama ce mă aşteaptă şi în clipa următoare mă afund în Ioana moale, fierbinte, cu brațe puternice şi uşoare agățate de gîtul meu, aşternutul miroase a Ioana, îi păstrează înnebunitor forma, căldura, sugrumă blînd gheara fierbinte ieşită de nu ştiu unde, şi povestioarele alea ude din ochi adunate sub pleoapele strînse, *never*, aici e deja chestie de

blazon, una din situațiile în care trebuie să fii bățos exact în fața ta, încerc să fiu, adică nu urlu, nu fac ghem cuvertura, perna, cearşaful, nu le arunc în mijlocul camerei pustiu de spațioasa, cum s-a făcut dintr-o dată. Nu arunc brutal gînduri, gesturi, cuvinte care încă răsună în timpane şi încep fără voie să devină, să fie amintiri, fără să ceară îngăduința. Nu smulg geamul din locul lui ca să iasă pentru totdeauna mirosul de femeie tînără din camera mea de încă pilot. Nu țip, nu gem, nu mă tăvălesc pe jos, astea nu sînt lucruri pe care le faci față de martori, e cineva care mă priveşte necontenit, eu însumi, desprins de mine, cît timp mă pot privi dinafară e O.K., indiferent de ce se întîmplă. Nu merg, să ridic colțul perdelei, nu-i nevoie să-ridic nimic, se vede perfect şi prin perdea, cărarea dintre blocuri, iarba, florile uscate de salcîm rămase din mai, cum merge fata spre stația de autobuz pe

cărarea dintre blocuri. Chiar, e mai bine să te uiți prin perdea, nu se observă de afară cum te uiți din casă, de fapt n-are cine să observe, doar dacă Ioana s-ar uita înapoi, peste umăr, n-o să se uite, sînt convins. Şi la ea e chestie de blazon. Chiar mai mult decît la mine, pentru că e fată, se pare că pe fete le loveşte mai tare cînd rămîn singure.

Fac patul scutur cuvertura, întind cearşaful, bat perna, aşa cum m-am învățat încă din liceul militar, tot ce păstra aşternutul din fată trece nechemat în mine. Ştiu ce o să urmeze, timpul acela lînced în care te obişnuieşti din nou să nu mai ai pe nimeni lîngă tine, cînd gîndeşti „noi” şi spui „eu”, cînd cumperi obişnuit două tricouri, două perechi de şosete deşi ai nevoie de o singură pereche de şosete, de un singur tricou. Cînd stai la coadă şi iei două bilete la film, şi pe urmă te uiți mai mult la scaunul, gol de lîngă tine, decît pe

ecran. Cînd toata lumea invită, şi *te* duci singur. Asta se cheamă perioada de adaptare, sau de dezadaptare, ia-o cum vrei, de fapt e acelaşi lucru, ore goale, locuri goale, pînă la urmă te întregeşti iar, încetul cu încetul, numai cînd redevii, cînd eşti la loc tu, te-ai obişnuit şi nu mai priveşti în jur după Johanna, *poți chiar să rîzi pentru ce s-a dus*, doar atunci afli brutal sensul ireversibil al cuvîntului „niciodată” şi îți dai seama, cutremurat, că de fapt ai fost poate cel mai mare imbecil.

*

...O singură dată m-am întîlnit iar cu Ioana, dar asta a fost mult mai tîrziu, atît de *după aceea* încît anii nu mai contau, a fost o întîlnire absolut specială, purtam uniforma TAROM bleumarin închis, cu trei galoane de aur pe mînecă, pilot secund, am aterizat pe Heathrow, nu eram cu pasageri, am tras

la aerogara de mărfuri, adică întîi ne-am plimbat un sfert de ceas pe bretele betonate urmărind săgeți luminoase, semnalizatori cu palete şi maşina portocalie Follow Me, răsunau sacadat în căşti indicațiile dispecerului de la radiolocatorul pentru circulație la sol, ziua a fost caldă, albastră de cer şi verde de iarba crescută între căile de rulaj, a fost tot vara. Anglia cea umedă, cețoasă, cenuşie, era plină de lumină limpede, Chioru a deschis parbrizul în stînga, a culisat lin plexiglasul gros în glisiere, intra aer de afară cu miros de gazon englezesc. Inginerul de bord a oprit motoarele, au bătut văzduhul străveziu elicele, din ce în ce mai încet, s-au închegat pale mari, negre, cu vîrfuri galbene, din discurile fumurii. S-a făcut linişte după trei ore de zbor şi cincisprezece minute de colindat pe sol, tăcerea aceea căzută sec în cabină cînd se opresc motoarele, şi care încetineşte

mişcările, face cuvintele să sune spart, încă trei ore de zbor, trei ore de viață duse - a filozofat Chioru scoțîndu-şi căştile; s-a întins cu gestul acela ştiut al coechipierului de demult, eram în elicopterul lui Gheorghe Cornel, pe gheața Dunării.

Am oftat, ne aşteptau pămînturi noi, eu aterizam prima oară pe Heathrow, promisiunile lui Chioru cuprindeau plimbarea prin Londra pe imperiala unui autobuz roşu, anticariatul unde se găseau săbii junghere de acum trei secole, pe urmă coboram fluviul într-un vapor şi admiram porțile-stăvilar imense pe care le-am văzut din aer, împlîntate în albia Tamisei pentru a feri Londra, pe londonezi, de inundații îngrozitoare.

Chiar aşa am făcut, la început Londra, absolut imprevizibilă pentru că era foarte puțin cenuşie, a fost de fapt verde, portocalie, roşie; pe urmă am văzut săbiile vechi, pumnale înguste, ce mai

era pe acolo, armuri, buzdugane, un coif cu pene de struț, dar astea nu m-au interesat foarte tare. Pe urma am coborît pe Tamisa spre porțile stăvilar, ca să ajungem la debarcader am trecut printre clădiri cățărate pe piloni, înalte, cu fațade înguste, erau ulicioare pietruite între clădirile acelea. Debarcaderul era din scînduri late, groase, vopsite generos în alb lucios, o punte îngustă din stinghii lega debarcaderul de vapor. L-am recunoscut imediat, era unul din vaporaşele făcute de şantierul Ioanei; după ce zarva îmbarcării s-a potolit şi pluteam pe fluviu, m-am dus la pupa, unde o familie cu pleduri cadrilate pe genunchi ocupa banca în potcoavă de-a lungul parapetului. Nu puteam să-i dau la o parte ca să citesc plăcuța cu numele constructorului prinsă în şuruburi cu cap îngropat de lemnul parapetului; eram într-o uniformă străină pentru ei, oricum s-au uitat ciudat la mine, poate

încălcăm o regulă de politețe englezească fără să ştiu, poate pur şi simplu vroiau să fie între ei şi nu aveau chef de străini, fie ei chiar piloți de cursă lungă. Aşa că am mormăit un salut şi m-am retras.

N-am văzut stăvilarul care apără londonezii de inundații pentru că am coborît la maşini unde nu era nimeni, - manevrau motorul de pe puntea de comandă, am căutat, am găsit chiar pe chiulasa motorului Diesel eticheta ştanțată cu „Made în Romania", atunci m-am întîlnit cu Ioana; eram iar pe malul acelui braț de Dunăre, vedeam sălciile negre dincolo de apă, amurgul de toamnă tîrzie în pădurea de sălcii bătrîne, s-a răsucit o clipă ceva fierbinte şi pierdut şi pe care îl credeam, uitat, cum se chema casa aceea albă, la Manafu.

Afară se termina într-un apus roşu ziua caldă, cît am buchisit seria motorului, am aflat ce putere are şi cît

cîntăreşte, vaporul Ioanei a trecut de porțile-stăvilar, iar cînd ne-am întors împinşi de flux era deja întuneric: n-am mai văzut nimic.

*

N-am nevoie nici de două zile ca să predau echipamentul de zbor, documente, hărți, rigla de navigație, pistolul, cam tot ce am luat de la Aviația militară, şi acum, uite, dau înapoi. Binoclul şi barca pneumatică primite pe semnătură de la nea Romică Grasu, şi cu asta chiar s-a terminat.

Scot maşina din garaj mergînd cu spatele, ARO-10 iese din penumbră spre lumină fără capota de pînză, seamănă cu o cutie, mare de pantofi pusă pe roți negre. Frînez, trec în viteza întîi, toate lucrurile astea făcute foarte atent, ca pentru a le încrusta în mine, aşa cum faci ultima oară lucruri făcute de atîtea ori încît mîinile merg singure, şi

picioarele merg singure, şi uite, de acum înainte n-o să le mai faci. Am băgat în viteza întîi, cotesc scurt spre blocuri, aşa a rămas garajul, cu porțile de scîndură deschise larg să aştepte.

N-am spus la revedere, am spus rămas bun celor două camere-şi coridorului dintre ele. Scările din ciment tocit, numai eu le-am urcat şi coborît în toate felurile 15 ani. Am aruncat în caroseria deschisă sabia bunicului, cerga, sacul de paraşută burduşit cu haine. Timona Johannei, din lemn lustruit. Am încercat cu vîrful pantofului cauciucurile de la roțile lui ARO, am ridicat mai mult piciorul, am încercat şi roata de rezervă. Pe urmă l-am fluierat pe Tom şi am pornit printre blocuri, cu mîinile în buzunare.

Încercam să mă conving că totul e ca de obicei.

Că merg la Alimentara, la nea Călina, să iau bomboane sau salam Poiana.

Că merg la celălalt neguțător de la noi, nea Petcu, să cumpăr baterii, detergenți sau mai ştiu eu ce. Că merg spre unitate, să intru în alarmă.

Nu m-am întîlnit cu nimeni, adică nu m-am întîlnit cu nimeni care să-mi spună mai mult de bună ziua şi eu să spun la fel, bună ziua.

Era ca la țară, unde toți se cunosc şi se salută.

De fapt asta a şi fost, am mers şi m-am salutat cu toți cei întîlniți.

N-a spus nimeni mai mult de bună ziua.

Doar cîțiva țînci au strigat: uite-l pe Tom, au alergat spre noi, alergau nehotărîți cînd s-au apropiat, nu ştiu cum arătam eu dar ziua era caldă şi Tom arăta foarte distant, şi țîncii aceia n-au mai venit lîngă noi. S-au oprit şi s-au uitat cum trecem.

A ieşit Tom din alee? alerga exact în acelaşi trap nehotărît să miroasă salcîmii.

Să pleci vara, asta e una din cele mai nenorocite chestii.

Se pleacă cînd e frig, plouă şi toți stau în case.

Aiurea.

Erau geamuri deschise, se auzea muzică, am auzit voci leneşe, peste salcîmii verzi se boltea efectiv cer albastru adînc, pe betonul aleii, plăcile acelea mari scoase din pista veche dansau pete calde de lumină filtrată, pete de umbră. Treceau puştii de pe aerodrom, neveste, moşnegi veniți la copiii lor aviatori, cu ei mă salutam spunînd, bună ziua. Spunînd sărut mîna doamnelor. Copiilor le spuneam, ca de obicei, salut. Am ajuns pînă aproape de poarta unității, acolo m-am întors.

Nu avea nici un rost, şi de fapt plecasem doar într-o plimbare scurtă.

M-am întors acasă, spre blocul 4, şi acum n-am mai luat-o pe aleea dintre blocuri.

Acum am mers pe şoseaua mare.

Cu blocurile şi salcîmii în stînga, cu pista departe în dreapta, dincolo de cîmp şi dincolo de liziera săracă din corcoduşi ţepoşi.

Dincolo de calea ferată.

Am văzut ampenaje de avioane, cocoaşele hangarelor, zebra veche, antenele radiolocatorului de aterizare vopsite în roşu şi alb. Antenele acelea se roteau.

Puteam să mai văd o grămadă de lucruri dacă mă uitam atent, dar nu m-am uitat.

Mi-a ajuns pînă în gît ce vedeam; totul se întîmpla în lumina limpede, în căldura specială, uscată, numai aici întîlnită. În vîntul uscat, şi cald, şi care, totuşi ciudat, răcorea.

Tom alerga prin iarba din şanț, s-a oprit, a lătrat spart scurt, cum latră el cînd găseşte ceva important.

Un arici, cred.

Un arici bolnav, pentru că aricii sănătoşi stau ziua în Vizuina lor răcoroasă.

Ies doar seara tîrziu, cînd s-a întunecat bine şi nu mai e foarte cald, atunci ies după mîncare pufnind supărați, făcînd iarba să foşnească. Ştiam foarte bine cum latră cocker la arici, şi cum pufnesc aricii.

Ştii cu cine nu m-am întîlnit, cu colegii mei: cu Florin, cu Henț, cu Sandu. Cu Veteranul, nici pe Țîu nu l-am întîlnit, nici pe Ion Anechitei. Nici pe Dodo, care sînt convins că nu era plecat la vînătoare. Era pe undeva, pe aproape, şi ar fi venit dacă aş fi lăsat să înțeleagă că am eu nevoie să vină...

Toți erau undeva aproape şi ar fi venit dacă aş fi avut eu nevoie.

Numai că nu aveam nevoie.

Adică doream fierbinte să fie lîngă mine, dar n-avea nici un rost.

Nu mai eram *noi*.

Erau ei care rămîneau, iar eu plecam împreună cu cîinele Tom, cu maşina ARO, cu ce poți duce în tine atunci cînd pleci şi ştii foarte bine de unde pleci şi ce laşi în urmă, şi habar n-ai ce te aşteaptă acolo unde te duci.

Nici nu ştiam unde mă duc.

M-am uitat din nou la ampenajele avioanelor, dincolo de cîmp, de liziera săracă din corcoduşi țepoşi, dincolo de calea ferată. Luceau mat în soare de la distanta aceea, şi ți-am spus ca aerul era foarte limpede, se vedeau cocardele tricolore de pe derive.

De fapt erau ampenajele avioanelor de la escadrila Castorului, dar nu avea nici o importanță.

Erau tot avioane.

Am văzut de departe şi cabinele husate, şi dacă mă uitam bine cred că vedeam şi tehnicienii cum lucrează la avioane, dar nu m-am uitat bine. Nu mai vedeam foarte bine, vreau să spun. Se întîmplau tot felul de lucruri care mă împiedicau să văd foarte bine.

Întîi a fost Tom, a observat că mă uit departe şi a luat-o la fugă încotro mă uitam, unde credea el că vreau să ajung.

Pe urmă a fost o pală din vîntul acela fierbinte uscat şi care totuşi răcorea, a adus praf în ochi şi zgomot de aviație, bătea dinspre pistă, se auzea clar zgomotul de metal lovind metal, şi cum fluiera un motor încercat la cale dincolo de hangar, la reversoarele de jet.

Pe urmă, era faptul că nici eu nu aveam de gînd să văd foarte bine.

L-am fluierat pe Tom şi am luat-o spre blocul meu.

Spre maşina albă, decapotată, care aştepta în fața blocului.

O să mergem altădată la avioane, i-am explicat cockerului care tipăia spăsit cu ghearele boante pe beton; încerca să îşi ţină capul prelung, elegant, îngust, în umbra mea.

Am urcat în ARO, am răsucit cheia în contact, motorul a pornit simplu, fără nazuri, s-a înecat puţin la început, cum se îneacă motoarele cu benzină cînd e cald afară, pe urmă a mers rotund, fără poticneli.

Am accelerat în gol, acul de la turometru a urcat, a coborît brusc cînd am luat piciorul de pe acceleraţie.

Nu exploda nimic.

N-a explodat nimic nici cînd am băgat în viteza întîi şi am mers încet prin iarba din faţa blocului, am traversat şanţul, am ieşit în şosea.

N-a explodat nimic nici cînd am trecut în viteza a doua, pe urmă a treia, pe urma a patra.

Mergeam cu optzeci de kilometri pe oră, douăzeci şi trei de metri în fiecare secundă.

S-a amestecat vîntul cald cu viteza, a ieşit ceva care aducea răcoare în spatele parbrizului înalt.

Am trecut de vile, am ieşit, în şoseaua mare; drumul din dreapta ducea la mare, drumul din stînga se pierdea la orizont în munții albaştri, drumul din față ducea la Bucureşti, la TAROM, unde oricum nu ştiam ce o să fie. Ştiam doar că o să fie ceva.

Am trecut pe lîngă gara, mergeam încet, am claxonat, a ieşit din clădirea de cărămidă roşie şeful gării, în bluză albastră cu şapca lui specială pe cap.

M-a salutat cu două degete la cozoroc.

L-am salutat şi noi, am claxonat o dată lung, de două ori scurt, ta-ti-ti, linie-două puncte; „D” în Morse de la despărțire. „D” de la drum, departe, dilemă, dracu. „D” de la datorie. De la

dezolare. Cred că a înțeles, era ceferist, ăştia ştiu Morse.

Am claxonat „D” în Morse, pe urmă am apăsat iar accelerația.

Cockerul şedea solemn pe scaunul din dreapta, îi flutura în curent jaboul, i-au fîlfîit urechile lungi ca două drapele de luptă, în clipa aceea l-am iubit foarte mult. Pentru că eram împreună.

A simțit asta, s-a întors spre mine, m-a privit liniştit cu ochii negri, s-a uitat iar la drum.

La plopii care alergau în urmă cu douăzeci şi trei de metri în fiecare secundă.

Am înțeles, nu era momentul potrivit să îl iubesc foarte mult.

Erau alte lucruri de făcut, infinit mai importante.

Întîi, trebuia menținut blazonul. Lustruit, neîntinat, albastru cu auriu, strălucitor în soare.

Apei erau cîinii de lătrat, caii înhămați la căruțele depăşite, ciori care se ridicau alene de pe şosea şi trebuiau mîrîite amenințător.

Mai era în capul de cîine amintirea plimbării aceleia spre avioane, care n-a mai avut loc. Amintirea drumurilor spre celula de alarmă, cînd mirosea trenuri de aterizare şi trecea în revistă linia de avioane, MIG-uri aliniate pe bretela de rulaj.

– O să mergem altădată la avioane, am spus din nou.

N-am mai fost niciodată cu Tom la avioane.

N-am fost să-mi plimb ultima oară mîna pe bordul lor lucios. Să lovesc cu palma conul ascuțit, să mă înalț pe vîrfuri atingînd capătul nichelat al tubului Pitot. Să verific jamba de bot, etc. Să las ceva din pilot pe ce ating cu mîna, cu ochii. Am făcut odată prostia asta, cînd am terminat cu MIG-ul-23, şi

îmi era de ajuns. Ştiam bine ce înseamnă, şi eram ultimul idiot dacă mă băgam din nou în aşa ceva.

Trebuia să fii acolo.

Trebuia să fii măcar o parte din avioane, măcar o parte din mine, ca să ai o idee vagă din cum a fost. Dacă spun că a fost îngrozitor, sfîşietor, că se smulgea pentru totdeauna ceva cu fiecare nit atins de palmă, cu fruntea apăsată pe metalul plin de nituri, încă nu spun nimic. N-am crezut că o să fie aşa. Ştiam că o să doară, dar a fost dincolo de durere. A fost prima oară cînd am aflat cum poți rămîne undeva aşa, ducîndu-te mereu înainte pe picioare care nu mai vor să meargă. A fost sfîşierea aceea dinăuntru, după care singurul lucru formidabil este, simplu, faptul că mai exişti. Că mai eşti capabil *să-ți dai seama*.

Toate celelalte despărțiri din viață, adunate la un loc şi ridicate la

misterioasa putere „n” din manuale de matematici speciale, au fost un nepăsător „la revedere” aruncat în fugă peste umăr, pe lîngă despărțirea de avioane.

Lucrurile aveau să se întîmple exact la fel mai departe, dar fără mine.

A fost ca atunci cînd se întîmplă lucruri îndelung amînate, ştiute bine că pînă la urmă oricum or să fie dar mereu alungate, înghesuite fierbinte într-o margine de conştiință întunecată care îşi strecoară lin otrava în tot ce faci, eşti, rîzi, gîndeşti. A fost ca atunci cînd te rupi sfîrtecat în două jumătăți niciodată întregite, cicatrizate, nu poți împinge în uitare o jumătate din tine care încă se plimbă prin lume, şi nici nu ştii prea bine în care jumătate ai rămas.

PARTEA A TREIA

Aterizăm pe New Delhi Airport, vremea este închisă, împîclită, Delhi Approach recomandă apropierea după schema pentru IFR, zbor instrumental, asta facem, cu toate că la 5000 de picioare, unde sîntem noi, e soare şi cer albastru. Navigatorul mîrîie ceva despre gazul pe care îl mîncăm cu ocazia asta, se bagă în fața noastră zborul 471, un DC-8 de la JAL, ăştia vin direct, după VFR, reguli de zbor în condiții bune de vizibilitate.

Sub trei mii de picioare intrăm în pîclă deasă, dintr-o dată se albeşte în jurul cabinei, IL-13 zboară într-o sferă alb-

gălbuie de praf, lumină difuză, cum naiba vin japii direct la aterizare, cred că au mai fost pe aici, de multe ori, încearcă navigatorul o explicație. Cred că vin des la Delhi, de asta îşi permit să intre direct la aterizare, pe vremea asta. E foarte cald, motoarele avionului mare, alb sînt aproape la regim maxim după ce scoatem flapsul pe - poziția de aterizare. Trecem radiofarul îndepărtat la 2-3 mile în spatele Douglas-ului de la JAL, acum încep-convorbirile rapide între Delhi Precision şi echipajul japonez, de fapt vorbeşte numai Delhi Precision, întreabă o dată, şi încă o dată, au pierdut avionul de pe ecran. Pe noi ne-au văzut, sîntem întîi la cinci, pe urmă la două mile, o milă jumătate, o milă de pragul pistei şi nu ştim nimic despre cel din față - a aterizat, a degajat pista? Mă uit la Chioru, în stînga mea, îşi muşcă buzele aplecat spre tabloul de bord în poziția aia a lui doar mai tîrziu îmi dau seama

că de fapt Chioru a ştiut ce se întîmplă. Din ce spunea operatorul de la Precizie, din *cum* spunea, ceea ce este mult mai important: eu nu, încă nu m-am obişnuit cu avioanele mari, cu dialogurile în engleză, cu schimbatul frecvențelor de trei ori pe direcția de aterizare. Chioru a ştiut ce se întîmplă, de aceea continuă apropierea fără să-l mai preocupe avionul de la JAL, şi doar foarte tîrziu, cînd avem pista la vedere, se întoarce o clipă spre mine, spune:

– O.K., nu-ți mai bate capul. Aterizezi tu?

Cum să nu aterizez, apropierea cu pista la vedere e scurtă, ți-am spus că am văzut pista tîrziu, redresez şi reuşesc să pun avionul destul de lin pentru felul brusc în care s-a înfundat, gata, sîntem în India. Aterizăm în India, la cîteva minute după ce zborul 471 a intrat în pămînt, la două-trei mile de pragul pistei. Asta dintr-o grămadă de motive

care luate separat sînt atît de insignifiante, mărunte, neglijabile, meschine de-a binelea şi înlănțuite unul după celălalt, curgînd unul după altul şi combinate între ele după legi care încă ne scapă, au băgat în pămînt un cvadrireactor de cursă lungă, cu 86 de pasageri la bord. Dar lucrurile astea le aflăm mai tîrziu, după ce mergem la hotel şi eu dorm într-un pat înconjurat de tot felul de voaluri, se leagănă tăcut unduind în valuri ample aerul din cameră, se leagănă mut, chiar sub tavan, un evantai uriaş; cad în pat şi dorm ore în şir ca un lemn negru, ars, gol pe dinăuntru. Chioru nu, merge la brieffing, vine mult după noi, m-am trezit, am mîncat ceva, adorm la loc şi numai cînd mă trezesc a doua oară vine Chioru. Povesteşte scurt, zgîrcit, *numai pentru că trebuie*, se limitează strict la ce s-a întîmplat, la ce s-a putut afla că s-a întîmplat, nu comentează, nu trage

concluzii, de fapt ce spune comandantul meu de echipaj în noaptea aceea se confirmă. După ce se constituie comisia, se efectuează ancheta care seamănă de fapt cu o istorie polițistă plină de neprevăzut, pe urmă se publică concluziile, aşa ştim pînă la urmă ce s-a întîmplat. A fost întîi faptul că JAL şi-a restructurat echipajele, aşa au ajuns să zboare împreună un secund proaspăt promovat ca pilot-prim şi un pilot neexperimentat, abia uns secund; a fost vremea aceea tulbure, şi cu toate că Delhi Approach a recomandat zbor după IFR, echipajul japonez a preferat apropierea în condiții VFR, pentru un aeroport cu care de fapt nu era familiarizat; a fost temperatura mare, 47° C, care influențează comportarea avionului, tracțiunea motoarelor şi uite cum s-a terminat pentru totdeauna zborul acela, în malul rîului Vamuna, la 3 mile de pragul pistei.

– Ştii care e cea mai tîmpită chestie, a spus Chioru, în toata istoria nu e nimic fatal, lanțul asta nenorocit putea fi întrerupt în multe locuri, dacă nu făceau tot ce au făcut.

– Bravo, ce superb sună, dacă nu făceau tot ce au făcut...

– Uite, se aprinde comandantul meu de echipaj, dacă în echipaj era măcar *un* pilot antrenat pe funcția lui, pentru că...

– Pilotul-prim avea ore bune de zbor pe DC-8. Cîteva mii.

– Da, dar ca secund, spune Chioru care ştie cum stau într-adevăr lucrurile atunci cînd treci de pe scaunul secundului pe cel al comandantului de aeronavă. Uite cum se întîmplă, au respectat de fapt tot ce e scris în regulamente; faci sute, mii de ore ca secund, pe urmă eşti numit comandant, primeşti la rîndu-ți alt secund şi pleci cu el la Delhi, aparent totul e în regulă, sînt respectate prevederile, de fapt în cabina

echipajului sînt doi piloți care nu prea ştiu ce au de făcut. Trimiți un căpitan tînăr, dar cu un secund antrenat, exact asta n-au făcut japii. Combinat cu situația proastă meteo, temperatura mare, încrederea excesivă în ce credeau ei că pot face, uite cum s-au împletit lucrurile între ele...

– Ascultă, întreb, de ce îmi spui toate astea?

– Păi, spune comandantul meu de echipaj, ca să ştii şi tu cum stau *de fapt* lucrurile în aviația de transport.

*

Duminica dimineața fac cursa de Timişoara, tot Chioru e comandant de echipaj, mă lasă să zbor pe scaunul din stînga şi la dus şi la întoarcere, ziua e limpede, verde, albastră, munții păstrează cute de zăpadă murdară care, uite, de la înălțime pare totuşi albă. Platoul Bucegilor e imens, galben-

cenuşiu, uşor înclinat de la nord-est la sud-vest şi mărginit abrupt în est de Caraiman, Coştila, exact acolo e un plafon argintiu, liniştit, strălucitor, ce a rămas dintr-un front secundar care a trecut azi noapte munții, ies din apa netedă a norilor cîteva piscuri, vîrful Caraiman, se vede crucea dar trebuie să înțelegi foarte clar cum se întîmplă asta - brațele mici, negre, zăbrelite, proiectate pe fondul alb. Pe urmă releul de la Coştila, un fel de jucărioară alb-roşie, înaltă, îngustă spre vîrf, ca o rachetă care tot aşteaptă să decoleze; spre sud plafonul se destramă în brațe lungi, sidefii, sfîrtecate, prelinse prin funduri de văi înguste şi adînci; zbor pe locul din stînga, de aceea văd bine toate chestiile astea. De la Otopeni facem aproape o oră pînă în oraş, ARO refuză să pornească, aprinderea electronică nu face multe parale, treci pe clasic - propune Chioru, niciodată n-am avut încredere în lucruri

prea noi; chiar, trec pe aprindere clasică şi motorul porneşte fără fasoane. Comandantul de echipaj debarcă la Eva, găsesc greu un loc în parcajul din spatele Universității, strada îngustă, pietruită, strînsă între zidurile Universității şi ale Institutului de arhitectură e baratată de porți metalice vărgate alb-roşu cu un M negru vopsit în centru: metrou. Aşa că după ce înghesui automobilul alb, pătrat cu bara de protecție împinsă înainte ca o falcă de buldog, îi fac greu loc între un Oltcit şi o Dacie pe care nu sînt sigur că nu am atins-o puțin, abia deschid portiera, mă strecor printre maşini, după asta trebuie să o iau înapoi pe Academiei, ies în bulevard, merg bineînțeles la ceas, acolo mă întîlnesc cu copiii mei. Îi văd de departe cum vin, nu este foarte multă lume, atîrnă ziduri vechi, întunecate, masive peste ei în ziua senină şi ei nu se sinchisesc de asta; uite cum afli, simplu,

o grămadă de lucruri despre copiii %tăi, despre tine în raport cu copiii tăi. Uitîndu-te la ei cum vin pe trotuarul lat de la Universitate, în ziua de vară. Se zbate ceva în mine, neaşteptat, aşa cum îi văd venind pe sub zidurile Universității. Se ridică nişte lucruri fierbinți, se înnoadă între ele sugrumînd blînd, pe urmă gata, cad la loc, nu au fost niciodată. Ştefan merge încruntat cu mîinile înfundate în buzunarele, blugilor, e la vîrsta cînd lucrurile sînt foarte clare, negre sau albe, nu se admit nuanțe intermediare, gîndurile lui sînt limpezi, tăioase, cu muchii ascuțite de lumină strălucitoare. Tropăie zeloasă în urma lui Irina. Pisica, Pisica are cea mai fericită fire din familie, lucrurile trec pe lîngă ea fără să o atingă, totul depinde de *cum* are ea chef să se întîmple ceea ce oricum se întîmplă. Recunoaşte o singură autoritate, pe fratele ei mai mare, un amestec de tovarăş de joacă, prigonitor,

oracol atoateştiutor, instanță supremă - un dumnezeu personal, absolut, tiranic, neîngăduitor, ceea ce nu înseamnă că n-ar putea fi manevrat din cînd în cînd. Relația lor e atît de complicată, nici nu încerc să o descurc. Ce mi se pare limpede însă este că pînă la urmă alcătuiesc o echipă. Uite o băltoacă pe trotuar, de unde apa puțină, murdară, cu pete irizate de ulei, pe asfaltul uscat, o pun în subtilă legătură cu ce se Întîmplă dincolo de panourile vărgate alb-roşu, cu M la mijloc; Ştefan trece *prin* băltoacă, e acolo un pietroi, băiatul sare, atinge piatra, gata, e dincolo. Irina ocoleşte băltoaca, pe urmă nu, se întoarce, merge înapoi cîțiva paşi, îşi face vînt, sare cam în aceeaşi manieră ca fratele ei.

– Salut, spune crunt Ştefan, fără să scoată mîinile din buzunarele blugilor.

– Salut, spune Pisica, dar ea zîmbeşte.

– Cum a fost? se interesează grav fiul meu.

– O.K., spun. Vreme frumoasă, cînd am plecat de pe Otopeni vizibilitatea era scăzută dar nu punea probleme...

– Am văzut, spune scurt Ştefan.

– A pus ceasul să sune la şapte, cînd ai decolat - explică Irina.

– Te-a întrebat cineva? se răsuceşte fiul meu spre Pisica.

Pisica nu răspunde, vine lingă mine şi gata. Lucrurile se opresc aici.

– La ce film ai luat biletele *alea* ? Întreabă Ştefan, exact pe acelaşi ton.

– Biletele alea, spun, sînt pentru filmul „Amintiri despre viitor”.

– După Däniken?

– Afirmativ.

– Ți-am spus eu - se întoarce Ştefan spre Pisica.

– Ce ți-a spus? mă interesez.

– Că ne duci la cine ştie ce porcărie de film, în loc să mergem la Sinaia, spune Pisica.

La Sinaia, la Mike Sîrbu; din iarnă fiul meu a făcut o pasiune pentru ski, pentru Salvamontul sinăian, pentru şeful Salvamontului sinăian.

– Porcărie de film spun, asta nu vine de la tine. Nu e stilul tău.

– Eu am spus că e porcărie, intervine Ştefan, căruia atunci cînd era mic i se spunea şi Pepsi.

– De unde ştii?

– Atunci n-am ştiut, dar acum ştiu precis.

– Ce naiba ştii, izbucnesc, pentru că am citit toți trei cartea lui Erich von Däniken, şi ne-a plăcut grozav. Am întors-o pe toate părțile, pînă la urmă am convenit că, într-adevăr, e posibil ca lucrurile să se fi petrecut aşa cum pretinde autorul elvețian că s-au

petrecut. Şi numai eu ştiu cum am făcut rost de bilete de Cinematecă.

– Ştiu că poate fi un film grozav sau o porcărie, explică fiul meu care întotdeauna are argumente pentru ceea ce spune. Poate vedem chestii nemaipomenite, sau poate ne arată doar peoni, răvăşiți care plimbă două ore lame costelive pe platourile Anzilor.

– De ce răvăşiți?

– A, spune Ştefan, veşnica sfîşiere între gloria trecută a incaşilor şi condiția lor actuală, cam mizerabilă. Mestecă toată ziua frunze de coca şi se gîndesc cum au fost ei incaşi.

– Tu ce spui? Mă întorc spre Irina.

– Eu vreau înghețată, spune Pisica, nu o să ştiu niciodată dacă chiar vrea înghețată sau e o manevră diplomatică.

Aşa că mîncăm înghețată, pe urmă vedem filmul care nu e grozav, dar nici chestia aia cu peonii nu stă în picioare. Lucrurile sînt pe undeva, pe la mijloc.

Mergem spre maşină, nu e foarte cald, ne împingem, sărim, coborîm de pe trotuar, traversăm, urc bordura într-un salt lung, perfect, elegant. Facem praf filmul, comentăm teoriile elveţianului smestecîndu-le îngrozitor cu „Dacia preistorică" a lui Densuşianu, cu istoria învăţată la şcoală, cu toate cărţile despre OZN-uri pe care le-am citit. Urc din nou o bordură de trotuar în maniera aceea elansată, plutesc în aer, descriu o traiectorie întinsă prin ziua albastră; adevărul este că mă simt foarte bine, ceea ce se întîmplă atît de rar.

– Parcă ai fi o babă care se grăbeşte - comentează Ştefan şi gata, se termină ziua cea albastră. Adică rămîne mai departe caldă şi senină, dar nu mai e acelaşi lucru.

Scot maşina dintre Dacia albastră şi Oltcit, se urcă Irina, se urcă Ştefan, se aşează amîndoi în faţă, pe scaunul din dreapta.

– Ai văzut ce a făcut Fae? întreabă Ştefan după ce am plecat, am ieşit în Calea Victoriei, de acolo la stînga pe 6-Martie spre casă.

– Cea făcut?

– A zgîriat aripa din spate a Daciei.

Fae e ARO-10, de la faeton, nu fiul soarelui, chestia aia trasă de cai. De cînd au apărut plozii, au crescut, toate au căpătat un nume, s-au făcut persoane, se mişcă absolut. neprevăzut, acționează de capul lor lucruri de altfel socotite obiecte moarte - casetofonul, ceasul electronic, calculatorul Pakard cumpărat de la Singapore şi care ştie despre noi mai mult decît ținem noi minte - cînd ne-am născut, bioritmul, numărul de la pantofi al soției mele, şi cum ne cheltuim banii. Astea, cu numărul de la pantofi şi talia, au fost introduse special pentru mine, sclipesc roşu pe display înainte de a pleca în cursele din apusul Europei. Ajungem acasă, blocul din Pantelimon,

înalt cu şapcă albă; ne întîmpină cockerul Tomaso ajuns la vîrsta înțelepciunii cockereşti, i-a albit botul; dar asta nu înseamnă că e într-adevăr înțelept în sensul pe care îl dăm noi noțiunii; a rămas sprinten, subțire, rău, e legendă că un cîine se ataşează de soția, copiii a ceea ce de regula se numeşte stăpîn, Tom în orice caz nu se dă în vînt după copiii mei. Îi mîrîie cînd ce fac ei contravine codului cockeresc oricum foarte încîlcit, pe urmă fuge sub canapea şi mîrîie mai departe. Acolo e imperiul lui, sub canapea, e locul unde găseşti cam tot ce se pierde prin casă, numai că trebuie prins momentul în care Tomaso lipseşte din sufragerie, ca să poți umbla sub canapea. Dacă te prinde, treaba ta, fiecare se descurcă cum poate.

Mîncăm, pe urmă ne îmbarcăm toți cinci în Fae, mergem la forturi, vechile forturi care trebuiau să apere Bucureştiul, pierdute, în păduri anemice

crescute la marginea oraşului. „Bateria 3”, scrie cu litere anevoie citite pe betonul lepros, mîncat de vreme, îngălbenit de licheni; ziduri din cărămidă lucitoare de timp, au rămas în locul bateriei 3 lăcaşuri de turele ruginite cu coroane dințate imense, oxidate, intrate în beton, fărîmițate de aer umed izvorît din întunericul misterios al galeriilor de fort. Acolo ne fîțîim, printre copaci subțiri şi tufe înalte cu flori galbene în loc de frunze; cocker aleargă lătrînd spart după animale sălbatice numai de el văzute, se conduce după lungi fîşii de miros ațîțător unduite printre copaci, face baie în lacul mititel, limpede, aproape acoperit cu lintiță, apărut chiar acolo unde se aliniau înainte soldați artilerişti. Venim acasă, sună telefonul, cu tine vrea - spune Ştefan, aeroportul. Aşa aflu că plec mîine la Amsterdam, cu marfă, iar trebuie să fiu la Otopeni cu noaptea în cap.

– Cu cine sînt în echipaj? Întreb, asta e o întreagă poveste, echipajul. Cum depinzi dintr-o dată de patru oameni care şi ei depind, de tine, asta fără să mai pierzi vremea gîndind cum de fapt fiecare dintre ei este un întreg univers, nici ei nu mă văd ca univers, mă văd ca pe un tip în uniformă de pilot-secund. Care stă pe scaunul din dreapta în cabină, face o grămadă de treburi combinate în fel şi chip cu ceea ce face oricare din ceilalți patru, şi gata. Nu-l văd pe Ştefan în mine, pe Pisica, pe soția mea blondă sau pe cockerul Tom. Doar cînd cumpăr jucării, îşi spun: ia uite, secundul are copii, şi cînd i-am cumpărat lui cocker o zgardă antipurici au spus: ia uite, are şi un cîine, şi pe urma cred ce au ei chef despre mine în afara cabinei, despre copiii şi cîinele meu. Aşa se întîmplă lucrurile, e caraghios să ai tot felul de pretenții, că n-ar trebui să se întîmple aşa. Cum

spunea Alvin Toffler: omul-modul. Din care cunoşti fix părticica care te priveşte direct. De asta mă interesează grozav cu cine o să fiu mîine în cabina avionului mare, alb, cu patru motoare, echipajul. Pentru că nu e ca la vînătoare, cu asta m-am obişnuit cel mai greu, unde zburam singur, îmi făceam zborul numai eu şi, ți-am spus, asta este condiția pilotului de vînătoare, faptul că zboară singur. Acum nu, nu mai depind doar de mine. Asta schimbă lucrurile într-un fel ciudat, nu neapărat în bine, nici în rău, le schimbă şi gata. E *altceva*. Dar mi-e bine cînd zbor în echipaj cu Chioru, pentru că amîndoi am fost piloți de vînătoare şi asta înseamnă ceva, într-un fel nelămurit. Vreau să spun că vedem avionul, ce se întîmplă intre noi şi avion, zborul - altfel decît un pilot care n-a zburat în viața lui singur. Care n-a decolat, băgat trenul, urcat în albastru singur cu el însuşi. N-a rostogolit

nicicînd pămîntul, soarele, într-un cerc întunecat, într-un cerc de lumină în jurul avionului. N-o să ştie niciodată dacă chiar ar putea de unul singur săvîrşi minunea ridicării unui avion în aer - ce mişcă ascuns în străfundul fiecăruia din noi desprinderea de pămîntul mai mult decît condiție firească, ce naşte în noi faptul că te ştii singur în aer stăpîn deplin pe tine, pe avion, au fost unii care au clacat, au fost unii care au reuşit să aterizeze, dar n-au mai încercat niciodată treaba asta, să zboare, şi sînt cei care nu vor şti niciodată dacă ar putea zbura singuri. Dar noi avem garanția anilor de zbor ca piloți de vînătoare, Chioru şi cu mine - *noi ştim* - de aceea e bine cînd sînt cu Chioru în echipaj.

Mă culc devreme, nu ştiu cînd adorm, ştiu doar cînd „Levis" cîntă strident un marş triumfal, afară e întuneric, mă scol, alunec tîmpit de somn din patul lung,

larg, bineînțeles calc peste Tom. Restul se întîmplă după un algoritm precis, cockerul chelălăie, sare, loveşte casetofonul lăsat pe jos lingă pat, se trezeşte soția mea care geme, vrea linişte, vrea să doarmă, pe urmă se ridică înfăşurată în cearceaf, indignată, răvăşită de somn, merge la baie trăgînd cearceaful după ea. Tom se răsuceşte cu burta în sus, e un ritual foarte strict, aşa spune el bună dimineața; după asta sare plin de entuziasm, mă linge, zgîrie cu labele groase, parcă nu ne-am văzut de o săptămînă. Parcă nu ne-am văzut de un an, aşa se bucură cockerini, uită că doarme noaptea în pat, i se face lui cald, pleacă trăgînd pătura de pe noi, cînd crede că s-a răcorit urcă din nou călcîndu-ne fără pic de respect. Face asta de trei-patru ori pe noapte, dimineața se întoarce cu labele în sus şi se bucura că ne vedem.

Aprind veioza, Maria se întoarce înfăşurata în cearceaful ei, țipă scurt lovită de lumină, închide ochii, se prelinge scîncind de-a lungul peretelui, înapoi în pat, cu asta gata, ne-am spus tot ce era de spus.

*

Nu aterizăm la Amsterdam pentru că plouă foarte tare, a scăzut vizibilitatea sub un sfert de milă, a coborît plafonul la o sută douăzeci de picioare, patru sute metri vizibilitate, patruzeci de metri plafonul, traduc automat în unitățile ştiute, n-are rost să mergem acolo. Prestigiul companiei nu e în joc, nu avem pasageri, numai marfă, containere nichelate, mici, dreptunghiulare, cu margini rotunjite. Au umplut la refuz cala de bagaje, au pus ce a rămas printre rîndurile de fotolii, pe fotolii, fetele abia au reuşit să ajungă la noi pe la sfîrşitul Ungariei, începea Austria cînd

au intrat în sfîrşit în cabină cu sandvişuri şi cafele. Sînt două stewardesse cu noi, la întoarcere venim cu pasageri, „el nu bea cafea” - Chioru m-a arătat cu bărbia, a luat Gică cel mare, navigatorul, şi cafeaua mea.

– Trebuie totuşi să bei, ceva - a spus Lena, ți-am povestit, Lena blondă, rezervată, subțire, a făcut şcoala de stewardesse cînd eu învățam să zbor pe AN-24. Ne urcam zece piloți-elevi, şapte-opt stewardesse-eleve, duceau tăvi cu farfurii din plastic şi fripturi de polistiren expandat, sosul era apă roşie, să se vadă cînd curge. Duceau tăvile printre scaune, avionul se legăna în toate părțile pentru că zburam fără pilot automat, ele exact asta învățau, să se plimbe cu tava prin avion fără să verse apă din aceea roşie.

– Trebuie totuşi să bei ceva, a spus Lena, s-a dus la oficiu, m-am uitat peste umăr şi am văzut pentru că uşa era

deschisă, m-am aplecat în scaun să văd mai bine - parcă era la cursa cu obstacole, cum trecea peste containerele acelea. S-a întors cu o sticlă de Pepsi, bineînțeles s-a lovit, i-a zbîrnîit fluierul piciorului în mînerul uneia din lădițele metalice; s-a adîncit sub genunchi o zgîrietură urîtă, roşie, lungă, cu margini zdrelite.

– N-o să mai poți ieşi la plimbare prin Amsterdam, a spus Chioru, uite că acum nici unul dintre noi nu mai merge să se plimbe prin Amsterdam. Luăm legătura cu Schiphol Approach, ne spune că ne-am gîndit bine, acolo au ratat aterizarea mai multe avioane, unele din ele cu aparatură mai sofisticată ca a noastră. Ne trimit să aterizăm la Spijkerboor, Chioru cunoaşte locul, a mai fost acolo, un fel de bază militară amestecată cu aeroport civil atunci cînd traficul la Schiphol e prea aglomerat. Navigatorul îşi desface hărțile, schimbă frecvențe la

radiocompasuri, la ILS, întind mîna după hartă, ți-am spus cum arată hărțile de navigație aeriană, culoare, radiofaruri, aeroporturi, radiobalize, contururile terenului sînt trecute foarte vag, cenuşiu şters, verde abia zărit, apele mai mari, litoralul - mă uit la hartă, limpede, de unde sîntem noi se poate veni aproape direct la aterizare, doar un viraj schițat pe dreapta.

– Lasă-mă pe mine, spun, Chioru stă cu căştile pe urechi, ascultă un fir de melodie venit de nu ştiu unde. Apăs butonul de intercomunicație:

– Lasă-mă pe mine să aterizez.

– Nu zău, face Chioru fără să întoarcă privirea spre mine; stă țeapăn în scaun, cu ochii țintă în parbriz. Cu ochii în nori, aburul cenuşiu de dincolo de parbriz, de la Budapesta am zburat numai în nori. Singur-singur, să simți numai tu avionul? Ca la vînătoare?

– Ca la vînătoare, spun.

Aterizăm, adică iau o pantă lungă, de departe, intru în fasciculul ILS şi țin crucea la mijloc pînă ieşim din plafon; la o sută de metri înălțime vizibilitatea chiar nu e strălucită, trecem radiofarul îndepărtat aşa, la o sută de metri, am coborît prea mult, Chioru nu spune nimic. Trenul scos, flapsul de poziție de aterizare, se văd, anemice, luminile roşii de apropiere, dar astea le observ cînd mai am vreo doi kilometri pînă la capul pistei. Se mişcă ritmic ştergătoarele de parbriz, rîcîie pelicula de apă...

– Vezi, comentează Chioru în căşti, sînt unii piloți care vin sub pantă, au teoriile lor cu avantajele pantei întinse, şi riscă să nu mai găsească pista.

Pînă termină sînt cu pista la vedere, aterizăm totuşi lin pentru cît am stat în aer şi pentru cît trag de manşa-semivolan ca să țin botul ridicat. Vine maşina Follow me, un station mic,

portocaliu, cu litere negre scrise pe acoperiş.

– Autobianchi, spune Chioru, în timp ce rulează atent pe breteaua nu foarte latã.

– Volkswagen Passat, spune navigatorul.

– Dacie 1300-Combi, lansez în criză de inspirație, dar nici unul nu avem dreptate, o să vedem după ce coborîm din avion, e o drăcie autohtonă, DAF, cu schimbare automată a vitezelor. Vedem în rulaj o linie întreagă de F-16 vopsite cafeniu, cu pete mari, verzi, rotunde.

– Au zbor, face Chioru, întinde gîtul să vadă mai bine avioanele de luptă care sînt pe partea mea. Cînd nu zboară, le țin acolo - arată indecis spre o pădure aproape ştearsă de ploaie.

– Poate avem noroc să le vedem cum zboară, spun.

– Ce mai noroc, se miră navigatorul care toată viața lui asta a făcut,

navigație aeriană pe avioanele companiei TAROM.

Oprim pe platformă, lîngă un Boeing 727 SAS, dincolo de Boeing se vede un ampenaj de DC-9 Austriac, se mai vad două-trei avioane mici, strălucitoare, nichelate. Falcon, Mystere, jucării cu performante grozave şi care costă cam cît un avion din cele mari. Potrivesc ceasul după ora locală, „Levis” nu e de acord cu ora locală, cade sub scaun, alunecă printre conductele, țevile alea multe, subțiri, încrucişate de lingă paloniere; pierd o grămadă de vreme pînă reuşesc să îl scot de acolo. Cobor zgribulit sub ploaia rece, cu geanta TAROM pe umăr; ceilalți au luat-o înainte, spre aerogară, a rămas mult în urmă, şchiopătînd, o siluetă subțire, cu mîinile înfundate în buzunarele fîşului bleumarin: Lena.

– Te mai doare?

Lena îşi priveşte plasturele:

– Nu doare. E mai mult neplăcut:

– Dacă îți pui blugii, nu se vede. Sau o fustă lungă, peste genunchi.

Lena nu răspunde, se uită numai la mine, într-un fel care poate însemna orice.

– Uite, spun, trag aer olandez în piept şi îi dau drumul dintr-o dată, dacă diseară îți face plăcere să ieşim împreună...

Trecem prin fața liniei de F-16, bubuie motoare, se mişcă o derivă în şirul de derive aliniate; zvîcneşte un avion lung, subțire, cu priza de aer plasată neobişnuit sub cabina largă, bombată. Rulează pe jambe subțiri din titan, în cupola străvezie pilotul iese pînă la brîu din fuselaj. Fac semn cu mîna, ridic brațul cu degetul mijlociu, şi arătătorul desfăcute în „V”, pilotul din cabină zîmbeşte, se aprind sub aripi farurile de aterizare, o clipă orbeşte lumina albă, puternică, în ziua cenuşie.

– E o chestie, spun, că zboară pe vremea asta.

– Ce avion e?

– F-16.

A trecut F-16, ne învăluie cald, mirosind usturător, jetul motorului; flutură fîşul, flutură fusta Lenei, se lipeşte de picioarele lungi. Ne întoarcem după avionul străin, ne uităm după el cum intră la pistă. Cum cuplează forțajul, decolează, în cîteva secunde e înghițit de ploaie, de nori, rămîne zgomotul motorului, nu mult, se subțiază, se pierde...

– O.K., spune Lena neaşteptat, ne vedem diseară la bar.

– Care bar? întreb, pentru că trebuie întrebat ceva.

– Al hotelului.

– De unde ştii că o să fie şi un bar?

– A, spune Lena, face un gest cu mîna, aici toate hotelurile au bar. Şi aeroportul are bar. Pînă iese comandantul, de la

brieffing, poți să bei un whisky, scutit de taxe vamale. Eşti ud leoarcă.

Aiurea, nu e rost de whisky scutit de taxe vamale, apare Chioru, ne comunică posomorît că mîine nu avem prea multe şanse să decolăm: frontul de ploaie a cuprins toată Europa, în Austria, Ungaria, România, mîine nu va fi nici un aerodrom deschis.

– Hai s-o întindem acum.

– Ce deştept eşti! Şi ceilalți? !

Ieşim, pe dinafară clădirea aeroportului aduce mai mult a gară de provincie, joasă, din cărămidă roşie, cu rame albe, late, lucioase, la geamuri, la uşi, cu flori ude, lalele, cam peste tot unde pot fi puse lalele. Urcăm la noroc într-un autobuz mic, albastru, pe portieră scrie cu litere de aur „Peter Stuywesent”, tot asta scrie înăuntru pe parbriz, deasupra şoferului, pe spetezele scaunelor.

– Stuywesent, face Chioru, ştiam că asta e o marcă de ţigări.

– A fost şi un olandez, spune Mariana, cealaltă stewardessă. – A înfiinţat New-York-ul fără să îşi dea bine seama ce face, sau cam aşa ceva.

– A înfiinţat New-York-ul, pe urmă a inventat ţigările, hotărăşte Gică. Banii cîştigaţi i-a trimis rudelor sărace din Lumea Veche, ca să-şi facă un hotel lîngă aeroport.

Hotelul nu-i chiar lîngă aeroport, mergem un sfert de oră pe străzi înguste, casele sînt toate din cărămidă, cu bîrne groase traversînd zidăria în diagonală şi cu ramele acelea late, albe, la geamurile care se deschid ciudat, culisînd în sus. Oprim în faţa unei clădiri care nu se deosebeşte cu nimic de celelalte, doar tăbliţa de alamă groaznic de lustruită, pe tăbliţă scrie cu litere săpate tot Peter Stuywesent, ne reflectă ondulaţi atunci cînd intrăm. Înăuntru e cald, linişte,

holul imens e îmbrăcat tot în lemn întunecat, are tavanul jos şi, în general, nu aduce a hol de hotel. Seamănă mai mult cu o casă în care îți place să intri cînd afară e rece şi plouă. Mai sînt fotolii imense, niciodată n-am văzut aşa fotolii, moi, din catifea groasă, strînse la taifas cîte trei-patru; mai e un pătrat de duşumea dezgolită, scîndură adevărată, nevopsită, lustruită numai, aici se dansează seara, spune Chioru. Sper să nu dansăm de prea multe ori. În fața ringului e barul unde mă întîlnesc diseară cu Lena, caut privirea, fetei, Lena se uită în toate părțile, numai la mine nu. Mă sprijin de tejgheaua lungă, îngustă, lemn adevărat, gros, cu muchii roase, şti ce îmi place? nu sînt aici scaune din acelea înalte, oribile, nichelate, cu un singur picior. E un aparat de făcut cafea, vechi, respectabil argintat, s-a dus argintul în unele locuri, se vede alama galbenă dedesubt.

Ne trece în registru o cucoană dolofană cu şorț alb, se miră politicos de numele noastre. Chioru se foloseşte de prilej ca să dea pe gît un pahar cu nu ştiu ce drăcie, băutură națională olandeză. Eu beau Pepsi dintr-o cutie de, metal roşu, pe urmă mergem la culcare, urcăm în camera noastră, în penumbra perdelelor trase sînt două paturi înalte, umflate, groaznic de moi; Chioru se întinde şi, gata, nu mai e, a dispărut în mormanul de puf, pînză, în lîna cuverturilor. Trag mult aer în piept, plonjez în patul meu, pe urmă am probleme serioase cu ridicatul brațului, bîjbîitul după întrerupător. Răsfoiesc revista de aviație cumpărată în holul aeroportului, se cheamă bineînțeles „Olandezul zburător”, nu înțeleg nimic, dar absolut nimic, din cuvintele tipărite pe hîrtia lucioasă; răpăie ploaia pe acoperiş, în pervazul ferestrei, adorm cu impresia vagă că olandeza scrisă e o

limbă în care se repetă relativ des grupuri de cîte două vocale. Cînd mă scol e întuneric, trag perdelele, aiurea, afară e ploaie, beznă, ş-a făcut tîrziu, Lena aşteaptă probabil jos în hol, ceea ce nu e frumos din partea mea. Îmi pun blugii, jacheta veche de zbor moştenită din Aviația militară, deschid încet uşa...

– Unde mergi? întreabă Chioru.

Aş fi preferat să doarmă.

– Merg să mă plimb prin Olanda.

– Nu zău, face Chioru, pe ploaia asta. Şi cu cine ai hotărît să te plimbi pe ploaie prin Olanda?

– De ce crezi că am nevoie de cineva să...

– Las-o moartă, se strîmbă plictisit comandantul de echipaj. Îți spun eu: cu Lena.

– Cu Lena, spun. Şi ce? Nu e voie?

– Eram sigur. Chioru se întinde, e foarte lung, picioarele în pantaloni bleumarin de uniformă ies din aşternut,

fac un unghi ascuțit, spînzură pînă jos de o parte, de cealaltă parte a patului înalt.

– Vin şi eu, spune Chioru.

– Nu ştiu dacă e nevoie.

– Noroc că ştiu eu, spune Chioru. Precis e nevoie. Tu n-ai experiență şi habar n-ai ce se întîmplă prin Olanda, cînd pilotul secund iese să se plimbe prin ploaie cu o stewardessă.

Chiar vine, se adună din pat, se ridică nesfîrşit, îşi scutură uniforma care vine ca turnată, are *linie*, parcă nu s-ar fi tăvălit cu ea în pat toată după-masa. Coborîm scara din lemn închis la culoare, roşcat - ăsta-i tek, spune Chioru atotştiutor; se opreşte după două trepte, zgîrie cu unghia balustrada - tek sau mahon, spune concesiv - scara din lemn roşcat e lată, lustruită, coboară foarte lin, are un covor în care picioarele se afundă. Pe urmă coteşte în unghi drept, te catapultează în hol, ultimele trepte

sînt înalte, abrupte, vor să scape cît mai repede de noi. Acolo, e barul în unghiul făcut de scară; dor ochii de sticle, de etichetele de pe sticle, băuturi scumpe prind lumina puțină, o răsucesc în şerpişori aurii, în inele străvezii, o aruncă înapoi; joacă în scîndurile groase, înnegrite de timp, joacă puncte de lumină reflectată. Chioru mă trage spre bar, uite, spune, au un whisky grozav aici.

– Credeam că ți-ai băut whisky-ul pe ziua de azi.

– Ştii ce, Chioru mă priveşte foarte de sus, lasă-mă să îmi țin singur socoteala.

– O.K., spun. Cît mai poți.

Ne ascultă barmanul, placid, gras, palid, părul negru în care a turnat o grămadă de briantină îl face şi mai palid. A turnat un bidon întreg de briantină în păr, l-a pieptănat, s-au lipit firele negre de piele în lungi linii paralele, fine, parcă

are o placă de patefon mulată pe țeasta rotundă.

– Whisky, cere Chioru în esperanto.

Apar două boluri uriaşe, străvezii, groaznic de însetate. Apare şi o sticla cu personajul acela în pantaloni strîmți pe etichetă, Johnny Walker.

– Eu nu beau, întind mina, acopăr paharul.

Johnny Walker rămîne suspendat deasupra paharelor însetate.

– Nu te mai iau niciodată cu mine, declară Chioru. Mă faci de rîs peste tot. De ce nu bei?

– Nu-mi place barmanul.

– A, Chioru ridică din umeri, ăsta nu-i un motiv. Nici mie nu-mi place.

– Ba da, spun.

– Şi ce nu-ți place, mă rog, la el. Uite ce drăguț e. Uite ce ten curat are, chiar dacă e puțin cam galben pentru gustul meu. Uite ce frumos s-a pieptănat în cinstea noastră!

– Exact asta nu-mi place. Nu arată a barman.

– A barman olandez, precizează Chioru.

– Asta am vrut să spun şi eu. Parcă eram în Olanda...

– Un barman olandez e tot gras, umflat de bere, dar are fața roşcovană, păr blond şi rîde tot timpul.

– Exact.

– Iar ăştia nici n-au bere aici.

– Exact.

– De unde ştii? Întreabă Chioru dintr-o data bănuitor. De unde ştii toate astea? N-ai mai fost în Olanda.

– Am citit în cărți, spun. Ai uitat de cărți. Acum patru sute de ani ăştia au bătut armatele ducelui de Alba, barmanii olandezi.

– Încep să îmi aduc aminte, se entuziasmează Chioru. Pe atunci se numeau hangii.

Mă uit prin sală, abia acum, uite-o pe Lena, pierdută într-unul din fotoliile imense.

– Să bem pentru hangiii olandezi, spune Chioru.

– Nu e frumos să laşi o doamnă să aştepte, spun.

Chioru nu pricepe imediat:

– Ce doamnă?

O arăt pe Lena, mergem spre ea, rămîne barmanul cu sticla „Johnny Walker” ridicată deasupra paharelor imense din sticlă fragilă.

– L-am adus şi pe comandant, simt nevoia să explic. E tocmai seara aia în care se simte singur. Aşa că l-am adus să stea cu noi.

Spun noi şi dintr-o dată mă simt foarte bine...

– În regulă, zîmbeşte Lena. Salut, comandante.

– Salut. Ce bei?

Lena se uită la paharul pătrat din sticlă neagră aşezat în echilibru fragil pe brațul fotoliului.

– Coniac. Au un coniac grozav.

Atunci beau şi eu coniac, anunță Chioru. Tu ce iei?

– Eu nu iau nimic, spun. Eu o să sorb cuvintele tale.

Chioru rîde, face o tură pe la bar, se întoarce cu coniacul, şi cît durează asta - cît s-a dus, a discutat cu barmanul, aşteaptă să-i toarne în paharul negru dintr-o sticlă cu etichetă sobră, vine spre noi - mă uit la Lena fără să scot un cuvînt, şi nici Lena nu spune nimic.

– Noroc, Chioru ridică paharul, miroase coniacul din el. Dacă e după mine, zice, beau ca să nu facem prea mulți purici aici.

– Se aprobă, spune Lena.

– Tu nu spui nimic? întreabă Chioru, ridic din umeri, mie îmi place locul; îl văd pe comandant cum rămîne cu mîna

înălțată, a tăcut, urmăreşte din ochi ceva care se întâmplă în spatele meu. Mă răsucesc, a coborît scara o fată înaltă, traversează holul, se aşează cu spatele la noi într-un fotoliu întors spre geamul oricum acoperit cu perdele din acelea groase. Lena urmăreşte privirea lui Chioru, întreabă fără să zîmbească:

– Îți place, comandante?

– A, spune Chioru, bea puțin coniac, se uită după fata aceea. Nici n-am văzut-o ca lumea.

– Vrei să-ți fac cunoştință cu ea?

– O cunoşti?

– E vecina mea de cameră, spune Lena. Dar n-o să-ți placă.

– De ce?

– Păi, spune Lena încet, e aşa, ciudată. N-am putut nici să dorm, a povestit toată după-masa despre stafii.

– Despre ce?

– Despre stafii.

– Cheam-o aici, să ne povestească şi nouă.

– Stai puțin, spune Lena, nu-i aşa simplu. Nu e vorba de stafii clasice, din alea cu lanțuri ruginite şi halate albe.

– Păcat, spun.

– Nu? ! se miră sincer Chioru.

– Nici un pic. Tipa e suedeză, tot stewardessă, pe Boeing-ul ăla SAS din dreapta noastră...

– 727?

– Da. cel cu trei motoare. Spune că...

– Uite că pleacă! aproape țipă Chioru.

– Şi ce vrei să fac?

– Spune-i să nu plece. Spune-i că n-are unde să se ducă. Spune-i că afară plouă şi o invităm să stea cu noi.

Se ridică Lena, aleargă încă şchiopătînd, taie drumul suedezei. Vorbesc amîndouă ceva, rîd, suedeza ne face semn cu mîna; Chioru se ridică, răspunde zîmbind cu gura pînă la urechi; eu le văd aşa cum stau în

lumină, Lena, oricum năltuță, pare pe lîngă tipa de la SAS o copilă care mai are ceva de crescut. Pînă la urmă se urnesc spre noi, mă ridic şi eu, scutur camaradereşte mîna în care palma mea încape fără probleme. Fata de la SAS e în uniforma companiei, şi nici măcar nu trebuie să ți-o descriu - du-te la orice agenție de aviație, răsfoieşte oricare din pliantele alea viu colorate, o găseşti acolo. Plimbîndu-se prin avion ca la ea acasă, zîmbind, servind cafele, încurajînd pasagerii. Făcînd cu ei exerciții pentru folosirea vestelor de salvare ori măştilor de oxigen. Subțire pentru cît e de lungă, blondă, bronzată, alcătuită exact din liniile prelungi, foarte uşor curbate, pe care le foloseau vikingii la corăbiile lor zvelte. Se recomandă, nu înțeleg cum o cheamă, nu înțeleg nimic din ce spune, umflă vocalele, graseiază, şuieră, îndulceşte ciripind consoane dure, sunetele clocotesc, fierb o clipă

mică în gura ei, pe urmă izbucnesc rotund, foarte puțin nazalizate, se leagă între ele ca salve de baloane irizate şi pleacă fără să-mi spună ceva.

– Ce limbă vorbeşte, pentru Dumnezeu?

– Engleza, şopteşte Lena.

– Atunci de ce nu înțeleg ce zice?

– A, spune Lena, tu chiar ai impresia că ştii engleza?

Aşa că mă retrag modest în fotoliul meu, urmăresc ce pot din conversație; imediat e foarte limpede că şi comandantul de echipaj are nevoie de interpret, dacă într-adevăr vrea să priceapă ce se vorbeşte.

– Întreab-o de cînd e stewardessă, Chioru se dă bătut, o foloseşte pe Lena ca traducătoare, şi, uite, ce spune Lena înțeleg foarte clar, însă răspunsul suedezeii e absolut ininteligibil. Totul sună al dracului de familiar, dar ce

reuşesc să înțeleg e doar faptul în sine, că se vorbeşte engleza.

– Spune că ei nu prea folosesc termenul de stewardessă. Ei spun însoțitoare de zbor, sau cam aşa ceva. *Flight attendent*.

– Bine. Întreab-o de cînd e însoțitoare din asta, de zbor.

– De cinci ani. A mai zburat la Air France şi la Swiss Air.

– De unde ştii?

– Nu ți-am spus că m-a ținut de vorbă toată după-masa?

– Aha. Întreab-o ceva despre Boeing-ul ei.

Lena întreabă, şi iar înțeleg tot ce a întrebat, fără să pricep nimic din răspuns.

– Spune că oficiul e cam strîmt, traduce Lena. Înainte a lucrat pe un DC-9, şi acolo avea mai mult loc.

– Ce chestie, face Chioru. Eu nu mă gîndesc niciodată la bucătăria aia a voastră, cînd vorbesc de avion.

– Să-i traduc şi asta?

– Tradu tot, spun. Să ştie cu cine are de-a face.

– Doar dacă crezi că i-ar face plăcere, spune Chioru.

– Nu-i face plăcere, spune Lena, gînditoare.

– Atunci, nu-i tradu.

– Nici mie nu-mi face plăcere cum ai spus asta.

– Te rog să mă ierți. Am zis doar că, atunci cînd vorbesc de un avion, nu mă gîndesc în primul rînd la oficiu.

– O.K., face Lena, te-am iertat.

– Ascultă, întreb, chiar aşa a zis - că a *lucrat* pe DC-9? Sau traduci liber, aşa, în general?

Lena ciripeşte ceva cu fata de la SAS, uite ce răspunde:

– Aşa spune ea, că lucrează. Y am working. Nu-i nimic de făcut.

– Eu, cînd mă gîndesc la ce fac în avion, spun că *zbor*.

– De asta ziceam că nu-i nimic de făcut.

Suedeza urmăreşte conversația noastră, surîde politicos cu dinți mai mult decît perfecți.

– Aş da orice să ştiu ce pastă de dinți foloseşte, îmi comunică Chioru.

– Încearcă, spun, poate reuşeşti să afli. Vezi ce şansă ai. Poate reuşeşti şi tu să foloseşti aceeaşi pastă, mîine dimineață.

Pe urmă tăcem în patru, s-au epuizat întrebările mă gîndesc cum era la mine pe aerodrom. Cum erau serile din celula de alarmă, fără stewardesse SAS.

– Tu de ce taci? se repede la mine Chioru, în criză de conversație.

Ridic din umeri.

– Te las pe tine să vorbeşti. Parcă spuneai că ştii engleza foarte bine.

– Gudrun vorbeşte dialectul din insula Man, se scuză Chioru. E un dialect foarte special.

– Gudrun, mă cutremur, pe ăsta de unde l-ai scos?

– Cum de unde? stai cu ea de vorbă de o jumătate de oră şi nu ştii cum o cheamă?

– Dînsa e *Gudrun* ?

– Bineînțeles, zîmbeşte Lena.

– Ce nu înțeleg eu la nordici, spune Chioru, este că dau nume de bărbați fetelor.

Gudrun se uită la noi cum vorbim, se apleacă spre Lena, îi spune ceva.

– Ce vrea, întreabă Chioru, căruia în seara asta nu-i scapă nimic.

– Începe iar cu stafiile ei. A zis să vă întreb dacă nu v-au apărut stafii la bord, său dacă n-ați auzit poveşti de genul ăsta...

– Stafii în avion? N-am auzit.

– A, exact, face Chioru. Întreab-o ce-i cu stafiile alea.

Lena întreabă, Gudrun se scaldă cinci minute în engleza ei atît de grozavă încît nu înțeleg nimic, uite ce poveste traduce Lena: pe avioane aflate în zbor ale companiei Eastern Airlines apar uneori membri ai unor echipaje care au murit în accidente...

– Spune-i că...

– Ascultă, Lena ridică din umeri, ce-ar fi dacă ai întreba-o singur? Cred că *ea* te înțelege.

– Eastern Airlines, face Chioru în engleza lui care mie oricum îmi sună foarte bine, ăştia au stewardesse drăguțe. Nu stewardesse, însoțitoare de bord. Am cunoscut una la Atena, nu prea aducea a stafie.

Gudrun susură răspunsul, Lena traduce:

– Fetele de la Eastern, aşa, ca medie, nu sînt mai grozave ca cele de la SAS. Dar prietena ei Marsha, care i-a spus poveştile astea, într-adevăr e frumoasă.

Suedeza rîde cu dinții ei superbi, adaugă ceva.

– Uite, rîde şi Lena, fetele de la Eastern nu sînt cu *nimic* mai grozave nici ca cele de la TAROM.

– Marsha, clatină Chioru din cap, îți dai seama cum trebuie să arate fata asta?

– Ştii ce înseamnă „marsh” în engleză?

– În engleza mea, spun, înseamnă mlaştină.

– Ți-am zis ca ăştia, dau nume ciudate fetelor, precizează Chioru.

– Marsha, continuă Lena, a văzut apărînd în hublou, în plin zbor, chipul unui inginer de bord care a căzut cu Tristarul cîteva luni mai înainte, lîngă Miami Airport, Florida, zborul 401.

– Tristar, spune Chioru, Lockheed 1011.

– Aşa-i.

– N-am spus pentru tine, am spus pentru fete.

– Dacă nu vă interesează, se supără Lena, de ce mă lăsați să vorbesc?

– Tipul se uita înăuntru pe geam, face Chioru împăciuitor. Şi ce a făcut fata cu nume de mlaştină?

– Ce vroiai să facă, se miră Lena, a țipat. Atunci a venit o colegă de-a ei, a țipat şi ea. Pe urmă a venit inginerul lor de bord, el n-a țipat. El a încercat să vorbească cu apariția aceea. A încercat să afle ce caută acolo. Ştii se cunoşteau *dinainte*.

– Şi?

– Inginerul mort de cîteva luni a spus: „atenție la incendiu, pe acest avion”.

– Ce aiureală, face Chioru. Cum s-a auzit, dacă era dincolo de hublou?

Chioru a vorbit în engleză şi suedeza răspunde, vorbeşte rar, răsucit în ea, crispat, ca atunci cînd te tot întrebi ştiind bine că n-ai ce răspuns să găseşti.

Lena foloseşte exact tonul ei cînd traduce:

– Nu ştie cum s-a auzit. Ştie numai că, după nu foarte mult timp, unul din motoarele avionului a luat într-adevăr foc, la o decolare oricum dificilă de pe aeroportul din Mexico City.

– De ce: oricum dificilă?

– Aeroportul ăla e cam la o mie opt sute de metri altitudine.

– Aha!

– Formidabil, Chioru se adună în el, s-a ridicat în picioare, o ia de mînă pe Gudrun.

– Mă interesează grozav povestea asta. Hai să dansăm.

Merg ținîndu-se de mînă, uite ce au olandezii aici, un tonomat. O rablă nichelată cu capac bombat din plexi, cu

multe butoane, becuri, manete, amintire nostalgică şi deloc potrivită aici - epoca rock-ului, a firmelor de neon, a blondelor oxigenate a la Marilyn. De cînd ne dădeam noi în vînt după tonomate, asta-i. De cînd *mă* dădeam în vînt după tonomate, pentru că Lena nu cred să fi văzut vreodată aşa ceva. Lena s-a dat în vînt de la bun început după casetofoane - şi nici măcar, după discuri cu citire laser, deck-uri, videocasetofoane cu cap rotativ. Cred că Lena nici nu ştie ce e un tonomat, şi la ce foloseşte. Nu-i nimic, o să vadă acum.

Se scotoceşte comandantul prin buzunare, ce bani au în Olanda, guldeni, Chioru schimbă o bancnotă la bar, sună monezile nichelate în palma lui, şi tot timpul ăsta suedeza Gudrun aşteaptă, rezemată de carcasa bombată din plexi. Seamănă cu o cabină de avion carcasa aceea. Vine Chioru spre tonomat, saltă monezile în palmă, le adună în pumn, le

aruncă din nou, bagă una în fantă, se aprinde un bec anemic; capul lui se atinge de capul suedezei, aşa cum s-au aplecat peste lista cu melodii. Au găsit, formează un număr la claviatură dar mie toate astea îmi amintesc, nici măcar sfîşietor, de mine cum formam numărul la tonomat; aşteptăm să se întîmple ceva, întîi este exact ca atunci cînd am minat gheața cu Gheorghe Cornel, nu se întîmplă nimic, cînd reuşesc să mă conving că într-adevăr n-o să mai fie nimic, doar atunci explodează cutia nichelată în lumini de toate culorile; fulgere mititele roz, albastre, verzi, traversează penumbra holului, se înfig în spetezele fotoliilor, în lambriurile pereților, se învîrte o rază galbenă orbitoare, sună ascuțit o sirenă, numai după demonstrația asta începe muzica şi nu ştii ce să crezi, cum poate ieşi o melodie blîndă din orgia de becuri colorate. Cum se poate auzi o melodie

molcomă, între fulgere de lumină stridentă.

– Simplu, spune Lena, închizi ochii şi gata.

– Închide ochii, fotoliile noastre sînt alăturate, dacă reuşesc să mă dezgrop din pernele moi şi întind mîna, ajung pînă la ea. Reuşesc, întind braţul şi îi acopăr degetele cu palma mea. Şi Lena nu îşi retrage degetele.

*

De foarte mult n-am mai dansat aşa, cu ochii închişi, cu nasul, cu gura în părul fetei pe care o strîng în braţe, şi Lena se strînge în mine, totul se petrece legănat în muzica aceea calmă, cînd Chioru pune o melodie aiurită în sensul de acum cincisprezece ani al noţiunii, ne legănăm aşa îmbrăţişaţi - şi gata.

S-a pierdut, s-a subţiat suedeza cea nesfîrşită absolut fermecată de comandantul meu, cînd deschid iar

ochii, după un sfert de oră, nu mai sîntem singuri - se mişcă pe scîndura lustruită, printre fotolii, se leagănă cîteva perechi, recunosc pe mecanicul de bord cu Mariana, pe navigatorul Gică cu o blondă, tot de la SAS. Hotărît, sîntem un echipaj închegat.

– Sîntem un echipaj închegat, şoptesc în părul Lenei.

– O echipa, răspunde Lena, cuvintele ei mă gîdilă pe gît.

Ne legănăm îmbrăţişaţi încă un sfert de oră, pe urmă constat că a dispărut Chioru.

– Hello, spun încet. Ce mai faci?

– Salut, spune Lena fără să se dezlipească de mine. Ce mai e pe sus?

– A dispărut comandantul.

– A dispărut şi copila de viking?

Mă uit prin jur, nu se vede nimic blond. Suedeza lui Gică e mai mult roşcată, ca o irlandeză.

– Cred că s-au retras să lămurească în liniște povestea cu stafiile.

– Posibil.

– S-o întoarcă pe toate părțile.

– Posibil. Noi ce facem?

– Ce-ar fi, spun, să lămurim şi noi între patru ochi chestia asta, şi imediat îmi pare rău, dar nu mai e nimic de făcut. Pentru că Lena se desprinde de mine, s-a tras în ea.

– Negativ.

Nu e genul de situație în care te apuci să întrebi: de ce. Singurul lucru care se poate face e o retragere onorabilă, asta se simte.

– Bem ceva?

N-am chef de băut, dintr-o dată nu mai am chef de nimic, eu care acum o clipă eram gata de orice; dar, aşa, cum se întîmplă lucrurile, retragerea onorabilă trece pe la bar.

– Da, spune Lena, cred că da. Cred că vreau să beau, ceva.

Mergem la tejgheaua aceea, lustruită, lucirea scurtă din ochii barmanului îmi spune că m-a recunoscut. Nici nu e greu am stat toată seara sub nasul lui.

– Coniac, spune fata încet.

– Coniac, cer în esperanto, ca, sa fiu mai, limpede desfac două degete. Aici coniac se bea, în pahare groase din sticlă neagră, ți-am spus. Barmanul cel gras nu pierde vremea, toarnă băutura aurie din două sticle deodată.

– Salut.

– Skäl, spune Lena. Se uită la barman, ridică paharul *spre* el: skäl.

– Skäl, răspunde barmanul, placid.

Bem, sînt gata să mă înec, păstrez băutura în gură fără să ştiu bine ce am de făcut mai departe, scuip? înghit ? îmi clătesc gura cu ceaiul rece din pahar, tare, aromat, incontestabil ceai, nici măcar dulce. Mă uit la barman, barmanul se uită fix la mine cu o privire de piatră cenuşie, doar după cîteva

secunde lungi încuviințează complice din cap; lumina se adună în cercuri concentrice pe freza lui cea lucioasă, pe urmă se frînge în cioburi mititele. Am fost întotdeauna sensibil la sugestii din afară, beau pînă la fund ceaiul neîndulcit. Lena soarbe coniacul cu înghițituri mici, i s-au înroşit obrajii. Îi lucesc ochii, oricum strălucitori. Se uită la mine cu ochii cei strălucitori, aşa cum n-am fost privit de mult. Cum o să mai fiu privit cine ştie cînd de acum înainte. Poate n-o să mai fiu privit niciodată aşa, de acum înainte. Nu prea mai e timp. Aşa că îi mulțumesc în gînd barmanului ticălos care, uite, mă cunoaşte mai bine decît m-am cunoscut vreodată, a priceput cum stau lucrurile înainte ca eu să le înțeleg într-adevăr, şi o amețeşte pe fată cu alcool, în timp ce eu rămîn lucid şi mă umplu cu ceai rece.

– La ce te gîndeşti, Lena îşi flutură degetele prin fața ochilor mei.

– A, spun, la o grămadă de lucruri. Cum ai turnat peste mine zeama aceea roşie, cînd te antrenai pentru plimbatul tăvii prin avion.

– N-am turnat peste nimeni zeamă din aceea roşie.

– Atunci nu mă gîndeam la asta.

– Ştiu, spune Lena se uită în ochii mei, te-ai supărat că eu...

– Tu ce?

– Că...nu vreau să discutăm în linişte despre stafii.

– Nu, pentru asta nu te superi. Bărbatul încearcă şi gata, e de la Dumnezeu. Pe urmă vii tu, şi spui da sau nu.

– Am spus nu.

– Am auzit. Las-o moartă. Hai să vorbim despre altceva.

– Despre ce, întreabă fata încet, şi iar mă înfăşoară de sus pînă jos cu privirea aceea care mă scoate din mine.

– Despre, comandant. Ce dracu are azi comandantul?

– E irascibil? ...

– Irascibil, inegal, indiscret. Agresiv. Nedrept. Scîrbos de-a binelea.

– N-ai mai fost cu el cînd e reținut din cauza timpului?

– Negativ.

– Aşa e întotdeauna cînd nu poate ajunge unde trebuie, *atunci cînd vrea el să ajungă.*

– Ia te uită, spun, Chioru. Credeam că toanele astea merg numai la piloții de vînătoare.

– Asta-i, Lena se joacă cu paharul din sticlă neagră.

– El a rămas pilot de vînătoare.

– După atîta timp...

– E o boală care rămîne, explică Lena. Uită-te la tine. Mă uit la mine, reflectat printre sticle de oglinzile care căptuşesc rafturile, nu văd mare lucru.

– De fapt, cam ce ştii tu despre piloții de vînătoare?

– Nu foarte mult. Lena ridică, din umeri. Tipi misterioşi care zboară pe aerodromuri pustii în avioane foarte greu de înțeles. Din cînd în cînd vin la aviația de transport, dar asta nu înseamnă că devin mai puțin misterioşi.

– Mda. Mai luăm unul?

– O.K., spune fata. Unul mic.

– Încă două, cer în engleză, barmanul repetă trasă la xerox figura cu turnatul din două sticle, mă uit la el cum nu m-am uitat vreodată la cineva, mă uit la sticlele absolut identice, la şuvițele aurii prelinse în pahare din şmecherii nichelate, cu căpăcel, înfipte în gîtul sticlelor, totul e la fel pînă dincolo de amănunt, aproape ca în viață. Cînd două lucruri par absolut la fel, şi de fapt sînt absolut deosebite.

– Skäl, spune Lena.

– Skäl. Ridicăm paharele spre barman: skäl.

– Skäl, răspunde barmanul.

Îmi beau ceaiul, pe urmă fac paradă de ce ştiu eu:

– Skäl se zice în suedeză.

– Afirmativ, răspunde fata. Am *făcut* mult timp Stockholmul am rămas cu un tic.

– Ia te uită. Şi cum a fost la Stockholm?

– Multă apă, multe stînci, copaci, din cînd în cînd, cîte o casă. Ce mai vrei să ştii?

– Nimic. Tu trebuie să afli nişte lucruri.

– Nu zău, se amuză Lena. Ce lucruri?

– Bea puțin din paharul meu.

Lena ia paharul, miroase ce e înăuntru, agită lichidul auriu, se uită la barman, la mine, din nou la barmanul care nici nu clipeşte.

– A, spune, chestia cu ceaiul rece. Nu mă aşteptam, într-un orăşel atît de liniştit.

Pune jos paharul, îmi întinde coniacul ei:

– Ca să ştii cum stau *de fapt* lucrurile.

Lucrurile nu stau în nici un fel, am ştiut asta exact cînd mi-a întins paharul: tot ceai. Şi urma caldă a buzelor, acolo unde a băut.

– Atunci?

– Atunci, spune Lena, avem patru ceaiuri de plătit la preț de coniac fin; şi chiar plătim nemțeşte patru Coniacuri. Nici nu ştiu dacă e de rîs, de plîns, o întreb pe Lena cînd urcăm scările:

– E de rîs, e de plîns?

– E de încredere, spune Lena scurt. E de teamă. De neputință. E de noapte-bună, spune fără să mă privească, deschide uşa, intră în camera ei, închide uşa, gata. Uite, cum se termină o seară începută totuşi bine.

Pînă la urmă chiar văd Olanda pe ploaie, nu pot dormi, mă plimb pe străzile înguste, negre, lucioase de ploaia mărunță, mă gîndesc la Lena şi la cum a fost cînd eram totuşi pilot de vînătoare. La colegii mei care la ora asta dorm în celula de alarmă, şi la avioanele de lîngă celula de alarmă, ghemuite sub huse bălțate. La avionul cel mare care mă duce de colo-colo pe scoarța planetei, şi cum încep să simt avionul cel mare. Cum n-am simțit avionul de vînătoare, cu o grămadă de chestii amestecate care pînă la urmă s-ar chema duioşie. Avionul de vînătoare nu avea nimic duios. Era o sculă perfectă şi care nu putea fi gîndit în afara ta, şi atunci nu era duios, pentru că nu te poți gîndi cu duioşie la tine însuți. La tine însuți te gîndeşti încrîncenat, nedumerit, sau nu te gîndeşti deloc.

Pe urmă îmi amintesc de pilotul acela olandez care rula azi dimineață cu F-16,

cum i-am făcut semn cu mîna şi mi-a aprins farurile în ochi, ca răspuns. Mă gîndesc neaşteptat la General, cum au fost pînă la urmă lucrurile între noi. şi cum ar fi putut ele să fie de fapt. Mă gîndesc, mergînd prin ploaia olandeză, la soția mea, la copii, la cockerul Tom care acum doarme în oraşul Bucureşti, cu toată diferența de fus orar. Îmi trece prin cap, aparent fără legătură dar trebuie totuşi să fie ceva, pentru că altfel nu s-ar isca aşa, ca din senin, gîndul, şi de fapt undeva toate lucrurile se leagă între ele - îmi trece prin cap cum nu trebuie niciodată să mai calci pe unde ai călcat cînd ai fost mic, dacă vrei cu adevărat să păstrezi în tine locuri unde totul se întîmplă ca nicăieri, unde copacii sînt într-adevăr uriaşi, verzi, şi cerul albastru chiar printre ziduri sure. Cum țineam eu minte curtea din Spătarului, i-am dus acolo pe copiii mei, să le arăt, şi dudul verde, înalt, era de fapt prăfuit,

schimonosit, înăbuşit de oraş; bolnav, aproape uscat. Şi cum zidurile sure desenau un pătrat de cer tulbure deasupra dudului uscat.

Merg probabil multă vreme prin Olanda, pentru că ajung pînă la aeroport, mă opresc lîngă gardul din sîrmă împletită, dincolo, e linişte, ard balize, alcătuiesc un drum strălucitor cu becuri verzi şi roşii la pornire, şi care se pierde undeva, foarte departe, în şiruri-şiruri de lumini aurii.

*

Mă scoală Chioru, nu e nici lumină, nici întuneric, auireala cenuşie dinaintea dimineților senine, ura, spun amețit de somn, plecăm. Era şi cazul. M-am săturat de țara asta, unde ceaiul rece costă cît cel mai fin coniac.

– Plecăm pe dracu, mă pune comandantul la punct, în toată Europa de răsărit nu e nici un aeroport deschis.

De la Viena încolo nu, se mai zboară, gata, Europa e ca în evul mediu, cînd nici nu visa cineva că se poate zbura. Ca în epoca aceea sumbră, cînd nu exista nici măcar ideea de avion. Numai aiuritul ăla, Leonardo da Vinci, care oricum trăia pe altă lume... Ia ascultă, Chioru devine brusc interesat, ce vrei să spui cu ceaiul plătit ca cel mai bun coniac?

Îl las să-şi bată capul, hotelul are o baie de abur cu pereți căptuşiți în lemn, scîndură îngustă de brad, sauna, acolo merg să mă purific după seara de ieri. Sa las un rînd de piele, frigul strîns în plimbarea prin ploaie, gîndurile adunate în plimbarea aceea. Cu cine mă întâlnesc pe coridor, bineînțeles Lena, proaspătă, nu ştiu cum umedă, mirosind stins a răşină fierbinte, abur izbucnit din pietre încinse peste care se aruncă apă rece ca gheața din hîrdaie de lemn de mesteacăn. Lena miroase în dimineața

incertă a nord şi a orgii tainice petrecute în căsuțe din bîrne galbene cățărate pe picioare subțiri deasupra lacurilor încremenite, ascunse în păduri neumblate; în rest, prosop aruncat pe umăr, tricou, blugi decolorați, îi ies picioarele desculțe de sub manşete scămoşate. Lasă urme argintii pe mocheta verde, gri-verde, culoare nemaivăzută, parcă e iarbă cu rouă într-o dimineață înnourată. Iarbă cu ploaie măruntă, într-o dimineață înnourată, pentru că atunci cînd sînt nori nu e rouă. Asta-i, mocheta are o culoare care de fapt nici nu există. Macheta are o culoare care nu există, dar care ar putea exista foarte bine, tocmai asta o face nemaipomenită. Lena calcă pe mocheta nemaipomenită, zâmbeşte cînd mă vede, trece mai departe, mă uit după ea pînă se pierde în soarele în sfîrşit izbucnit dintre acoperişurile ascuțite; peretele din capătul coridorului e întreg din sticlă şi

Lena merge spre răsărit aşa, lăsînd urme argintii, prin peretele de sticlă se văd pe cerul roşu, galben, portocaliu, se văd negre acoperişuri ascuțite. Pe urmă izbucneşte soarele dintre acoperişurile acelea, asta se întîmplă exact cînd mă uit după Lena, văd lumina cum iese, s-a adunat rotundă în aerul încă rece, cum privesc după fată lumina loveşte drept în ochi, şi văd cum Lena se subțiază, se pierde în lumină.

...Las aburul să țîşnească prin robinete nichelate pînă termometrul imens explodează în lacrimi argintii de mercur, se încovoaie suspinînd scîndura de brad, se despică în lungul fibrei de atîta căldură umedă; pe urmă stau sub o cascadă de apă înghețată, mă frec în draci cu un prosop de cînepă aproape scandinavă şi tot nu reuşesc să ies pur din sauna aceea - cu privirea senină, limpede pe dinafară şi pe dinăuntru.

– Ce facem?

– A, spune Chioru, tu faci ce vrei. Eu mă culc să dorm. Tu nu poți să dormi, pentru că bei prea mult ceai. După ce mă scol merg la aeroport, şi n-ar fi rău să vii cu mine. Dăm un telex acasă, pe urmă vedem ce facem. Poate reuşim să plecăm. Luăm pasagerii de la Schiphol şi la noapte dormim în paturile noastre.

Chiar se culcă, ies, tropăi pe scări, iau în piept dimineața olandeză, fresh, lustruită, luminată puternic de soare; beau un ceai, de data asta fierbinte, cu zahăr, la restaurantul mic, cochet, de vizavi. E ora cînd lucrurile încep să se pună la punct, ies aburi din bălți mititele rămase de la ploaia de ieri, din pietrele ude; stradă îngustă se lărgeşte, se varsă într-un fel de Corso lat, asfaltat, plin de maşini, autobuze şi oameni grăbiți. Văd un film la singurul cinematograf pe care îl găsesc deschis, o poveste petrecută pe planete străine, Făt-Frumos are costum de scafandru, se bate cu balauri electrici

de sute de metri lungime; calul e o rachetă albă, cochetă, discoidală, un fel de farfurie zburătoare cu trei picioare telescopice, neescamotabile în zbor. Doar cînd ies de la film văd placa de marmură, mică, modestă, prinsă chiar lîngă casa de bilete, scrie acolo în olandeză şi engleză că cinematograful a fost lovit spre sfîrşitul războiului de o rachetă V-2, au murit toți cei două sute cincizeci şi patru de spectatori.

Cumpăr pentru plozii mei jucării electronice, din acelea cu multe butoane, cînd apeşi butoanele se întîmplă tot felul de chestii; pe urmă dau aproape toți banii care mi-au rămas pe un album cu absolut toate avioanele participante la al doilea război mondial, ale Axei şi ale Aliaților. Fiecare aparat e prezentat cu un scurt istoric, cînd a fost proiectat, realizat, seria zero, şi cam ce isprăvi a făcut el în război; aşa aflu, răsfoind în treacăt cartea aceea, mare, că un avion

F-l Wildcat a decolat în grabă mare de pe portavion cu aripile pliate, şi a reuşit totuşi să apunteze în siguranță. Uite o chestie cu care îl încui pe Chioru, şi nu numai pe Chioru. S-a făcut cald, nu zăpuşeală - aşa, cît să mă simt bine în jacheta veche de zbor; nimeni nu umblă în tricou, femeile tinere poartă bluze albe şi fuste în carouri strînse ameţitor pe şolduri, pe urmă fustele acelea o iau razna evazîndu-se în pliseuri late care desenează în mers linia piciorului şi se opresc undeva, în dreptul genunchiului. Asta-i, pentru Maria iau o fustă în carouri, rezolv o grămadă de lucruri cu fusta asta, şi nimeni nu va putea spune că soţiile de taromişti se îmbracă la Paris. Se îmbracă la Spijkerboor, ceea ce este cu totul altceva. Aproape îmi cer scuze. Vreau să spun, faptul că Maria se îmbracă la Spijkerboor e ceva ce poate fi încă iertat. Aşa că, înainte de a merge la aeroport, o rog pe Lena să facem un viraj

prin oraş, poate mă ajută să găsesc o fustă în carouri pentru soția mea.

– Seamănă eu mine? se interesează Lena.

– Cine?

– Soția ta.

– Nu seamănă. Adică se potrivesc pe din afară, o fustă cumpărată pe Lena cred că îi vine foarte bine Mariei, dar asemănarea se opreşte aici. Mai departe, fiecare vede lumea cu alți ochi, de fapt asta este esențial. Îmi amintesc de Maria, cum a venit ieri-dimineață din baie ferindu-şi ochii de lumină, şi cum scîncea de lumina aceea. Pe urmă Lena, cum era azi dimineață pe coridorul hotelului în blugii decolorați, cum îi ieşeau picioarele desculțe din manşetele scămoşate. Nu seamănă deloc, pentru că fiecare vede lumea în felul ei, asta se întoarce împotriva lor, le face să nu fie deloc la fel acolo unde încep deosebirile dintre oameni; le depărtează atît de

mult, încît asemănarea se opreşte la talia şi numărul fustei. Nu vreau să spun că una din ele ar fi mai grozavă decît cealaltă, nu asta e problema; vreau doar să arăt cît sînt de diferite. Însă o fustă cumpărată pe Lena se potriveşte foarte bine pentru Maria, atîta tot.

– Seamănă cu mine?

– Cine?

– Soția ta.

– Seamănă foarte bine, spun. Ajungem la prăvălia de fuste, mă întorc spre uşa din cristal gros, deschizînd-o, semănați atît de bine, spun, încît uneori nici nu ştiu foarte bine care e una, care cealaltă. Aşa de bine semănați.

*

N-o să crezi dar plecăm, Otopeni e deschis, prognoza aproximativ satisfăcătoare pentru următoarele ore. Pentru cît avem noi nevoie, să ajungem de aici acasă fără să mai aterizăm la

Frankfurt. Chioru se întoarce de la brieffing cu toate hîrtiile, gata, decolăm. Între timp a venit restul echipajului de la hotelul Peter Stuywesent, aduc şi bagajele noastre, cîte sînt, decolăm în trombă, ca o bandă de piraţi îmbrăcaţi pestriţ, fiecare cu ce a avut pe el; doar sus, în aer, ne dezmeticim, ne schimbăm pe rînd în salonul cel mic, din coadă. Sîntem gata să aterizăm pe Schiphol, acum chiar arătăm ca un echipaj din pliante, uniformele noastre bleumarin cu trese aurii, rochiile fetelor, roşii-corai, într-adevăr frumoase dar mie îmi plac mai mult bluzele, albe, cu mîneci scurte şi inscripţii mititele TAROM albastre-roşii, risipite cam peste tot, pe bluzele albe. Aterizarea la Amsterdam e o chestie foarte complicata; cu toate că aeroportul are o grămadă de piste, ne învîrtim în aer, urcînd şi coborînd tot timpul, vreo cincizeci de minute. Pista pe care ni se aprobă pînă la urmă să venim are cea

mai aiurită schemă de venire la aterizare, tot felul de viraje, porțiuni de zbor rectiliniu, iar viraje, cînd ieşim în sfîrşit pe direcție trebuie să o luăm hotărît pe dreapta, avem în față un DC-10 de la TWA, îl vedem cînd sîntem pe finală, după ce trecem radiofarul îndepărtat. Am scos flapsul, atunci mi-l arată radiotelegafistul, s-a sculat de la locul lui, a venit în spatele meu, uite, îmi arată cu degetul, cum naiba nu-l vezi? Atunci îl văd, dîre lungi, negre-cenuşii de fum, avionul e masiv, alb-argintiu, se proiectează pe fîşia verde din capul pistei. Aterizăm, Gică a pregătit schema de rulaj la sol, ştii cu ce seamănă dirijarea radiolocatorului care controlează circulația pe suprafața imensă a aeroportului, cu felul în care eram duşi la interceptare, cînd am fost pilot de vînătoare. Aceleaşi comenzi scurte, fără nici o marjă de siguranță şi care cer execuție foarte precisa, pentru

că altfel intri pe o bretelă greşită şi pînă la urmă ajungi cu avionul mare, greu, cu patru motoare, exact acolo unde nu te-ai gîndit niciodată să ajungi. Mă rog, rulajul e o treabă care ține numai de Chioru are în stînga un volan mititel, alb, caraghios, cu care întoarce roata de bot, tot avionul se duce scîrțîind după roata de bot; îl ajută mecanicul de bord mărind turajul la motoarele din exteriorul virajului, e o adevărată istorie cum ne strecurăm pe căile de rulaj, uneori trecem pe lîngă aparate, care aşteaptă cu motoarele pornite sa intre la pistă, ne strecurăm pe sub, trecem cu aripa, cu ampenajul, la centimetri, de alte aripi şi ampenaje. Ăştia de aici nu-şi pierd vremea cu maşinuțe portocalii „Folow me”.

– Să vezi de ne aşteaptă la decolare, mormăie Chioru după ce am trecut, pe lîngă un cîrnat de avioane groasa, transoceanice, trepidează reținut IL-ul

nostru de jeturi fierbinți, elicele nu taie aerul olandei nu îl răsucesc în spirale strînse, palele late din metal negru vîslesc ostenite la turaj de relanti prin jeturi fierbinți de gaze arse, scuipate de motoare care bagă în ele zeci de metri cubi de aer în fiecare secundă. Întoarcem scurt, pe o roată, atît de scurt încît manetele motoarelor din dreapta sînt împinse aproape de poziția „regim maxim”; se agită un finişor cu salopetă portocalie şi cu şapcă albă pe cap, face semne absolut disperate cu două palete imense, mai mari decît rachetele de tenis, una roşie, una verde. Dansează intersectîndu-se violent culorile aprinse, „parcă ar fi unul din ăia de la circ” - mîrîie Chioru. Individul îşi cunoaşte meseria, ne dirijează la centimetru între un C-130 Hercules vopsit în culori mohorîte de război, şi un Boeing din cele noi, 737 cu aripa joasă şi două motoare cu ventilatoare mari sub aripa joasă.

Oprim motoarele, chestia cu elicele care se învîrtesc din ce în ce mai încet, se transformă din discuri fumurii în roți cu spițe multe, pe urmă încremenesc în axe, oblice unind cerul cu pămîntul şi care se intersectează cîte două, toate lucrurile astea ştiute, răsştiute, trăite de o mie de ori şi care vor mai fi de mii de ori, de ce răscolesc blînd, dureros, fierbinte, de fiecare dată, elicele încremenite?

Chioru se descarcă înjurînd epoca paradoxală în care trăim, a ieşit din flegma lui obişnuită, lucrurile sînt ceva mai complicate şi nu se reduc la faptul că am dormit o noapte în Olanda, mă rog; de data asta paradoxul incriminat constă în aceea că am avut nevoie de zece minute ca să ajungem pînă la Amsterdam, şi pe urmă ne-a luat mai mult de un ceas ca să aterizăm pe Schiphol.

– Să vezi ce ne aşteaptă la decolare, Chioru se agaţă de profeţia lui sumbră dar nu are dreptate, îmbarcarea pasagerilor e rapidă, au aşteptat o după-amiază întreagă, au dormit noaptea la hotel pe spezele companiei TAROM, şi-au petrecut dimineaţa fîţîindu-se de colo-colo prin sala imensă cumpărînd de la free-shop ciocolată Toblerone, scoth-whisky şi casetofoane japoneze atît de imense, încît abia le cară după ei.

Exact acum consideră comandantul meu de echipaj că e, necesar să mă pregătească pentru viaţă, după ce primim aprobarea de pornire a motoarelor şi începe tot ritualul acela cu check-list-ul, ştii, întreabă Chioru printre întrebările şi răspunsurile scurte care în ultimă instanţa înseamnă securitatea zborului nostru şi al celor cincizeci-şaizeci de pasageri - ai tu habar, pilotule, în ce constă deosebirea dintre scotch şi bourbon? Dumnezeule,

m-a încuiat, nu ştiu. Nu ştie nimeni? Întreabă comandantul. Ascultă, spun, dar asta i-o spun direct, nu prin intercomunicație - oprim numărătoarea inversă, ne desluşeşti tu problema asta crucială, pe urmă o luăm de la început.

– Nu fi bleg. Chioru mă linişteşte, lucrurile sînt atît de simple şi nu le cunoaşte multă lume, scotch-ul se face din secară, iar bourbonul e whisky fabricat din porumb.

Cuplăm giroverticala, busolele, radiocompasurile, VOR-ul, pînă la urmă parcurgem check-list-ul, sîntem gata să cerem aprobarea de rulaj...

Sau invers, mîrîie Chioru preocupat în continuare de problemă, şi bineînțeles izbucnim în rîs.

Decolăm neaşteptat de repede, aproape ca la aviația de vînătoare - porneam, rulam, intram la pistă, decolam - şi zburăm fără probleme pînă la Frankfurt, deasupra unei Europe

limpezi. Dincolo de Frankfurt lucrurile încep să se strice, apare întîi un abur uşor, se estompează pămîntul, se face, plat, uniform, neinteresant, în jurul soarelui se închide un colac strălucitor de lumină gri-argintie. Otopeniul e tot deschis, veşti bune din țară, s-au - închis Timişoara, Aradul, Satu-Mare, cu condiții pe care prefer să nu le aud.

– La Kogălniceanu cum e?

– A, întreabă mecanicul de bord, ți s-a făcut de mare?

Nu spune nimeni cum e la Kogălniceanu. Radarul de bord indică un plafon compact, undeva, la optzeci-o sută de kilometri în față. S-a îndesit aburul uşor, se transformă. În pîclă gri-albastră, gri, se închide cerul în jurul cabinei, soarele rămîne doar un disc gălbui, alburiu, se amestecă cu ziua cenuşie. Dispare, şi habar n-am cînd o să mai văd soarele. Trec pe lîngă cabină fîşii lungi, sfîrtecate, gri-cenuşii, se

încheagă în nori adevărați, clăbuci crescuți din văzduhul întunecat sub noi, zburăm la şapte mii de metri şi norii urcă încă o mie cinci sute-două mii de metri deasupra, mă uit la Chioru exact la timp ca să îl văd cum se uită la mine, nu e bine ce se întîmplă afară. Un singur lucru e bine, că nu givrăm. Din cum vedem noi lucrurile de aici, din avion, jos e frig şi plouă în draci. Se tîrîie cu burta pe pămîntul înecat în apă nori negri-cenuşii, zdrențe de strați despre care nici nu ştii bine ce sînt - nori joşi sau ceață care se tot ridică.

– Cerem schimbarea eşalonului?

– La ce, întreabă Chioru, nu ți-e bine aici?

Mi-e bine; se înalță plafonul ca un zid compact şi, ce să facem, ne strecurăm cît putem printre norii groşi, căutăm porți, ferestre de lumină strivită, laminată, anevoie strecurată în fîşii anemice, alburii, dintre masele compacte

de abur negru. Uneori înclinăm prea mult pentru avionul cel mare, nici vorbă de pilot automat, muncim din greu la manşele-semivolan, înclinăm prea mult şi atunci alunecăm pe o aripă, pierdem cîteva sute de metri înălțime. Redresăm, ne cățărăm la loc, elicele toacă aer dens, sur, întunecat. Pînă la urmă renunțăm, zburăm drept spre radiofar, luăm plafonul întunecat frontal, se prăvăleşte tăcut peste avion, se închide orizontul în geamurile cabinei - gata. Surpriză, în plafon e linişte, nu scutură, trepidează mărunt, aproape uniform, nu se poate numi scuturat. Nu se poate numi în nici un fel, pe lîngă ce ar putea fi. Aşa că zburăm linişțiți, doar duralul tremură uşor, ca atunci cînd rulezi pe o pistă zgrunțuroasă. Din acelea cu adînciturі fine, transversale, special făcute, foarte apropiate şi foarte puțin adînci, piste antiderapaj.

Vine Mariana în cabină, aduce cafea fierbinte, sandvişuri şi prăjituri din acelea rotunde, cu cremă, învelite în celofan şi care se găsesc numai la bordul aeronavelor TAROM.

– Secundul bea Pepsi, proclamă Gică, se întinde după cafeaua mea, îl pocnesc peste mînă o cafea fierbinte e exact lucrul de care am nevoie. Pentru restabilirea moralului, dar asta nu se spune. Spun doar că e frig şi simt eu nevoia să beau o cafea fierbinte.

– Roag-o pe Lena să-i aducă un Pepsi, nu se lasă navigatorul; Mariana clatină din cap, zîmbeşte, Lena, spune, e ocupată cu pasagerii.

– Exact, face Chioru, ce mai e prin spate?

Fata ridică din umeri, linişte. În spate e linişte, cei mai mulți pasageri dorm, unii citesc. Alții dau pe gît coniac Miorița, spun că le place foarte mult. E şi o tipă de înaltă clasă, actriță sau cam

aşa ceva, fetele au invitat-o în salonul mic, din coadă, dar ea nu a vrut să meargă acolo, are picioare aşa lungi că nici nu le poate ține între scaune, le-a întins pe culoar, toată lumea se împiedică în ele şi bineînțeles bărbații au înnebunit.

– M-am lămurit, spune comandantul. Olandeze frumoase, astea aduc numai necazuri.

– Spune-mi o singură olandeză frumoasă care ți-a adus necazuri, rîde Mariana.

– Mata Hari, se încruntă Chioru; Mariana zâmbeşte, iese din cabină, s-a dus la pasagerii ei.

Ştii ce e bine, că nu fulgeră. Doar îndepărtat, spre nord-vest, prin grosimea plafonului se luminează norii difuz, violet, dar asta nu înseamnă nimic, nu avem ce căuta acolo. Trecem pe VOR, ARK-ul e mai puțin precis, se leagănă acul în amplitudini largi, asta combinat

cu pîrîitul din căşti înseamnă plafon ionizat.

Începe să se întunece, pentru că zburăm cu şapte sute de kilometri în fiecare oră în întîmpinarea nopții care urmează ziua ploioasă, asta iar poate însemna orice în bine sau în rău, noaptea reperele luminoase, balizele pistei, oricum se văd mai bine decît ziua - sau nu se văd deloc. Şi e *noaptea*, dacă înțelegi.

– Hello, Budapesta-Radar, cheamă Chioru plin de speranță, nu e treaba lui dar sînt situații în care comandantul meu preferă să îşi facă singur fonia, şi Budapesta-Radar spune lucruri absolut îngrozitoare, de dimineață n-a mai decolat, n-a mai aterizat nici un avion în toata Ungaria. De fapt e linişte în aer, de la Frankfurt încoace, deasupra Austriei n-au fost multe avioane, ultima convorbire auzită era o cursă AUA care a ratat de trei ori la Viena, şi tocmai intra

în legătură cu Linz-Approach pentru aterizare acolo. Trecem pe frecvența Otopeni pregătiți să auzim orice, de fapt auzim că acasă e tot deschis, prin nu-ştiu-ce-minune, şi sîntem aşteptați. Se scoală Gică de la locul lui, se întinde, îi pune comandantului în fața un bilețel alb, îngust; Chioru citeşte, încuviințează din cap.

– Grăbiți-vă, spune Otopeni-Radar, e deschis la limită...

Intrăm în spațiul nostru aerian zburînd într-o sferă tulbure, roz-murdară, pe urmă se strîng, se închid într-un vînăt metalic pereții bilei de văzduh murdar, gata, e noapte. Trecem munții, începem o coborîre prelungă în noapte; stingem lumina albă din cabină, trecem pe fosforul aparatelor şi noaptea de dincolo de parbriz se face neagră-neagră cu neaşteptate ape verzi, părelnice, veninoase. De la verticala radiofar Floreşti radiotelegrafistul

schimbă canalul, luăm legătura cu Otopeni-Approach exact la timp ca să aflăm că vizibilitatea scade rapid. Ce voce are dispecerul, de fapt dispecera, asta-i Nicoleta, Nicole cea roşcată, subțire, sportivă, cheltuieşte tot salariul pe echipament de schi care oricum se face praf într-un sezon, dar dacă vrei într-adevăr să ştii ce mai e nou în materie de legături, schiuri, bețe, clăpari, evident hanorace, salopete, ochelari, cu fante din sticlă polarizată, pălărioare din acelea nostime, care stau pe creştetul capului şi costă o grămadă de bănet - dacă vrei să ştii toate astea, atunci trebuie să vezi cum arată Nicole pe pîrtie. Cînd e de serviciu la dirijare fata scoate de nu ştiu unde e voce suavă, caldă, învăluitoare, convingătoare, indiferent de ce spune. Înfăşoară aşa, ca un abur cald vocea ei şi, uite, credem dintr-o dată că nici nu mai avem ce căuta la Otopeni. Nici la Băneasa nu

avem ce căuta, ne convinge foarte repede approach-ul prin vocea fetei şi nechemat îmi amintesc ce însemna în aviația militară un conducător de zbor care *te simțea*, îşi dădea el seama, din *ce* spuneai, din *cum* spuneai, că e ceva în neregulă la bord, şi ce se întîmplă după aceea. Exact astea erau situațiile în care se alegeau conducătorii de zbor, înțelegi în ce sens, şi de fapt lucrurile stau cam tot aşa şi în aviația civilă, contează enorm cine e la stație. Şi iar, îmi amintesc în mişcarea aceea cu care redresăm avionul greu, îl punem la orizontală, avem aproape două mii de metri şi lucrurile se întîmplă exact ca dincolo, sus, la şapte mii - bezna lipită de parbriz, hăul negru-verzuliu dincolo de geamurile cabinei, însă aici e mai cald şi mai la adăpost decît în avionul de vînătoare, unde cupola de plexiglas îți atingea umerii, creştetul, ştergeam norii cu fruntea, cu umerii strînşi în costumul

anti-g. Şi aici nu eşti singur, ceea ce iar este foarte important, e cel mai important, aici e Chioru, e Gică, sînt ceilalți băieți, e Lena în cabina pasagerilor, dincolo de uşa nituită, mai sînt pasagerii... Uite cum pricep adevărata condiție a pilotului de vînătoare, nu intuită ca atunci cînd îmi frecam umerii de plexiglasul cupolei, ci privită, văzută în toată, deplina şi încrîncenata ei înțelegere dinafară, pentru că aşa se văd lucrurile limpezi şi complete, numai dinafara lor, şi mai e povestea aceea cu profetul, nimeni nu e profet în țara lui.

Din nou se petrece lucrul acela încă nelămurit, cum se ridică Gică de la locul lui, masiv, umple cabina. Îi strecoară comandantului altă hîrtioară îngustă, verde în aerul verde din cabină, Chioru încuviințează din cap, nu spune nimic, ca atunci cînd îți vine din afară un lucru despre care ştii foarte bine că oricum

trebuia să se întîmple şi atunci ce vine din afară nu e ceva nou, e doar o confirmare.

– Ce facem? Chioru nu răspunde, încovoiat spre tabloul de bord, aşa stătea şi Gheorghe Cornel în elicopterul lui, şi colonelul Adam a stat tot aşa, aplecat peste manşă, cînd am aterizat la Atena cu AN-ul după ce traversasem într-un singur motor Marea Egee; poate aşa e bine, poate aşa se stă în avioane grele cînd nu e totul în regulă şi începe pilotul să treacă în avion, se scurge în inteligența lucidă şi insuficientă de metal inteligența fierbinte, subiectivă, schimbătoare, pătimaşă, minunata inteligență simplă de om, iscată nici nu ştim bine cum din nişte celule lungi, cenuşii, foarte subțiri, cu marginile ramificate în toate felurile. Poate şi eu stăteam aşa în cabina supersonicului meu de vînătoare, dar acolo nu era timp să îți dai seama cum stai, şi nu era

nimeni care să mă admire, să îmi spună după aceea: ştii, stăteai aşa, aplecat peste manşă.

– Bucureşti-Approach, dă-mi totuşi condiţiile.

– Ploaie, plafonul la 60-70 de metri. Vîntul din est cu şapte-opt metri. Vizibilitatea sub trei sute de metri, scuipă scurt Nicoleta, vocea ei nu mai e deloc învăluitoare. E de-a dreptul scîrboasă. Seacă, spartă, foarte străină. Parcă nici nu ne cunoaşte. Parcă ne-am cunoaşte de mult, şi pe urmă nu ştiu ce i-am făcut, şi de atunci, gata. nu ne, mai cunoaşte.

– Ce facem, întreb, pentru că sîntem totuşi aproape pe direcţia de aterizare şi mai sînt pasagerii aceia care dorm, sau citesc în spate, beau coniac Miorița şi o admiră pe Mata Hari.

– A, spune Chioru într-un tîrziu, se întoarce spre mine, parcă ar fi afară soare şi lumină, şi uite, pista la vedere,

prin parbriz, cum ce facem, se miră comandantul, aterizăm.

Aşa că din nou coborîm, aliniem de departe avionul cel mare în axul unor fascicule radar intersectate care pînă la urmă ne vor aduce exact în capul pistei, păstrăm direcția asta, singura valabilă, coborîm în noapte pe un fir invizibil care...

– Plouă.

Nu întotdeauna plouă în nori. De fapt plouă rar în nori, şi rar de tot cu picături mari, rotunde, care răpăie înăbuşit pe avion. Care se strivesc nelămurit pe parbriz, luminate difuz de fosforul din cabină, se desfac într-o meduză tremurătoare, verzuie, strălucitoare, alunecă meduza în lungi şerpi din apa aceea verde undeva, în spate. Dacă aici plouă aşa poetic, jos curg şiroaie.

Ne ia în primire Otopeni-Precizie, radiolocatorul de aterizare, noi ținem acele de la ILS în cruce perfectă, panta,

direcția, bine că vîntul e pe direcție, lucrurile seamănă iar pînă la identitate cu ce se întîmplă în cabina avionului de vînătoare. Comenzi scurte, confirmări nu nervoase, încordate, cum se clatină avionul greu, cum menținem cu mişcări neaşteptat de fine pentru aparatul mare greoi, alb şi acum, în noapte - cum ținem avionul pe firul acela care de fapt nici nu există şi pînă la urmă ne duce totuşi fix în capul pistei, citit pe acele indicatorului ILS...

– Trenul, comandă Chioru, înăbuşit.

– Trenul, confirmă mecanicul de bord, dă comanda, se zguduie cabina, IL-18 glisează pe plan, bufnesc înfundat verinele, s-au zăvorît; se sting becurile roşii, ard cele verzi pe tabloul trenului, mai ții minte de ce a căzut acel Lockheed 1011 Tristar la Evetglades înainte de aterizare pe Miami International Airport, exact pentru că nu s-a aprins becul verde al jambei de bot, şi tot ce a urmat

după aceea - ard becurile verzi pe tabloul trenului, exact în asta constă deosebirea, iar mă întorc fără să ştiu la condiția pilotului din cabina avionului de vînătoare, eram singur, făceam singur ce facem aici cinci oameni. Şi la viteză mai mare, timp mai scurt de observare-decizie-acți-une, nu îmi scotea nimeni trenul, flapsurile, nu îmi citea nimeni viteze, înălțimi, citeam singur bordul exista încă un ochi pentru busolă-radiocompas, încă unul pentru aparatele control-motor, pentru privitul totuşi afară în spargerea aceea de plafon care ducea avionul rapid, cu aripi scurte, repezite înapoi, ne ducea pe pista, pierdută în cîmpie, acolo unde fluviul face un cot strîns.

– Am interceptat panta.

– Văzut. Flapsul pe prima poziție.

– Ne ducem în dreapta, comandante, spune navigatorul cu voce plată, albă, parcă am fi la simulator. Parcă faptul că

ne-am dus în dreapta nu ar însemna de fapt nimic.

– Mult?

– Un grad... două grade.

– 400 metri, cu 320 la viteză, comunică mecanicul de bord.

– Confirm. Flaps complet, spune, încet Chioru, ca şi cum ar împărtăşi un lucru tainic.

– Stînga două grade - comandă operatorul de la radiolocatorul de aterizare, uite cum se înclină avionul cel alb în noapte, stînga două grade, ducînd în fuselajul lung şaizeci de pasageri adormiți, mutîndu-i cu două grade la stînga în somnul lor încrezător şi dintr-o dată apasă gheara aceea crîncenă, răspundere. Pentru pasagerii din spate. Cu coniacul, somnul, pledurile de voiaj desfăşurate peste picioare. Uite cum se schimbă oameni, gînduri, aviatorii crispați pe comenzile avioanelor minunate în nopți hotărîtoare, fără să

ştie măcar că sînt nopți hotărîtoare. Uite cînd se converteşte, nepotrivit şi fără să mă găsească pregătit, prețul singurătății din cabina avionului de vînătoare în răspundere pentru şaizeci de pasageri încrezători. Fără să mă găsească pregătit, pentru că niciodată nu eşti gata să renunți la tine însuți făurit din convingere.

– Sîntem bine pe direcție, spune Gică, iar nu aflu nimic din glasul lui.

– În ax. În pantă. La doi kilometri, cu 130 de metri.

...adică aproape deasupra şoselei care duce la Ploieşti.

La Sinaia. La munte. La frații Sîrbu. Aiurea, nu mai există şosea, munți, frații Sîrbu. Nu mai există nimic. Există doar universul cabinei reci de încordare, şi ghemul fierbinte a şaizeci de vieți în fiecare din cei aflați în cabina rece.

– 270 la viteză, citeşte mecanicul de bord; cu 120 metri înălțime...

– Bine reglat, mîrîie Chioru în stilul lui, şi, uite, acum o să mă gîndesc: eu, cînd am fost pilot de vînătoare şi aterizam în nopți din astea...

Nu mă gîndesc.

Nu mă *mai* gîndesc, dar nu am timp să îmi dau seama ce înseamnă asta.

– Sîntem în ax, în pantă...

– 270 kilometri pe oră cu 80 de metri...

– La 1200 metri, măsoară pe ecranul lui distanța operatorul de la sol.

Avem şaizeci de metri înălțime, pe parbrizul negru se lipesc tot şerpii aceia verzi, groşi, orizontali, din apă pe care ştergătoarele de parbriz nu reuşesc să o curețe.

– În ax, spune Gică. Puțin peste pantă.

Se macină trei, patru, cinci secunde în uruitul motoarelor; se pierd în noaptea lichidă de afară.

– Trebuia să vedem balizajul, spune navigatorul, pînă termină de spus am coborît la nici douăzeci de metri după radioaltimetru, fața lui Chioru redusă la fălci încleştate sub marginea rotundă a căştilor radio, am trecut pragul pistei fără să vedem nimic...

– Pragul pistei, anunță în căşti operatorul de la Precizie.

– Mulțumesc, spune Chioru. Ratăm.

Chiar ratăm. Îşi pune palma peste mîinile mecanicului de bord oricum strînse pe manetele de gaze, împing amîndoi înainte. Sar acele turometrelor la valori maxime, noaptea de dincolo de cabină e zgomot de motor, halourile îndepărtate ale lămpilor de poziție, felii de lumină roşie de la girofar. Şi dintr-o dată înțeleg ce sîntem noi în cabina asta. Ce eram cu avionul meu de vînătoare, un echipaj. Mai pricep, cutremurat, că nopțile hotărîtoare nu schimbă de fapt nimic, doar adaugă. Nu se pierde nimic,

nu se renegă nimic, rămîne tot ce a fost, se mai adaugă nişte lucruri, atît. Devin ale tale, văzute dinăuntru, lucruri pînă acum văzute numai dinafară. Asta-i.

– Mai încercăm o dată? Întreb după ce am băgat trenul, flapsul, sîntem în pantă de urcare.

Chiorul spune fără să apese intercomunicația:

– Gazul.

Dau din cap, de la Spijkerboor am alimentat cu rezervă de navigație pentru Otopeni, la Otopeni e limpede, nu se poate ateriza. Trebuie mers în altă parte şi uite, încep probleme cu combustibilul, astea erau biletele pe care le pasa Gică lui Chioru pe fîşii înguste de hîrtie.

*

Bucureşti-Control ne trimite la Kogălniceanu unde avem cel puțin un kilometru vizibilitate, dumnezeule,

spune navigatorul, mai bine ne trimiteau de la început acolo. Mai bine...

– Mergem pe culoar?

– Nu ştiu dacă are rost, spune Chioru, cerem Controlului aprobarea să mergem direct pentru aterizare şi Controlul aprobă, oricum sîntem singuri în aer. Se bagă pe frecvența noastră şi Bucureşti-Approach, numai ca să ne ureze drum bun şi felul în care vorbeşte Nicole mă trimite urgent la un lucru de demult, cum a fost cînd am aterizat la Almo, la Turex cum se cheamă mai recent, s-a schimbat denumirea; oraşul, oamenii din oraş au rămas aceiaşi. Înainte de a fi Almo s-a chemat Izvit, dacă asta are vreo importanță. Mă rog, exista şi acolo o doamnă, tot la Approach, o doamnă-dispecer cu voce învăluitoare, joasă, ieşeau cuvintele cu oftaturi scurte, şoptite limpede din adîncul pieptului, aşa vorbea dispecera aceea, după trei-patru curse la Izvit-Almo-Turex pilotul-

comandant a spus: eu țiu mai rezist, îți dai seama cum trebuie să arate o femeie cu asemenea voce?

Îmi dădeam, de aceea ne-am cheltuit misia de zbor eu taxiul pînă în oraş, şoseaua tăia cîmpia, pe urmă mergea, de-a lungul fluviului, aşa am aflat că de fapt cîmpia poate fi mai imensă decît marea, pentru că marea e oricum nemărginită dar cîmpul e ceva firesc, care oricînd se mărgineşte cu ceva, un şanț, o colină, unduie blînd, aproape, imperceptibil, pămîntul, dar pînă şi asta schimbă ceva pe orizont - numai că stepa aceea nu avea margini. Nu unduia absolut nimic, nu era nimic gen hotar, limită, pînă la orizontul întins atît de uniform în toate zările, aşa am aflat cît de nemărginită poate fi cîmpia. Am mai aflat că, de fapt, oraşul mare e un fel de şarpe întins în lungul malurilor înalte, pentru că toata cîmpia imensă era de fapt nisipoasă, stearpă, cu zone imense

de tufe țepoase, fără culoare ieşite din solul sărac, cu suprafețe întinse de nisip pe care te aşteptai să întîlneşti cămile mergînd în şir una după alta; dar nu erau nici măcar cămile.

Oraşul - nu, oraşul era neaşteptat de mare, zgomotos, plin de fîntîni arteziene, parcuri, monumente convingătoare în bronz veşnic. Timpul era foarte scurt, am cumpărat un buchet imens de flori, încă un buchet imens de flori, trandafirii au fost galbeni, mici, cu multe petale înghesuite între ele, garoafele roşii, albe, erau exact ca la noi. Nu exista nici o deosebire. Aşa am dat buzna la dispecerat, cu florile acelea în brațe, şi cu o cutie de bomboane de ciocolată care pe cuvîntul meu avea un metru pătrat - a fost cea mai gigantică cutie de bomboane văzută vreodată. Şi cum n-am mai văzut de atunci, nici măcar la New-York unde se spune că poți găsi cam orice există pe lume, am căutat special,

am pierdut o grămadă de vreme prin tot felul de prăvălii, erau cutii mari de bomboane, nici una nu se apropia măcar de cea cumpărată la Almo, dar în ziua aceea nu ştiam asta. În ziua aceea am dat buzna la dispecerat, am urcat scările, un tip blond cu banderolă la mînă a ţipat după noi dar noi nu ne-am oprit, noi ne-am dus, am izbit uşa de perete intrînd aşa, cu mîinile mai mult decît ocupate...

Era un fel de broască mare la pupitru, o femeie imensă cum erau toate lucrurile acolo, se pierdea microfonul în mîinile umflate, avea spinarea rotundă, grasă, arcuită, piept imens, îi plesnea rochia înfloratăpe umerii plecaţi direct de sub urechi; se zbătea sub bărbie o guşă alb-roz, flască, cu dungi oribile, semicirculare, în lungul cărora se tîrau picături tulburi de sudoare, am văzut cînd s-a întors spre noi. Cerea un avion pista şi condiţiile de aterizare, a gîlgîit

oribil, s-a zbătut înăbuşit guşa rozã, a ieşit aerul în valuri umede, fierbinți, imunde, s-a alcătuit în cuvinte spuse cu glasul acela ştiut, fermecat, şoptit, care se răsucea, pătrundea direct în tine aşa şoptit - în stînga, unde-i inima - ştii cum era, ca o voce foarte caldă venită de foarte departe. Era ca atunci cînd găseşti o pistă după un zbor greu şi istovitor, după ce ai trecut toată Europa sub aripi şi te întorci în sfîrşit acasă.

A fost exact cum trebuia să fie.

Noi am lăsat florile şi bomboanele nepotrivit, le-am lăsat pe pupitrul acela în consolă acoperind ecrane, butoane şi difuzoare. Am sărutat amîndoi mîna umflată, albă, îngrozitor de moale. Am privit o clipă ochii între pleoape roşii, umede, aproape fără gene, şi am primit, de data asta numai pentru noi, vreau să spun - pentru noi înşine nu pentru ceea ce reprezentam ca instituție - am primit un „thank you” spus cu vocea aceea de

neînchipuit. Şi încă un „thank you gays” - spus cu aceeaşi voce. Aproape îți părea rău pentru cum se duc cuvintele.

Ştii ce mi-a spus gîfîind colonelul Adam cum fugeam spre avion, ne făceau semne disperate ceilalți, țopăind în jurul AN-ului, aveam deja aprobare de pornire, a spuse:

– Ai *văzut* ce voce are?

...Mă scutur, nu e bine ce se întîmplă în noaptea asta în cabina de IL-18. Se adună, ies nechemate la suprafață lucruri adormite pe care le credeam uitate, pierdute, lăsate în urmă, de fapt n-am prins încă o asemenea noapte, neagră, uniformă, cabina e plină la refuz de întuneric verde-fosforescent, de zgomotul motoarelor care de fapt nici nu se aude, se simte, trece prin metal, prin aerul cu miros de petrol, de cauciuc, se opreşte în noi. Chioru stă la manşă turnat în uniforma bleumarin, a decuplat de mult pilotul automat,

pilotăm pe manual, aşa vom pilota - pînă la aterizare, nu înțeleg de ce face asta. Luăm legătura cu Constanța-Control şi Controlul ne spune cumva stingherit, ca şi cum totul s-ar întîmplă din cauza lui, că la Kogălniceanu lucrurile sînt suficient de încurcate pentru ca aeroportul să poată fi considerat închis. Din nou atîrnă în cabina fosforescentă întrebarea ce facem, aia facem, spune Chioru, mergem la Kogălniceanu, unde oricum condițiile sînt mai bune decît la Otopeni, aterizăm acolo. Avem gaz pentru un ceas întreg de zbor, ratăm o dată, încă o dată, pînă la urma prindem pista. Ce voce nouă are Chioru, metalică, distantă, uscată, autoritară, ratăm o dată, încă o dată, dacă pînă la urmă totuşi nu prindem pista, asta se ascunde în spatele vocii autoritare; atunci spun, nu ştiu de unde vine gîndul, au trecut totuşi nişte ani:

– Hai să aterizăm la aerodromul nostru.

– Care e aerodromul nostru, după părerea ta? se interesează comandantul cu vocea aceea înghețată.

– Pe care am zburat cînd eram la vînătoare. Şi tu ai zburat, cînd erai la vînătoare, dar asta nu spun tare, asta o gîndesc numai.

– Eşti nebun, face Chioru.

– Nu sînt, şi chiar, pe măsură ce vorbesc îmi dau seama că nu sînt nebun deloc. Ştii cum e, cotul fluviului, acolo întotdeauna lucrurile se întîmplă aiurea, altfel decît în jur. Întotdeauna aveam probleme cînd celelalte aeroporturi din zonă erau închise, şi la noi era timp de zbor...

Trece un minut nesfîrşit, în timpul ăsta ne apropiem încă zece kilometri de radiofarul de la Kogălniceanu, pînă comandantul cere radiotelegrafistului să treacă din nou pe Bucureşti-Control;

după încă şase minute avem aprobarea de aterizare pe aerodromul din cotul fluviului, unde într-adevăr condiţiile sînt aproape bune, ploaie, cu vizibilitate la pragul pistei 800-1000 de metri, cu plafon peste 100 de metri. Noi în timpul ăsta am acordat radiocompasul pe frecvenţa ştiută, şi zburăm la 2000 de metri înălţime spre radiofar. N-am crezut niciodată că, o să trec radiofarul, o să zbor pe condiţii în cabina de pilotaj a avionului mare. Ajungem la viraj, lucrurile se întîmplă exact ca *înainte*, intrăm pe direcţie, tren, flaps, dar nu mai fac eu treburile astea, eu de fapt nu fac mare lucru, agăţat de manşa-semivolan. Coborîm în pantă abruptă pentru IL-18, ne ia în primire radiolocatorul de aterizare care nici nu se mai cheamă Precizie, se cheamă altfel, şi uite nu mai pot să îmi dau seama, după voce cine dirijează. Venim cu corecţie mare, vîntul e lateral, din

dreapta, în rest lucrurile se întîmplă exact ca la Otopeni - cititul altimetrului, vitezometrului, flaps complet. La 100 de metri ieşim din plafon, adică dispar halourile de la vîrful planurilor şi palele de lumină roşie, cețoasă; le înlocuiesc bice scurte de lumină verde-argintie în dreapta, roşie-argintie în stînga, aşa cum bate ploaia. Asta înseamnă că am ieşit din plafon. La un kilometru de prag nu se vede pista, un kilometru e mult, avem nevoie de 15 secunde întregi pentru un kilometru, în atîtea secunde se pot întîmplă o grămadă de lucruri. Lucrurile se întîmplă cînd radiolocatorul de aterizare comunică 700 de metri pînă la pistă, licăresc lumini roşii de apropiere, se desfac într-un culoar punctînd întunericul proiectoare care ne duc pe o cărare de lumină în capul pistei. Noi aprindem tîrziu proiectorul de bord, pentru că ploaia frînge lumina în dîre argintii, o sparge în explozii de pulbere

strălucitoare, se amestecă ploaia cu lumina într-o ceață difuză care lipeşte plesnind de parbriz un orizont fals opac, strălucitor. De asta aprindem tîrziu farurile de bord, ştii cum e betonul ud în lumina puternică ? alb, alb sec de calcar abia dezgolit, alb bolnav ca un perete din cretă, alb difuz de oboseală, triumf amorțit, speranță care a fost, s-a spulberat, a venit iar şi acum nu mai e nevoie de ea; alb clătinat de avion mare pus pe pista albă în chelălăitul strident al cauciucurilor atît de groase.

*

O visez toată noaptea pe tipa aia grasa, dispecera de zbor cu voce nemaipomenită, numai că în visul meu se potriveşte cu vocea - e frumoasă, subțire, bălaie, ne aprobă aterizarea pe - aeroporturi înecate de apă, cu piste blocate. Mă scoală paşi apăsați pe coridor, soneria telefonului, intră prin

geamurile deschise zgomot de motor Diesel de la o maşină puternica; ascult nedezmeticit glasuri spunînd lucruri de neînțeles. Creşte zgomotul de Diesel, pe urmă se strecoară, se amplifică, vine de undeva, un sunet cumplit de bine ştiut, urcă din mine suprapus cu ce se întîmplă dincolo de geam, doar acum recunosc şuieratul axului compresor-turbină. Se comprima aerul dimineții în rotorul de avion, bufneşte înfundat în camera de ardere flama de la blocurile de pornire, iese norul acela de fum cafeniu prin ajutajul rotund, atunci sar din pat, zbor afară prin geamul deschis, aşa desculț, în chiloți şi maieu; ciment ud, iarbă udă sub tălpi, ocolesc celula da alarmă şi sigur, ştiam, am văzut atîția ani şi, *făceam parte* din ce văd acum, se pornesc avioanele din serviciul de luptă. Linia de MIG-uri pe care nu am putut să o văd azi-noapte, ziua e joasă, cenuşie, ca o cîrpă udă, se răsuceşte în neguri

coborîte cu burta pe pămînt şi, uite, simplu, sfîşietor, linia de avioane, santinela, tehnicii, maşinile de pornire, de oxigen, cisterna, pompierii, avionul pornit la nici treizeci de metri. Cu toţi specialiştii de la escadrilă roind în jurul lui, au aerul acela de neimitat, lucrurile se întîmplă totuşi atît de *altfel* decît în aviaţia de transport unde avioanele sînt foarte mari, şi nu participi la pregătirea aparatului, nici nu ştii bine cine îl pregăteşte. Uite şi IL-ul, avionul meu de acum, mare, alb, departe, pe bretela de la săgeată, şi cisterna aceea de treizeci de tone care îl alimentează.

Fac un pas, încă un pas spre MIG-ul încercat la cale, mă opreşte santinela, ştii ce spune? Ferm şi politicos, dar asta nu schimbă cu nimic cuvintele, spune că persoanele străine nu au voie să treacă. Ar fi nişte lucruri de discutat, dar n-are rost, nu discut cu un om, mă confrunt cu o instituţie - şi, dintr-o dată ştiu că

de fapt nu e nimic de discutat; uite ce face santinela ferm şi politicos, reconsideră nişte lucruri, le aduce la valoarea lor reală de persoană, străină. Mă întorc, aproape mă izbesc de Chioru- care zîmbeşte nechează în felul lui, he-hee, spune, ai ieşit de dimineață să-ți vezi avioanele? O revedere nostalgică?

– Nici tu n-ai ieşit pentru o gură proaspătă de, aer.

– Eu, face Chioru, am motivele, mele. Eu vreau să văd cum e timpul.

– Chiar, cum e?

– Cum se vede, mă lămureşte Chioru. Putem pleca.

– La Otopeni ce condiții sînt?

– Curat dezmăț, spune Chioru, dar nu se uîtă la mine. Se uită peste capul meu la linia de MIG-uri, la zebra vopsită în pătrate, alb-roşii, la avionul pornit. Zbiară, ea să, îl pot auzi: Au doi kilometri vizibilitate, o sută cincizeci plafon. Şi Băneasa primeşte. Numai la

est de Bucureşti se păstrează mizeria asta...

– Bine.

– Dacă vrei, spune Chioru, acum nu mai ţipă şi abia îl aud - pînă vin fetele cu pasagerii din oraş, dă o raită pe la băieţii de aici...

– Nu vreau. N-are rost. Nu îţi iei de două ori rămas-bun de la aceiaşi oameni, aceleaşi locuri, avioane. Cum mi-am luat eu, cînd am plecat cu Tom în maşina ARO. Ne-am despărţit atît de definitiv, încît acum, cînd m-am întors totuşi, e ca şi cum am venit într-un loc în care n-am mai fost niciodată. Chiar daca azi-noapte i-am spus lui Chioru „aerodromul nostrum", dar asta e altceva. Şi Chioru a zburat aici şi uite, nici el nu vrea să vadă pe nimeni. Aşa că spun tare:

– Nu vreau.

*

Am pornit motoarele. Întîi motorul interior-stînga, pe urmă interior-dreapta, după aceea motoarele exterioare; IL-18 se încordează pe jambe, trepidează gata să plece în rulaj.

– Ştii ce, Chioru mă bate pe umăr, treci tu pe locul din stînga. Mai mult nu pot să fac pentru, tine. Să creadă ăştia că eşti pilot-prim.

– Care „ăştia”

Îmi arată comandantul de echipaj prin parbriz, vine în trombă un ARO kaki, opreşte icnit, țîşnesc prin portiere piloți, unii în uniforme albastre alții în costume de zbor cu o grămadă de buzunare, fermoare şi ecusonul „Aviația militară”, pe mîneca dreaptă. Floricã Truță, şi Vasile Ganea, Țîu, Livache, şi Ion, şi Veteranul, Țuțu Acăr, mai sînt cîțiva pe care nu îi cunosc, tineri de tot.

Stau acolo, pe marginea bretelei, se uită la avion.

La ce pot să vadă din noi prin ferestrele întunecate ale cabinei.

Unii flutură mîinile, Chioru a început rulajul şi ei flutură mîinile.

Cîțiva țipă nu ştiu ce, dar nu se aude ce țipă. Se văd numai gurile deschise.

Chioru face semne cu mîna liberă, prin parbriz; nu ştiu ce se vede afară prin plexiglasul întunecat.

– Deschide geamul, spune comandantul.

Deschid, alunecă în glisiere unse ferestruica, se duce undeva, în spate.

Fac şi eu semne cu mîna, prin geamul deschis, şi mă simt foarte nenorocit.

Nu ştiu bine de ce, dar aşa mă simt.

Pe urmă uite ce se întîmplă: în timp ce avionul se întoarce încet spre dreapta, Florică ridică mîna cu arătătorul şi degetul mijlociu desfăcute în „V”.

„V” de la victorie.

Atunci şi Ion salută cu „V” de la victorie. Şi Țuțu Acăr.

Şi cîțiva din piloții cei tineri, pe care nici măcar nu îi cunosc.

Şi Veteranul.

Chioru se apleacă peste scaunul meu, salută şi el cu degetele în „V” .

Şi navigatorul, de la locul lui.

Şi mecanicul de bord, pe consola dintre scaune, se apleacă în spate să fie văzut, ridică şi el degetele înspre geamul cabinei.

Trece avionul mare cu aripa albă groasă, nituită, peste MIG-urile escadrilei întîi, parcă le mîngîie.

Acum, scot şi eu mîna pe geam, cu degetele desfăcute în „V” de la victorie.

Numai că eu țin degetele în jos.

Stau cu încheietura sprijinită incomod de rama cabinei, simt sub degete dural rece, umed, lustruit.

Pe urmă întoarcem lent spre stînga, intrăm pe buzunarul din sud.

Exact aici eram cînd a dat Birlic bontul ăla care l-a scos din pistă, l-a

aşezat în dreapta la 20-30 de metri, pe pista naturală.

Aici eram în sîmbăta aia tîmpită, cînd a venit plafonul la cincizeci-şaizeci de metri, şi în aer au fost doar începători, fiecare în avionul lui, şi pînă la urmă au reuşit toți să vină la aterizare.

Tot pe bretela din sud eram, mergeam spre celula de alarmă, cînd a venit avionul lui Bill la aterizare, s-au ridicat păsările acelea negre din iarba crescută în capul pistei, a bufnit scurt, înfundat, motorul, de păsările nimerite în difuzor; s-a făcut dintr-o dată linişte.

Liniştea aceea nefirească de motor oprit în zbor,

S-a clătinat avionul, a picat, a redresat cu roțile la firul ierbii; nu o să înțeleg niciodată cum a zburat metrii aceia, ultimii, pînă la pista de beton.

Nu numai eu, nimeni n-a înțeles..

S-au întîmplat o grămadă de lucruri pe buzunarul din sud, oricum.

– Scoală, spune Chioru. Mişcă violent manşa, înainte-înapoi, şi mă scol. Intrăm la pistă, doar acum bag mîna în cabină, închid cu degete amorțite ferestruica laterală.

Pista e îngustă, văzută din postul de pilotaj de la IL-18.

Ciudat de netedă fără capacele mititele, rotunde, cu fante, balizele acelea sofisticate, îngropate în beton, şi care noaptea transforma pista, oricum luminată, într-o orgie de lumină.

Şi balizele de pe margine sînt puține şi sărace față de ce m-am obişnuit în ultimii ani sa văd pe laturile unei piste în materie de balize.

Asta-i.

Aliniem avionul cel mare în axul pistei, cu botul pe orizontul apropiat şi mohorît, şi mă gîndesc la toți camarazii mei, piloți de Vînătoare, care şi-au aliniat vreodată aparatele în axul pistei de aici, singuri în cabinele mai mult sau

mai puțin blindate ale tuturor acelor IAR, Messerschmidt, IAK, MIG.

Mă gîndesc, şi dintr-o data ştiu fierbinte - asta vine de foarte departe, nici măcar nu ține de mine, se prelinge ca o despărțire definitivă îndelung amînată ştiu că e ultima dată cînd mă gîndesc cum am fost pilot în cabina avionului de vînătoare.

Cum îmi aliniam MIG-ul cu geometrie variabilă între balizele puține, în diminețile alea care totuşi au fost. Mă uitam ca aripile să fie deschise pe şaisprezece grade, mă uit acum la aripile groase cu motoare mari pe ele, şi gata, nu mai sînt pilot de vînătoare.

Se rupe țiuind firul acela oricum foarte întins; îl văd pe Chioru cum stă eu căştile pe urechi, vorbeşte cu turnul, şi aud în căşti, ce vorbeşte el cu turnul.

Cum cere decolarea.

Pînă capătă aprobarea de decolare, am timp să mă gîndesc la ai mei.

La Maria.

La Pepsi, băiatul meu neînduplecat.

La Irina.

La cockerul Tom, care îşi trece viaţa aşteptîndu-mă.

Pe urmă gîndul alunecă singur spre Lena, dar îl opresc urgent.

Botul avionului se proiectează negru pe nori joşi, trîmbe de ploaie şi fîşii alburii din lumina izbucnită de dincolo de nori.

Din cerul albastru, soare, unde o să fim noi peste cîteva minute.

Întotdeauna e soare dincolo de nori, cam asta am reuşit să învăţ în douăzeci de ani de zburat.

Sună şablon, dar aşa stau lucrurile, sa ştii: soarele e oricum acolo.

Pe cerul foarte albastru.

Trimite fîşii late de căldură, de lumină.

Atît de multe, ajung pentru toată lumea.

Aviatorii ştiu asta.

Întîrzie aprobarea pentru decolare, atunci încerc să mă gîndesc la cei şaizeci de pasageri.

– Aprob decolarea!

Mă uit la Chioru, cum priveşte drept înainte, şi pe urmă îşi pune mîna dreaptă peste mîinile mecanicului de bord, încleştate pe manetele motoarelor.

Se albesc mîinile de strînsoare, încep să împingă manetele înainte.

Se zguduie, trepidează, urlă motoarele, se încordează duralul sub mine.

Atunci pun şi eu mîna, peste palma mare a lui Chioru, peste mîinile mecanicului, împingem împreună manetele înainte.

Şi decolăm cu avionul cel mare drept în soarele despre care ştim noi că trebuie să fie dincolo de nori.